

ALMANAH*1982

110853

Cutezători

1979
IUI 2005

Vom crește cum partidul ne visează,
Vom învăța curajul, hărnicia
Așa cum ne învață și veghează
Partidul — Ceaușescu — România.

Istoria cinstind, cinstim eroii —
Ne dovedim prin faptă vrednicia,
Prin noi se vede cum își cresc copiii
Partidul — Ceaușescu — România.

Spre comunism, cu inimă vitează,
Copiii țării-nvață bărbăția
Așa precum îi cresc și îi veghează
Partidul — Ceaușescu — România.

T 10853

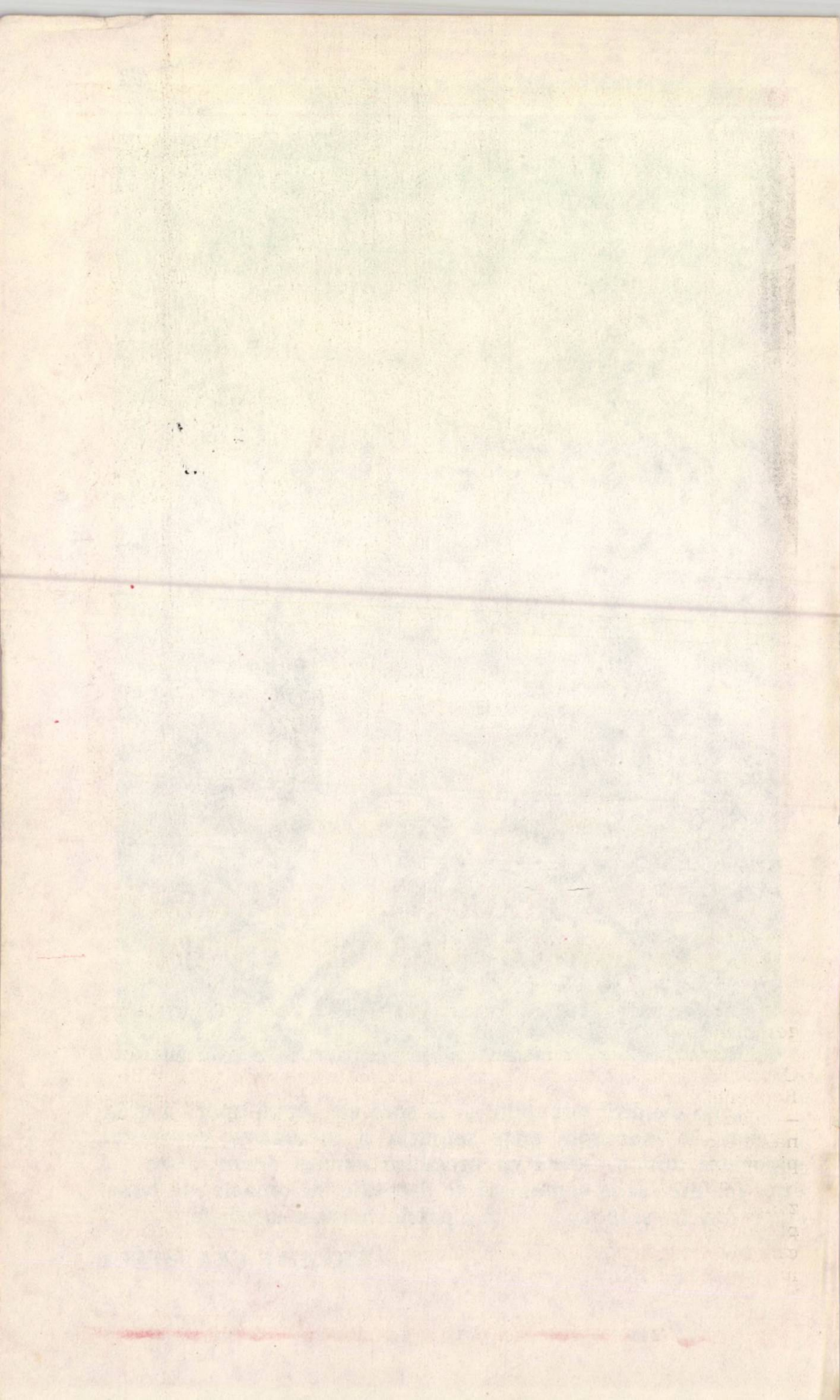
-- ULL 2014

U
PART 2012

Aveți condiții minunate — și spre voi, dragi tineri și dragi pionieri, se îndreaptă toată mândria și încrederea partidului, poporului nostru, știind că pregătim urmași demni, care vor duce înainte făclia comunistă de dreptate, de omenie, de bunăstare, fericire și independență a patriei noastre socialiste.

NICOLAE CEAUȘESCU

34746

CĂLDURA DRAGOSTEI NEMĂRGINITE DIN INIMILE NOASTRE DE COPII

Încă un an își deschide filele în fața copiilor țării. Sint file ale dragostei, ale muncii, ale învățaturii.

Ocrotiți de lumina patriei, copiii cresc frumoși, harnici, cutezători. Cu nemărginită recunoștință ei își îndreaptă gândurile către ctitorul României de azi și de mâine, către marele lor prieten și îndrumător — tovarășul Nicolae Ceaușescu, către tovarășa Elena Ceaușescu, personalitate politică și științifică de înalt prestigiu, a căror grijă și dragoste părintească copiii, tînăra generație a țării le simt neincetat.

Preluînd de la părinți, de la comuniști, minunata ștafetă a cutezanței comuniste, pionierii și școlarii, toți copiii patriei cresc și își împlinesc aspirațiile într-o epocă de lumină, în anii de glorie ai epocii în care în fruntea partidului și a statului se află cel mai iubit fiu al poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Vibrantul exemplu de slujire, încă din fragedă copilărie, a idealurilor partidului, a patriei, întreaga activitate neobosită a președintelui țării, a secretarului general al partidului, constituie pentru fiecare tânăr și copil un adânc izvor de învățăminte, înaltă pildă revoluționară a abnegației, a dăruirii, a năzuinței de a săvârși fapte de seamă pentru progresul și fericirea poporului român.

Copiii României socialiste învață, cresc, se pregătesc pentru muncă și viață în spirit comunist, în spirit revoluționar. Străduindu-se să se autodepășească la învățătură, în comportare, în pregătirea practică, în viața de organizație, purtătorii cravatei roșii cu tricolor își cinstesc prin fapte legământul de a crește ca fii de nădejde ai patriei, ai partidului, ai poporului.

Iar căldura dragostei și recunoștinței nemărginite pe care copiii o simt față de patrie, față de partid, față de popor, față de bărbatul viteaz din fruntea țării, reprezintă omagiul plin de prospețime, frumusețe și sinceritate pe care îl aduc de fiecare dată ei, copiii tuturor plaiurilor românești, celor prin grija cărora copilăria le este fericită, iar viitorul li se deschide luminos.

Cutezătorii

TINEREȚEA EROULUI

poem închinat copilăriei și adolescenței
tovarășului Nicolae Ceaușescu

Un tânăr, un erou

Aripile rîului Plapeea unduiau
deasupra unui suflet revoluționar.
Pe cîmpia luminată de culorile
curcubeului stătea un tânăr. Cartea
de istorie îi înflorea pe genunchi.
Gîndul tînărului alunecă pe ima-
ginea lui Mihai Viteazul. Ajunse
în istorie.

Mihai Viteazul răsturnă războaie
prin inelul apelor. În locul lor
rămase numai zîmbetul omenesc al
păcii.

Dorințele tînărului înflorau în
sînul istoriei. Fulgerele care stră-
băteau gîndurile lui atîrnau de bol-
țile păcii ca niște candelabre.

Mircea se vedea prin glorie. Din
cînd în cînd își ștergea fruntea cu
o primăvară curată.

Pacea aruncă peste războaie un
pumn plin de libertate. Un fluture
alb se așază peste bătălia de la Mă-
rășești.

Istoria bătea în inima tînărului
cu respirația ei plină de eroi, iar
vîntul îi mîngîia fruntea gînditoare.

Tinerețe

Copilăria lui cînta
la năul unei lebede albe.
Delta istoriei se revărsa
în memoria plină de taine.
Podgoriile libertății aveau pacea
cu fire de lacrimi. Pe țărnul
istoriei
se înălțaseră steagurile
muncitorilor.

Inimile lor luminau hotărîrea.
Zilele
curgeau prin creația albă a zorilor
spre un veac fericit. Glasul lui
era nins de pulberea gloriei.

Nu era singur nicăieri,
istoria îi ținea mereu gloria
pe sufletul ei plin de toate
miresmele
lumii. Sufletul lui avea conturul
limpede și curat
al unei zile de primăvară.

Copilul și muncitorii

Roua înghiți mustul amurgului.
Visele
sîngerară pe umerii muncitorilor.
Armele lor învinseră
pe cei fără căldură în suflet. Printre
muncitori se afla un copil. Mîinile
lui
puternice sorbeau pacea. Buzele
lui nu voiau
să uite istoria. Timpul își ascunse
roua
inimii în secunde. Greva gemea
pe ochiul pămîntului. Din rană îi
curse
un singe eroic. Își pansă rana
cu amintirea strămoșilor. Sufletele
lor
se legănau în tăcerea baladelor.
Veacuri mari dăltuiseră pacea.
Cerul
scutura ciorchine de zimbete.
Imaginea lumii era plină de cîntece.

Deschidere de suflet

Toate drumurile și-au înfipt
rădăcinile
în cuvintele viitorului. Stătea
singur
în întunericul închisorii,
descifrînd viitorul.
Pe trecutul zidurilor
respirau sufletele strămoșilor.
Cioburi de lună îi înginau
cuvintele :
„Voi face totul pentru libertate și
pace !“

Respirația unei raze
îi mîngîia cu pacea ei luminoasă
sufletul revoluționar.

L-au întîmpinat toți voievozii
acestui neam
cu sufletele pline de glorie.
Burebista îi ieși înainte cu piine și
sare :
„— Ți-a dăruit istoria patriei,
inima ei
înmiresmată de voievozi,
dar, mai întîii, trebuie să-i faci
fericiți
pe oamenii țării tale !“

Voievozii au înflorit iar în istorie.
Tînărul Nicolae își arcui sufletul
ca un acoperiș uriaș
peste sufletele
tuturor oamenilor.

Vorbind oamenilor

Era tînăr ca un zîmbet
în largul universului. Așa
a înflorit
în mijlocul muncitorilor.
Cuvintele lui aprindeau luceferii.
A întins mîinile
peste vatra pămîntului
și a vorbit oamenilor :
— Veac de veac trebuie să ducem
tot mai departe visul strămoșilor!

Zorii muncii se iviseră
după surîsul arcuit peste cer.

Bucurie

L-am întîlnit în noua rază a
sufletului meu.
În dreapta lui se afla cupa gîndului
alb
în care se oglindeau pacea și
libertatea.
În stînga, se afla cupa în care se
scufundau
războaiele și sărăcia.
Iar în mijloc, el veghea în numele
dreptății
tezaurul primului zîmbet.
Curcubeul mileniilor îi acoperea
trupul viteaz
iar stema țării îi înflorea pe inimă.
Privirea lui se oglindea în ochii
cerului.

În inima lui cîntau mereu
tainele acestei istorii

Eram lingă el

I-am dăruit tovarășului Nicolae
Ceaușescu
florile albe ale copilăriei.
Pe fiecare petală se afla cîte o
adiere
de caldă recunoștință.
Vuietul istoriei mă atrăgea lingă
el.
Îmi țineam respirația
pe susurul izvoarelor lui.

Cuvintele lui bune zîmbeau inimii
mele.
Lingă el mă simțeam un adevărat
erou.

Patria

Umbra aerului răcorea
marginea lumii
iar inima dormea liniștită
în patul ei roșu.

Coloram amurgul
în culoarea gîndurilor
unui erou.

Prezentul murmură
versuri de mîine.

Patria este o lacrimă
a unui întins ținut de fericire
unde păsările se cuibăresc
în inima răsăritului.

Partidul și copilăria

Aerul plutește pe o pasăre albă
răspîndind în patria mamă
miresmele gloriei.

Cînd mă legăna mama,
Partidul îmi zîmbea la căpătîi
iar eu, printre lacrimi de copil,
am jurat
să duc mai departe, în viitor
fericirea și gloria
patriei mele.

MARIA MIHALI
elevă, clasa a VI-a,
Cenaclul „Vestitorii“ — Borșa

Cu prilejul deschiderii oficiale a anului de învățămînt 1981—1982, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și tovarăsa Elena Ceaușescu au fost întâmpinați de tineretul studios craiovean cu manifestări calde de dragoste și stimă, cu nemărginită și profundă recunoștință.

DRUMURI SPRE NOI PISCURI

În curînd vom intra în anul al doilea al celui de al 7-lea cincinal al patriei noastre socialiste. Fiecare cincinal a însemnat o treaptă în dezvoltarea României. Cele șase cincinale de pînă acum măsoară un drum parcurs sub semnul celui mai nobil ideal : făurirea noii societăți, fiecare perioadă de cinci ani a evidențiat un uriaș efort colectiv. Patria de astăzi, bogată și înfloritoare, liberă și independentă, este rodul acestor cincinale în care efortul creator a fost permanent dublat de o gîndire revoluționară. Dar istoria ne arată că perioada ultimelor trei cincinale a fost cea mai plină în rezultate, cea mai dinamică, cea mai elocventă în ceea ce privește setea de creație materială și spirituală a poporului nostru. Mulți din tinereții țării s-au născut în această perioadă, ei au beneficiat și beneficiază din plin de soarele ei. A te forma ca tînr, ca om într-o ase-

menea perioadă reprezintă o mare șansă. Oameni născuți și formați în epoca Nicolae Ceaușescu...

Tineri ce au prins aripi de cuget și de muncă în epoca Nicolae Ceaușescu... Ei au început să viseze în această epocă, s-au pregătit pentru muncă și viață în acest timp solar... Iată cîteva realități ale vîrstelor tinere de acum, ale tineretului acestei epoci pentru care școala înseamnă viață și muncă, iar munca și viața o adevărată școală a patriotismului și umanismului revoluționar.

Vom intra, cei foarte tineri, cei tineri, cei maturi, cei vîrstnici, într-un an nou — al II-lea al cincinalului 1981—1985. A păși într-un an nou este un prilej de bucurie. Brazi simbolizează Timpul, timpul cel tînr, timpul ce se înnoiește mereu, pe care noi înșine îl înnoim prin faptele noastre. Trăim bucuria înnoirii Timpului și a Țării, pentru

FILE DE CRONICĂ

● 1981. Primul an al celui de-al șaptelea cincinal, nouă treaptă pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. Noul cincinal continuă pe un plan superior munca neabătută pentru îndeplinirea Programului partidului în vederea creșterii și modernizării forțelor de producție pe baza afirmării revoluției tehnico-științifice în toate ramurile, devenind un cincinal al calității și eficienței.

● Evenimentul deosebit al anului, care a avut un nou și puternic imbold în activitatea plină de elan a oamenilor muncii din țara noastră, în vederea realizării cincinalului 1981—1985, l-a constituit gloriosul jubileu al împlinirii a 60 de ani de la crearea Partidului Comunist Român. Măreața sărbătoare a pus încă o dată într-o strălucită lumină forța și unitatea partidului, întreaga sa activitate care s-a identificat de totdeauna cu aspirațiile poporului înfrunghind cele mai înalte idealuri ale sale. Strâns unit în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, poporul nostru înfăptuiește cu succes obiectivele Congresului al XII-lea pentru ridicarea României socialiste pe noi culmi de civilizație, de bunăstare.

● A avut loc cel de-al II-lea Congres al Consiliilor oamenilor muncii. Măsurile luate cu acest prilej au avut drept scop asigurarea unui cadru cât mai larg, democratic, de participare activă a maselor la conducerea societății și, totodată, întărirea răspunderii, ordinei și disciplinei, înfăptuirea neabătută a Programului partidului.

● În capitala țării a avut loc în acest an *Universiada '81*, o mare sărbătoare a sportului, păcii și colaborării tineretului studențesc al lumii. Această mare competiție sportivă a constituit o puternică manifestare de prietenie a tineretului lumii de pretutindeni, evidențiind dorința ca tinăra generație de pe întreg globul să trăiască într-o lume mai dreaptă, mai bună.

● Un moment deosebit în viața politică-ideologică a țării a constituit-o a 50-a aniversare a „Scintei” — sărbătoare cu profunde semnificații, expresie a atenției deosebite pe care partidul o acordă presei. Aprecierile, îndemnurile, orientările date cu acest prilej de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, constituie un program cuprinzător pentru toți lucrătorii din presă și radioteleviziune.

● A avut loc la București cel de-al XVI-lea Congres internațional de istorie

că tot ce facem în uzine și laboratoare, în școli este dedicat înnoirii... Tot ceea ce realizăm este istorie — o istorie în care gravăm numele noastre de constructori destoinici și inspirați. De pe o treaptă a istoriei privim spre întinsurile anului 1982 în care descifrăm drumurile noastre viitoare. Pentru că în 1982 se află drumurile noastre continuate în sus, mereu în sus, spre alte și alte piscuri.

Am învățat și învățăm mereu să urcăm spre piscuri. Este menirea, datoria noastră de a ne propune, mereu și mereu, să abordăm cu gândul și cu pasul noi și noi înălțimi.

În Expunerea cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985, creșterea rolului consiliilor oamenilor muncii, dezvoltarea democrației muncitorești, socialiste în patria noastră, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al partidului nostru s-a referit pe larg la obiectivele și orientările fundamentale ale planului cincinal 1981—1985, planul dezvoltării calitative a întregii activități economico-sociale. Se desprind din acest important document idei de o deosebită actualitate, idei care impun o muncă și mai susținută în viitor. Dar, după cum știm prea bine, viitorul începe azi. Aceste idei se cer a fi puse în practică imediat. Ele sînt însoțite de cifre care conturează un vast cîmp de acțiune. Obiectivul strategic cel mai important este, în lumina acestui document, trecerea României din stadiu de țară în curs de dezvoltare în stadiul de țară mediu dezvoltată. Înfrăptuirea acestui obiectiv cere din partea tuturor o mare, o vibrantă dăruire patriotică. Această trecere nu se poate realiza fără un efort susținut, de proporții, fără conștiința implicării totale în istorie. Prin acest efort ești solidar cu Țara, cu prezentul și viitorul ei, te definești ca utecist sau comunist de nădejde.

Realizarea acestui pas uriaș înainte se află în strânsă legătură cu modul în care vom reuși să afirmăm noua calitate în toate domeniile muncii și vieții. Ni se cere să muncim mai bine, să gândim mai profund, mai matur. Noua calitate este o problemă generală, a țării, a întregului popor, dar și una personală, a fiecăruia dintre noi. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a denumit aplicarea largă a cuceririlor științei și tehnicii, dezvoltarea puternică a științei și învățămîntului, ridicarea nivelului profesional, tehnic, științific și cultural al tuturor oamenilor muncii drept factori fundamentali pentru obținerea noii calități.

Planul cincinal 1981—1985 pune un accent deosebit pe dezvoltarea mai accentuată a bazei de materii prime, a resurselor energetice interne, precum și pe dezvoltarea mai puternică a agriculturii. Caracteristica generală a planului este trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă. Toate sectoarele economiei naționale sînt implicate în traducerea în viață a acestui obiectiv. Aflîndu-ne astăzi pe băncile școlilor de tot felul, avem datoria să cunoaștem temeinic obiectivele viitorului, prefigurate de documentele partidului. Și noi trebuie să ne considerăm părtași la îndeplinirea lor. Societatea ne așteaptă, are o deplină încredere în noi, în forța gândului și faptei noastre. Va veni timpul intrării în uriașul front al muncii a generației noastre. Acest fapt trebuie să se cunoască, pentru că este vorba de o generație născută și crescută în epoca cea mai înfloritoare din istoria României. Drumul nostru — de la banca de școală, de la atelierul școlar, la uzină, la laborator, la oricare loc de muncă din România socialistă — este drumul împlinirii și al afirmării, este drumul spre marile piscuri ale civilizației socialiste și comuniste.

FLORIN COSTINESCU

FILE DE CRONICĂ

a științei sub înaltul patronaj al tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu. Această prestigioasă reuniune științifică internațională, care a avut ca deviză „Știință și tehnologie, umanism și progres“, a subliniat necesitatea ca cercetările și descoperirile științifice, întreaga activitate a oamenilor de știință să fie puse în slujba păcii și progresului. A avut loc de asemenea cel de al doilea **Congres Național de Chimie**, desfășurat sub înaltul patronaj al tovarășei academician dr. ing. Elena Ceaușescu.

● A avut loc un eveniment deosebit al vieții noastre culturale : cea de-a IX-a ediție a **Festivalului Internațional „George Enescu“**. După o bogată suită de manifestări omagiale desfășurate atît în țară, cit și în numeroase țări ale lumii, manifestări ce au marcat 100 de ani de la nașterea marelui muzician român — sărbătoare prevăzută și în cadrul marilor aniversări UNESCO — au urmat zilele festivalului constituite într-o adevărată sărbătoare a muzicii.

● Cronică externă a anului 1981 se definește prin amplele relații pe care țara noastră le întreține cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, cu toate statele lumii fără deosebire de orînduire socială. Promovînd principiile deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, țara noastră duce o politică de pace și prietenie cu toate țările lumii. În același timp, secretarul general al partidului, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat cu toate prilejurile că înarmarea și cursa frenetică a înarmărilor duc la încordarea climatului politic internațional.

● Activitatea politico-educativă desfășurată de Organizația Pionierilor împreună cu școala, Uniunea Tineretului Comunist, a contribuit la creșterea responsabilității elevilor față de principalii lor îndatoriri — învățătura. La sfîrșitul anului școlar 1980—1981 (ultimul trimestru) s-a înregistrat o creștere a numărului de promovați.

● Debutul vacanței a fost marcat prin finalizarea concursului de creație tehnico-științifică „Start spre viitor“ și de anticipație „Atelier 2000“ și prin deschiderea expoziției republicane.

● Peste 2000 de echipe, totalizînd aproximativ 25 000 de expediționari, au participat în vara acestui an la cea de-a XII-a ediție a marelui concurs pioniresc de turism și cercetare științifică **Expedițiile „Cutezători“**.

60 DE ANI DE LA CREAREA UNIUNII TINERETULUI COMUNIST

TINERETUL, VIITORUL PATRIEI

Tinăra generație a României socialiste aniversează în primăvara anului 1982 șase decenii de la crearea organizației sale comuniste unice — Uniunea Tineretului Comunist — moment de însemnătate esențială în istoria mișcării revoluționare și democratice de tineret din țara noastră, cu ample și profunde semnificații în gândirea și practica sa politică.

Actul istoric săvârșit în urmă cu 60 de ani a fost consecința firească a unui îndelungat proces de maturizare politică, ideologică și organizatorică — jalonat de perioade de acumulări și notabile salturi calitative — pe care mișcarea revoluționară de tineret din țara noastră l-a parcurs, timp de aproape un secol, alături de mișcarea revoluționară socialistă și sub îndrumarea sa nemijlocită.

Analiza evenimentelor de acum șase decenii impune relevarea rolului primordial al Partidului Comunist Român în ampla acțiune de făurire a organizației unice revoluționare de tineret din România, în orientarea acesteia pe un statornic făgaș comunist de activitate. În pofida dificultăților în care a fost nevoit să-și desfășoare activitatea după Congresul din mai 1921, partidul comunist și-a asumat toată răspunderea pentru formarea, creșterea și educarea tineretului în spiritul revoluționar, patriotic, pentru mobilizarea și antrenarea ennoilor sale la eroica luptă pentru înnoirea din temelii a societății românești.

În concepția partidului comunist, tineretul revoluționar reprezenta, prin cutezanța gândirii și entuziasmul ac-

țiunii sale, nu un simplu punct de sprijin, ci un mediu social dintre cele mai prielnice pentru exprimarea idealurilor de libertate socială și independență națională, pentru dezvoltarea spiritului revoluționar care să ducă la împlinirea omului ca om. De aici, puternica înfrurire pe care a exercitat-o asupra situării organizațiilor revoluționare de tineret pe temeiul programului și acțiunii comuniste, de aici, sprijinul efectiv și cordonarea nemijlocită — prin intermediul tinerelor sale cadre — a procesului de unificare politică și organizatorică a mișcării de tineret într-o organizație comunistă unică la scară României întregite.

Corolarul acestei intense activități politice și organizatorice a partidului comunist l-a constituit Conferința generală a tineretului socialist, din 19-20 martie 1922, cind reprezentanții organizațiilor din toate provinciile istorice ale României — reușiți pentru prima dată la București — au pus bazele organizației comuniste unice de tineret, centralizată pe plan național. „Formarea în 1922 a Uniunii Tineretului Comunist, la un an după crearea Partidului Comunist Român, arată tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, a constituit un moment crucial în istoria mișcării revoluționare de tineret din România. (...) Se poate spune că Uniunea Tineretului Comunist a desfășurat în toată perioada ilegalității o intensă activitate de organizare a tineretului, de conducere a luptelor sale alături de clasa muncitoare, de toate forțele revoluționare și progresiste din România“.

Uniunea Tineretului Comunist s-a situat de la începutul existenței sale în fruntea mișcării revoluționare și democratice de tineret, eroismul, combativitatea revoluționară și patriotismul înflăcărat fiind virtuți dovedite cu prisosință în cele peste două decenii de luptă ilegală desfășurată alături de partidul comunistilor, sub conducerea și îndrumarea sa permanentă.

Urmind îndeaproape calea luptei deschisă de comunisti, U.T.C. a desfășurat o susținută activitate politică, ideologică și organizatorică pentru mobilizarea și antrenarea la acțiune revoluționară a tuturor categoriilor tineretului de la orașe și sate, indiferent de naționalitate; s-a afirmat viguros ca o forță unită, dinamică și combativă în amplele acțiuni sociale declanșate de proletariatul român cu deosebire în anii crizei economice din 1929—1933; s-a ilustrat pregnant în lupta împotriva fascismului, în marile manifestații și demonstrații antifasciste și antirăzboinice inițiate și conduse de partidul comunist pentru salvarea democrației și culturii, pentru apărarea independenței și suveranității României, a integrității sale teritoriale în fața tendințelor revizioniste ale blocului statelor fasciste.

La școala aspră a luptei eroice a partidului comunist, în creuzetul viu, incandescent al practicii revoluționare, U.T.C. s-a călit și maturizat nu numai pe sine, dar și oamenii ce i-a încorporat în cadrele sale organizate ori i-a atras sub steagul ideilor pentru care militau comunistii. Și exemplul cel mai luminos dintre miile și miile de activiști creșcuți și afirmați în rândurile Uniunii Tineretului Comunist este persoana secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care din cea mai fragedă vîrstă s-a alăturat cu entuziasm luptei clasei muncitoare; s-a afirmat repede ca un autentic talent organizatoric; s-a impus prin nivelul tot mai ridicat de pregătire politică și ideologică, prin pasiunea revoluționară și patriotismul înflăcărat, spiritul de jertfă și dăruire pentru cauza clasei muncitoare, a poporului căruia îi aparținea.

Afirmată strălucit, începînd din 1933, în momentele decisive ale luptei revoluționare, patriotice a partidului comunist, activitatea tînărului comunist Nicolae Ceaușescu a imprimat mișcării revoluționare și democratice de tineret forță și dinamism organizatoric, angajare fermă și dăruire plenară în procesul viu al creației istorice. O activi-

tate tumultuoasă, desfășurată în condițiile unei permanente și dure prigoane a aparatului represiv, marcată de un lung și greu regim al temnițelor; o activitate care a contribuit în mod hotărîtor la intensificarea muncii partidului în rîndul tineretului, care a înfrîurit profund unitatea de acțiune a tinerei generații în lupta împotriva fascismului, pentru apărarea independenței și integrității teritoriale a patriei; o angajare efectivă la pregătirea și înfăptuirea marelui act al renașterii noastre naționale — revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944.

Noua etapă din istoria țării îl va găsi pe tînărul militant comunist Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar al C.C. al U.T.C. Experiența dobîndită în anii luptei ilegale, maturitatea politică și ideologică, spiritul organizatoric, dinamismul și fermitatea în decizii au fost plener valorificate în dinamizarea participării tinerei generații la lupta forțelor democratice conduse de partidul comunist pentru instaurarea primului guvern revoluționar democratic din istoria României, pentru înfăptuirea unor profunde prefaceri înnoitoare în societatea românească și izbînda revoluției democrat-populare. Și aceasta cu convingerea fermă, nutrită și astăzi, că tineretul este viitorul de aur al țării, că aportul său la edificarea noii orînduiri poate și trebuie să fie cît mai mare posibil, cît mai prețios. Asemenea gînduri limpezi, de un robust optimism revoluționar, erau exprimate, în septembrie 1944, în coloanele primului număr legal al ziarului „Scînteia”, unde scria: *„Tineretul este viitorul unui popor; spre el își îndreaptă privirea și speranța toți oamenii de știință și politici. Cu energia și entuziasmul său, tineretul este o forță creatoare care, pusă în serviciul științei și progresului, poate da un ajutor prețios pentru dezvoltarea economică, socială, politică și științifică a unui popor”*.

A fost un îndemn urmat cu încredere de tînăra generație a patriei, un îndemn ce și-a găsit concretizarea în aportul său important la edificarea noii orînduiri în țara noastră și care, fără îndoială, se regăsește astăzi în hotărîrea sa fermă și entuziastă de a urma partidul, pe secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în realizarea mărețelor proiecte de viitor, așa cum le reflectă documentele istorice adoptate de Congresul al XII-lea.

Dr. CONSTANTIN PETCULESCU

Brașov, august 1981.

O IMAGINE

Cinci sute de copii pe treptele simbolice ale Forumului Național al pionierilor, adevărată constelație de vise și fapte, de frumusețe și făgăduinți. Pe retina aparatului de fotografiat clipa aceasta unică întipărește o imagine pentru viitor.

Încredințăm tiparului această fotografie convinși fiind că în ea,

PENTRU VIITOR

în semnificația ei, se vor recunoaște nu numai pionierii delegați, ci o constelație mult mai largă, constelația minunată a celor aproape trei milioane de fii ai patriei aflați astăzi la vârsta aspirațiilor cutezătoare.

A fi pionier al acestei țări frumoase, al acestui timp eroic, al acestui cutezător mers înainte al națiunii — iată temeiul unei profunde bucurii și responsabilități. La Brașov, pe treptele înșorite, zîmbește viitorului o generație de copii buni, vrednici, curajoși.

URMÎND EXEMPLUL COMUNIȘTILOR - „TOT ÎNAINTE!“

FORUMUL NAȚIONAL DE LA BRAȘOV

TRIBUNĂ DE DEZBATERI ȘI DE ANGAJARE REVOLUȚIONARĂ

În luna august, Brașovul a fost gazda unuia dintre cele mai importante evenimente pionierești ale anului 1981 — cel de al IX-lea Forum Național. Cinci sute de pionieri harnici și inimoși, reprezentanți ai purtătorilor cravatelor roșii cu tricolor din toate județele țării, s-au reunit sub înșuflețitoarea deviză „Urmind exemplul comuniștilor, tot înainte!“ pentru a analiza împreună modul în care ei și colegii pe care-i reprezentau au îndeplinit indicațiile date la Forumul tineretului de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit prieten și îndrumător al tinerei generații, de a găsi cele mai potrivite căi de acțiune pentru a ridica întreaga lor activitate pe o nouă treaptă calitativă.

De-a lungul a paisprezece zile, în cadrul acestei largi tribune de dezbateri care a fost Forumul Național, pionierii delegați și invitați au purtat un amplu și fructuos dialog asupra principalelor probleme ale activității pionierești și au stabilit măsuri concrete în vederea intensificării continue a participării lor la munca și conducerea Organizației Pionierilor. Tematica generoasă a dezbaterilor a oferit participanților prilejul de a realiza un bogat schimb de experiență asupra formelor și modalităților de acțiune în pregătirea prin muncă și pentru muncă a pionierilor și șoimilor patriei, a modului cum se acționează pentru diminuarea mediocrității, asupra felului în care ei, pionierii, concep, organizează, desfășoară și conduc propria activitate. O atenție deosebită a fost acordată de către toți cei prezenți în tabăra Forumului Național educației patriotice și revoluționare a purtătorilor cravatelor roșii cu tricolor și a șoimilor patriei, pentru formarea unor puternice

sentimente de dragoste față de patria socialistă, față de gloriosul nostru partid, față de popor. Pionierii s-au referit la importanța pe care o acordă pregătirii lor politico-ideologice, pentru a cunoaște și înțelege cit mai profund politica internă și externă a partidului și statului nostru.

Ei și-au împărtășit din experiența lor și a colegilor din județele pe care le reprezentau, în organizarea și desfășurarea cercurilor și cluburilor de dezbateri politico-ideologice, precum și a altor acțiuni interesante și instructive menite să le îmbogățească orizontul de cunoaștere. Dialogul viu și interesant din timpul dezbaterilor la această temă a relevat, de asemenea, dragostea pionierilor față de gloriosul trecut de luptă al partidului, față de realizările obținute de poporul nostru condus de Partidul Comunist Român în anii construcției socialiste, dorința tuturor copiilor patriei de a crește harnici, cinstiți, curajoși — cetățeni cu înalte calități morale.

A FI CUTEZĂTOR

A cuteza e cea mai frumoasă și cea mai de preț trăsătură a tinerețului. Cutezanța este pentru tineri poarta către nou. Firește, cutezanța nu acționează împotriva rațiunii și nu se desfășoară absurd. Cutezătorul tânăr respectă morala și spiritul de partid, mai ales în țara noastră socialistă. Însă cutezătorii înfruntă și pericolul, atunci când este în interesul colectivității sau al prietenilor lor. Ei țin fruntea sus fără teamă, știind dreptatea cauzei pentru care luptă. Dornici de a ști, cutezătorii își îmbogățesc cunoștințele, își însușesc noul. În numele unei conștiințe superioare, conștiința comunistă, exclud viclenia și lașitatea.

Caracterul cutezătorului este o împletitură din cele mai înalte ca-

lități ale omeniei. Cutezătorul sare întotdeauna în ajutorul celor amenințați de ceea ce este neomenos din partea altora.

Cutezătorii își iubesc mai presus de orice patria pe care o cinstesc prin faptele frumoase de muncă și învățătură. Ei iubesc partidul care a deschis țării un drum spre culmi tot mai înalte ale civilizației.

Dintre cutezători se aleg generațiile de mâine, cei ce vor prelua ștafeta muncii și luptei pentru un viitor luminos pentru toți fiii patriei, care să trăiască sub steagurile comuniste și tricolorul țării. Ei constituie un simbure de lumină a tot ce este nou și bun.

MIHAI BENIUC

Pionieri la școala muncii și a cutezanței

Din dorința pionierilor de a-i cunoaște la locurile lor de muncă pe cei ce prin munca lor plină de dăruire contribuie la înflorirea județului Brașov și a întregii țări, în programul Forumului Național au fost prevăzute numeroase vizite în întreprinderi industriale, întâlniri cu muncitori fruntași, lucrători în I.A.S. și cooperatori. Aceste vizite i-au făcut pe copii să înțeleagă și mai bine necesitatea de a se pregăti cu sîrguință pentru ca la vîrsta maturității să poată prelua cu cinste ștafeta muncii de la părinții și frații lor mai mari.

Mii de pionieri și șoimi ai patriei au evoluat pe marile scene ale țării în cadrul celei de a III-a ediții a Festivalului Național „Cîntarea României”. Vă prezentăm un fotocaleidoscop ilustrativ pentru virtuțile interpretative, pentru originalitatea și bogăția repertoriului lui artistic.

1. Un debut promițător pentru o orchestră de mandoline foarte tină — componenții ei sînt pionieri în clasa a III-a la Școala generală nr. 5 din Rădăuți.

INIMI TINERE ÎN FESTIVALUL NAȚIONAL

2. Firește că vîrsta foarte tină nu exclude marele succes de... public! Fapt probat și în cazul acestui înzestrat interpret de muzică populară — mesager artistic al Școlii generale nr. 3, Cîmpulung-Muscel.

3. Pe fastuoasa scenă a festivalului — trupa de balerine a Casei pionierilor și șoimilor patriei din Pitești celebrează printr-un dans plin de grație anotimpul florilor.

4. Tot pe aceeași scenă — o secvență „ritmată” din... lumea cărților și a caietelor!

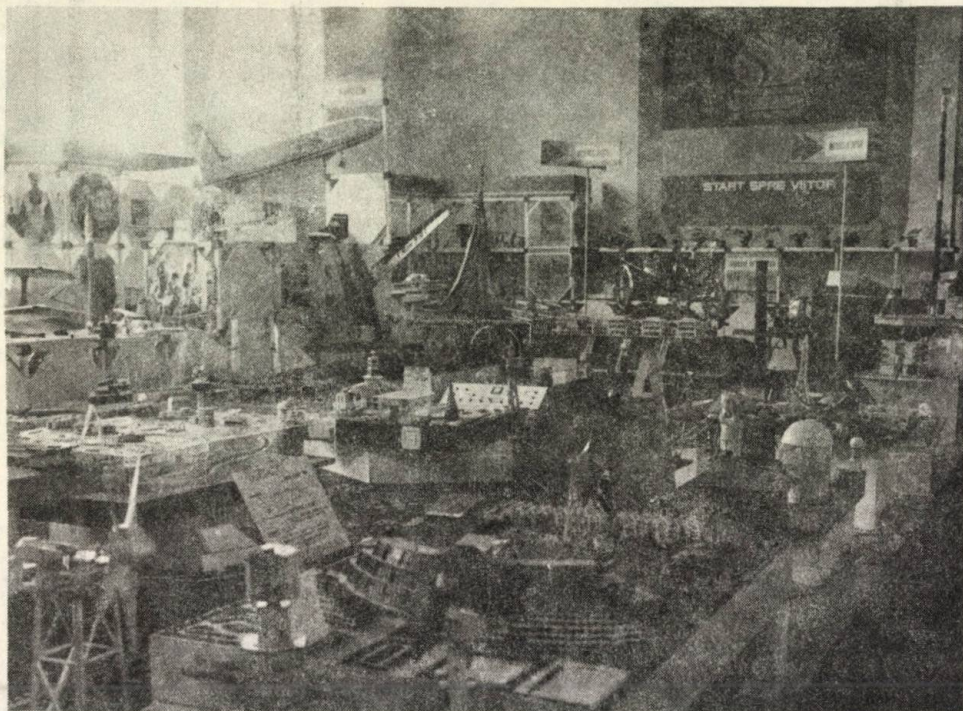
„CÎNTAREA ROMÂNIEI“ ❀ ❀ ❀ ❀

5. Echipa de dansuri populare a Școlii generale Agnita a invadat scena de la Sibiu prin tinerețe, ritm și costume sărbătorești.

6. Par că ascultă graiul propriilor mandoline — interpretele unei duiocese melodii din zona Neamțului.

7. Festivalul Național „Cîntarea României“ este totodată și o amplă competiție a muncii, a creației tehnice. Pe recepție — pionierii transmisioniști instruiți de profesorul specialist Gheorghe Ionescu de la Casa pionierilor și șoimilor patriei din Constanța.

CU ACAD. RADU VOINEA

**LA EXPOZIȚIA REPUBLICANĂ
A CONCURSULUI**

START
spre viitor

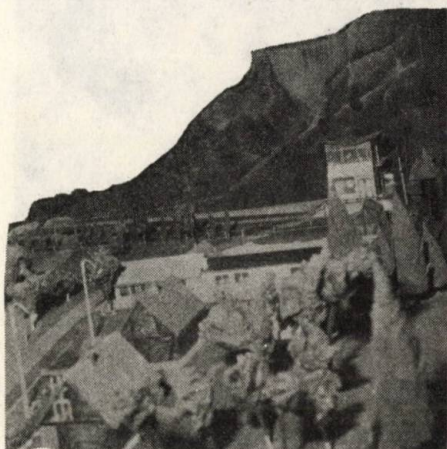
EDIȚIA 1981

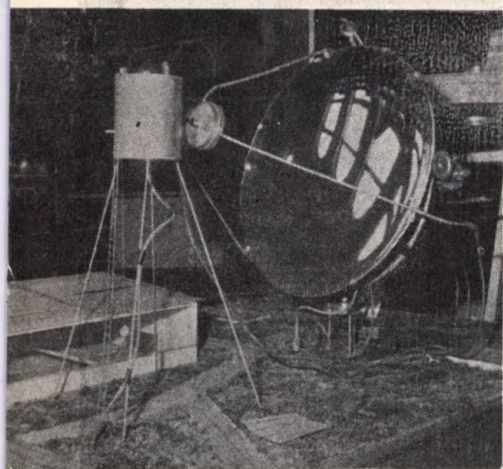
Am participat de-a lungul anilor la numeroase expoziții „Start spre viitor” și remarc că de la an la an se înregistrează progrese îmbucurătoare.

Sînt prezente aici preocupările de economisire a energiei, a materialelor, de găsire a unor surse noi, domenii importante înscrise în programul național de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, unul dintre documentele importante ale celui de-al XII-lea Congres al partidului. De asemenea, aș remarca, alături de aceste lucrări, o serie de realizări de anticipație, îndeosebi în domeniul arhitecturii,

în domeniul tehnicilor noi, care dovedesc o bogată imaginație, dar și în același timp un spirit realist. Alături de aceste realizări, o pondere importantă o au lucrările didactice, modelele, modelismul.

Dragi pionieri, aș vrea și cu acest prilej să vă amintesc că acțiunea aceasta de creativitate tehnică înseamnă deopotrivă cunoștințe științifice și imaginație creatoare.

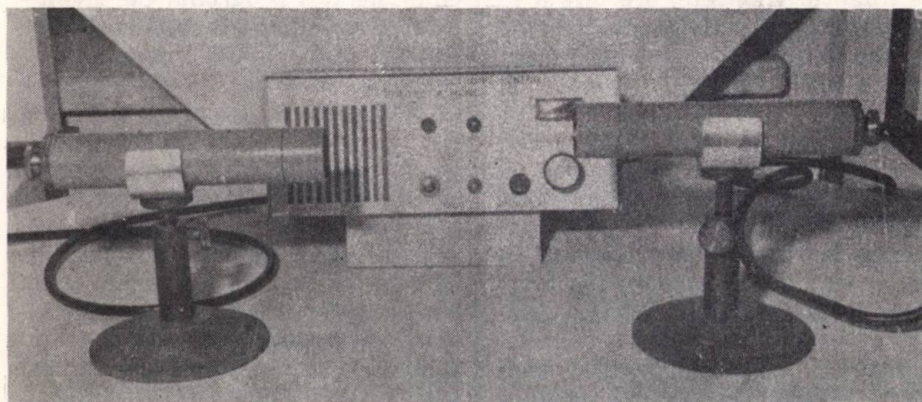
temeinică a cunoștințelor științifice. Să nu vă mulțumiți cu câteva informații, crezând că știți totul. Un vechi proverb spune : „Puțini știu cât de mult trebuie să știi pentru ca să-ți dai seama cât de puțin știi”. Cu cât citești mai mult cu atât asimilezi mai mult, cu atât ești în măsură să aduci lucruri mai valoroase în activitatea ta.

Ei bine, legea progresului cere ca voi să ne depășiți pe noi. De fapt care este raportul dintre noi și voi? Astăzi noi știm ceva mai mult decât voi...

Vă urez, dragi pionieri, să aduceți contribuții cât mai de seamă la viitorul luminos al patriei noastre.

E adevărat că, cu 100—200 de ani în urmă, când științele erau mai puțin dezvoltate, această latură, a imaginației, era preponderantă. Astăzi însă, când științele sînt foarte dezvoltate, cunoștințele științifice capătă un rol din ce în ce mai important în procesul de realizare a invențiilor ; cu alte cuvinte, cineva care posedă o informație științifică nouă, de care nu dispun alții, are posibilitatea să facă invenții de mai mare valoare decât cineva care este dotat cu imaginație, fie ea și genială, dar care nu posedă decât cunoștințe învechite, la îndemîna tuturor.

De aceea, vreau să vă îndemn să dați toată atenția procesului de învățămînt, procesului de însușire

Ieri — pionier, premiant la Concursul „Minitehnicus“ al revistei „Cutezători“, azi — primul cosmonaut al României, Dumitru Prunariu, pionier de onoare în tabăra Forumului Național al Pionierilor, 1981.

UN TÎNĂR - UN CUTEZĂTOR

Cum am aflat de întoarcerea pe pământ a echipajului mixt româno-sovietic Popov-Prunariu, la 22 mai 1981, m-am gândit la voi, dragi cutezători și tineri entuziaști, care aspirați să ajungeți tot mai sus, în sferile cele mai înalte, și la propriu și la figurat.

În cadrul național al preocupărilor noastre, referindu-ne la Prunariu, acest eveniment excepțional ne-a umplut inimile de bucurie și de mândrie, căci această eroică acțiune încununată de succes ne-a insuflat o încredere profundă în capacitatea noastră de gândire și de înfăptuiri mărețe, precum și în virtuțile noastre strămoșești, ce ne vin de la un vechi și brav popor cu părinți iluștri: Traian și Decebal.

Onorurile nu s-au lăsat așteptate, căci, după ce au evoluat cu succes și s-au întors nevătămați pe pământ, acești eroi ai spațiului cosmic au fost distinși, fiecare în parte, cu titlul de onoare suprem: *Erou al Republicii Socialiste România*.

Pentru tineretul nostru vom evoca figura căpitanului inginer

cosmonaut-cercetător Dumitru Prunariu (cum am făcut și la ședința Secției de Științe Tehnice a Academiei R. S. România, la 28 mai 1981), pentru a evidenția personalitatea sa deosebită.

Dumitru Prunariu s-a născut la Brașov, unde a absolvit toate treptele școlii pînă la examenul de bacalaureat, în anul 1971. În anii 1971—1976 a frecventat Facultatea de aeronave a Institutului Politehnic din București, luîndu-și diploma de inginer în specialitatea *construcții de aeronave*. Pe timpul cursurilor și-a însușit temenic disciplinele din programa de învățămînt și a depus eforturi susținute pentru a-și însuși deprinderile practice necesare constructorilor de aeronave. A avut o previziune remarcabilă: a elaborat un proiect de diplomă pe tema „*Avion supersonic cu geometrie variabilă*“.

A fost repartizat ca inginer stagiar la Întreprinderea de construcții aeronautice din Brașov, unde s-a integrat, în scurt timp, în procesul de producție. Dar năzuia la acțiuni mari, strălucitoare, în cel mai bun sens al cuvîntului.

Astfel, în august 1977 a absolvit cursurile Școlii militare de ofițeri de aviație și i s-a acordat gradul de sublocotenent. Pe baza unor aptitudini speciale, imediat după absolvirea școlii, a fost selecționat în grupul de candidați cosmonauți români. Iată un prim succes.

Pe timpul progresului efectuat în țară, a dovedit posibilități intelectuale deosebite, pasiune și perseverență în însușirea cunoștințelor și deprinderilor de pilot pe avioane cu reacție, de adaptare la condițiile zborului la viteze mari.

În U.R.S.S., după ce a trecut cu succes o expertiză medicală specială, a fost declarat apt pentru antrenamentul de pregătire a cosmonauților la începutul anului 1978, în Orașelul stelelor.

În perioada de pregătire a manifestat multă conștiinciozitate și un înalt simț de răspundere în însușirea problemelor prevăzute în programa candidaților cosmonauți.

La cursurile teoretice, la activitatea de zbor, la salturile cu parașuta, la antrenamentele fizice, precum și la alte categorii de pregătire specifică a dovedit cunoștințe temeinice, stăpânire de sine, promptitudine și profundă

putere de analiză. La verificările și colocviile susținute a obținut calificative de „foarte bine” cu felicitări.

Aceste calificative au fost confirmate pe deplin în misiunile sale de adaptare la condițiile zborului cosmic și de cercetare științifică de un înalt nivel și interes deosebit. Comandantul și colegul său de echipaj, colonelul Popov, l-a caracterizat pe Dumitru Prunariu în termeni foarte elogioși, apreciindu-i în cel mai înalt grad pregătirea tehnico-științifică, datorită căreia a reușit să stăpânească toate tainele navei sale, iar cei din Orașelul stelelor erau în plină admirație pentru acest tânăr atât de priceput și dinamic, care dovedea însușiri remarcabile.

Comportarea sa în zbor și strădaniile pe care le-a depus Prunariu ca să-și desăvârșească măiestria de cosmonaut și să execute înalta sarcină de cercetător științific pot fi luate drept pildă de către voi, cutezătorii și tinerii pasionați, pentru a încerca întocmai să vă puteți alege calea cea mai bună pentru realizarea aspirațiilor voastre în domeniile proprii de activitate, pentru desăvârșirea unei opere pe care o îndrăgiți, pentru ridicarea profesiei voastre la cel mai înalt grad de eficiență, pentru îndeplinirea impecabilă a înaltelor voastre îndatoriri către țară și către propria voastră persoană.

În exemplul viu pe care vi l-am expus mai sus, am vrut să arătăm că, printr-o pregătire adâncă, prin pricepere și muncă, prin entuziasm și pasiune, cu perseverență, curaj și cutezanță puteți realiza obiective înalte, care să evidențieze personalitatea și puterea voastră de creație. Orice realizare deosebită va îmbogăți tezaurul științific și cultural al patriei noastre; iar acțiunile cu caracter extraordinar vor ridica în lume prestigiul României. Înainte și succes!

Acad. ELIE CARAFOLI

CHIMIA

UNUL DIN PILONII CIVILIZAȚIEI

de prof. univ. dr. doc. ing. ALEXANDRU T. BALABAN,
membru corespondent al Academiei R. S. România

Ce domeniu este oare necesar să fie cunoscut, în afara cunoștințelor de specialitate, de către medici și farmaciști, de agronomi și zootehnicieni, de specialiști în alimentație și dieteticieni, de cosmeticieni și fotografi, de metalurghi și textiliști, de mecanici și energeticieni, de fizicieni și electroniști? Ați ghicit: CHIMIA.

Aplicațiile ei se găsesc peste tot și ele fac posibile „minuni” nebănuite anterior. Ar putea exista chirurgia modernă fără anestezice generale ori locale, fără înlocuitorii de plasmă și fără „organe artificiale”? Oare nu medicamentele actuale au stăvilit marile flageluri care secerau periodic milioane de vieți — ciuma, holera, tuberculoza, malaria? Electronica și cibernetica, tranzistoarele ori circuitele integrate și miniaturizate datorează și ele mult chimiei. Așa numita „revoluție verde” din agricultură a început cu îngrășăminte chimice și cu antidăunători clorurați, și ea continuă acum cu noi mijloace, care poluează mai puțin mediul ambiant, dar care reușesc să mărească încă mai mult producția agricolă. Pentru combaterea insectelor încep să fie folosiți feromonii, mesaje chimice cu structuri caracteristice fiecărei specii, pentru a nu distruge și insecte utile, cum sînt albinele.

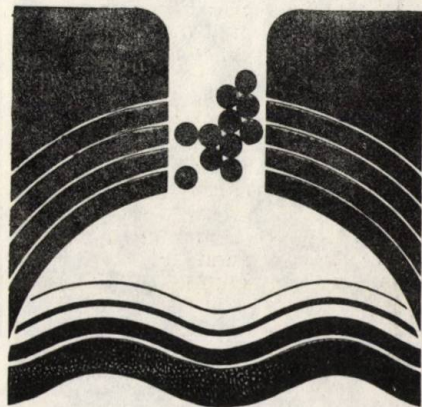
Cum ar arăta hainele noastre dacă n-am avea firele și fibrele sintetice (a căror producție depășește mult lina, mătasea, inul și cânepa ori bumbacul pe care-l importăm), coloranții (care de zeci și sute de ani nu se mai extrag din plante) ori detergenții? Cum ar arăta casele noastre dacă n-am avea sticlă și ciment ori mase plastice cu proprietăți atât de variate? În fine, cum am circula dacă n-am avea combustibili solizi ori lichizi care să acționeze motoarele fie direct, fie prin intermediul energiei electrice, și ea produsă azi încă în cea mai mare parte prin arderea combustibililor, ori dacă nu am avea cauciuc (cel sintetic îl depășește mult pe cel natural, importat)?

Ne-am obișnuit să privim aceste atribute ale civilizației ca pe ceva de la sine înțeles, dar nu este mult de cînd nu era așa. Ciorapii fini, țesăturile neșifonabile, detergenții, tranzistoarele, filmele colorate, televiziunea, vinilinul

și pielea sintetică, cimenturile dentare albe și majoritatea ierbicidelor, insecticidelor ori medicamentelor actuale nu erau cunoscute în timpul copilăriei părinților voștri ori al tinereții bunicilor voștri, adică acum 40—50 de ani. Chimiiști au inventat substanțele care au deschis aceste noi domenii și au creat aceste noi nevoi.

Am folosit înadins cuvîntul **inventat**, deși de obicei despre chimiști se spune că descoperă. În realitate, marea majoritate a celor peste cinci milioane de substanțe chimice catalogate pînă azi și a zecilor de mii de noi substanțe care li se adaugă anual sînt **inventate**, fiindcă n-au existat înainte de a fi **gîndite** și apoi **sintetizate** prin metodele chimiei preparative. Doar o mică parte a acestor substanțe provin din produse naturale, cărora chimiști le **descoperă** constituția prin metodele chimiei structurale.

Mulți, citind cele de mai sus, vor să gîndi, poate: „Așa este, dar chimia este atît de grea, are atîtea simboluri și formule încît mi-e greu s-o înțeleg și nu-mi place.” Din păcate, în multe școli și cărți școlare chimia este, întru-adevăr, prezentată ca un haos de formule și noțiuni care n-au nimic atractiv și, în consecință, cu greu pot fi urmărite pentru a li se desluși logica și pentru a fi învățate. De aceea, încă o dată din păcate, mulți din cei care profesează alte meserii decît cele direct chimice cunosc prea puțină chimie, cu evidente urmări nefavorabile atît pentru ei cît și pentru societate, deoarece am văzut la începutul acestor rînduri cum azi chimia pătrunde și

perfecționează aproape orice domeniu de activitate omenească.

În realitate însă, lucrurile nu stau așa, chimia anorganică și în special cea organică formează o superbă înlănțuire logică, ceea ce duce la speranța că nu peste multă vreme se vor putea prevedea bine proprietățile unor substanțe încă necunoscute, doar imaginând structurile lor și folosind relațiile cantitative dintre structura chimică și proprietăți, ce încep să fie descifrate de către chimiști, tot așa cum acum o sută de ani Mendeleev a prevăzut bine proprietățile unor elemente încă necunoscute la vremea lui. El a avut fericirea să-și vadă confirmate prevederile, căci trei chimiști de naționalități diferite au descoperit trei elemente prezise de Mendeleev, constatând că proprietățile lor se potrivesc întocmai celor estimate (este vorba de un francez, un german și un scandinav care au descoperit în minerale naturale galiul, germaniul și, respectiv, scandiul). Chiar în prezent, grație aplicării unor teorii matematice, cum este teoria grafurilor și a calculatoarelor electronice în chimie, se pot prevedea unele proprietăți fizice ale claselor simple de substanțe, cum sînt hidrocarburile saturate. Dar sîntem încă departe de a putea prevedea proprietățile fizice ale unor substanțe mai complicate și cu atît mai puțin proprietățile lor biochimice sau farmaceutice. De aceea prospectarea unor noi medicamente este încă în mare măsură o bijbiială empirică. Dar se întrevăd soluții noi. În primul semestru al anului 1981, într-o dezbateră organizată de Institutul oncologic din București, s-au analizat unele din aceste soluții elaborate în colaborare de chimiști din Timișoara (Zeno Simon, Ioan Moțoc, Adrian Chiriac) și București (Ion Niculescu-Duvăz, semnatul acestor rînduri și alții).

Discutînd despre modul de a prezenta mai atractiv chimia la nivel general, aș dori să amintesc că în 1982 va apare la Editura științifică și enciclopedică traducerea unei cărți elaborate

de un colectiv de chimiști americani („Chimie : experiențe și principii”) în trei volume, cu „Ghidul profesorului” și „Manualul de laborator” separate de textul propriu-zis. Este o lectură ușoară și plăcută, recomandabilă tuturor celor ce vor exercita nu numai profesiunea de chimist ori inginer chimist, ci și multiplele îndeletniciri enumerate la începutul acestor rînduri, indiferent dacă la examenul de absolvire sau admitere chimia este ori nu printre materiile cerute. Pentru fizică au apărut mai de mult două asemenea traduceri, iar recent, în editura „Albatros”, o carte românească excelentă : „Cui i-e frică de fizica modernă ?” de George C. Moisil.

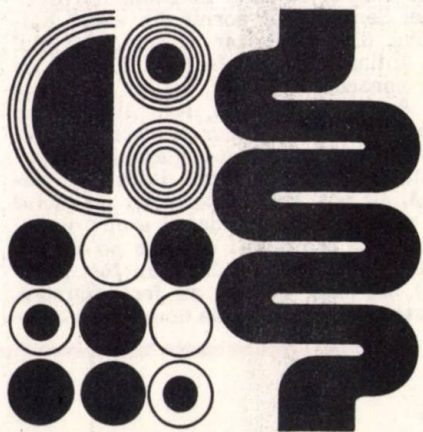
Pentru chimiști, chimia este interesantă și frumoasă pentru că :

- ea are încă multe necunoscute, aproape la tot pasul, care se pot descifra cu mijloace relativ modeste (spre deosebire de fizica energiilor înalte, de explorarea Cosmosului ori a adîncurilor oceanelor, care reclamă investiții mari) ;

- ea lasă friu liber imaginației, dată fiind înfinitatea modurilor de combinare între atomi, care dau naștere substanțelor și interacțiilor dintre substanțe ;

- ea este o știință experimentală, cu rezultate materiale, palpabile și, unele, utile și aplicabile în practică. Și matematica, la fel ca și chimia, se bazează mult pe imaginație și intuiție, dar, nefiind o știință experimentală, nu produce rezultate direct palpabile ; în schimb, nu necesită biblioteci și laboratoare, ci doar biblioteci ;

- ca și alte domenii ale cercetării științifice, chimia contribuie la progresul civilizației și este o aventură, o explorare a necunoscutului. Astăzi, cînd era explorării Terrei s-a încheiat, iar cea a explorării altor planete n-a început încă, cercetarea științifică formează cea mai pasionantă canalizare a energiilor tineretului și a pasiunii lui de a străbate cărări nebătute.

Pagini de neuitat

— Eram copil în timpul acela. Dar în mintea mea s-au întipărit multe întâmplări. O țin bine minte pe învățătoare. Era tânără și se vedea că e speriată. Dar ne-a spus: „Copii, ai noștri or să facă dreptate, o să scăpăm de sărăcie”. De la tata am ascultat mai pe urmă multe istorisiri. El ne spunea cum au pornit răsculații, unii călări, cu gornisții în frunte, și nu s-au dat bătuți cu una, cu două. Dar a venit armată multă și n-au mai avut ce face. Unii au fost prinși. La primărie erau întrebați: „Cite pogoane vreți?” Spunea omul: „Unul, cinci, șase”. Și jandarmul îi dădea tot atâtea bice. Tatăl meu era om tare, stîlp, nu-l clinea. Și el, și frate-său luptaseră la '77 pentru independență. Sandu Lungu, unchiu-meu, a fost printre ostașii care l-au prins pe Osman-pașa. L-a văzut cum a predat românilor sabia!

Sînt cuvintele unei povestiri adevărate, ale unei povestiri dramatice, a cărei acțiune se petrecuse într-un sfîrșit de februarie întunecat și rece al anului 1907. Cel care rostea cuvintele trăise întâmplările, al căror ecou se păstrase viu într-un colț al sufletului său. Faptele se petrecuseră odinioară, într-un sat sărac de cîmpie (Putineiu, azi o localitate înfloritoare), iar cel care le relata era un oaspete îndrăgit al pionierilor: Dumitru Lungu — un bătrîn împovărat de ani, dar încă semeț la port, invitat la o adunare pionierească, la școală. Acolo a povestit el despre focul mării răscoale țărănești care în anul 1907 cuprinsese țara de la un capăt la altul. Țăranii nu mai puteau răbda sărăcia, foamea, umilințele exploatarei la care-i supunea stăpînirea burghezo-moșierească. Atunci s-au ridicat ca să-și facă singuri dreptate. Semnalul a pornit din satul Flămînzii (Botoșani), iar de-acolo pîrjolul s-a întins peste tot în țară. Țăranii au ars conacele boierești, au ars condicile de datorii și învoielii, i-au alungat pe arendași. Împotriva celor care nu mai putuseră să rabde jugul apăsării boierești, autoritățile vremii, intrate în panică, au pus 150 000 de ostași pe picior de război, iar comandanții a opt divizii au primit ordin să-i reprime pe țăranii răsculați. 11 000 de țărani au fost sechestrați, iar sate întregi au fost distruse. Acesta fusese „actul de dreptate” al au-

torităților. Dirzenia, demnitatea cu care se ridicase țărănimea la luptă au dovedit tuturor că aceasta constituie o adevărată forță socială.

Astăzi, la trei sferturi de veac de la marea răscoală, urmașii celor căzuți în 1907, făuresc, sub conducerea Partidului Comunist Român, o nouă istorie. La douăzeci de ani, cît se împlinesc, în 1982, de la încheierea cooperativizării agriculturii, satul socialist a devenit o realitate la care cei care făuresc pîinea țării abia dacă îndrăzneau să viseze odinioară. Noua și profunda revoluție în agricultură folosind rezervele mari ale unităților agricole prin valorificarea cît mai bună a fiecărui metru de pămînt, prin îndeplinirea integrală a programelor de creștere a producției agricole, contribuie din plin la o și mai puternică înflorire a tuturor localităților patriei. Flămînzii, satul sărăciei și al foamei, care a dat cîndva semnalul de luptă al țăranilor, se pregătește să devină în curînd, ca dealtfel multe alte sate, un înfloritor centru urban. Casele sale, frumos gospodărite, noua întreprindere de textile, centrul său civic nou, în plină construcție, cele șase școli încăpătoare sînt mărturia bunăstării care înfloarește pe pămîntul României socialiste.

În amintirea bunicilor și străbunicilor care au luptat pentru dreptate, oamenilor din Flămînzii au ridicat la intrarea în localitate un obelisc. Înălțîndu-se cu semeție și vigoare spre albastrul cerului, el amintește de primăvara singeroasă pe care a trăit-o satul acum 75 de ani.

Aici, lîngă acest obelisc, noi și noi generații de copii rostesc cu solemnitate, atunci cînd primesc cravata roșie cu tricolor, Angajamentul pionierului. Aici se opresc copiii și, aplecîndu-se plini de respect, păstrează o clipă de tăcere, depun o floare. Aici, în zilele sărbătorești, din adîncul inimilor curate de pionieri izvorăsc versuri și cîntece de cinstire a eroilor, de profundă recunoștință față de partid, strălucitul făurar al istoriei noastre noi.

Cunoașterea trecutului de luptă al poporului nostru sădește în sufletul tinereii generații voința de a munci, de a-și dărui întreaga energie înfloririi patriei.

BITI CARAGIALE

COOPERATIVIZĂRII AGRICULTURII

SÎNTANA 1981

Primii locuitori cu care am făcut cunoștință la Sîntana, la vremea cînd cireșele dădeau în pîrg, au fost, desigur, pionierii. Bucuria și nerăbdarea cu care am fost întîmpinați erau firești: pentru prima oară în istoria acestei localități un echipaj de expediționari temerari și ambițioși obținuseră unul dintre cele mai rîvnite trofee — „Egreta de fildes”. Vestea a făcut repede ocolul comunei, așa încît despre isprava lor aflaseră și tovarășul primar, și tovarășul președinte al Cooperativei agricole „Viața Nouă”, și tînărul inginer, directorul complexului ovin, și o parte din membrii cooperatori cu care am

făcut cunoștință. Și este sigur că atunci cînd se va actualiza monografia comunei — o adevărată lucrare științifică păstrată cu grijă la primărie — în afara noilor realizări social-utilitare, a dezvoltării industriei, precum și a noilor doctări și rezultate din domeniul agriculturii și zootehniei, va figura la loc de cinste și acest succes al celor mai tineri cetățeni ai comunei.

*
* *

Oamenii Sîntanei sînt harnici, lucru pe care-l poți vedea din felul în care își împodobesc ca-

sele și curțile, din aspectul civilizat al străzilor, din felul simplu și demn în care ei își poartă straiele de lucru sau portul sărbătoresc al duminicilor. Oamenii acestor locuri, români, maghiari și germani, înfrățiți în viața și munca lor, știu mai degrabă să înfăptuiască decât să vorbească.

— Bună ziua, tovarășe primar. Am sosit la dumneavoastră...

— Bine ați venit. Știm pentru ce. Vă rugăm să luați loc la noi.

— Dar când s-a aflat?

— Nu vă mirați, om fi noi comună, dar telefoanele funcționează și la noi. Deocamdată mai puțin — în viitor... Dar eu vă propun să începem cu începutul. De acord?

— Desigur. Ne interesează totul despre Sîntana, despre oamenii ei. Credeți că vom avea șansa să stăm de vorbă și cu tovarășul președinte al cooperativei agricole Ion Goina?

— Cu puțin noroc, poate. Din câte știu, astăzi are o zi destul de plină — livrări de tăurași, contrac-

tări, control la ferma legumicolă și altele multe. Vom încerca să-l răpim pentru câteva minute.

— V-am abătut de la subiect?

— Nicidecum. Dînsul face parte din începutul istoriei noi a comunei noastre. Un om absolut deosebit. Este președintele „Vieții Noi”, de la înființarea ei, din 1950. Poate că știți că Sîntana este o comună cu bogate tradiții agricole, că harnicii lucrători ai ogoarelor de aici au obținut și vor să obțină și pe mai departe recolte tot mai bogate.

— De la ce s-a pornit?

— Să spunem că s-a pornit de la o avere colectivă, în 1950, de 24 000 de lei. Practic astăzi averea obștească a cooperativei se ridică la 50 de milioane de lei.

Desigur, aceasta a presupus din partea membrilor cooperatori multă muncă materializată în recolte bogate, din ce în ce mai bogate. În 1979, spre exemplu, la C.A.P.-Sîntana s-au recoltat peste 4 600 kg grâu la ha, aproape 4 400 kg orz, peste 6 600 kg porumb boabe la ha, 17 500 kg cartofi la ha. Crescînd valoarea producției globale, cooperativa poate să-și cumpere mașini agricole, poate să construiască grajduri, să se autodoteze conform celor mai moderne cerințe ale agriculturii.

— Din câte știu, C.A.P. — Sîntana a primit în 1972 titlul de „Erou al Muncii Socialiste” pentru rezultate deosebite în sectorul vegetal.

— Este exact. În 1974 la noi s-a obținut cea mai mare producție de porumb — 7 400 kg boabe la ha — și de atunci s-a mers tot mai bine. După cum vedeți, titlul obținut i-a stimulat pe oameni și ne obligă și pe mai departe.

— V-aș ruga să ne spuneți câte ceva și despre dezvoltarea social-edilitară a Sîntanei.

— A pornit și Sintana noastră, ca multe alte așezări rurale ale țării, pe drumul urbanizării. Din 1976 a fost amenajată în comună o secție de preindustrializare a lemnului pentru mobilă; s-a construit un siloz pentru cereale, apoi Școala generală nr. 1 la care ați fost și dumneavoastră. Practic ridicarea nivelului material și spiritual al comunei se materializează în construirea a 54 de case cu parter și un etaj; extinderea alimentării cu apă potabilă pe lungimea de 9 km; introducerea canalizării pe lungimea de 4 km. La noi funcționează un liceu agroindustrial de pregătire a cadrelor pentru mecanizarea agriculturii. Avem, de asemenea, 4 săli de spectacole, o bibliotecă comună și 3 biblioteci școlare. Pentru asistența medicală a populației există un spital cu 95 de paturi, 3 dispensare și 2 cabinete stomatologice unde își desfășoară activitatea 55 de cadre medicale cu studii superioare și medii. S-a înființat, după cum știți, și o casă a pionierilor și șoimilor patriei. Și să mai adaug la toate acestea amenajările de drumuri și de trotuare (15 000 kmp).

— Și în perspectiva cincinalului actual?

— Am să enumăr doar câteva obiective. Deci: 100 de aparta-

mente proprietate de stat cu spații comerciale la parter; o stație de „Autoservice” (sînt mulți proprietari de autoturisme, după cum ați văzut); un complex comercial care se va întinde pe 420 mp; extinderea secției de mobilă și altele.

*
* *

Luîndu-ne rămas bun de la primarul comunei Sintana, însoțiți de noua noastră gazdă — secretarul de partid al C.A.P. „Viața Nouă” — ne-am continuat drumul și, desigur, și dialogul despre oamenii și munca lor de agricultori sau crescători de animale.

— Să vă arătăm mai întîi ferma legumicolă. Sînt 165 ha de culturi intensive care necesită o mare atenție și îngrijire. Avem aici tomate, ardeioase, rădăcinoase și ceapă. Anul trecut am ieșit printre primele ferme pe județ, cu cîte 2—3 vagoane de ceapă la ha.

În serele de roșii pătrunzi ca într-o livadă amenajată sub sticlă, pentru că tulpinile lor sînt mai înalte decît un stat de om. Am strania impresie că dacă aș pătrunde printre straturi m-aș rătăci ca într-o junglă.

Gazda noastră ne face cunoștință și cu cîțiva dintre cei mai vechi lucrători ai fermei. Sînt Mihai Kapeș (un veteran, după cum ne este prezentat), Ana Bonț și Elisabeta Bleizifer.

— Cîți membri cooperatori aveți aici, la Sintana?

— Cu totul, adică și cu cei care lucrează în sectorul zootehnic, avem 700 de membri. Dar sînt toți oameni unul și unul. Altfel nici n-am putea avea asemenea rezultate.

— Și nici dinșii satisfacția muncii pe care o depun aici.

— D'apoi, știți cum spune românul: atît cît muncești, atîta și ai. Și oamenii noștri sînt cu toții foarte mulțumiți de cum cîștigă.

— Dar pionierii vă mai ajută și ei ?

— O, bată-i soarele, că dragi îmi sînt ! Numai acum, în primăvară, or venit de ne-or cules o tarla de spanac. Ei ar vrea mai mult, dar puterile lor sînt încă mărunte. Să crească sănătoși, că noi ne mîndrim cu ei.

* * *

Încă un popas și alte explicații. Ne aflăm la îngrășătoria de tineret taurin — un modern complex zoo-tehnic, cu o capacitate de 3 700 de capete. În cele 8 grajduri, întreg procesul tehnologic se desfășoară automat, adică furajarea, adăparea și evacuarea dejecțiilor. Îngrijitorul îmbrăcat într-un halat albastru supraveghează ca totul să se desfășoare normal.

— Mai avem și 300 de cai cu care lucrăm în locul mașinilor — îi folosim la atelaje.

— La dumneavoastră, în Sintana, există o veche tradiție în ce privește creșterea animalelor.

— Vedeți, este și mare nevoie, nu numai pentru economia națională, dar sînt foarte căutate și la export. Iar dacă noi am ajuns milionari, apăs să știți că sîntem și pentru că am știut să creștem vite.

— Am auzit și de o fermă de ovine.

— Avem, da, 6 000 de capete și o îngrășătorie de porcine cu 4 000—4 500 de capete.

* * *

În douăzeci de ani de agricultură socialistă, umăr la umăr, români, maghiari și germani, cooperatorii din Sintana și-au transformat încetul cu încetul comuna lor, ca și viața lor într-o așezare înfloritoare și într-un trai cu adevărat îmbelșugat. Astăzi, în Sintana se creează premisele pentru o nouă și profundă revoluție în agricultură în ce privește producția, productivitatea, nivelul tehnic menite să asigure dezvoltarea unei agriculturi moderne, eficiente.

EMILIA TEODORU

PATRIA MEA

Încercuită de ape și de istorie
din deal în deal, din veac în veac
aprinde focuri, patria mea, cînd se
apropie
vremea speranței, iarba de leac;
mulți au crezut că ești un drum
spre Rîmuri,

ți-au semănat în umeri călăreți
și-au presărat cenușa lor pe piatra
unor morminte ce erau cetăți.
Mulți au crezut că ești o prelungire
pentru imperiile-n marș grăbit
și te-au plimbat cu degetul pe
harta

durerii noastre fără asfințit.
Mereu rămas cîte-un cuvînt afară
a luminat prelung din deal în deal,
mereu ni s-a născut cîte-o

speranță
și-un călăreț s-a fost pierdut de
cal.

Avem cuvinte încărcate-n arme
și îndreptări destule mai păstrăm
și obiceiul vechi de a fi liberi,
cu el ne naștem, sîntem și durăm.

NINGE-N CARPAȚI

Ninge-n Carpați, cu veacuri ninge,
cuvinte vechi s-așează în păduri,
noi am făcut din ele adăposturi
și cînd a fost nevoie, chiar securi.

Ci, iată, cărturarii mei bătrîni
dînd nume la izvoare și la ram;
ci, iată, ochii lor ca o zăpadă
prin care către viitor urcam.

ninge-n Carpați ca să răsără grîul,
ca, liberi, limba noastră s-o vorbim,

de munți apropiați-vă cu gîndul
cum prin istorii ne călătorim.

și de ce se face vînt, se face seară
s-aprind cuvinte veșnice-n Carpați,
se vede limpede rotund de țară
și se întorc la casa lor, bărbați.

Ninge-n Carpați, cu veacuri ninge,
cuvinte vechi s-așează în păduri,
noi am făcut din ele adăposturi
și cînd a fost nevoie, chiar securi.

UN MARE ȘI STRĂLUCIT CĂRTURAR ROMÂN:

VASILE PÂRVAN

În paginile calendarului pe anul 1982 se află înscrisă o importantă aniversare: 100 de ani de la nașterea lui VASILE PÂRVAN, una dintre marile personalități ale culturii românești, istoric de mare prestigiu. S-a născut la 28 septembrie 1882 în satul Huruiesti din județul Tecuci (azi în județul Bacău). După ce și-a terminat studiile la Universitatea din București, avind ca profesori pe Nicolae Iorga, Dimitrie Onciul, Ion Bogdan, Dimitrie Evolceanu, Simion Mehedinți, le-a reluat pe timp de patru ani în Germania, unde a obținut un strălucit doctorat în Istoria antică. Acolo a scris el și o seamă de lucrări foarte valoroase referitoare la antichitatea romană. Întors în țară în 1909, a primit catedra de Istorie antică de la Facultatea de Litere din București, a fost numit în 1910 director al Muzeului Național de Antichități, iar în 1911 a fost ales Membru corespondent al Academiei Române, pentru ca doi ani mai târziu, să-i devină membru activ. Încă de la începutul acestor posturi și demnități, el a început o serie de cercetări arheologice pe teren în diferite părți ale țării și cu deosebire în Dobrogea, unde în 1911 a inaugurat explorarea sistematică a cetății romane Ulmetum (lingă comuna Pantelimonul de Sus). Terminind lucrările din acest punct, în 1914, a întreprins o altă campanie de săpături, pentru explorarea, de asemenea, în stil mare, a vechii cetăți elenice Histria, care continuă a reprezenta până azi un șantier principal al activității arheologice din România. Concomitent, a condus cercetări similare în alte localități, pentru ca în 1922, să-și lărgască domeniul activității, îndreptându-și atenția asupra trecutului preroman al țării noastre.

Istoric, arheolog, filosof, Vasile Pârvan a fost un eminent savant, o personalitate de puternică inteligență și forță creatoare, care a adus contribuții esențiale la dezvoltarea culturii noastre. Lui i se datoresc, pe lângă numeroasele și magistralele sale lucrări științifice, volumele de eseuri literar-filosofice „Idei și forme istorice” și „Memoriale”, reprezentând adevărate tezaure de gândire superioară exprimată într-un distins stil academic. Numele acestui ilustru cărturar român s-a impus mult și peste hotare. Director al Școlii Române din Roma, o instituție de înalte studii istorice, arheologice, filologice și artistice, el a fost și membru al mai multor instituții academice de seamă din străinătate, de pildă, profesor „agregat” al vestitei universități „Sorbonne” de la Paris, Membru al Academiei „dei Lincei”, cel mai înalt for intelectual al Italiei.

S-a stins din viață cu totul prematur, la 26 iunie 1927.

La 100 de ani de la nașterea lui Vasile Pârvan, istoricul **prof. univ. RADU VULPE**, membru titular al Academiei de Științe Sociale și Politice, a avut amabilitatea de a evoca pentru „Almanahul” nostru unele momente pe care le-a trăit ca discipol și colaborator al marelui cărturar.

AȘA L-AM CUNOSCUȚ

Ca mulți tineri de vîrsta „cutezăto-
 rilor“, mi-a plăcut și mie, încă din co-
 pilărie, istoria, care m-a pasionat și mai
 mult cînd, petrecîndu-mi vacanțele în
 Dobrogea, unde părintele meu își avea
 slujba de feroviar, am avut prilejul să
 văd aievea resturile de cetăți și de
 orașe din vremea romanilor. Paralel cu
 anii mei de școală, de la cursul ele-
 mentar pînă la ultimele clase de liceu,
 am căutat să citesc cît mai mult din
 marile cărți de istorie, dar cu deose-
 bire m-au atras rapoartele de săpături
 din Dobrogea ale lui Vasile Părvan, ca
 acelea de la Ulmetum, de la Histria,
 de la Tomis. Eram fermecat de conțin-
 nutul lor erudit, de expunerea clară a
 descoperirilor, de interpretarea lor in-
 genioasă și realistă, de știința covîrși-
 toare a autorului. Nu-i văzusem nici-
 odată chipul. Nu aș fi vrut să arate la
 fel cu mai toți profesorii și învățații
 din acel timp, care obișnuiau să poarte
 mustați mari și barbă. Îmi plăcea să
 mi-l imaginez ca pe un roman clasic,
 cu fața complet rasă, cu privire ageră,
 cu expresie sobră și impunătoare. Și
 pe cînd eram în ultima clasă a liceu-
 lui, în luna mai 1919, am aflat din
 ziare că în aula Academiei Române, în
 ședință publică, academicianul Vasile
 Părvan urma să țină o comunicare cu
 „Gînduri despre lume și viață la greco-
 romanii din Pontul Stîng“ (numele an-
 tic al țărmlui de apus al Mării Negre).
 M-am dus la această manifestare
 animat de curiozitate pentru subiectul
 anunțat, dar mai ales de dorința de
 a-l vedea, în sfîrșit, pe savantul care
 se impusese admirației mele. Am fost
 uimit de desăvîrșita potrivire dintre în-
 fățișarea sa reală și imaginea ideală
 pe care mi-o făurisem despre persona-
 litatea sa. Cu obrazul ras și cu ochii
 săi pătrunzători, privind de sub sprîn-
 cene bogate, semăna în adevăr cu
 portretele cele mai caracteristice ale
 romanilor din antichitate. Îmbracă-
 mintea sa neagră, întregită cu o cra-
 vată de aceeași culoare, care lăsa ve-
 derii foarte puțin din albul gulerului,
 fi dădea un aspect sever. Textul pe care
 îl citea, reconstituind din inscripții cu
 o măiestrie minunată sufletul locuitor-
 rilor antici de pe litoralul pontic, mă
 cucerise și pe mine, ca pe întregul au-
 ditoriu.

Dar și mai puternic avea să mă im-
 presioneze înfățișarea lui Vasile Părvan
 într-o ședință următoare a Aca-
 demiei, în septembrie 1919, în cadrul so-
 lemn al comemorării a 1800 de ani de
 la moartea împăratului Traian. M-am
 dus la această ședință plin de entu-
 ziasm pentru epocala semnificație a
 comemorării într-un moment cînd tot

neamul românesc triumfa pentru îm-
 plinirea de curînd a multiseclarului
 său ideal de libertate și de dreptate.
 Vasile Părvan, căruia îi revenise cin-
 stea de a ține cuvîntarea comemora-
 tivă, s-a dovedit pe deplin demn de
 măreția momentului, citindu-și, cu vo-
 cea sa baritonă, natural nuanțată,
 splendide pagini de evocare istorică,
 în fața bustului lui Traian așezat pe
 masa tribunei. Se adresa acestui chip
 ca și cînd i-ar fi prezentat împăratului
 întemeietor un raport despre statorni-
 cia și vrednicia poporului român. A
 fost pentru mine o zi de neuitată în-
 cîntare și de înălțare sufletească.

Un an mai tîrziu, după ce termina-
 sem liceul și îmi făcusem și stagiul
 militar, m-am înscris la Secția de isto-
 rie și geografie a Universității, alegînd
 ca materie principală istoria antică.
 Mi-am ajuns astfel țelul de a deveni
 studentul lui Vasile Părvan. I-am
 sorbit cu nesaț cuvintele clare și con-
 vingătoare, m-am pătruns de idelle
 sale originale, de rigoarea metodelor
 sale de cercetare și de gîndire, de is-
 cusința sa în a descoperi adevărul deo-
 potrivă în cercetarea migăloasă a iz-
 voarelor și în urmărirea înlănțuirii fe-
 nomenelor istorice. Totuși, timp de doi
 ani n-am făcut decît să-l ascult vor-
 bind de la catedră, fără a avea o con-
 vorbire personală cu el. Abia către
 sfîrșitul anului al doilea, mi s-a ivit
 prilejul de a mă apropia de prestigioasa
 sa personalitate. Tocmai pregăteam
 pentru seminarul de geografie al pro-
 fesorului S. Mehedinți o lucrare des-
 pre „Bărăganul în antichitate“, întru-
 nind într-o aceeași preocupare două
 predilecții ale mele: una pentru ținu-
 tul în care mă născusem, județul Ialo-
 mița, alta pentru istoria antică. Era un
 subiect original și simțeam nevoia
 unor informații noi, pe care numai pe
 cale arheologică speram să le găsesc.
 Așa am ajuns să vizitez, din proprie
 inițiativă, o cetate getică de pe valea
 Ialomiței, la Piscul Crăsanilor, consi-
 derată pînă atunci enigmatică. Am
 strîns de acolo fragmente de ceramică,
 printre care, amestecate cu elementele
 de factură locală, unele denotau o pro-
 veniență greco-romană. Aducîndu-le
 la București, le-am arătat lui Vasile
 Părvan prin mijlocirea unui coleg care
 se afla mai demult în apropierea lui.
 Cum le-a văzut, „Magistrul“ (acesta îi
 era titlul cu care noi, tinerii, îl numeam
 fără știrea sa) s-a arătat foarte
 interesat de asemănarea respectivelor
 cioburi cu cele pe care le cunoștea
 din Dobrogea și pe care le întîlnise cu
 un deceniu mai înainte în cercetările
 sale din sudul Moldovei. M-a chemat
 la el, s-a interesat de localitatea ialo-
 mițeană de unde le procurasem și mi-a

cerut să-l duc acolo, ceea ce am și făcut în duminica cea mai apropiată, într-o zi din iunie 1922. S-a întors profund impresionat de cele constatate.

INEPUT DE DRUM

Acea excursie arheologică a fost începutul colaborării mele cu Vasile Pârvan, dar totodată și prilejul unei decisive cotituri în activitatea lui, căci, în spiritul său frământat de idei mari, încolțise gândul de a se consacra studierii trecutului patriei de dinaintea romanilor, pentru a întregi cadrul preocupărilor pe care pînă atunci le limitase la epoca greco-romană. În mai multe duminici, din acea vară, m-a luat cu mașina lui, de fiecare dată împreună cu cîțiva alți colegi, pentru a cerceta noi șantiere arheologice getodacice din Cimpia Română. Am luat parte atunci și la lucrările șantierului său de la Histria. Aici am avut posibilitatea să-l cunosc mai bine, fiind, săptămîni întregi, tot timpul împreună. În lungile noastre conversații, nu-l slăbeam cu întrebările mele de tînr discipol dornic de cunoștințe multe, variate și temeinice, pe care el mi le dăruia din belșug. Nu era numai deținătorul de știință severă, cum apărea de la catedră, ci și un om de inimă, cu suflet cald, gata să împărtășească celor din jur amintirile sale personale, sentimentele sale nobile, preferințele sale în domeniul artelor și al literaturii.

În 1923, Vasile Pârvan și-a reluat activitatea de cercetare a urmelor pre-romane din stînga Dunării, trecînd la organizarea de săpături în centrele getice pe care le vizitase cu mine în anul precedent. A început cu cetatea de la Piscul Crăsanilor. Numai că problemele ce i se iveau erau atît de multe, de felurite și de complicate și totodată atît de atrăgătoare, încît, pentru a le trata integral, neobositul istoric s-a văzut prins într-o muncă imensă, din fața căreia, însă, nu s-a dat la o parte, ci, dimpotrivă, a continuat-o, ajungînd astfel după patru ani să realizeze monumentala sa lucrare „Getica”.

Fără să-mi fi dat seama atunci, am fost cel dintîi dintre elevii săi care l-au secundat în activitatea arheologică, dar curînd mi s-au adăugat alți colegi. Pârvan a izbutit în scurt timp să alcătuiască un colectiv de discipoli, cărora a știut să le insuflă entuziasm trainic pentru antichitate, punînd temeliile unei școli științifice, care, sporînd din generație în generație, și numeric, și calitativ, avea să ajungă la impunătoarele progrese de azi ale arheologiei românești. E unul din meritele sale cele mai prețioase.

După ce s-au încheiat săpăturile de la Piscul Crăsanilor, Vasile Pârvan m-a onorat cu misiunea de a săpa pe răs-pundere proprie stațiunea getică de la Piscul Coconilor de pe marginea lacului Mostiștea și de a proceda la o cercetare amănunțită în jurul acestei ape, pentru descoperirea unor noi puncte arheologice, prelungind-o apoi pe malul Dunării pînă la Călărași. În 1924, mie și soției și kolegei mele Ecaterina Dunăreanu-Vulpe, care participase și la recunoașterile preliminare din anii precedenți, ne-a încredințat săpăturile din cetatea getică de la Tinosul pe Prahova. Ne luaserăm licența și, în toamna aceluiași an, ne-a trimis pe amîndoi pentru completarea studiilor, pe timp de doi ani, la Școala Română din Roma, pe unde aveau să treacă și cei mai mulți dintre ceilalți discipoli ai săi. Cînd ne-am întors de acolo, el ne-a prevăzut în planul de activitate arheologică pe 1927 cu explorarea sistematică a importantei cetăți de la Poiana pe Siret, în Moldova de Jos. Tocmai ne făcuse și recomandările pentru Doctorat pe baza lucrărilor scrise la Roma, cînd, pe neașteptate, am fost loviți de dureroasa știre că acest spirit superior a încetat din viață, în urma unei intervenții chirurgicale tardive, la o vîrstă care nu însumase 45 de ani, îndoliind cultura neamului ro-

SUB VRAJA IZVOARELOR

Drumul nostru spre școală
Este plin de soare,
Printre oameni și flori ;

Pentru că ei veghează,
În Piața Unirii
Porumbeii au pas liniștit,
Printre flori și copii

Și-atunci...

Sub vraja acestor lucruri frumoase,
Sub povara unui gând frumos
De zăpadă,
De recunoștință și de mulțumire,
Se-nclină o creangă de brad
În munții noștrii-ngîndurați.
Undeva în inima codrilor...

Sub cristalul unui izvor,
Neștiut privirii de om,
Susură cel mai curat cînt de
stavă —
Cîntul inimii mele.

Din căușul palmelor și din cupa
inimii,
Sorb apă vrăjită ca să-nțeleg
Strălucirea clipei, taina bucuriei.

MIHAELA AVRĂMUȚ
Iași

mănesc cu o pierdere iremediabilă. Numai la o lună după acest tragic eveniment, au început săpăturile de la Poiana, continuîndu-se după aceea an de an, timp de două decenii, cu rezultate bogate și deosebit de importante pentru istoria culturii getice, menite să-i confirme și să-i completeze considerabil scinteietoarele concluzii din „Getica“.

Ne găsim acum — cei care mai sîntem în viață — la o vîrstă care însumează de două ori mai mulți ani decît a avut el parte să muncească pentru prosperitatea științei și culturii, dar toți aceia care ne-am împărtășit din darurile nespuse ale spiritului său, îl socotim în perpetuitate un Magistru neîntrecut, închinîndu-i și acum, la aniversarea centenarului său, un pios gând de omagiu și de recunoștință.

FAȚĂ ÎN FAȚĂ CU URȘII!

„Zoltán s-a luptat cu urșii!“, „Băiatul a învins o ursoaică!“, „Feciorul lui Orban a fost în mare pericol!“ Așa începeau oamenii din comuna Lueta, județul Hunedoara, să-și povestească unii altora ceea ce auziseră din gura propriilor fii, de față la întimplare. Zarva era atât de mare pentru simplul motiv că eroul povestirii nu era nicidecum un tânăr voinic sau un bărbat în toată firea. Era, pur și simplu, un copil! Cum s-a luptat Zoli cu urșii? Folosindu-și inteligența, curajul, abilitatea și, nu în cele din urmă, deprinderile formate în timpul antrenamentelor din cadrul activității de pregătire pentru apărarea patriei. De altfel, în acea zi, în pădurea deasă chiar o astfel de acțiune se desfășura: orientare turistică. Pregătită cu multă vreme înainte (fînd vorba de faza județeană a concursului), mica expediție a celor opt pionieri a început obișnuit. În

fruntea lor — Orban Zoltán. Atent la tufișuri, grăbit să găsească plicul cu problemele de rezolvat, s-a trezit parcă din senin, față în față cu o... ursoaică. Primul său gând a fost să-i îndepărteze pe ceilalți copii care erau în urmă. „Fugiți!“ le-a strigat el. „Ursul“, a mai zis, și a hotărît să înfrunte pericolul singur. Cum, însă? Auzise că ursoaica este foarte agresivă cînd are pui. „Să mă așez jos și să stau nemîșcat“, și-a amintit el vechiul truc. N-a apucat, însă, să se întoarcă că a și simțit o usturime pe spate. Laba puternică, cu ghiare ascuțite l-a trîntit la pămînt. „Ce să fac?“ s-a gândit iute, cu același sînge rece, curajosul băiat. Acum, nu se mai putea ridica. Simțea răsufierea animalului. Între timp, mormăind se apropiaseră și cei doi ursuleți, însoțiți de... urs.

Într-o fracțiune de secundă, a hotărît: se va rostogoli cu iuteală pînă în prăpastie. Nu era prea adîncă, după cum știa, iar jos îl aștepta apa.

„Atît de repede s-a petrecut totul, c a nici mie nu-mi vine s a cred c a a a a fost“, m rturise te băiatul. „ nainte de a m a arunca în apă, ursoaica tot m-a mai „atins“, furioasă, cu o labă. De abia când m-a văzut jos, a renun at  ndep rt ndu-se...”

Desigur, în sf r it, ursoaica  n elesese cu cine avea de-a face !

FLACĂRA DIN TELEVIZOR

Pe Mariana  i Simona, cele două surioare, Gra ian Dobre, dintr-a opta, le  tia bine. Mai în fiecare zi, c nd se întorcea de la școală ( c. gen. nr. 13, Satu Mare), le  nt lnea în micul părculeț din fa a casei l r. Se oprea, le întreba c te ceva  i pleca. Uneori, când nu era grăbit, la rug min ile lor zăbovea mai mult.

Într-una din zile, c ut ndu-le cu privirea, Gra ian nu le mai văzu pe cele două fete. „S-or fi îmbolnăvit, se mai  nt mpl  la copii mici“, g ndi băiatul  i hot r  să plece. Înainte însă mai aruncă o privire spre locuin a fetelor. I se păru că le z re te la geam. Se apropie mai mult  i, în acele momente, constată cu uimire comportarea lor nefirească. Strigau, pl ngeau, alergau la ferestre  ncerc nd, fără să reu easc , să le deschidă. Nu era nici o clipă de a teptat !

Fetele p tiser  ceva.  n aceeași clipă Gra ian se  i afla la u . For  pu in  i aceasta cedă.  n momentul următor, energicul băiat se afla în apartament. Văzu cu groază un televizor în flăcări. Desigur, fetele, nesupravegheate, se „juca-seră“ ! Nu era, însă, timp de cercetări. Băiatul  n elesese că era vorba de un scurt-circuit. Trebuia, deci, deconectat curentul electric. A doua măsură — stăvilirea flăcărilor.  i cum fetele erau at t de speriate  nc t se  ntuiser  locului, trebuia să facă totul singur.  i a făcut !  n final, n-a uitat nici de dojana, pe care micile sale prietene o meritau.

TRENUL OPRIT !

Băiatul vroi, cu ochi alba tri  i p r auriu, era nemaipomenit de b curos : găsise o ascunzătoare pe c inste pentru jocul său cu Pușa  i Iliu  . O să-l caute ei mult  i bine. Era cam depărtător, l ng  linia ferată, dar ce să-i faci ? A a era jocul. Să-l caute !  i, în timp ce se pitula, observă că pe linia ferată un om căzuse fără să se mai ridice. Un moment stătu în derută. Trebuia să părăsească locul, să piardă jocul, dar să vadă ce se  nt plase. Nu apucă să ia o hot r ire, că văzu  i semnalul de intrare al unui tren. Ce să facă mai cur nd ? Gheor-

ghită își aduse aminte de la tatăl său (ceferist de profesie) că stegulețul alb anunță ceva deosebit. Își scoase batista și alergă înaintea trenului cât putu de repede. Atent, mecanicul înțelese mesajul și, cu multă dibăcie, reuși să oprească colosul de metal chiar lângă omul care continua să rămână la pământ, fiind fără cunoștință. Gheorghită (Ruja György Levente, pe numele său întreg), deși băiat în clasa a V-a se simți luat pe sus în brațe. Mecanicul, fericit că evitase un accident mortal, își arătă astfel bucuria. A doua zi, la Școala generală nr. 1 din Tg. Mureș, la cancelarie s-a prezentat un tânăr muncitor. Îl căuta pe Gheorghită. Era omul care căzuse peste șine...

SCALDA CU... BUCLUC

Cei doi băieți. — Nelu Botezațu și Cristinel Ciobanu — care se jucau pe malul Trotușului erau prieteni buni și colegi încă din prima clasă de școală. Se considerau, de-acum, băieți mari (elevi în clasa a

șasea la Școala generală nr. 3, Tg. Ocna, Bacău) și veneau adesea la scăldat. Cristinel se arăta întotdeauna mai entuziasmat și începu chiar să se „grozăvească” în fața prietenului său mai ponderat, mai grijuliu. „Să vezi cât o să stau sub apă!”, „Pot să sar și de pe stîncă!” îi zicea el lui Nelu. Pînă într-o zi, cînd năzdrăvanul blond... n-a mai ieșit la mal! Ce avea de făcut Nelu? El, care nu se avînta niciodată și nu risca fără rost? „N-am de ales”, a hotărît el, și s-a aruncat în riul adînc.

În scurt timp, curajosul se afla pe mal, în brațe cu Cristinel, leșinat. Pus din nou în mare încurcătură, Nelu a procedat exact așa cum învățase. A încercat să-l ajute să elimine apa pe care o înghițise, apoi a început să-i facă respirație artificială. Într-un tirziu, Nelu i-a simțit răsufierea. Atunci a respirat și el ușurat. „Nu mai merg niciodată cu tine la scăldat!”, și-a descărcat el năduful, deși chipul îi radia de o bucurie nemărginită.

ELENA MĂNESCU

Nota redacției. Scurta galerie prezentată în rîndurile de față face parte dintr-o amplă rubrică a revistei „Cutezătorii” intitulată „Cutezătorii printre noi” și unde încă multe alte fapte minunate, pionierești, au dat strălucire paginilor. La sfîrșitul anului școlar unui mare număr dintre aceștia, Consiliul Național al Organizației Pionierilor le-a conferit distincția pionierească „Meritul pionieresc”. Eroii de față au și ei bucuria și onoarea de a fi deținătorii prețioaselor distincții.

„SCOALA

DE DINCOLO DE... ȘCOALĂ

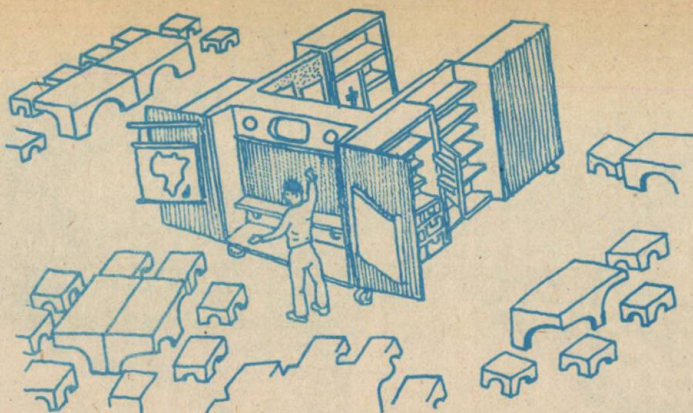
Pentru voi — și nu numai pentru voi — școala este mai întâi o clădire anume. Apoi, e o instituție: cu profesori, cu manuale, cu examene etc. Dar mai presus de asta, școala este o idee: o invenție a spiritului uman, o preocupare fundamentală a speciei umane prin care aceasta își asigură perfecționarea spirituală. Înțelegă astfel, această „invenție“ n-a însemnat dintotdeauna o instituție și cu atât mai puțin o clădire anume. La origine cuvântul școală vine de la grecescul „skola“, care înseamnă... „plăcere“! Adică plăcerea de-a trăi în aer liber, în mijlocul naturii, lată deci care era locul unde întemeietorii ideii de școală vedeau desfășurându-se această preocupare fundamentală a omului.

ALIAȚII DE DINCOLO DE ZIDURI

De-a lungul istoriei, școala a trăit într-o mare diversitate de înfățișări. În

aceeași măsură în care s-a dezvoltat tendința școlii ca instituție (regulament, cadre, clădiri etc.) s-a manifestat și tendința opusă, a școlii deschise, a școlii din afara școlii. Vă aduceți aminte și voi din filme, din cărți, că mulți oameni au învățat cu dascăli particulari (e celebru exemplul lui Alexandru Macedon și al dascălului său, marele filozof Aristotel); vă aduceți aminte, de asemenea, de unele imagini de epocă în care erau prezentați școlari așezați în jurul dascălului lor, în aer liber. Sigur că pe-atunci școala-clădire nu prea exista. Dar după perioade de sute de ani, când ideea de școală a fost strâns asociată cu imaginea unei clădiri pe care scrie „Școală“ ieșirea învățămîntului în afara zidurilor acestei clădiri are caracterul unei surprize.

Un teoretician al mijloacelor de informare în masă (presă, radio, t.v.) sociolog de meserie, afirmă: „Cultura provine mai ales din ambianță; par-

țial prin intermediul noilor veniți în lumea spiritului, care sînt mijloacele de comunicație (radio, televiziune, presă). Și încheie categoric: „Școala vieții depășește școala propriu-zisă”.

Sigur că sistemul școlilor mai poate fi îmbunătățit, iar viața lui adusă la ritmul vieții sociale. Sigur că școala cheltuie niște sume — dar nu degeaba; sigur că ea nu rezolvă tot ceea ce ține de formarea omului, de pasiunile sale. Faptul însă că tenisul îl înveți la un club sportiv, cîntatul la vioară, cu un profesor acasă, iar pirogravura sau altceva în altă parte decît în școală, nu constituie o vină, un neajuns al școlii, ci dovada că astăzi, spre deosebire de alte dăți **putem învăța mai multe și dispunem pentru aceasta de mai multe posibilități!** Avem, adică, mai mulți „dascăli” — nu numai școala — iar constatarea aceasta este o sursă de optimism. Departe de a-i răpi școlii prestigiul acumulat de-a lungul veacurilor, ceilalți factori educativi apăruiți: organizații pentru copii și tineret, presă, radio, televiziune, alte organisme — oferă școlii înseși sugestii pentru îmbunătățirea activității sale.

Cu alte cuvinte, școala, ajunsă în pragul unor noi cerințe nu dispăre, ci se perfecționează. În ce direcții?

MAI APROAPE DE VIAȚĂ

Prin 1972 un profesor nord-american John Holt publica o carte intitulată „Cum am părăsit copilul”, în care, printre altele, se plîngea că școala ar fi cam străină de mediul natural și social, cam izolată. Dar el nu s-a rezumat la această critică, ci a trecut și la fapte: a început să organizeze vizite la muzee, fabrici, excursii. Nimic nou pînă aici. Vizite și excursii fac școlarii de cînd e lumea. Respectivul pedagog a trecut însă la măsuri mai originale: înființarea unor academii de

cartier în care să fie atrași adulți de diferite profesii și care să predea copiilor ce părăsiseră școala „măcar zece minute, întru satisfacerea curiozității lor”. O instrucție cam tristă, pe apucate și la mila altuia.

...Cu o sută de ani înainte în localitatea engleză Bedales un adept al lui Rousseau, John Badley, înființa o școală care, de asemenea, nu semăna cu școala tradițională, dar nu se îndepărta, ci se apropia de ideea de școală. Elevii învățau în mijlocul naturii, accentul se punea pe mișcare, libertate, educarea curiozității, învățarea prin acțiune proprie. Era, într-adevăr, o școală nouă — fiindcă de-aici a și pornit un întreg curent numit chiar în felul acesta: școlile noi (sau școala activă).

De-atunci pînă astăzi istoria școlii nu a urmat direcția reprezentată de John Holt — un fel de „fuga de școală” — ci mai ales direcția perfecționării educației prin deschiderea școlii spre viață, prin apropierea ei de copii. O încununare strălucită a acestei tendințe progresiste o constituie principiul legării școlii de viață, de cercetare și producție, așa cum se manifestă astăzi în învățămîntul românesc: ateliere, laboratoare, cercuri uzinale etc.

Observați și singuri: există teleșcoală, există emisiuni radio dedicate special instruirii (în primul rînd învățării limbilor străine) există pagini și rubrici în presă (nu numai în presa pentru copii gen „Dincolo de manual”) destinate transmiterii de cunoștințe noi. Există cluburi, cercuri etc. în cadrul cărora poți învăța un sport, un instrument muzical etc. Există mai ales cărțile — marii dascăli dintotdeauna.

Influența acestor factori este din ce în ce mai mare. Atît de mare încît unii teoreticieni sînt de părere că prin acțiunea lor ei propun un nou model de învățare.

MAI DESCHISĂ SPRE NATURA

Desigur, în primul rînd metodele de predare s-au îmbunătățit, materialul didactic a devenit tot mai variat, mai eficient. La clasa a V-a istoria antică se învață nu numai „din auzite“, de la profesor, ci și „din văzute“ — cu ajutorul diapozitivelor color, al filmelor didactice. Cum spuneam însă, clădirea însăși a căpătat o nouă înfățișare, corespunzător unor funcții noi. Cine privește astăzi un modern complex liceal cu greu poate înțelege niște versuri ca acestea ale lui Bacovia: „Liceu — cîmîtir / Cu lungi coridoare / Azi nu mai sînt eu / Și mintea mă doare.“ Liceul de odinioară al poetului Bacovia.

Școala ideală — consideră specialiștii — este aceea care elimină senzația de închidere într-un spațiu îngust. Drept pentru care au dispărut zidurile înseși. Un arhitect francez, Jean Renaudie, a proiectat o construcție complexă care elimină formele dreptunghiulare, colțurile, care are pereți transparenți, cu mobilier modular (care se poate transforma în altceva), cu coridoare-grădini în locul gardurilor despărțitoare. Ideea aparține de fapt tot... copiilor! În urma unei largi anchete a Institutului pedagogic național din Franța, mai toți copiii voiau o școală fără ziduri, de formă rotundă. Ba unii o doreau chiar ca un ciorchine de struture. Și experimentele nu s-au oprit aici.

Închipuiți-vă un autobuz frumos împodobit, care aleargă pe meleaguri atrăgătoare. În interiorul său se află un complex audio-vizual: un laborator fonic, un televizor. De-a lungul pereților interiori, instrumente și instalații. În continuare, o bibliotecă în dulapuri suspendate. În partea de jos a coroseriei ies la iveală mese și strapontine. Seara, tot din partea asta se pot rabata canapele-pat. Copiii învață, călătoresc, acționează ei înșiși, experimentează, muncesc în grupuri, se joacă etc. Prin Norvegia și Canada unele școli s-au instalat în „vapoare-școală“, pacheturi dezafectate, vase fluviale scoase din uz.

...Școala de dincolo de școală este, după cum ne putem da seama, un aliat prețios al școlii tradiționale. Într-o epocă în care cunoștințele omenirii se îmbogățesc, se înnoiesc vertiginos, școala nu le mai poate cuprinde, desigur. Nici un motiv de alarmă, însă. Le vom învăța din altă parte. Le vom învăța cu convingerea că toate acestea înseamnă consolidarea înseși a **ideii de școală**: școala-lumină cea dintotdeauna și pentru totdeauna.

ILIE TRAIAN

SORA MAI MICĂ

A BIBLIOTECII:

LUDOTECA

LUDOTECA? — un cuvînt care nu figurează încă în dicționar, dar care se întâlnește totuși în viață ca un compartiment — în cadrul unor biblioteci — unde se desfășoară activități educative — instructive destinate celor mici.

Savant botezată „ludotecă“ (— din cuvîntul lat. ludus — joc și cuvîntul — gr. theke — dulap, raft) ea desemnează o colecție de jocuri și jucării ordonată după criterii psihopedagogice și destinată utilității publice. Termenul se mai referă la mobila cu rafturi pe care se depozitează obiectele menționate ca și încăperea sau eventual clădirea în care se păstrează jucăriile sau în care funcționează ludoteca.

În intenția inițiatorului acțiunii, omul de școală ANDRE LHUILLIER — fondatorul între altele, la Dijon (Franța) a unei asociații culturale A.B.C. pentru protecția copilului și a copilăriei — ludoteca este o instituție și o activitate educativă prin intermediul căreia copilul își apropie realitatea fără amestecul nimănui. El caută, alege și împrumută obiecte, mașini, jocuri de diverse feluri: singur, pentru un timp anumit.

Luînd legătura cu diverse persoane care au contact cu copilul — părinți, medici, psihologi ș.a. Lhuillier a constatat că orice jucărie se poate împrumuta cu excepția celor de care copiii sînt legați afectiv (păpuși, animale). Durata de împrumut ca și numărul de obiecte împrumutate necesită observație și studiu. De regulă durata de împrumut este de o săptămînă după care se constată că interesul față de obiectul respectiv scade.

În activitatea sa, ANDRE LHUILLIER a cultivat împrumutul la domiciliu, iar pentru acest serviciu percepea mici sume bănești din partea părinților. În alte țări, acum, copiii vin cu obiectele (jucării, jocuri etc.) de acasă și participă la un fel de activitate de club (în Canada, de exemplu) sau desfășoară activități în cadrul instituției folosindu-se de materialele puse la dispoziție gratuit de către inițiatori, așa cum se obișnuiește în cele câteva ludoteci înființate în ultimul timp la noi în țară.

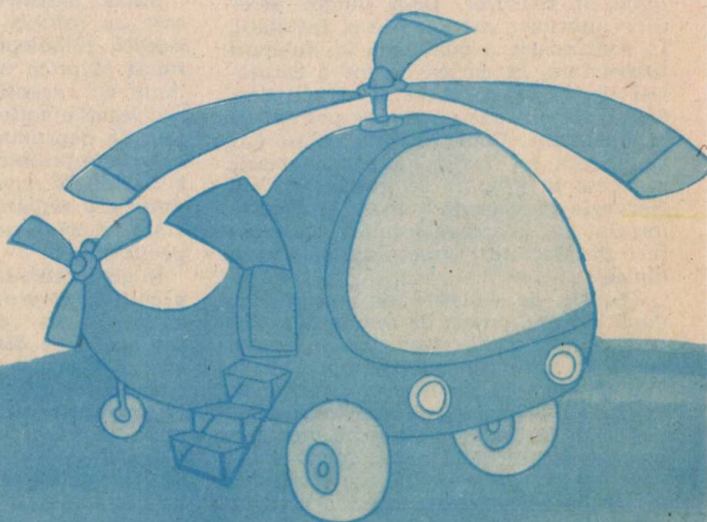
HORIA RÂSVAN

ANIMAFILM

O MICĂ CETATE A FILMULUI PENTRU COPII

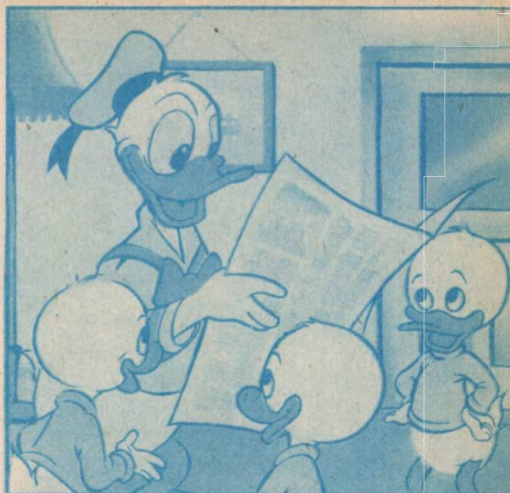
- PE URMELE PRIETENILOR NOȘTRI, DONALD RĂTOIUL ȘI... MIAUNEL
- 15 000 DE DESENE FAC UN KILOMETRU DE PELICULĂ
- O MIȘCARE ESTE EGALĂ CU 3 000 DE DESENE

Pe o stradă liniștită a Bucureștiului, care-ți amintește de orașul vechi de odinioară, există o clădire cu un aspect modest. Trecătorul obișnuit nu știe că dincolo de poarta acestei case se află studioul „Animafilm“. Aici descoperim un adevărat univers al fanteziei. Iată, de pildă, o cameră scăldată în lumină, unde pe planșetă prind viață ființe și obiecte care se vor mișca apoi după dorința regizorului. În alte încăperi, fire de sîrmă, crengi de copac, bucăți de plastilină se metamorfozează în eroi ai unor întâmplări fără de seamăn sau se preschimbă într-un luminis de pădure, într-un fund de mare sau într-un fantastic oraș cosmic.

În această modestă cetate a filmului de animație, redactori, pictori, scenografi, sunetiști și regizori creează anual circa 50 de filme, primite întotdeauna cu interes și bucurie de spectatori, indiferent de vîrstă.

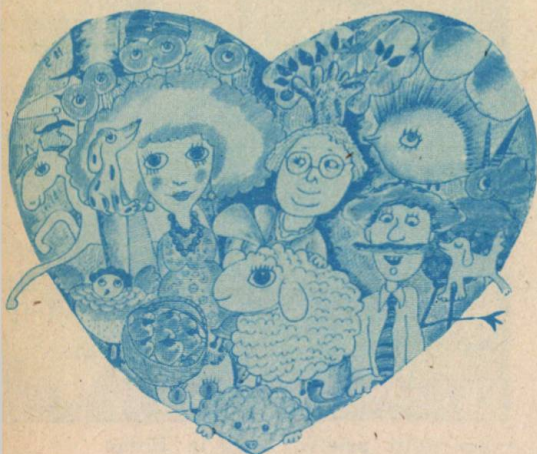

Avem mulți prieteni dragi în filmul de animație. Răzoiului Donald, lui Popeye-Marinarul, din vestitele filme ale lui Walt Disney, li s-au adăugat de multă vreme poznașii Bălănel și Miaunel, Mihaela cea plină de haz și, bineînțeles, celebrul omuleț al lui Gopo, care a cucerit cu vibrația sa poetică, cu tandrețea sa, spectatorii de pe toate meridianele globului. Momentele de haz, bucuria, dar și clipele de meditație filozofică, pe care le oferă cele câteva minute ale unui film de animație, au impus genul în toată lumea.

— Dar cum se naște un film de animație ?

La această întrebare au avut amabilitatea să ne răspundă cîțiva dintre realizatorii acestui gen (Victor Antonescu, Ion Truică, Olimp Vărășteanu) autori a zeci de filme de animație, distinse cu numeroase premii naționale și internaționale, care lucrează în cadrul studioului.

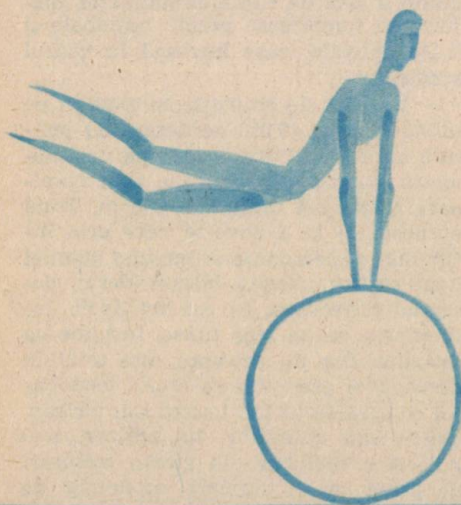
— Un film de animație se bazează pe 10 000 pînă la 15 000 de desene. O peliculă care se întinde, astfel, pe un kilometru lungime și din care prin eliminare rămîn cel mult 200—250 m. Totul pornește de la o poveste, care prin întâmplări și personaje se impune atenției unui regizor. Acesta începe lucrul, desenînd povestirea, în așa fel încît întâmplările să se lege firesc, imagine cu imagine. Dar nu acțiunea este totul în desen. Mai greu este să crezi personajul cu caracterul lui. Lacom sau vicelan, cinstit sau cutezător, tu, regizor, trebuie să-l realizezi din cîteva trăsături de penel, cu o maximă economie de mijloace. Se fac apoi schițele de decor, adică un cadru pentru acțiune. O furtună, o ploaie trebuie nu numai să le

auzi pe banda sonoră, ci să le și vezi.

— Ceea ce urmărește spectatorul cu uimire și plăcere, ceea ce dă un farmec deosebit acestui gen de film este mișcarea obiectelor. O casă, o floare, un scaun, dobîndesc viață proprie numai și numai prin mișcare...

— Așa este. Fiecare obiect, fiecare personaj are un fel de a se mișca, de a reacționa prin mișcare, caracteristic numai lui. Pentru fiecare fragment de mișcare se face un desen și toate desenele laolaltă alcătuiesc o anume mișcare. Știți că o mișcare este egală cu circa 2 000—3 000 de desene? Operația de animare presupune o mare investiție de talent și muncă. Cînd decorul și desenele sînt gata, trec pe platoul de fil-

mare, care nu este altceva decît o masă ceva mai mare. Și se trage primul tur de manivelă. Secvență cu secvență, se naște un nou film de animație.

— Am văzut filmul regizorului Laurențiu Sîrbu, „Jocuri și jocuri”. Totul se petrece extrem de simplu. Un băiețel se joacă cu un dreptunghi, dar acesta îl șicanează, îi pune, cu răutate, bețe în roate. În cele din urmă o mină prinde dreptunghiul și îl strînge. Dreptunghiul se transformă într-o picătură care, căzînd pe pămînt, face să răsară flori albastre. O metaforă, deci. O metaforă frumoasă!

— Da, o metaforă prin care autorul „a vrut” să arate puterea omului de a birui, de a-l transforma într-o floare albastră”.

— Ce filme de animație se află în lucru?

— Ca să răspundem întrebării, trebuie să facem precizarea că animația românească s-a bucurat în ultimii ani de mare succes, impunîndu-se nu numai în țară, ci și peste hotare. De pildă, „Nodul gordian” realizat de Zoltan Szilagyi, a fost răsplătit cu lauri în aproape toate colțurile lumii. Forța artistică prin care tînărul cineast combatte rutina în gîndire, comoditatea, conformismul a impresionat deopotrivă specialiștii și publicul. Recent a creat și cel de-al doilea film: „Arena”, ambele vizionate cu interes de spectatori, indiferent de vîrstă. Dintre filmele adresate direct copiilor, informăm pe cititorii „Almanahului” că în anul 1981 s-a încheiat serialul „Aventuri submarine”, adevărate aventuri ale cunoașterii vieții din adîncul apelor. În 1982 va fi gata întreg serialul „Misiunea spațială Delta”, din care au fost realizate pînă în prezent trei filme. Așa cum arată și titlul, vom putea urmări în acest serial contactul unor oameni de pe Terra cu noi și interesante civilizații extraterestre. Autorul scenariilor este Andrei Bacalu, în colaborare cu un grup de regizori talentați, ca Victor Antonescu, Virgil Mocanu, Laurențiu Sîrbu, Mircea Toia, Ștefan Anastasiu, pentru a nu-i cita decît pe cîțiva. Se mai află în pregătire ciclul de filme cu titlul „Clubul curioșilor”, iar tînăra regizoare Liana Petruțiu pregătește filmul „Înima mică”, după un scenariu al cărui autor este Lucia Olteanu.

Cetatea filmului de animație trăiește zile de efervescență creatoare.

ECRAN 1982

Un moment de cascaderie. O filmare la „Fiul munților” în care protagonista, pioniera Izabela Zaharia din Piatra Neamț, se dovedește o excelentă sportivă, o foarte bună alpinistă.

Filme cu care ne vom întâlni în curând :

ȘTEFAN LUCHIAN. Așa cum ne arată titlul, filmul este dedicat vieții unuia din marii pictori, care, prin strălucirea artei sale, a dominat începutul secolului nostru.

Realizatorul filmului, Nicolae Mărgineanu, l-a ales în rolul lui Luchian pe Ion Caramitru.

FRAM ȘI UN SALTIMBANC LA POL — două interesante producții, avînd la bază cunoscutul roman al lui Cezar Petrescu „Fram, ursul polar”. Din nou, cunoscuta regizoare Elisabeta Bostan înscrie în filmografia ei o ecranizare destinată prietenilor ei tineri.

INTOARCE-TE ȘI MAI PRIVEȘTE O DATĂ — un film despre tineri și tinerețe, un film despre prietenie și dragoste, dar și despre lupta uteciștilor sub cerul întunecat al anilor 1939—1940. Un film realizat de Dinu Tănase.

ADMIRAȚIE VIE

La insistențele unui foarte amabil scriitor m-am hotărât să scriu câteva rânduri despre *Fram, ursul polar*. Cartea nu se număra pentru mine printre acele „admirații defuncte” de care vorbea Eugen Lovinescu. O citisem cândva, parcurgând o „bibliografie” pe care mi-o întocmisem eu, cum probabil procedau atîți alți elevi „silitori” la acea vîrstă. Cartea era un roman pentru copii și, copil fiind, nu-i așa, trebuia să o citesc. Nefiind o lectură făcută de plăcere, nici nu mi-au rămas prea multe în memorie în legătură cu ea. Oricum, nu era printre acele cărți care să-mi fi creat o impresie hotărîită într-un fel, sau altul. Iată însă că impresia apriorică a fost înșelătoare. Și nu numai atît: recitînd cartea am avut surpriza de a sesiza că acest roman comunică evident cu restul literaturii lui Cezar Petrescu. În fond, *Fram* este frate bun cu Radu Comșa din *Intunecare* ori cu alte personaje din romanele scriitorului. *Fram* nu se simte bine între oameni, dar după ce a cunoscut societatea acestora, după ce a fost în mijlocul civilizației, nu se mai poate adapta în cadrele vieții semenilor săi de la Pol. Cînd se numără printre actorii cercului faimos, cu care se plimbă prin atîtea țări, *Fram* duce nostalgia ținuturilor înghețate unde se născuse. Readus de oameni la Pol, el nu mai e în stare să vineze o focă sau o morsă, fiindcă și-a pierdut cruzimea proprie speciei sale. Alți urși se îndepărtează de el stupefiați de giumbușlucurile pe care le învățase în activitatea lui de „profesionist” al arenei. Așadar, într-o parte duce nostalgia vastelor întinderi încremenite sub ghețul arctic, în cealaltă duce nostalgia ținuturilor luminoase și calde pe care, fără să știe, ajunsese să le îndrăgească. Evident deci, tema inadaptabilului din romanele lui Cezar Petrescu — scrise între cele două războaie — cunoaște aici o ilustrare originală. Trebuie găsit în aceasta un argument pentru valoarea de scriitor a autorului, hiperapreciat la un moment dat, întîmpinat cu grimase prea severe, mai apoi. Există o unitate de probleme și preocupări care definește scriitorul adevărat. În orice gen ar elabora, orice tematică ar aborda, oricărui public s-ar adresa, el nu poate să nu rămînă el însuși. Dincolo deci de gen, de tematică ori public specific, care se constituie în destinatar al lucrării, apare o problemă imediat recunoscută a creatorului, câteva obsesii artis-

tice ale acestuia, prin care el există în fond ca personalitate în literatură. Surpriza mai puternică a fost aceea, că în romanul de față, scris pentru copii, Cezar Petrescu este mai matur ca prozator, așa cum în unele romane pentru maturi, procedeele artistice erau mai acuzat puerile. Explicația e simplă și e dată de *volumul* și cantitatea scrierii. S-a remarcat, pe drept cuvînt, superioritatea artistică a unor nuvele ale autorului, în raport cu narațiunile lui de ample dimensiuni. Cînd se ambiționează să umple foarte multe pagini, scriitorul devine diluat, adesea exagerat liric. *Fram, ursul polar*, fiind un roman de proporții relativ reduse, l-a împins în mod salutar pe prozator spre concentrare, în direcția elementului epic propriu-zis, retezînd din înclinația „umflăturii” acestuia prin vorbe. *Fram, ursul polar* este o carte care poate place și copiilor de azi, mai pretențioși în gusturi decît cei de ieri, tocmai fiindcă sînt mai acuti în spirit.

VICTOR ATANASIU

INIMA PRIMĂVERII

În lumea copiilor de nea,
de aur și de cafea,
Ninge cu flori de cais.
Cerule e o oglindă de stele,
Fluturii au aripi-dantele
Și peste tot e liniște și vis;
Acolo și bătrînii stejari au suflet
Și florile au inimă de primăvară;
Castele din petale de trandafiri
Copiii zămislesc în visul eternei
iubiri.
Mîini mici de fildeș, de porțelan și
abanos
Se prind aici în horă, torent
spumos,
Se-ntind ca ale florilor-rădăcini pe
coline,
Pure raze spre alte zări senine.
În lumea lor, copiii de nea,
de aur și de cafea...

CAMELIA POPA
București

Toată viața mea
am căutat
esența zborului.

Simplitatea
nu este un scop
în artă,
dar se ajunge
la simplitate
numai apropiindu-ne
de sensul
real
al lucrurilor

...eu vreau să sculptez
forme
care pot da bucurie.

BRÂNCUȘI

CONSTANTIN BRÂNCUȘI

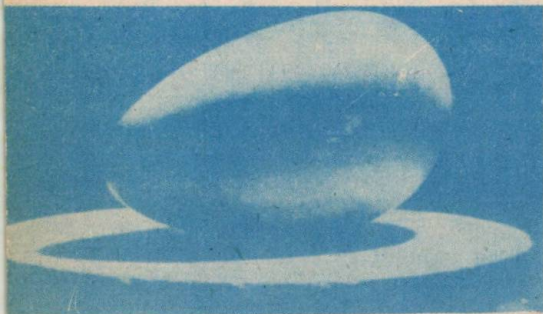
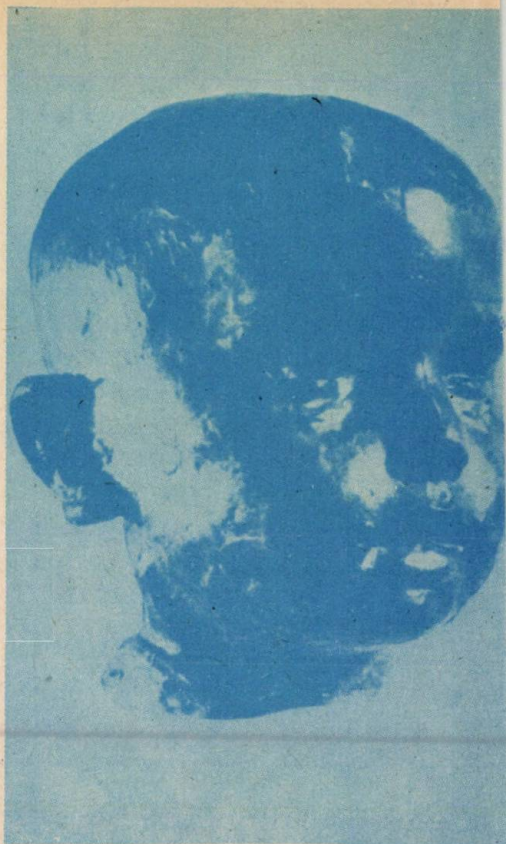
S-au împlinit 25 de ani de când s-a stins, la Paris, cel mai celebru sculptor al acestui veac, fiul de țăran român desprins de pe plaiurile Gorjului natal, Constantin Brâncuși, socotit de mulți părinte al sculpturii moderne contemporane. De unde această faimă universală, acest renume fără precedent pentru un artist român, pornit cîndva pe meleaguri străine, sărac, neajutat și neînțeles multă vreme de nimeni, cu excepția citorva mari confrăți în ale artei, printre care Picasso, Modigliani?

Inceputurile creației lui Brâncuși prevesteau un sculptor foarte sensibil și înzestrat, care, prin modul de execuție și viziune se înscria în marea linie tradițională a artei clasice. Curînd însă, către sfîrșitul primului deceniu al veacului, preocupat din ce în ce mai mult de expresia sintetică a formei, de ținuta ei stilistic spirituală, Brâncuși rupea cu

tradiția acestei arte, afirmându-se ca un inovator, ca un creator profund original. Datorită lui, sculptura căpăta un sens nou, uluitor prin îndrăzneala și ineditul concepției care îi stăteau la bază.

Brâncuși este cel ce a eliberat sculptura modernă contemporană de canoane. Această eliberare nu a însemnat însă mai puțin o supunere la rigoare, la legitatea celei mai exigente arhitecturi a echilibrului și simplității, expresie ultimă — prin puritatea ei, — a împletirii dintre rațional și sensibil. De aceea, în ciuda ruperii sale de tradiție, Brâncuși continuă să fie un clasic, un reprezentant caracteristic al spiritului de pondere și măsură. Este foarte semnificativ pentru întreaga evoluție a creației lui Brâncuși faptul că, deși în aparență se opune oricăror forme tradiționale, ea se reclamă totuși în parte de la folclorul românesc, de la formele lui străvechi. Prin plâsmuirile sale, Brâncuși le-a dat un nou înțeles, revelându-le pe un plan universal esența spirituală.

Coloana fără sfârșit, înălțată în 1938 la Tîrgu-Jiu, variantă ultimă a unui ciclu de opt simboluri similare, își are originea și își află sensul în expresia sculpturală și ornamentală a stilpilor de lemn a pridvoarelor noastre oltenesti, crestate romboidal. Părînd să se înalțe neconținut spre cer, ea întruchi-

pează nu numai elanul de nestăvilită recunoștință exprimată eroilor neamului, ci simbolizează totodată* ideea permanenței geniului folcloric românesc, forța lui de avîntare spre cele mai înalte culmi. Dar a reduce mesajul creației brâncușiene la implicațiile ei folclorice, sau a le exagera acestora rolul, ar însemna să limităm sensul profund al operei sculptorului, să luăm drept scop ceea ce nu e decît un îndepărtat izvor, cu toate că plin de substanță. De altfel, rădăcinile artei lui Brâncuși trec dincolo de folclor, ele răzbat pînă la sculptura arhaică și există un punct în care simbolismul statuar al Coloanei fără sfârșit se întilnește cu semnificația magică a stilpilor totemici.

Toate operele lui Brâncuși, chiar cînd înțelesul lor se lasă mai greu pătruns, au la bază o idee care tinde să exprime, prin sinteza maximă a formei, sensurile vieții, poezia ei, bucuriile simple, minunile de fiecare zi ale naturii, surprinse în esența lor. „Ceea ce vă ofer — spune Brâncuși într-unul din aforismele sale — este bucuria pură“. Și tot el precizează: „Simplicitatea nu este un scop în artă, dar ajungi la simplitate în ciuda ta însuși, apropiindu-te de sensul real al lucrurilor“.

Brâncuși a iubit viața cu pasiune și din propriile sale gânduri, publicate mai întîi de el, reeditate apoi de prieteni, se desprinde neconținut entuziasmul cu care a întîmpinat-o. Ciclu de Păsări măiestre, simbol al ideii de înălțare și zbor, dar și de stabilitate, de sprijin pe sol, feluritele variante ale Oului, simbol al creativității, ca de altfel, sub o altă formă, și cele ale Sărutului, nu sînt altceva decît expresii — sugerate adesea de elementul mitic al culturii arhaice și folclorice — ale acestui entuziasm, ale acestei permanente capacități de profeție și de minunare în fața a tot ce presupune ideea de viață. O aflăm și la temelia sobrei și monumentalei Porți a eroilor, denumită și Poarta sărutului,

din parcul de la Tirgu-Jiu, edificiu de o clasică perfecțiune în proporții, profund emoționant prin densitatea forței sale sculpturale, prin concentrata lui putere de înfruntare a spațiului. S-a putut vorbi, în legătură cu operele lui Brâncuși, despre o tensiune a monumentalului. Aici găsim, în fond, întreg secretul artei sale atât de ieșită din comun, în această desăvârșită unitate dintre esența spirituală, simplitatea formei care o exprimă și energia ei statutară.

Brâncuși n-a înțeles arta ca pe o imagine fidelă, fie ea chiar și interpretată, a naturii obișnuite. În opera sa de maturitate nu i-a imitat mai niciodată aparențele, ci s-a străduit, împrumutându-i sensurile, să creeze o natură nouă, cu valori proprii, în forme capabile să promoveze la rindul lor o nouă imagine a monumentalului și spațialității, captându-i, cum am mai spus, realității esența. E ceea ce se vede, în afara operelor deja citate, în lucrări ca Peștele, Foca, Broasca țestoasă. Reducerea la esențial operată de Brâncuși prin sintezele sale explică influența pe care a exercitat-o artistul român pe plan mondial, faptul că exemplul său a influențat pe o cuprindere atât de vastă, sculptura contemporană.

RADU BOGDAN

AUREL VLAICU

și visul de a atinge imposibilul

Vreme de multe milenii, cel mai rapid mijloc de deplasare al omului a fost calul. Până acum aproximativ o sută de ani, nici nu se putea visa la o viteză mai mare. Ultimul secol însă — denumit încă de la început „al vitezei” — a marcat o evoluție spectaculoasă a mijloacelor de transport: s-au inventat automobilul, avionul, racheta cosmică. De la modestul galop al calului s-a trecut — într-un răstimp atât de scurt încât psihologii atrag continuu atenția asupra dificultăților de adaptare — la viteza supersonică. Aviația, acest „copil-minune” al secolului, este domeniul care s-a dezvoltat cel mai rapid dintre toate tehnicile de vîrf ale epocii noastre. Dacă numele primilor cuceritori ai aerului — printre care la loc de frunte se situează inventatorii și constructorii români Traian Vuia, Aurel Vlaicu și Henri Coandă — erau, în urmă cu șase sau șapte decenii pe buzele tuturor, acum doar specialiștii mai pot deosebi noile tipuri de aeronave care se

lansează continuu în lume și îi pot cunoaște pe constructorii acestora.

În 1982 se vor împlini 100 de ani de la nașterea (la 6/19 noiembrie 1882) a lui Aurel Vlaicu, prilej de a rememora cîteva file din viața acestui promotor al aviației românești și mondiale, strălucit pilot, creatorul unor aparate de zbor originale, realizate după o concepție îndrăznească.

Avea abia cîteva ani și-și făcuse un fel de atelier în șura din fundul curții, unde își petrecea de predilecție timpul, meșteșugind fel de fel de jucării, ajutat de fratele său, Ion. Aceste jucării ingenioase pe care, la cererea tovarășilor lui de joacă, le dăruia spunîndu-le: „Luați-le, eu am să-mi fac altele și mai bune, și mai frumoase” — nu erau ca acelea ale altor copii, ci adevărate creații originale ale minții și ale mîinilor lui. Spiritul său inventiv l-a făcut repede cunoscut și iubit, atât de colegi cît și de profesori. Nimeni nu știa să repare ceasornice mai bine ca el. Con-

struise chiar un ceasornic care cânta și pe care îl îndrăgiseră toți prietenii; aceștia veneau la el anume ca să-l asculte și ca să vadă celelalte „minunații” create de Vlaicu.

Încă de când era elev de liceu, Vlaicu a fost preocupat de problema zborului mecanic. Foștii lui colegi de gimnaziu și prietenii povestesc cum odăita modestă, în care a locuit singur mai târziu, era plină de tot felul de unelte, diferite mecanisme, șuruburi, roți dințate și fel de fel de dispozitive. În cameră și-a făcut singur instalația electrică. În cinstea prietenilor care veneau la el, aprindea „lampa cea mare”, făcută tot de mâna lui. Această lampă cu arc lumina atât de puternic încât nu se putea sta prea mult la lumina ei, așa că toți își acopereau ochii.

Experiențele făcute cu zmeul de diferite forme și mărimi, în ultimii ani ai liceului, dar mai ales în timpul vacanțelor petrecute în familie, pe terenul din spatele casei și al șurii din Bințiș, l-au dus la construirea unui model zburător, a cărui elice era pusă în mișcare de mai multe fire de cauciuc. În toamna anului 1902, Vlaicu avea convingerea că rezolvase pe deplin problema zborului și că singura greutate care mai trebuia înlăturată era crearea unui motor corespunzător, deoarece motorul cu benzină, în stadiul de atunci, i se părea prea greu față de puterea dezvoltată.

Aurel Vlaicu ocupă un loc deosebit în galeria marilor pionieri ai aviației datorită faptului că el a construit și pilotat primul avion realizat integral în România, denumit „Vlaicu-1”. De fapt, Vlaicu a renunțat la postul său de la uzinele „Opel” din Russelsheim și a revenit, după excelente studii făcute la politehnicele din Budapesta și München, în patrie, spre a-și construi mai întâi planorul, iar apoi avionul menționat, cu care, la 16 iunie 1910, reușește primul zbor al unui aparat construit și pilotat de un român pe plaiurile românești. Facem această precizare întrucât, după cum se cunoaște, în 1906 un alt român pionier al aviației mondiale, Traian Vuia, efectuase, pe un aparat de concepție proprie, la Montesson, în Franța, primul zbor din lume cu mijloacele proprii de bord ale avionului. Și un alt fapt semnificativ: realizarea și zborurile efectuate începând din memorabila zi de 16 iunie de către inginerul și pilotul Aurel Vlaicu aveau loc în anul 1910, același an în care Henri Coandă își pregătea, pentru a expune la Salonul de aeronautică și automobile de la Paris, primul avion, fără elice, celebrul „Coandă 1910”, conținând primul motor cu reacție folosit în aeronautică.

Așadar, la 16 iunie, deasupra cîmpiei Cotrocenilor din Bucureștiul lui 1910, inginerul-pilot Aurel Vlaicu efectua zborul de încercare al primului avion construit integral pe pământul patriei, demonstrând încă de atunci valențele aeronautice ale geniului poporului român.

Referitor la acest prim zbor, Aurel Vlaicu avea să afirme: „Nu m-am ridicat atunci, la Cotroceni, mai sus de patru metri, dar nici Alpii nu mi-i închipuiam mai înalți... Zburasem și acesta era principalul”.

În 1911, Vlaicu a construit varianta perfecționată „Vlaicu-2”, cu care avea să cucerească prețioase trofee la unul din primele mari mitinguri aeriene: Aspern (Austria, 1912). Acolo, în fața a peste 20 000 de spectatori, inventatorul român Aurel Vlaicu avea să-și dovedească cu prisosință geniul constructiv și excelențele calității de zburător.

Ulterior acestui concurs, Vlaicu a dispus de fonduri și a început construirea primului aparat metalic — „Vlaicu-3”, avînd contractul prin care firma „Marconi” îi comandase două aparate și dorea să-i ia licența pentru a fabrica un lot de 100 de avioane. Însă Vlaicu — decedat într-un teribil accident, la 13 septembrie 1913, în timp ce încerca să survoleze în premieră Carpații — nu a apucat să-și vadă împlinit idealul, anume să utilizeze sumele de la firma „Marconi” pentru a întemeia prima fabrică românească de avioane. Aceasta avea să se realizeze abia după 12 ani, în 1925, cînd au fost înființate la Brașov Uzinele I.A.R. (Industria Aeronautică Română); această unitate productivă, alături de întreprinderile „ICAR”, S.E.T. etc., avea să ducă faima aeronavelor și motoarelor românești în întreaga lume, în special prin aparatul IAR-80, al patrulea din lume ca viteză în ajunul celui de-al doilea război mondial.

Dar nici în visurile sale cele mai înaripate Vlaicu nu și-a putut imagina avîntul luat astăzi de industria aeronautică de pe pământul patriei. Astfel, ultimul deceniu și jumătate din istoria sa, aeronautica românească l-a străbătut sub îndrumarea atentă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, căruia îi aparține concepția relansării pe un plan superior a tradițiilor aripilor românești, a făuririi unei industrii naționale de vîrf, care să valorifice superior inteligența tehnică și capacitatea creatoare ale oamenilor de știință, inginerilor și muncitorilor noștri.

Prof. VASILE TUDOR

Primele fabrici românești de avioane au fost „Astra” din Arad (1923), I.A.R. (Industria Aeronautică Română), uzină înființată în 1925, S.E.T. București (Societatea pentru Exploatare Tehnice), care a produs prima serie de avioane în 1929, și fabrica I.C.A.R. (Întreprinderea de Construcții Aeronautice Românești), înființată în 1932.

În prezent, în România funcționează mai multe fabrici de avioane, dintre care se cer menționate I.A.V.B. (Întreprinderea de avioane Băneasa — București), I.C.A. (Întreprinderea de Construcții Aeronautice — Brașov) și I.A.V. (Întreprinderea de Construcții de Avioane — Bacău). La București există, de asemenea, o modernă fabrică de motoare de aviație.

CONSTRUCȚII DE AERONAVE ÎN ROMÂNIA

La I.C.A. — Brașov se fabrică avioane de tip I.A.R., realizate după proiectele inginerului Radu Manicatide, dintre care menționăm I.A.R. 813, 814, 817, 818, ș.a., o lungă serie de avioane utilitare, care se bucură de apreciere pe piața internațională. Cele mai noi tipuri sînt IAR 826 și IAR 827. Tot aici, în cooperare cu Franța, se construiesc elicopterele multifuncționale de mare complexitate IAR 316 B, IAR 330 și IAR 332. Fabrica din Brașov s-a specializat, de asemenea, în construcția planoarelor și motoplanoarelor, mult cerute la export. Calitățile deosebite ale aparatelor de acest fel au fost, de altfel, verificate. La sfîrșitul anului trecut, trei tineri planoriști din Australia au cumpărat de la Brașov motoplanoare Rîndunica I.S. 28 M 2. S-au înălțat în aer (motoplanorul este un planor dotat cu un mic motor care îl ajută să decoleze fără a fi tractat de un avion) și au planat pînă în Australia — evident, cu escale —, cale de peste 30 000 km! Este o performanță cu care nu mulți constructori și, desigur, nu mulți planoriști din lume se pot mîndri.

REPROIE AVIO

La aproape 80 de ani de la apariția avionului, evoluția sa este spectaculară, fiecare an aducînd elemente noi în structura lui.

Primul factor de introducere curentă a noului în aviație este tehnologia de fabricație. Atunci cînd numărul mare de nituri care solicită manoperă costisitoare a devenit o piedică în dezvoltarea aeronauticii, au apărut cleiurile și rășinile epoxidice, care înlocuiesc niturile cu succes, reducînd în același timp greutatea și mărind rezistența aparatului. În prezent, se realizează învelișuri din grafit epoxidic — un material compozit din fibre de grafit într-o matrice de rășini epoxidice, cîntărind pe jumătate cît plăcile de aluminiu echivalente și avînd o rezistență de pînă la patru ori mai mare. Unii constructori de avioane propun un nou tip de aparat, cu fuzelaj de grafit epoxi. Un avion care în mod normal cîntărește 40 000 kg va avea, reconstruit cu materiale compozite, caracteristici aerodinamice îmbunătățite și o concepție nouă de construcție a motoarelor, numai 18 000 kg.

Electronica participă și ea la schimbările ce apar pe aeronave. Treptat instrumentele convenționale de navigație și complicatele aparate de control care încarcă bordul sînt înlocuite prin tuburi catodice multifuncționale. Se introduce utilizarea computerelor de bord, a microcomponentelor, se miniaturizează multe din aparatele acționate prin sisteme mecanice sau hidraulice. Calculatorul de bord afișează lista de control la decolare, hărți ale traseului, anunță apariția unor defecte și altele. Sisteme electronice încep să asigure decolarea și aterizarea avionului. În fine, transmiterea comenzilor pe cale electronică și nu mecanică, întîia la un calculator de bord și apoi la suprafețele de comandă, reprezintă un alt factor de progres. În această tehnică nouă, comenzile răspund mai rapid și mai sigur, iar limitatoarele comandate de calculator corectează instantaneu even-

CTAREA NULUI

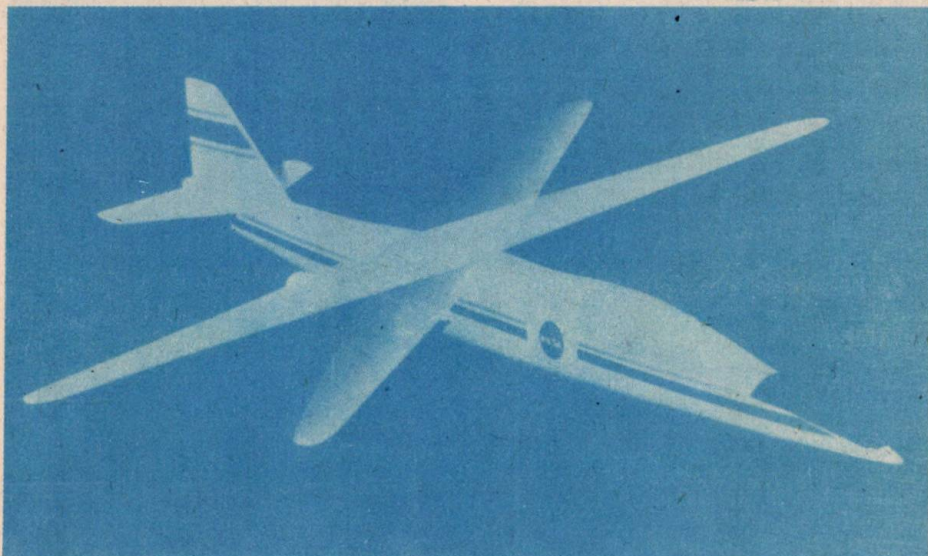
tualele comenzi eronate ale piloților.

O soluție economică în activitatea de cercetare o reprezintă avionul experimental fără pilot, dirijat de la sol sau

cu pînă la 20°, permițînd manevre abrupte și neobișnuite;

— frîna aerodinamică pentru decelerare instantanee.

Aceste elemente noi tind să se generalizeze. Se urmărește o manevrabilitate cît mai complexă: creștere sau scădere de altitudine, deviere laterală fără schimbarea direcției de zbor, evoluție curbă a avionului, în timpul căroră acesta rămîne în poziție orizontală. Suprafețe de comandă plasate sub fuzelaj și avînd forma unor aripioare de rechin, coordonate printr-un calculator de bord, permit, asemenea evoluții deosebite. Se studiază introducerea unor lante de sucțiune pe suprafața aripii, prin care să se poată controla curgerea laminară a aerului. Succesul acestor căutări poate îmbunătăți performanțele și duce la o reducere a consumului de pînă la 30%.

de pe un alt avion echipat cu aparatură adecvată. Zborul avionului experimental poate fi urmărit prin intermediul unor camere de televiziune. Pe această cale au fost testate soluții de dată recentă, cum ar fi:

— ampenajul orizontal montat pe botul avionului, care, între altele, îmbunătățește curgerea aerului pe aripă;

— suprafețele de comandă montate sub fuzelaj, care permit viraje extrem de strînse;

— aripioarele de la extremitatea aripii, care măresc stabilitatea, portanța și reduc rezistența la înaintare;

— ampenajul vertical dublu, servind la o mai bună stabilitate a direcției și un răspuns mai eficient al acesteia la comenzi;

— ajutorul de reacție care se rotește

Accelerațiile care intervin în timpul zborului unor tipuri de avioane sînt de 6—6,5 g. Pentru ca pilotul să reziste la asemenea accelerații, scaunul său se înclină automat în poziția cea mai avantajoasă, care permite suportarea solicitării respective.

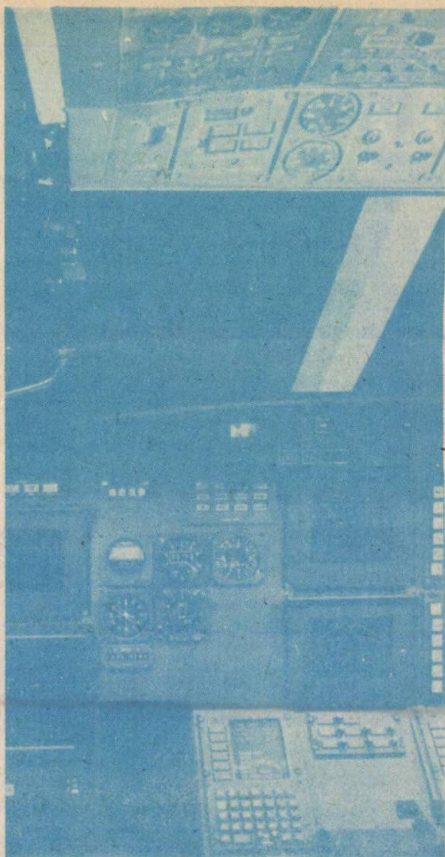
Pentru a realiza un zbor susținut în regim supersonic, avioanelor li se recalculează aripa. Se estimează că recalcularea aripii avionului de transport supersonic SST poate duce la obținerea unor economii de pînă la 40% față de „Concorde”. Pentru aceste cercetări se caută noi soluții de vizualizare a curgerii în suflerii: se recurge la generarea unor bule de hidrogen într-un tunel aerodinamic cu apă, se utilizează un film subțire de ulei în lumină ultravioletă. Rezultatele indică între altele

faptul că aripa nouă a avionului SST va avea bordul de atac foarte ascuțit — „ca o lamă de ras“ !

Paralel cu cercetările privind zborul supersonic, au fost reluate cele asupra condițiilor clasice de zbor — până la Mach 0,8. Redescoperim aripa cu un profil mai gros și o lungime mai mare. Aceste aripi mai lungi, în afara faptului că prezintă economicitate, contribuie și la confortul pasagerilor și al piloților. Tot în folosul pasagerilor, se caută să se lărgască spațiul de mișcare și cel afectat bagajelor. Se ține cont și de creșterea în înălțime constatată în ultimii ani, aceasta mai ales în studiile ergonomice de realizare a cabinelor și scaunelor.

Au apărut aripi de o formă neobișnuită. O aripă în foarfecă, pivotând în zbor cu 60° , duce la un consum redus în condițiile zborului cu reacție la viteza sunetului ; iar unda de șoc se disipează înainte de a atinge solul. Noua aripă în formă de X, care joacă rolul unui rotor de elicopter în cursul decolării și al suprafeței portante în cazul evoluției orizontale, permite atingerea unor viteze ridicate la aparate de genul elicopterului, care, în condiții normale, din cauza rezistenței la înaintare, nu pot depăși viteze de 500 km/h. Utilizarea la elicoptere a unor rotoare cu pale de lungime variabilă în timpul zborului poate fi și ea o soluție. În această grupă își fac loc aparatele așa-zis convertibile, care decolează pe verticală și evoluează orizontal la viteze ridicate, făcând trecerea între elicoptere și avioane.

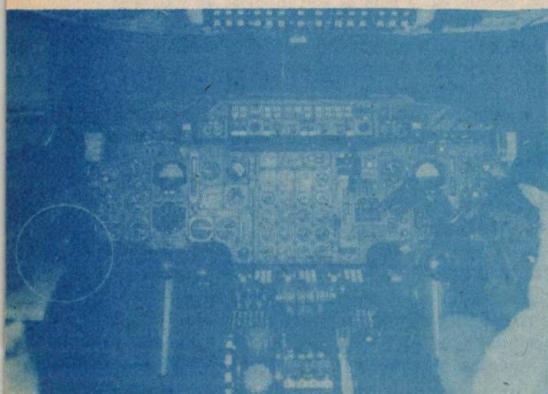
Apar avioane deosebite, cu modificări esențiale de concepție : motor cu elice în coada avionului, ampenaje verticale duble, ampenaje orizontale pe bot, ce introduc un unghi de incidență compensator — modificări care permit, de pildă, construirea unui avion-școală ce nu intră în vrie, eliminându-se un risc major de accidente.

Sisteme perfecționate de înregistrare a comenzii urmăresc privirea pilotului, înregistrează vocea lui sau acționează la simpla gândire a unei comenzi.

În fine, în domeniul sistemelor de propulsie, o soluție care conferă o economicitate superioară este elicea multipală (cu pale mai multe și foarte torsionate) sau elicea carenată. Se urmărește realizarea unor motoare cu funcționare constantă în regimuri subsonice ca și supersonice. Treptele de ventilator, compresor și chiar turbină ale motoarelor turboreactoare capătă pale reglabile. Materialele utilizate în construcția paletelor rezistă la sollicitări termice și mecanice tot mai ridicate. Tehnologiile noi de realizare a aliajelor pe bază de nichel fac ca motoarele să aibă capacitatea de a funcționa la temperaturi ridicate. Folosirea aliajelor de titan le conferă o rezistență ridicată la o greutate specifică redusă.

Asaltul noului în aviație este în plin avânt. În laboratoare se elaborează avionul secolului XXI.

Ing. CĂTĂLIN MILESCU

PREMIERE

ROMÂNEȘTI ÎN

GEOGRAFIA LUMII

O sală din Muzeul de istorie naturală „Grigore Antipa” din București poartă numele medicului Ilarie Mitrea și prezintă publicului animale împăiate, păsări rare, plante și alte materiale colecționate de medicul român în insulele Indoneziei în cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Aceasta nu reprezintă însă decît o etapă din viața și activitatea excepțională a omului de știință, marelui călător și pasionatului cercetător român care a fost Ilarie Mitrea.

Născut în comuna Rășinari, lângă Sibiu, Ilarie Mitrea a studiat medicina la Cluj. Dornic să cunoască lumea, el va părăsi Europa în mai multe rânduri, pentru a-și exercita profesia în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii. În anul 1865, ca medic chirurg pe vasul „Peter Godefroy”, el ajunge la Brisbane, fiind primul român care a călătorit în continentul australian.

În aprilie 1866 poposește, tot în calitate de medic, în Mexic, unde rămîne zece luni și jumătate. Paralel cu îndeplinirea obligațiilor sale de medic militar, el acordă asistență medicală populațiilor mexicane din estul țării. Cu acest prilej întreprinde mai multe călătorii în interiorul țării, învață limba utah-aztecă și colecționează obiecte de artă populară locală, pe care ulterior le aduce la Rășinari.

În 1869 debarcă la Tandong Periuik — portul Djakarta de azi — din Indiile Orientale Olandeze (viitoarea Indonezie). Acolo va rămîne ca medic timp de 20 de ani, timp în care se va căsători cu o indigenă și va întreprinde lungi călătorii în interiorul multora din insulele țării. Cu aceste prilejuri întreprinde atente cercetări etnografice. Este astfel primul european care a înaintat adînc în interiorul insulei Borneo (Kalimantan), ajungînd pînă la marile masive muntoase.

Cu prilejul altei călătorii, el sesizează existența în aceeași insulă a unei specii rare de maimuță cu nasul lung

(nusobis) și propune măsuri pentru protecția naturii.

A revenit în patrie în anul 1893, stabilindu-se în Rășinari natală, unde s-a ocupat de arta populară.

*

Puțini știu că un punct îndepărtat din Țara de Foc poartă numele unui vestit călător român. Pe toate hărțile recente argentinene, promontoriul sudic al estuarului Rio Grande este menționat sub numele de Țara Popper. Iuliu Popper a fost primul călător și explorator român și european care, la finele secolului trecut, a traversat insula Tierra del Fuego.

*

Alți doi călători români, Dimitrie Ghica Comănești și fiul său, Nicolae, sînt primii europeni care au întreprins o expediție în Somalia. Ei au escaladat munții Kojar și Jigo din interiorul regiunii Ogaden. Aceasta s-a întîmplat către sfîrșitul anului 1895. Cu ajutorul unui aneroid, ei au măsurat înălțimea și au constatat că cel mai semeț vîrf are 1244 m.

În cursul călătoriei lor, tatăl și fiul au străbătut o depresiune de vreo 20 de kilometri situată între munții Zanat și munții Kaldes, puțin cunoscută. Pe drumul parcurs, exploratorii au dat nume românești unor munți, dealuri și văi nemenționate pînă atunci pe hărți.

Cercetările lor au adus o contribuție de preț la cunoașterea acelei regiuni din estul african. Apreciînd rezultatele expediției, multe institute științifice din Europa îl situează pe Dimitrie Ghica Comănești printre marii exploratori ai timpului.

Unele exemplare din animalele vîinate și plantele colecționate de Dimitrie Ghica Comănești pot fi admirate azi la Muzeul de istorie naturală „Grigore Antipa” din București.

Copilăria lui GEORGE ENESCU

de GEORGE SBIRCEA

CEA DINTII AMINTIRE MUZICALĂ

CEA dintii amintire muzicală a lui George Enescu datează de pe vremea cind avea trei ani. Îl luaseră părinții, într-o darabană trasă de cai cu zurgălăi, la băile Băltătești din județul Neamț. La aceste băi, îndrăgite de moldoveni, a auzit el primul taraf de muzică populară. Era alcătuit din viori, nai, țambal și contrabas, al căror glas se împletea într-un singur fuior.

Cinchit, cu bărbia în piept, Jorjac — cum era alintat de ai săi — a urmărit seri la rînd, fără să clipească, măiestria lăutarilor. Se simțea luat de sunete ca de un puhoi, fără a putea să li se împotrivească. Era uimit peste măsură de felul cum muzicanții aceștia

simplici, cu înfățișare de oameni nevoiași, stăpînesc sunetele vesele și neastîmpărate, de parc-ar stăpîni un cîrd de iepuri.

De emoție, inima îi zvîcnea pînă în gît, gata să-i curme respirația.

Înainte de a se întoarce la Cracalia, unde familia se stabilise venind de la Liveni, locul de naștere la 19 august 1881 al lui George Enescu, Jorjac a rupt din zăvoiul de lingă hotel cîteva nuiele. Acasă a întins pe nuiaua cea mai groasă a sforicică, apoi cu o nuia subțire, care îi slujea de arcuș, s-a apucat să „cînte” tot ce-și aducea aminte din cele auzite.

Însă, cum sforicică nu scotea nici un sunet, copilul a prins să fredoneze el însuși melodiile ce se întipăriseră în

PRIMA COMPOZIȚIE

auzul său, căci de pe atunci el avea o memorie fenomenală. Când era surprins cu această indeletnicire, se pitea rușinat după ușă. Se sfia de încercările sale copilărești, și doar promisiunea unui codru de piine cu povidlă îl îndupleca să iasă din ascunzătoare.

Aceasta a fost întâmplarea care a atras atenția lui Costache Enescu, tatăl viitorului compozitor și artist neîntrecut al violinei, asupra dragostei copilului său față de cîntec. A urmărit astfel cu luare aminte semnele din ce în ce mai limpezi ale talentului odraslei sale, luînd hotărîrea de a-i înlesni o pregătire corespunzătoare.

MULT s-a mai gîndit Jorjac la sunetele ce-l fermecau. Era plină lumea în jurul său de ele: paznicii sunau din corn, s-auzeau la răstimpuri semnalele prelungi de goarnă ale poștalioanelor, ba răsunau pînă în tîrziu verii buciumele păstorilor, odată cu tîlăngile turmelor. Apoi suna vîntul împrejurul casei, cînd ușor și în șoaptă, cînd înalt și ascuțit. Austrul, care bate peste Moldova de către răsărit, avea modulații melodioase, încît părea cîmpoiul unui muzicant năzdrăvan.

Cînd jocurile naive „de-a muzica” cu nuiele și strunjenii de păpușoi au luat sfîrșit, Jorjac primi de la tatăl său o vioară adevărată, după ce una cu numai trei strune îl nemulțumise profund, încît s-a și grăbit s-o arunce.

Stăpîn de astă dată pe un instrument în toată legea, Jorjac s-a așternut pe învățătură. Îndesebi iarna, cînd viscolul troienea ușa, încît nu era chip să ieși în cerdac măcar, n-ar fi lăsat instrumentul din mînă nici pe-o clipă. Vara mergea cînd la horă, cînd la serbările din sat, dus de părinți sau de vreun vecin. Era vrăjit de grația fără seamăn cu care femeile și bărbații se învîrteau în dans. A învățat în felul acesta, aproape fără să bage de seamă, o mulțime de melodii de joc, pe care le-a ținut minte toată viața.

Din ele a urzit mai tîrziu primele sale compoziții, cunoscute azi în lumea întreagă. Ele se intitulează **Poema român, Rapsodia română nr. 1 în La major și Rapsodia română nr. 2 în Re major**, și sînt aplaudate peste tot unde se cîntă, fiindcă au farmecul prospețimii și al simplității.

DACĂ n-ar fi decît autorul acestor trei lucrări pline de suflet românesc, și tot l-am socoti pe George Enescu unul dintre cei mai de seamă compozitori ai noștri. Însă cu ceea ce le-a adăugat mai tîrziu, el a dobîndit locul de frunte în muzica românească și un loc de seamă în muzica universală a secolului XX.

MICUL George Enescu, care își antrena cu sîrg degetele pe strunele viorii, căutînd să deprîndă locul unde trebuie potrivit fiecare și să se obișnuiască cu apăsarea lor mai aspră sau mai lină, după calitatea tonului dorit, merita o răsplată pentru hărnicia sa. Răsplata aceasta s-a și ivit curînd, sub chipul unui lăutar, pe care Costache Enescu îl adusese de la Dorohoi.

Era Nicolae Chiôru, zis și Lae, primul maestru de muzică al lui Enescu. Știa o mulțime de doine, hore și sirbe, după cum știa române, valsuri, cuplete. Le cînta într-un fel deosebit din cetera sa afumată, mulțumindu-și pe deplin ascultătorii. Deși auzise și el vorbe de laudă despre prichindelul înzestrat de la Cracalia, i-a spus chiar de la prima întîlnire viitorului său elev, fără vreo asprime, însă cu toată hotărîrea:

— Mata ai s-ascuți de mine, că eu îs cărunț.

— Oi asculta — făgădui copilul supus.

— Așa. Da' pentru asta de mine să nu te temi.

— De ce m-aș teme? s-a mirat blind Jorjac.

DE LA cea dintîi lecție, lăutarul a ciulit bine urechea: sunetele se zbăteau în vioara năpîstocului ca un șuvoi într-o albie prea strîmtă. Cu toate că Jorjac asculta cîmintele toate cite i se arătau, de îndată ce potrivea arcușul pe strune se cufunda parcă într-o visare, uitînd de meșterul lăutar, ca și de tot ce se petrecea în jur.

Așa a trecut o vreme, pînă cînd, într-o bună zi, Nicolae Chiôru înțelegea că nu mai are ce să-l învețe pe Jorjac.

— Băietu ista al matali îi tînăr — îi spuse el lui Costache Enescu. Da' eu zic c-are să ajungă artist mare, ba chiar mai mult decît atîta. Într-o zi are să cîntească neamul nostru în Moldova.

Înfundîndu-și pe cap pălăria ciuruită, se întorcea la Dorohoi, ca să lase în sufletul micului Enescu o amintire de neșters. Și-a adus cu duioșie aminte de el în compoziția sa din anii maturității, **Suita pentru pian și vioară „Impresii din copilărie”**, a cărei primă parte poartă titlul „Scripcarul”!

DUPĂ plecarea lăutarului, părinții au adus la Cracalia un pian. Era un instrument vechi, cu lemnul uscat și sunetul aspru, dar era totuși o adevărată „orchestră”, pe care băiețelul putea să exerseze și să compună.

— Am început să compun, fără a sta mult pe gînduri — și-a amintit Enescu la sfîrșitul vieții. Deși nu știam nimic, sau aproape nimic, și nu aveam pe nimeni să mă îndrume. Cu toate acestea,

încă de copil am avut ideea fixă de a deveni compozitor, și numai compozitor.

Astfel a luat naștere prima „compoziție” a viitorului maestru, intitulată **Țara Românească**. Micul autor însemnase sub titlul lămurirea următoare: **Operă pentru vioară și pian de Gheorghe Enescu, compozitor român, în vîrstă de cinci ani**. Au urmat și alte încercări componistice, însă abia cînd Jorjac i-a cîntat tatălui său, la vioară, valsul „Valurile Dunării, de Ivanovici, Costache Enescu s-a hotărît să-l ducă pe fiul său la învățătura superioară a muzicii.

ÎN 1866, pe cînd avea cinci ani, Enescu i-a fost prezentat compozitorului Eduard Caudella, profesor la Conservatorul din Iași. Acesta i s-a adresat cu multă bunăvoință copilului:

— Dacă știi vreo bucată, te rog să mi-o cînti.

— Mai întîi să-mi cînti dumneata. ca să văd ce știi — a răspuns băiatul cu îndrăzneală.

După o privire muștrătoare a tatălui său, scoase totuși instrumentul din cutie, îl potrive sub bărbie și, cu ochii duși undeva departe, prinse să cînte lin și îngîndurat.

Caudella auzise ce trebuia. L-a sfătuit, așadar, pe Costache Enescu să-l învețe deocamdată pe copil să citească notele. Abia după doi ani, cînd el cînta orice de pe note. Caudella i-a recomandat să-și ducă băiatul de șapte ani la Viena, singurul loc unde un asemenea talent putea să afle educația muzicală pe măsura înzestrărilor lui.

ÎNȚIUL CONCERT PUBLIC

ÎN TOAMNA anului 1888, însoțit de părinții săi, George Enescu sosi la Viena, oraș în care s-a simțit de la început acasă. Clădirile, cuprinse de iedăra bătrînă, erau împrejmuite de grădini cu flori și livezi cu pomi, porțile erau mari și arătoase, numele de pe ele se suflaseră cu poezie, felinele ardeau seara peste tot, ca niște focuri de artificii. Erau acolo mai cu seamă o mulțime de cîntece, care azi s-au uitat, dar care s-au strecurat pe încetul în sufletul micului violonist român.

Enescu a studiat, la Conservatorul din Viena, vioara. Profesorul său era Iosef Hellmesberger, care l-a și primit în gazdă pe băiatul cuminte și silitor.

La școala aceasta superioară, unde lecțiile erau predate de muzicieni de seamă, moldoveanul abia de-o șchioapă și-a însușit la iuteală multe din cîte se află la temelia artei violinei și a măiestriei componistice. A avut prilejul să asculte multă muzică bună, căci gazda

sa îl lua adesea cu el la Operă, în a cărei orchestră cînta. A avut și ocazia de a cunoaște pe cîțiva muzicieni renumiți, între care pe Johannes Brahms. Acesta asculta și lăuda iscusința tinerilor, ba uneori asista chiar la concertele date de orchestra lor.

ÎN ACEST fel, Enescu a cunoscut de timpuriu o mare parte din muzica vieneză, oraș unde trăiseră Haydn, Mozart, Beethoven și Schubert. Către sfîrșitul veacului al XIX-lea, publicul era însă atras îndeosebi de muzica lui Richard Wagner, de eroii mitologici și legendele din operele lui. Lui Enescu i s-a părut că, în aceste opere, instrumentele din orchestră bubuie ca niște rostogoliri de stînci, ca altelei ele să susure tainic, asemenea piraieiilor de șes.

La sfîrșitul primului an de învățătură la Viena, Jorjac își anunța astfel părinții despre rezultatele ce le obținuse: „Profesorul meu este foarte mulțumit de mine. Eu sînt harnic și, pînă oi să merg iar la Slănic, cred că am să fac puțin progres”.

La 24 iulie 1888, la băile Slănic din Moldova cîntase Enescu primul său concert public. El a fost organizat „în folosul săracilor din localitate”, cum se arăta pe singurul afiș scris de mină. Cu acel prilej a interpretat, plin de siguranță, fantezii pe arii din opere. Succesul a întrecut toate așteptările, așa cum a arătat un ziar al cărui corespondent spunea că tînărul minuisse vioara „cu o dibăcie admirabilă”.

Încă de pe atunci, muzica trecea din degetele lui Enescu de-a dreptul în inima ascultătorilor!

LA VIENA, Enescu a terminat în doi ani cei trei ani de cursuri ale clasei pregătitoare de vioară. Avea nouă ani cînd a fost admis în cursul superior, pe care l-a absolvit în 1893, la vîrsta de doisprezece ani. Pe lîngă nota cea mai mare, i s-a conferit și medalia de argint a Asociației prietenilor muzicii, pe care o primeau numai elementele cu adevărat strălucite.

Vestea succeselor la învățătură ale lui George Enescu a ajuns și în țară, unde poetul George Coșbuc îi anunța într-un articol pe cititori că „Un copil de vreo treisprezece ani, născut în județul Dorohoi, a pus în uimire pe artiștii din Viena prin extraordinarul său talent muzical. Gazetele vieneze spun că acest copil are un talent tehnic cum rar s-a pomenit și că el cunoaște toate misterele virtuozității. Dacă va urma să se dezvolte, peste puțin numele tînărului român va fi citat printre cele mai strălucite nume artistice. Domnul Hellmesberger va veni cu Enescu la București, ca să dea concerte la Ate-neu”.

CÎND, cu capul înălțat și ochii lucitori, micul Enescu a apărut pentru întâia dată pe scena Ateneului Român, toate privirile s-au îndreptat încintate spre băiatul cu o înfățișare blîndă. Cei care au luat parte la concertul acela istoric au fost de părere că nici unul dintre violoniștii români nu cîntase vreodată cu aceeași putere de convingere ca acest copilandru.

Enescu ar fi putut să-și înceapă încă de pe atunci turneele de concerte prin lume, dacă prevăzătorul dascăl vienez nu i-ar fi spus lui Costache Enescu :

— **Fiul dumneavoastră a învățat multe lucruri la Viena. La Paris însă ar avea prilejul să învețe și mai multe. Aș putea să-l recomand lui Massenet, care s-ar bucura să-l aibă elev.**

Părintele înțelept a dat ascultare sfatului binevoitor și, în toamna anului 1894, și-a dus băiatul la Paris, convins că, la orice vîrstă, artistul are de învățat și mai multe decît cunoaște.

CONSACRAREA

LA PARIS, Enescu s-a simțit la largul său : către sfîrșitul veacului trecut, orașul era plin de muzică. Domnea peste tot o mare animație, pe bulevarde circulau omnibuse trase de cai, pe Sena alunecau vapoare încărcate cu turiști.

După anii petrecuți la Viena, micul moldovean nu era cituși de puțin sperios, cum te-ai fi putut aștepta de la un băiețandru venit din răsăritul Europei. Pianistul Alfred Cortot a evocat mai tîrziu curajul cu care George Enescu și-a făcut apariția la Conservatorul din Paris. Pe vremea aceea era un adolescent vînjos, cu pantalonii prea scurți și haina strîmtă. A și fost luat îndată peste picior de elevii mai vîrstnici, îmbrăcați după moda timpului.

Cu toate acestea, noul venit nu s-a tulburat de fel cînd a fost întrebare, cu ironie :

— Unde vrei să te înscrii ?

— Nu știu încă — a sunat răspunsul lui Enescu.

— Cînti la vreun instrument ?

— Cînt, bineînțeles.

— Si, mă rog, la ce instrument cînti ?

— La vioară.

— Așadar, ai să te înscrii la clasa lui Marsick.

— S-ar putea.

— Ia poftim și cîntă-ne ceva, să vedem ce știi.

— Dacă vrei...

Enescu cîntă un fragment din **Concertul pentru vioară** de Beethoven cu siguranța unui mare artist.

— Mai cînt însă și la pian, încît s-ar putea să mă înscriu la clasa de pian —

zise el.

— Nu mai spune ! s-au minunat tinerii uluiți.

Enescu s-a instalat la un pian și a cîntat o mișcare dintr-o sonată de Beethoven, la fel de magistral.

— Adevărul este că aș prefera clasa de compoziție — a reluat Enescu conversația.

— Cum ? — s-au minunat viitorii colegi, refuzînd să-și creadă urechilor. Doar nu ești și compozitor ? !

— Ba sînt.

— Și ce compui, romanțe ?

— Compun simfonii.

— Simfonii ! — au exclamat copleșiți cu toții.

— Am compus pînă acum trei.

— Trei simfonii, și Enescu nu avea decît treisprezece ani ! — avea să comenteze celebrul pianist francez în timpularea.

CINCI ani după această intrare triumfală la Conservatorul din Paris, George Enescu a absolvit cursul de măiestrie artistică la vioară. I s-a conferit și de astă dată cea mai înaltă recompensă, acel **Grand Prix** de care n-au avut parte decît violoniștii cei mai de seamă.

PE LÎNGĂ vioară, Enescu și-a desăvîrșit la Paris și studiile de compoziție, sub îndrumarea lui Jules Massenet și Gabriel Fauré. Ceea ce n-a învățat de la maeștrii săi, a învățat din arta și viața muzicală pariziană. Căci, în ultimul deceniu al secolului trecut, Parisul era centrul muzical al lumii. Acolo a compus el **opus 1**, suita pentru orchestră **Poema română**. A înviat în sunetele ei imagini ale țării sale dragi, evocîndu-i peisajele, oamenii, cîntecele, dansurile.

— **Era destul de simplă și naivă** — avea să spună mai tîrziu Enescu despre această primă lucrare mai importantă a sa, ca să adauge însă îndată, ca pe o consolare —, **dar venea din inimă !**

A și cucerit cu ea simpatia publicului și prețuirea criticilor de pretutindeni, încît drumul spre glorie îi era de astă dată deschis. Un drum lung și, de multe ori, anevoios, presărat cu momente strălucitoare în sălile de concert, fie cu vioara în mînă, fie ca dirijor în fruntea unor mari orchestre, fie ca autorul unei bogate opere, între care trei mari simfonii, cîteva suite, sonate pentru pian, pentru pian și vioară, muzică de cameră, lieduri și tragedia lirică **Oedip**, pe un text de poetul Edmond Fleg, lucrare care a consacrat definitiv numele lui George Enescu în arta muzicală a secolului XX.

TIBERIU UTAN

EXERCIȚIU DE PRIMĂVARĂ

Întinde brațele —
cuprinde soarele.

Întinde brațele —
aruncă soarele

și răsăritului
și asfințitului.

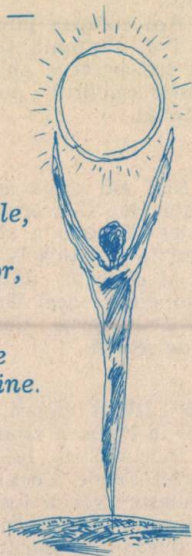
Deschide ușile
că vin brândușile,

scîncetul mieilor,
mugurii teilor.

Încep să clatine
paltinii — platine.

Din Anatolia
rîde magnolia.

Tainice tisele
mîngîie visele.

Timpi ai șotronului
contra gudronului.

Întinde brațele —
aruncă soarele.

întinde brațele —
cuprinde soarele.

SOFIA VĂCĂRESCU

LECȚIE DE ISTORIE

Dacă vrei să știi cum a fost
Deschide istoria la pagina-ntîi
Și află de-acolo, copile,
Drumul de glorie urmat
De oamenii acestor pămînturi.
Arc de Carpați peste timp,
Bătrînul Danubiu, antică mare...
Patrie — această bucată de cer
Străjuind peste noi,
Poți oare azi, să cuprinzi
Într-o singură carte,
Atîtea nume de eroi și atîtea fapte
Care se cheamă atît de total
Și de simplu — țara aceasta ?

Dacă vrei să știi cum a fost
Privește-n cartea istoriei.

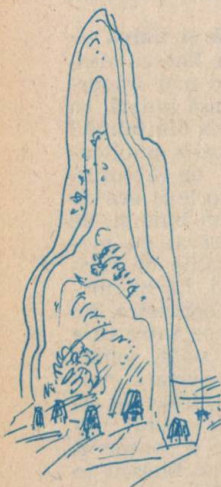
ZINA PETRESCU

PRIN ȚARA TA, COPILĂRIE

Prin țara ta, copilărie, călătoresc cu dorul iar
Într-o căruță de cireșe înmiresmat abecedar
Cu slovele crescute — faguri, pe valea inimii plăpîndă,
Cu glasul limpezit în cerul aripilor de neosîndă.

Ne-ntîmpină același plai în cupe galbene de grîu
Aceleași case respirate în păsări și-n oglinzi de rîu,
Pe unde mai tresaltă-n zare, castele albe de nisip,
Horă de tulnice suavă, viu luminînd al mamei chip.

În țara ta, spre frumusețe și adevăr statornic sui,
C-atîta dragoste și pace, îți stau izvor și căpătîi ;
Tu, mai departe, ia aminte veghind la flacăra lor mare,
Că fără pace și iubire, lumina-n ochii lumii moare !

AL. ANDRIȚOIU

CA DUBLĂ ÎNSPICARE

Ne e știința vrednică brătară,
încît visăm cu ochi ingînereschi.
Dar tot copii, avem bunici la țară,
la gura sobei s-ascultăm povești.

Cu electronica stăm față-n față
și plăsmuim mașini, încît te miri.
Dar tot rîvnim borcanul cu dulceață
de vișine, nuci verzi sau trandafiri.

Naturii multe taine-i vom învinge,
sîntem copii cu suflet de titan,
dar tot fugim după aceeași minge
prin iarba veselă de pe maidan.

Ce dublă înspicare ! Ce frumoasă !
Idei savante-n suflet de copil !
Cu munca și cu joaca facem casă,
ca ploile cu soare din April.

Depart, -n vreme, se deschide-o zare
cînd se visează mari cei încă mici. —
— Unde te duci ? La munte ? Sau la mare ?
— Oriunde. Dar mă duc și la bunici...

DOINA URICARIU

PIRAMIDE FIRAVE

Lemn de cireș, lemn de prun
Varul așază pe trunchi sărbătoare
tu alergi în livadă după simburi
căzuți
să înalți cu ei grămăjoare.

Oare ce-or fi aceste piramide firave
Ce-a închipuit, din ele, mîna ta
harnică și grăbită,
ce tezaur ? ce vis ?
zidești cu o cărămidă încropită.

Din bulgări, din așchii, fie ce-o fi,
din frunze căzute și pietricele
găteje uscate, cochilii de melc,
rătăcite surcele.

O, cheamă-mă în casa ta,
în odaia ei mă alintă

EMILIA CĂLDĂRARU

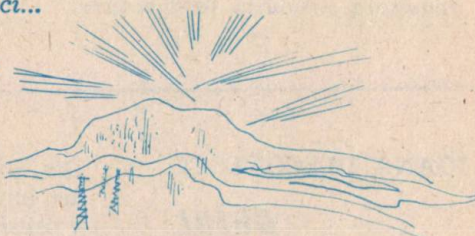
ZÎMBET DE COPIL

Fii acel ce crede
În curate zări,
Cîntă și cuvîntă
Peste depărtări.

Fii acel ce crede
Aripii în zbor,
Și suride lumii
Ademenitor.

Fii acel ce crede
Fructului de pom.
Crede și se-ncrede
Numelui de om.

Fii acel ce crede
Vîntului de-april
Fii minunea lumii ! —
Zîmbet de copil.

povestește-mi despre ușile ei
și nevăzuta-i oglindă.

oare ce-or fi aceste fire de fin
adunate grămadă,
o căpiță sau lanul ?
în firimitura ta de ogradă :

„Pot să le stric. Fac altele din nou“,
îmi spui cu surisul pe buze
Dar ce vei clădi, din zborul
roșiei buburuze ?

Lemn de cireș, lemn de prun
Varul așază pe trunchi sărbătoare
ce mai înalți, ce mai visezi ?
Copilărie, sub soare.

ELISAVETA NOVAC

COPIII

Priveghem o planetă cu miez de lumină
pe care copiii visează să zboare
și visul lor se întruchipează în nostalgia
prelungă

și se coace la hotarul privirii
pe ramura luminii solare.

Le e dat să alerge pe drumul soarelui
prin sărbătorile timpului către izvoare
și prin imensa priveliște a cerului
cu nimbul luminii să se măsoare.

S-aud pașii copiilor din timp
și freamătul prelung în jurul țării lor,
aidoma unui stol de păsări
ce-și poartă cuiburile-n zbor.

S-aud cum trec luminoși
cu brațele-aripi desfășurate spre soare
de joc și de vise, copiii frumoși
deasupra timpului fără hotare.

GRIGORE HAGIU

DESENE PE STICLĂ

STICLA

FERMECATĂ

dintre sticle
mai întâi
alegi o sticlă
pînă ce-i găsești măsura
iei un geam
ce tura-vura
simplu geam
la o adică

cum vopselele-s de apă
cît mai multe
și-mpreună

n-o mai face pe
deșteptul
poți de-a dreptul
în zi bună

IOANA DIACONESCU

GRÎUL

Din nou mă amenință grîul rîzînd,
iar îmi bate în tîmple ca-n ferestre, vara,
îi presimt rădăcina roșie încolăcindu-mi
încheieturile fiecărui deget.
Iar se zburlește la mine cu țepii lui de aur,
și eu uit de mine, parcă mi-ar fi frică,
frunzele, alene, peste ochii mei
se întind cu milă, le astîmpăr încă
și le fac să creadă c-o să tac mai mult,
gura mea e beată, dar, de multe vorbe,
mă aplec și vād peste pămînt
umbra uriașă care iar mă soarbe
și-n puterea grîului, iată, stau din nou
răzvrătită și cătînd cu îndoială
fruntea să i-o adun în pumn,
și să uit de teamă și de oboseală.
Bate grîul iar în fruntea mea,
bate, ca-n fereastră, vara
și în jurul degetelor mi se-ncolăcește
rădăcina lui, roșie ca para.

GEORGE CHIRILA

SATUL COPILĂRIEI

Alergăm prin iarbă desculți,
iarba e umedă de rouă,
ochii ni se răsfrîng în apa
pururea fragedă, nouă.

să le-ntinzi
chiar și cu deștul.

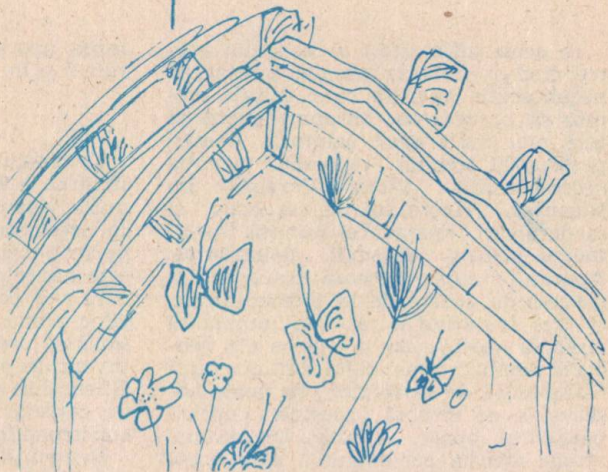
stai cu sticla
față-n față
tu o-nveți
și ea te-nvață
ce-i în ea
și ce-i în tine
să se-amestece
mai bine

lume veche
lume nouă
în oglinda ei se-arată
sticla este fermecată.

Plopii, ulmii și fagii
se miră, te miri și mă mir,
culegem murele, fragii
din basmul pe care-l înșir
ai noștri, tot tinerii, dragii...

În podul bunicii e ziuă,
în podul bunicului ninge
cu fluturi și flori de cicoare,
văzut de aici globul pare
rotundă fantastică minge.

Cad stele pe rîu somnolînd,
doar greierii încă mai sună
și satul adoarme în gînd
cu noi sub potopul de lună.

DRAGOȘ VICOL

ȘI PLOAIA VINE ALBĂ...

Și ploaia vine albă, densă, caldă
pe culmi, peste poieni, peste genună.
Stau arborii cu palmele întinse
și-un foșnet larg prin cetiniș răsună.

Alunecînd printre nervuri și aripi
ploaia pătrunde-n sufletul pădurii —
și cețuri albe se preling din piscuri
și-n ceață, însetați, rotesc vulturii.

Și vine-un ceas cînd umbrele pășesc
printre copaci, ca vulpile roșcate —
cînd peste ramuri plouă cu-nstelări
și totul iese din singurătate —

un ceas cînd mușchiul fumegă ușor,
cînd lemnul viu, lovit de stele, sună,
cînd cerului îi este dor de munți,
iar munților le este dor de lună...

CĂLĂTORIE ÎN LABORATOARELE VIITORULUI

Cunoscutul om de știință român și prieten al cutezătorilor, dr. Marcian Bleahu pleda, de curind, într-o mare publicație, pentru cunoașterea mai deplină a valorilor românești din știință și tehnică. Domnia sa socotea impunerea lor în conștiința publică drept o îndatorire fundamentală a factorilor educaționali.

Împărtășindu-i întru totul punctul de vedere, socotim că, pentru tinăra generație, punerea în lumină a cuceririlor gândirii teoretice și practice naționale are în plus și forța unui exemplu stimulat, menit să întărească mereu atracția copiilor, a tineretului spre creația științifică și tehnică, atât de firească în anii noștri. Cu acest gând rememorăm în paginile care urmează câteva din cuceririle cele mai recente ale gândirii tehnice românești orientate spre necesități arzătoare de azi și de mâine ale patriei.

În acest ultim sfert al veacului nostru, cînd în ecuațiile energiei apar atîtea necunoscute, apariția unor utilaje menite să optimizeze consumul energetic este mai mult decît salutară. Acestei preocupări trebuie raportată invenția cercetătorului Victor Vărzaru din București (Institutul de cercetări și modernizări energetice) numită **Opacimetru pentru dispersii neuniforme**. Aparatul supraveghează transparența gazelor de ardere de la termocentrale. O face trimițînd o rază de lumină să străbată aceste gaze la ieșirea din centrală. Analizînd fasciculul luminos după filtrarea sa de către gaze, se poate observa în ce măsură acestea cuprind particule opace, nearse. Un semnal atrage atenția personalului, care poate astfel optimiza arderea și folosi mai deplin zestrea energetică a combustibilului. Faptul că autorul instalației a optat pentru semnale luminoase intermitente a dus la un spor de precizie și la mari economii în construcția și utili-

zarea aparatului. Invenția a fost brevetată și în mai multe țări străine.

★

Cincinalul 1981—1985 prevede construirea a 900 000 de locuințe și a unui mare volum de construcții industriale. În acest context fiecare modernizare și perfecționare aplicată în construcții este neprețuită. Printre ideile valoroase care vor contribui la îndeplinirea marilor planuri adoptate pentru perioada imediat următoare, pot fi amintite și invențiile prezentate de dr. ing. Florin Gheorghiu și colectivul său (Institutul de cercetări în construcții și economia construcțiilor).

Pentru egalizarea suprafețelor turnate în beton se aplica pînă mai ieri un strat de nivelare (numit șapă de egalizare) format din ciment și nisip, acest mortar fiind transportat cu containerele la fiecare etaj și întins manual peste planșee. **Procedeul și șapa**

de egalizare GIF create de colectivul sus-amintit înlocuiesc cimentul — mare consumator de energie — cu ipsosul. Amestecat cu nisipul într-o soluție fluidă, el poate fi transportat prin pompare, ceea ce simplifică enorm transportul și, așternut peste planșeu, se nivelează de la sine, ca orice fluid, economisind un imens număr de ore de muncă. În plus, șapa de ipsos se întărește în 3—4 ore în loc de 7 zile în cazul vechiului amestec.

Pe aceeași bază a fost creat un nou procedeu de aplicare a tencuielilor subțiri aplicate pe suprafețe de beton. Cele două metode cunosc o mare răspândire în industria construcțiilor din țara noastră.

★

Un vast „spectru” de utilizări are aparatul numit **Reactometru**, opera unui colectiv condus de ing. Simion Prună (Institutul național de metrologie). Aparat medical, acesta analizează reflexele și reacțiile pielii la acțiunea curentului electric, variația lor. Datele obținute prin simpla aplicare în palmă a doi electrozi permit medicului să măsoare cu o precizie imposibil de obținut anterior oboseala, stresul, hiperexcitația bolnavului, dându-i posibilitatea de a aplica un tratament precis orientat și dozat matematic. Aparatul poate veni însă, de asemenea, în sprijinul activității profesionale a oamenilor sănătoși, întrucât este un tester excelent al capacității de a conduce un vehicul, de a supraveghea un proces productiv care pretinde atenție continuă și concentrată etc.

★

Agrobiologia mai ascunde multe taine și mai ales multe rezerve. Folosirea lor în sprijinul creșterii producției agricole este un imperativ al timpului nostru.

Ce legătură poate fi între toate acestea și invenția brevetată recent **Dispozitiv pentru magnetizarea apei** a timșorenilor ing. Cornel Abrudan și Gheorghe Lucaci? Dacă nu vă putem da detalii asupra noțiunii de apă magnetizată, sîntem în măsură totuși să vă relatăm că introducerea a doi butași, unul într-un recipient cu apă obișnuită, celălalt într-unul cu apă magnetizată a avut drept rezultat apariția rădăcinilor la cel de-al doilea cu patru săptămîni mai devreme! Elocvent, nu? Irigarea roșiilor cu apă magnetizată grăbește coacerea cu două săptămîni. Aceeași apă are și proprietăți curative, care au și fost verificate asupra păsărilor de curte.

Apa magnetică poate avea un viitor nebănuit în agrozootehnia noastră.

★

Mai multe invenții românești brevetate în ultima vreme prezintă aplicații în industria automobilistică. Prin ele se numără și **Dispozitivul pentru modificarea fazelor de distribuție la motoarele cu ardere internă** creat de Vasile Dumitrescu (Institutul de învățămînt superior din Pitești). Aplicarea dispozitivului la autoturisme aduce, o dată cu alte îmbunătățiri funcționale, reducerea consumului de combustibil cu 20 la sută. Paralel cu aceasta, scade gradul de poluare a aerului de către gazele produse, iar durata utilizării uleiului de motor crește.

★

Trecerea în revistă a celor mai de seamă invenții brevetate în ultimul an și semnalate publicului ar putea continua pe multe pagini. Ne mulțumim să amintim că printre ele se numără cîteva instalații noi de captare a energiei solare și eoliene, complexe de extracție minieră și petrolieră de concepție originală, o instalație de recuperare a căldurii gazelor de ardere la agregatele de desprăfuire și uscarea a minereurilor, una de recuperare a energiei termice și transformare a ei în energie electrică, un tip nou de laminor pentru bilele necesare morilor de măcinare a cărbunelui, un aparat de tăiere a barelor de metal prin rupere, mai multe procedee de recuperare și prelucrare a litiului din reziduuri; una de polimerizare sterospecifică a izoprenului, una de sinteză a blocopolimerilor, un mare număr de medicamente noi și altele.

Aflată în primă afirmare viguroasă, gîndirea tehnico-științifică originală, crescînd pe temelii care fac mîndria noastră, a tuturor, descoperă mereu noi tărîmuri de aplicație, impune mereu noi valori naționale, creînd în laboratoarele prezentului tehnologiile secolului viitor.

DINAMICA INVENȚIILOR ROMÂNEȘTI ÎNȚRE 1906 ȘI 1980

Perioada	Înregistrate	Acordate
1906—1947 (42 ani)	38 645	37 420
1948—1965 (18 ani)	12 824	5 771
1966—1970 (5 ani)	14 676	9 906
1971—1975 (5 ani)	18 827	11 343
1976—1980 (5 ani)	18 034	12 106

Alexandru cel Bun — 550 de ani de la moarte. De numele acestui domnitor se leagă o perioadă de deosebită înflorire economică a Moldovei.

Ion Agărbiceanu (1882—1963) — 100 de ani de la naștere. Autor a numeroase povestiri, Agărbiceanu oferă în scrierile sale imagini ale vieții din satele și orașele Transilvaniei dintre cele două războaie. Povestirea sa „Fefelega” constituie o pagină antologică a literaturii noastre.

Ion Luca Caragiale (1852—1912) — 130 de ani de la naștere. Prin întreaga sa operă, I. L. Caragiale s-a înscris în galeria marilor clasici ai literaturii noastre. În piesele și schițele sale a satirizat cu o extraordinară vigoare moravurile societății din vremea sa, creînd o categorie de tipuri de neuitat.

Vasile Conta (1845—1882) — 100 de ani de la moarte. Filozoful român s-a format în condițiile orientării materialiste a științelor naturii, sub influența darwinismului. Conta considera că lumea este de natură materială, într-o continuă schimbare. A fost un filozof cu o gândire progresistă. Filozofia materialistă a lui Conta a avut o puternică influență în cultura românească, contribuind la crearea unui climat favorabil pentru răspîndirea ideilor socialiste. S-a preocupat de dezvoltarea învățămîntului tehnic și profesional, precum și de învățămîntul pentru fete din țara noastră.

Nicolae Grigorescu (1838—1907) — 75 de ani de la moarte. A fost unul dintre cei mai străluciți pictori români ai secolului al XIX-lea. Numeroasele sale lucrări, prezentînd satul românesc, peisajele țării, chipurile oamenilor, l-au făcut pe Alexandru Vlahuță să-l numească „rapsod al pămîntului nostru.”

Însoțit de un înalt patriotism, N. Grigorescu a participat la campaniile din războiul de la 1877 pentru cucerirea Independenței de Stat a României. Acolo, pe front, a realizat numeroase desene surprinzînd chipuri de oșteni sau momente de luptă. Mai tîrziu, aceste desene au stat la baza unor tablouri, printre care marea compoziție cu titlul: „Atacul de la Smîrdan”. Nicolae Grigorescu a ridicat pe înalte culmi pictura românească, exercitînd o puternică influență asupra marilor artiști care au trăit în epoca sa, precum și celor din generațiile următoare.

Bogdan Petriceicu Hașdeu (1838—1907) — 75 de ani de la moarte. A fost unul dintre marii cîntăruri români ai veacului al XIX-lea. Lingvist, istoric, scriitor, B. P. Hașdeu a fost un spirit enciclopedic cu o extraordinară putere de cuprindere a diferitelor domenii științifice. El a jucat un rol important în dezvoltarea culturii românești. B. P. Hașdeu este autorul vastului dicționar al limbii române „Etymologicum Magnum Romaniae”, în 4 volume. El pune la temelia dicționarului său limba vie vorbită de popor. Este, de asemenea, alături de Al. Odobescu, unul dintre întemeietorii folcloristicii comparate. Autor a numeroase și importante studii de istorie, autor plin de vervă al unor articole satirice, B. P. Hașdeu s-a afirmat, de asemenea, în domeniul poeziei, prozei și dramaturgiei.

Traian Lalescu (1882—1929) — 100 de ani de la naștere. A fost un mare matematician român, profesor la Universitatea din București și polihetnică din Timișoara și București. A adus contribuții însemnate în rezolvarea unor probleme din teoria ecuațiilor diferențiale. A fost primul om de știință din lume, care a publicat un tratat despre ecuațiile integrale. Traian Lalescu are, de asemenea, mari merite în publicarea unor lucrări cu caracter didactic destinate învățămîntului superior.

Iacob Negruzzi (1843—1932) — 50 de ani de la moarte. A fost fiul lui Costache Negruzzi, autorul cunoscutei nuvele istorice „Alexandru Lăpușneanu”. Membru fondator al societății „Junimea”, a condus peste două decenii revista „Convorbiri literare”. Cartea sa „Amintiri din Junimea” constituie un document viu surprinzînd atmosfera vestitei societăți literare ieșene care a avut un puternic ecou în cultura noastră.

Camil Petrescu (1894—1957) — 25 de ani de la moarte. Scriitor strălucit, de mare inteligență și eferescență spirituală. C. Petrescu este autor al unor remarcabile opere în proză și teatru care s-au impus în literatura noastră dintre cele două războaie. Romanele „Un om între oameni” și piesa „Nicolae Bălcescu”, scrise după 23 August 1944, surprind cu acuitate epoca din jurul anilor 1848, precum și strălucita figură de revoluționar a lui Nicolae Bălcescu.

Moș Ioan Roată (1806—1882) — 100 de ani de la moarte. A fost unul dintre țăranii luptători pentru Unire. Deputat pînă în Adunarea ad-hoc a Moldovei (1857). Figura lui, atitudinea lui în împrejurările Unirii au fost minunat evocate de marele povestitor Ion Creangă.

Nicolae Titulescu (1882—1941) — 100 de ani de la naștere. Om politic și strălucit diplomat, Nicolae Titulescu a fost delegat permanent al României la Liga Națiunilor între anii 1920 și 1936, unde a militat cu o excepțională forță pentru suveranitatea și egalitatea tuturor statelor în relațiile internaționale, pentru pace, pentru prevenirea agresiunii. În numeroase articole și discursuri a arătat că o colaborare internațională este posibilă numai între state egale. A fost profesor de drept civil la București și Iași, autor a numeroase studii, a ocupat însemnate funcții politice în stat. În anul 1936, în condițiile fascizării României, Titulescu a fost silit să-și părăsească țara. A murit în străinătate, continuînd să lupte fără preget pentru promovarea ideilor de menținere a păcii.

Aurel Vlaicu (1882—1913) — 100 de ani de la naștere. A fost unul dintre pionierii aviației mondiale. A proiectat și construit în 1910 două avioane monoplane, cu care a realizat performanțe remarcabile pentru acea vreme. În 1912—1913 a proiectat avionul Vlaicu III, primul avion de construcție metalică din lume. Prin capacitatea sa creatoare, prin cunoștințele sale și devoțiunea cu care s-a dăruit progresului aviației, Aurel Vlaicu și-a impus numele în istoria aviației.

UN MARE PICTOR ROMÂN: **IOAN ANDREESCU** (1850-1882)

Ce reprezintă Ioan Andreescu în istoria artelor noastre plastice și de ce îl socotim a fi fost alături de Nicolae Grigorescu cea mai importantă personalitate a picturii românești din secolul al XIX-lea?

Atît creația unuia cît și a celui alt este legată de practică, pentru înția oară la noi, a picturii de plain air, sau picturii în aer liber, adică a executării tabloului direct după natură, și nu în lumina convențională și sumbră, ca pînă atunci, a atelierului, ci în lumina de-afară, firească și intensă, vibrînd în atmosferă, a peisajului real.

Așadar, este vorba în primul rînd de schimbarea acelei convenții picturale academice, de viziune neo-clasică, ilustrată pînă spre al treilea sfert al veacului trecut de artiști ca Lecca, Negulici, Rosenthal și, mai ales, Gheorghe Tattarescu și Theodor Aman, viziune care ajunsese să se secătuiască și să decadă în manierism.

Cel ce a introdus pictura de plain air în țara noastră a fost Grigorescu, întors în 1869 din Franța, unde lucrase o însemnată vreme la Barbizon. La exemplul lui s-a îndreptat, puțin mai târziu, și Andreescu spre aceeași modalitate picturală, aducînd-o însă la un nivel de profunzime neatinșă încă de

nimeni la noi. Și Andreescu a studiat în Franța, și el a lucrat la Barbizon, faimosul sat de lîngă pădurea Fontainebleau, care devenise centrul unei școli peisagistice cu influență în mai toate părțile Europei. Numai că Andreescu a plecat din țară ca un artist format, principiile școlii de la Barbizon el și le-a însușit mai întîi prin mijlocirea lui Grigorescu, în timpul celor șase ani de profesorat petrecuți la Buzău și în scurtul răgaz al popasurilor făcute din cînd în cînd la București.

Față de Grigorescu, Andreescu și-a afirmat personalitatea din prima clipă. Dacă cel dintîi era o natură senină, înclinată spre voioșie și adesea spre pitoresc, cel de al doilea era o natură meditativă, înclinată spre gravitate și de obicei spre aspectele neîmbietoare ale realității. Pictura lui Andreescu poartă gîndul spre problemele vieții, ale existenței. O existență surprinsă în notele ei dure, severe, uneori chiar apăsătoare. Tablouri ca **Piața la Buzău, Iarna, Casă la drum, Cumpăna satului, Tîrg de Drăgălcă**, pictate toate în vremea șederii la Buzău, iar unele chiar în primii ani de la sosire, sînt caracteristice în această privință. Dar nu mai puțin caracteristice sînt o seamă de pînze cu flori, naturi moarte și portrete, datînd

de asemenea, din perioada buzoiană :
Ulcică cu flori de cîmp, Natură moartă
 cu coș, **Servet și legume, Tărăncuță cu**
 traista, **Cap de copil.**

Afirmația că la Andreescu chiar și
 numai un tablou reprezentînd niște

flori are — asemenea unui portret sau
 a unui peisaj — capacitatea de a trimite
 gîndul la problemele existenței, poate
 să pară exagerată. Dar tocmai în
 aceasta constă marea sa forță de pătrun-
 dere în adînc, în modul cum prin

mijloace strict picturale el reușește să trezească nu doar sentimente, ci și stări de conștiință. Căci, într-adevăr, sub imboldul conștiinței, Andreescu pînă și floarea o investește cu gravitate, mîndu-i catifelele în penumbra, încetoșîndu-i corolele aprinse. Un simplu ghiveci cu răsad, la care nu vezi decît paharul ce acoperă protector tulpina firavă a mlădiței, devine și el un factor de gravitate, voind parcă să îndrepte — prin mijlocirea laconicelor sale elemente tincturate de brunuri verzui și griuri pămîntii — cugetul privitorului spre taina tulburătoare a germinației.

Am insistat asupra exemplului de mai sus pentru a evidenția faptul că, deși s-a ilustrat cu precădere ca peisagist, Andreescu s-a dovedit a fi un pictor profund în toate genurile pe care le-a atacat, și că această profunzime și-a găsit expresia cu mult înainte ca el să îi profițat de exemplele ilustre ale picturii de peste hotare. Contactul cu Franța i-a îmbogățit mijloacele, ele au devenit mai nuanțate, culorile au căpătat strălucire și uneori somptuozitate, cum demonstrează capodopere ca **Pădurea de fagi**, **Peisaj cu case și pomi**, **Găinile**, **Iarna la Barbizon**, iar după întoarcerea definitivă în țară, **Țăranca cu broboadă verde**, **Rațele**, **Bătrînul cu plete**, **Trandafirii roz** ; dar,

repetăm, specificul viziunii sale, simplitatea, sobrietatea și gravitatea, traduse printr-o infinitate de griuri colorate, se manifestă încă de la primele încercări, în țară.

Andreescu și-a încheiat viața la 32 de ani. Este vîrsta la care Grigorescu abia începea să se afirme cu acea puternică personalitate prin care s-a înscris în istoria artei naționale. Nici un alt artist român nu oferă exemplul unei dezvoltări atît de rapide, ca să nu spunem precoce, nici un alt pictor al nostru nu se prezintă atît de unitar și de hotărît. În secolul scurs de la moartea sa, valoarea operei nu a făcut decît să crească și să se impună definitiv în conștiința națională, confirmînd judecata de odinioară a lui Delavrancea care, cel dintîi, în 1889, a vorbit în legătură cu artistul despre o „intuiție de geniu“.

Ceea ce ne-a rămas din opera pictată a lui Andreescu depășește cu puțin 240 de tablouri. Dintre acestea, între cele două războaie mondiale abia dacă existau în muzeele statului 20. Astăzi patrimoniul muzeal din București și restul țării totalizează peste 150. Este una din dovezile supreme ale biruinței pictorului în timp.

RADU BOGDAN

ORASE ÎNFRĂTITE

În fiecare primăvară, în ultima duminică a lunii aprilie se celebrează, în numeroase țări ale lumii, „Ziua orașelor înfrățite”. Ea amintește de acea zi a anului 1957 când, din dorința extinderii relațiilor de prietenie, stimă și colaborare dintre oameni, în localitatea franceză Aix-les Bains, a luat ființă „Federația Mondială a Orașelor Înfrățite”.

Federația, al cărei sediu se află la Paris, cuprinde în prezent peste 3 500 de orașe înfrățite, cu o populație ce însumează peste 800 de milioane de oameni din 73 de țări, iar hotărîrea de a se sărbători „Ziua mondială a orașelor înfrățite” a fost luată la congresul care a avut loc în anul 1962, în orașul Coventry din Marea Britanie.

Orașele care fac parte din această Federație sînt unite prin relații înfrățite, la baza cărora stau principiile

existente în Cartea Națiunilor Unite : colaborare și prietenie.

Participarea orașelor românești la acțiunile de înfrățire a început în anul 1959 cînd municipiile Cluj-Napoca, Iași și Constanța s-au afiliat la Federația Mondială a Orașelor Înfrățite.

În prezent sînt afiliate la această Federație 8 orașe românești — Baia Mare, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Galați, Iași, Satu Mare, Sinaia, înfrățite cu 15 orașe din zece țări. Astfel, municipiul Constanța este înfrățit cu orașele Boulogne-sur Mer (Franța), Turku (Finlanda) și Sulmona (Italia) ; Cluj-Napoca cu orașul Dijon — Franța ; Craiova cu Nanterre (Franța), Galați cu Coventry (Anglia) Iași — cu Poitiers (Franța), Sinaia — cu Aosta (Italia) ș.a.

Orașele românești, înfrățite cu alte orașe din diferite țări ale lumii întrețin

bogate legături de prietenie, participând la numeroase activități de interes comun printre care schimburi de delegații municipale, vizite reciproce ale unor ansambluri artistice și echipe sportive, organizarea unor expoziții, precum și multe alte acțiuni menite să ducă la o mai bună cunoaștere reciprocă.

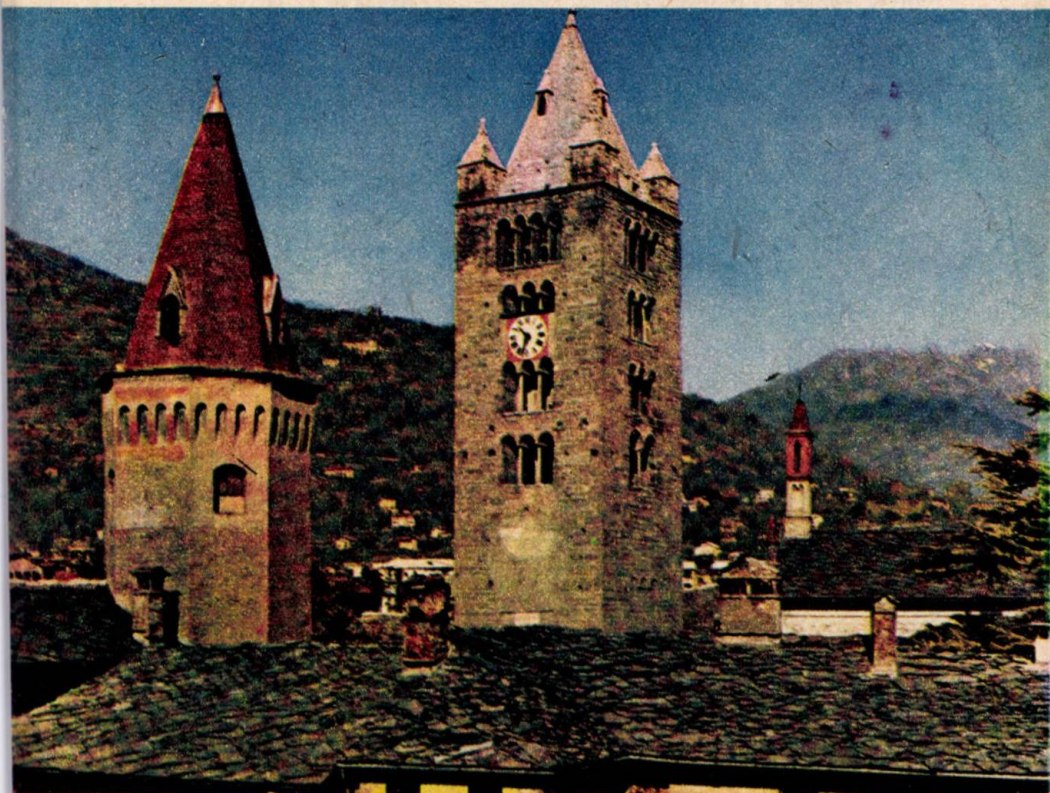
E. ROȘCA

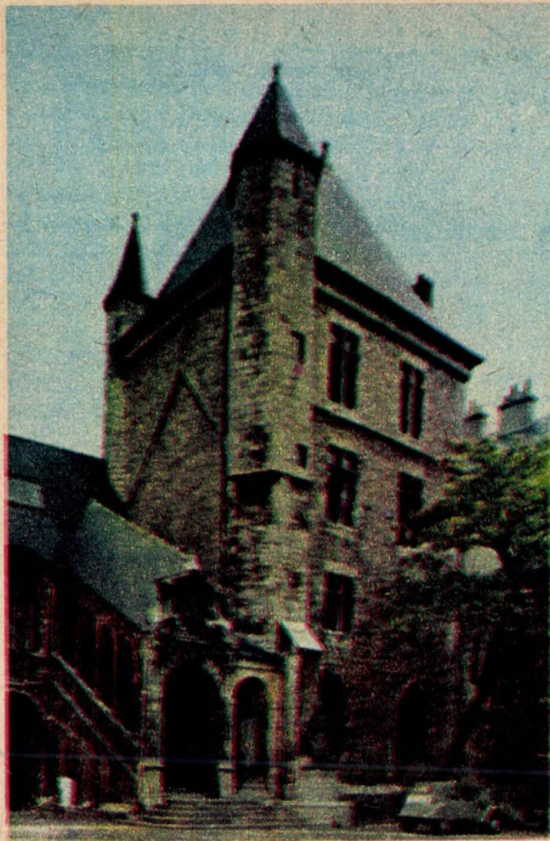
Boulogne sur Mer : principal port pescăresc al Franței, situat în partea de nord vest a țării lângă strimtoarea Calais. În rada portului ancorează vasele de pescuit de mare tonaj, transatlantice și vapoare pentru pasageri. Orașul este cunoscut și prin industria sa metalurgică și alimentară.

Dijon : Vechi centru cultural al Franței a cărui universitate este cunoscută în toată lumea. Bogat în edificii și muzee datind din epoca medievală, este în același timp și centru feroviar și industrial (optică și electrică, construcții de mașini).

Aosta : situat în nord-vestul Italiei în peisajul montan al Alpilor Piemontezi. Numeroasele sale monumente ce datează din epoca romană atestă vechimea acestei așezări de peste două milenii.

Coventry : Cunoscut ca unul dintre cele mai vechi orașe ale Marii Britanii, important centru industrial : aeronautică, automobile, textile. În anii 1940 și

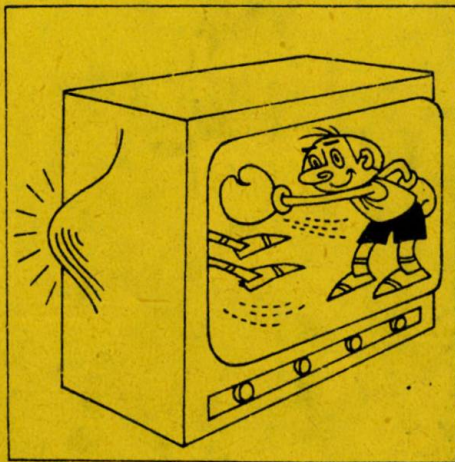
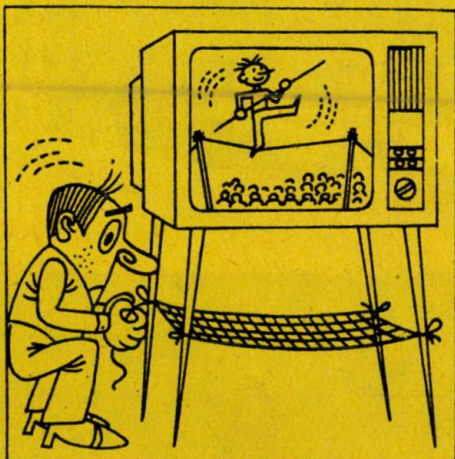
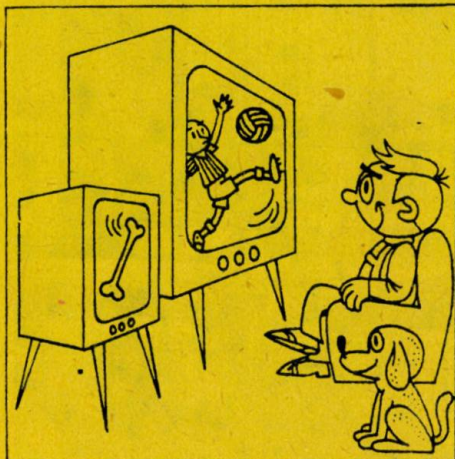
1941 a fost distrus aproape în întregime de aviația hitleristă.

Turku : port finlandez la Marea Baltică, centru al industriei metalurgice din Finlanda.

Poitiers : veche capitală a regiunii Poitou, situată la 340 km sud-vest de Paris. În anul 732 Charles Martel oprește pe arabi la porțile orașului.

LA TELEVIZOR

TEDONGAN,

SURSĂ MODERNĂ DE APĂ VIE

Printre cursurile de apă care au contribuit la transformările petrecute în viața locuitorilor R.P.D. Coreene un loc important îl ocupă fluviul Tedongan. Apele sale izvorăsc din munții situați în nordul țării și chiar de acolo pornesc la asaltarea coloșilor de piatră. Cu multe milenii în urmă el a reușit să-și croiască drum spre Marea Galbenă. De-a lungul celor 438 de kilometri câți numără drumul său spre mare, fluviul înfruntă aproape în permanență munții. La circa o sută de kilometri de vărsarea sa în Marea Galbenă fluviul a reușit să creeze cîmpia numită a Phenianului. Folosind apele Tedonganului, coreenii — oameni harnici și tenace — au irigat în întregime această cîmpie, ca și dealurile din împrejurimi, fluviul reprezentînd pentru ei o adevărată sursă modernă de „apă vie“.

Un rol important în irigarea cîmpiei Phenianului îl deține stațiunea hidrotehnică Ki Yang, de unde sînt dirijate toate procesele de înaltă tehnicitate ce asigură buna funcționare a amplului sistem de irigații. Stațiunea hidrotehnică dispune de zece pompe cu diametrul de cîte un metru și cu motoare de cîte 1800 cai-putere. Fiecare din ele scoate din fluviu cîte 23 tone de apă pe secundă, apa fiind ridicată de-a lungul unei pante puternic înclinate, la o distanță de zece kilometri. De acolo, o nouă stație de pompare, duce apa mai departe, la încă patru kilometri, deversînd-o într-un impresionant lac ar-

tificial de acumulare — Tesang. Acest lac atinge o suprafață de 1400 de hectare și conține permanent circa 120 milioane metri cubi de apă. Prin acest sistem se irigă o suprafață totală de peste 160 000 hectare. Apa din acest lac este împrăștiată prin intermediul a 20 de lacuri intermediare și a 300 de stații de pompare direct pe ogoare, în special pe cele cultivate cu orez.

În cîmpie, fluviul șerpuiește printre ogoarele de orez, mustînd de apă. Pe coastele dealurilor ce se văd în zare, livezile amenajate cu măiestrie își etalează podoaba fructelor. Scrutînd creștele lor, privirea îți este atrasă de pădurile de molid și pin. Pe neașteptate, după un cot al fluviului, încep să se profileze blocuri semețe ce anunță un oraș mare, modern. Este Phenianul, capitala R.P.D. Coreene. Orașul pare nou, dar istoria lui se pierde în negura vremii. Phenianul este considerat cel mai vechi oraș din Coreea. Începuturile sale datează din anul 1122 î.e.n. Probabil că în acele timpuri și-a căpătat actualul nume, care în limba coreeană înseamnă „cîmpie“. Între anii 427 și 668 a devenit capitala statului coreean Koguryo, iar în perioada 935—1392, la Phenian a fost stabilită capitala statului unificat Koryo. Tedonganul desparte orașul în două părți, dar barierele ridicate între ele, în cursul timpului, de fluviu au căzut. Astăzi, orașul este unitar, dezvoltîndu-se cu aceeași amploare pe ambele maluri ale Tedonga-

nului, al cărui vast luciul de apă își urmează, suplu și elegant, cursul în albia largă și betonată.

Existența în depresiunea Phenianu-a unor importante zăcăminte de cărbune și minereu de fier, precum și situarea orașului la intersecția principalelor căi ferate și rutiere ale țării, au constituit condiții importante în dezvoltarea demografică și economică a Capitalei. Întreprinderile industriale, cu un profil foarte variat, înconjoară Phenianul ca un inel. Capitala este, dealtfel, cel mai important centru economic al R.P.D. Coreene, asigurând aproape 25 la sută din producția globală industrială a țării.

Blocurile care servesc ca locuințe celor circa 1 500 000 de locuitori ai Phenianului și se înalță pretutindeni au acoperișuri identice cu cele ale tradiționalelor pagode, oferind orașului un farmec deosebit. Dar nici o casă, nici un centimetru pătrat de asfalt, nici o cărămidă, nici un stilp, nici un gard din acest oraș nu au mai mult de 28 de ani. Imaginea vechiului Phenian nu se mai păstrează decât în arhivele de filme și fototeci, deoarece orașul a fost complet distrus în cursul războiului din anii 1950—1953.

Ca urmare a muncii entuziaste și pline de abnegație a locuitorilor săi, Phenianul a renăscut, ca pasărea phoenix, din ruine și cenușă. Alături de frumoasele locuințe, în anii de după război au fost înălțate câteva importante edificii monumentale — Teatrul Mare, noua Operă de Stat, Palatul Pionierilor, clădirea Universității „Kim Ir Sen”.

O atenție mare s-a acordat și vestigiilor trecutului. Au fost restaurate vechile porți ale Phenianului precum și monumentele de artă populară de pe muntele Tesonsan și de pe malul Tedonganului. Dealtfel, însăși Tedonganul se armonizează cu noua fizionomie a capitalei R.P.D. Coreene. În prezent peste Tedongan sînt impresionant arcuite câteva poduri de beton — fiecare cu specificul său arhitectonic, cu simetriile și volutele sale ingenios încadrate în peisaj — care îngăduie legături rapide între toate colțurile orașului.

Fluviul se desparte parcă cu regret de acest oraș. Curînd, în urmă se mai vede doar monumentul închinat legendarului cal înaripat Cenlima, situat pe un soclu înalt de 28 de metri, cal despre care se spune că „zboară mai iute ca vîntul și gîndul”. Apoi, Tedonganul, folosit în această zonă din cele mai vechi timpuri pentru navigație, ajunge la Marea Galbenă, unde trimite un ultim salut portului Nampo — poarta maritimă a Capitalei și a țării.

S eptembrie. Lîngă o plajă a Mării Negre, în ungherul de ape ce se deschide soarelui timid, al unei vacanțe amînate, un pîlc de vietăți marine, de balerini verticali ai nălucirilor neptuniene, de funigei-hipocampi ai azurului răsturnat în limpezime de val. Ochii noștri curați, sufle-

MIHAI NEGULESCU

SCRISORI DIN

VARA

tul nostru mirat culege acum ceea ce micile vietăți născute să ne încinte copiii au primit pe calea apelor planetare, ca un mesaj secret al orelor noastre cele mai senine.

D in caietul galben de acasă sosesc de îndată litere care ajută micilor vietăți să tîlmăcească ceea ce acolo, la Varadero, pe plajele cu nisip alb ale Cubei, în tabăra internațională de copii „26 iulie” era mesajul simplu, naiv, făcut să fie înțeles de un băiat de patru ani și jumătate: Știi, căluțele de mare, / în caleașca ta de rază / am pus astăzi o scrisoare / pentru Radu de acasă. // E-o scrisoare fermecată / cu desene și cu rime... / Peste-a mării albăstrime / du-o iute, nepătată. // Roagă un Delfin cu minte să te-ajute, uriașul, / căci altfel decât Poștaşul / Tata ajunge mai înainte...

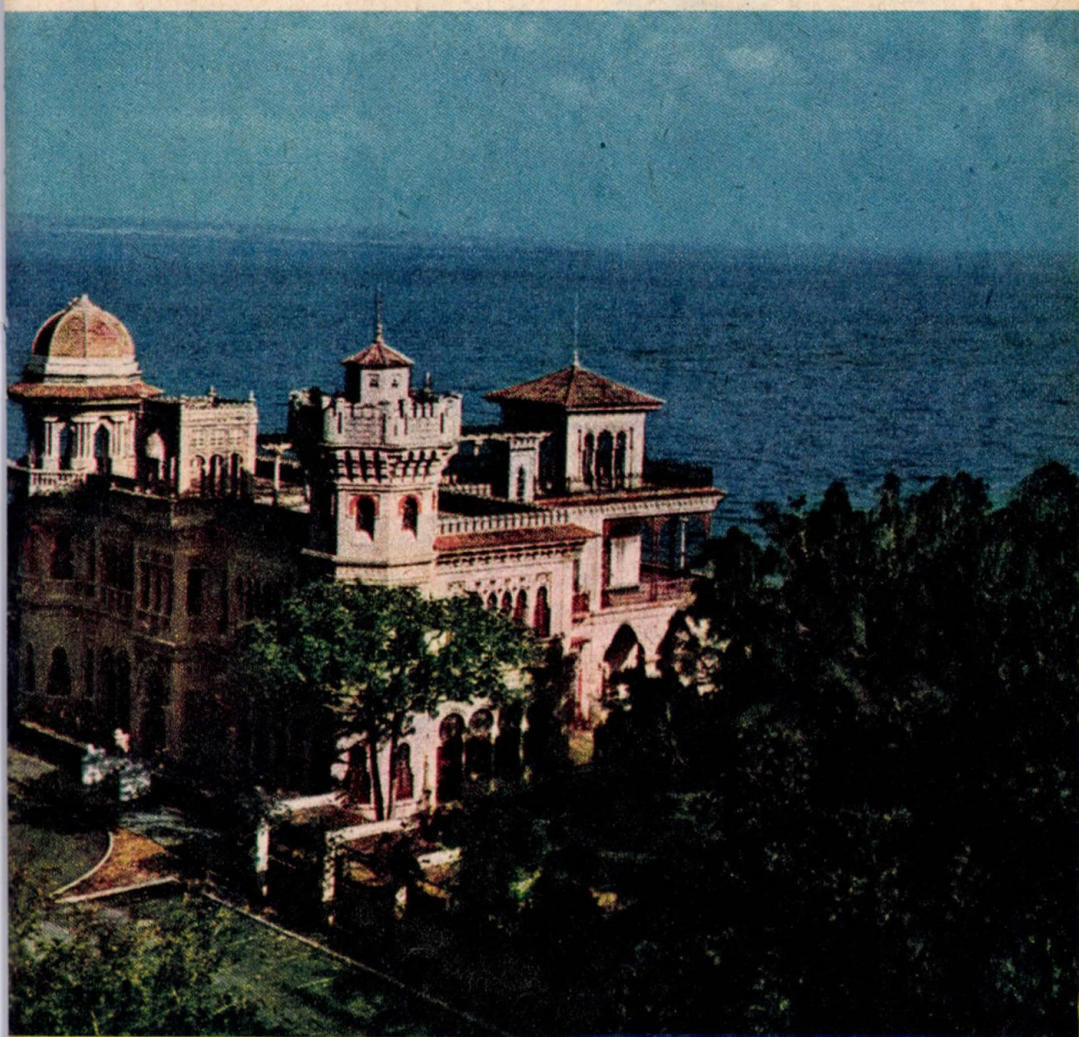
D upă ce pașii noștri au cuprins, într-o plasă de funigei afectivi, perimetrul în care s-au desfășurat zile și zile ale bătrînului Neptun descins, domesticit aici de pe Mare, după ce am aruncat din nou o privire peisajului închizîndu-l între pleoape îngemănate cu vestirea serii și am respirat aerul fîgăduitor de anotimp mai puțin încolțit de dogoare, Havana — orașul, Havana — climatul, Havana — zeiță de piatră salutînd cu o coborîre de scut trecerea bărbătească a catargelor, a

prorelor, a scoicilor plutitoare ale legăturilor dintre continente și oameni, veștile pe care le adunaserăm în noi le-am simțit ca pe o cutie de scrisori și ilustrate, încastrată în cușca toracelor noastre, așteptând o întâie înțelegere de vânt pentru a se răspîndi — floare miraculoasă cu petale albe, albastre sau roșii — în imensitatea dorului de a ne afla lângă cei ai noștri prin naștere și spiritualitate.

Urmău zile și nopți așezate de acum într-un scoc imens, pe care se scurgeau înapoi spre peronul din fața aerogării „José Martí“, pîlcuri de populații, constelații de timpuri și priviri și cuvinte întrețesute cu suflul vertical al soarelui de iulie, pentru ca acum, în destinderea de mesaj transmis și mesaj receptat, să-și etaleze firescul, simplitatea, datele de concepție și comportament desprinse din diversitatea care conferă acest farmec particular întregii planete.

Dar nu la Planetă și la diversitatea opțiunilor fiilor săi ne era gîndul în acea după-amiază tîrzie cînd neobositul vehicul, corabia terestră a autobuzului avea să dea dintr-o dată piept în piept, ca într-o dorință de a mătura din spațiu ceva nevăzut de noi: făptura de diamant lichid a ploii tropicale. Un mic interval cu după-amiezi calme ne făcuse să uităm, vai, obișnuințele eterne ale văzduhului de peste insula cu ape incolăcite în

DERO

două sub climate apropiate, dar distincte. Departe, mișcările premergătoare ploii, se insinuau cu puterea unui taifun. Rafale scurte, de maximă intensitate, urmate de friele circulare în care se supuneau pantere imense, imagine.

Ploaia de la ora 5, obișnuită ploaie de la 5 după-amiază, aruncând zidurile sale lichide între noi și lume, între noi și Havana de piatră albă, între noi cei care eram, și indecisele ancore ale amintirii.

Ploaia de la cinci după-amiază și cițiva dintre noi rupți de ceilalți, de tăișele ploii. Noi în stația de benzină, ei în vehiculul ciudat — altădată autobuz — care așteaptă pe labe de pneuri și ezitare, să revadă, să redobîndească panglica de 140 km a soselei pînă „acasă”, la Varadero. Plouă peste stația de benzină în zădărnica încercare de a șterge de pe fețele noastre tot ce au însemnat secunde de întîlnirii cu Havana. Orașul își ia

rămas bun de la tine fără a-ți oferi altceva decît ploaia — ființă uriașă la sinul căreia se transformă totul, se înviorază sau se întunecă sau se erodează, se irosește, totul, totul, pe cînd el însuși, orașul, se pregătește să renască în inima altora și altora dintre călători. Asurziți de prea geamăt, prea urlet, prea năucă încordare a stihilor, palmierii orașului încetează a fi pendulele inverse, uriașe, marcînd timpul insulei cu nobilul înțeles al adierilor neodihnite, culese sus, de frunzele-săbii cu zimți, pînă și în răstimpul orelor calme. Loviți ei cei dintîi, de oarba răstignire a ploii, palmierii rotesc acum aripi de albatroși înlănțuiți. Peste zbaterea lor timpul se revărsă impasibil, lăsînd ploii menirea de a purta conversații cu toate cele pămîntene.

Intrăm în ploaia dură și binefăcătoare cu ochii osteniți de cenușul continuu intercalat prin verzele viril al vegetației tropicale. Ploaia adună totul în și mai ce-

nușul ultimelor acte ale luminii diurne. Înveșmîntați în orele sure, fulgerate de reflexe rupte ale apelor șiroind, ne adunăm înfrigurăți în noi nemaicău-tînd noi evadări, noi descoperiri, noi orizonturi.

Ceea ce rămîne, pururi de necuprins, în urma noastră este firea acestor oameni, remarcabila diversitate psihologică și fizică, în cadrul căreia cursul noilor transformări află o rezonanță reală, dar pe care timpurile, evenimentele, relieful de actualități locale nu o pot sublinia îndeajuns. Am asistat, aici, la momente ce reuneau zeci de mii de oameni, i-am ascultat pe cițiva vorbind la tribune, iar pe alții cîteva sute i-am cunoscut cît de cît bine, în intimitatea conversației, a confesiunii, a unor călătorii comune. De vîrste și profesii diferite, acești prieteni ai călătoriei mele mi-au redat bucuria de a mă afla acolo, sub umbrela de lăncii a palmierilor, înconjurat, în multul răgaz ce nu mai îmbrăca nici o haină oficială, de o caldă umanitate.

Pe măsură ce unele dintre aceste efigii își pierd treptat din trăsături, suita lor se întregeste și mai pregnant în sufletul peregrinului de atunci prin noi și noi vești care, prin eter și prin literă tipărită sau de scrisoare, îmi vin de pe Insulă. Fiindcă au existat ei, nu m-aș fi putut considera niciodată un Robinson. Erau ei, adulții și deopotrivă tinerii adulți pe care li simțeam prefigurîndu-se în copii. Oricît ar fi căutat ploaia cea deasă, repede și rece să remodeleze aceste chipuri într-o butaforie care, uscată apoi la soare, să capete acel aer oficial de care ne izbim uneori în călătoriile noastre, fețele lor se conturează robust în amintire, necazurile, grijile și pasiunile lor ni se confesează mai departe, imperturbabil. Atît în perimetrul de la Varadero, cît mai ales în succesele evadări, și cu deosebire îndată ce pancardele și simbolurile Evenimentului au despresurat cerul la tîmplele noastre. Oameni, oameni, mulți dintre ei romantici, mulți dintre ei însetați de cultură, și cu rare excepții însetați de bucurie, de dans, de viața ca expresie a dreptului omului de a gîndi singur și a-și organiza singur propria fericire. Sub turnul de observație al bătrînului pescar de orizonturi și, de pildă, cochiliile ce se răsuceau într-un anumit fel, pe faleza unei insule, între degetele unui tînar pe care pînă atunci abia dacă îl băgasem în seamă, s-au rostogolit în mine — în acea ploaie de bun rămas Havanei —

un întreg cer și o lume căreia, oricât de contradictorii s-ar fi petrecut unele clipe, mă simt îndatorat pentru ospitalitate și comunicare. Mîinile acelea nervoase, cu degete lungi, subțiri, ca fiind menite gîtului de lebădă brună al violoncelului, deși nu au cules nici odată din lumea cea mare fapte, dialoguri, eroi, semnele impalpabile ale Experienței — așa cum făcuse bunăoară fostul amfitrion al parcului colinar în care își avea turnul de observare, inspirație și nemurire în cuvînt, mai înainte de fulgerătoarea-i nemurire în ciulinii fierbinți ai exploziei —, mi-au atras atenția acolo, pe plaja albă, neverosimilă, a insulei ce răsare ca o dungă subțire pe orizont lîngă fîrmul provinciei Matanzas, prin ceea ce cum-păneau, prin felul cum cumpăneau, prin puterea pe care o avea un om, în zilele acelea toride de a culege, măsura, evalua și reține pentru sine adevăratele nestemate ale unor lungi ere geologice — cochiliile, dar nu oricum și oricare, ci cele mai expresive, cele mai încărcate de taină și frumusețe, darurile capabile să destăinuie enigme și să te învaluiască în enigme noi, fără durată, într-un timp dominat, o, cît de mult, de efigia cronometrului de la mîna stîngă.

Între discul ceasului său și formele cvasi-rotunde ale învelișului — veste de peste un noian de milenii, tînărul bărbat ținea fără să-și dea seama o semnificație care atunci, pe plaja albă, mi s-a împărtășit laconic, pregnant, ca pentru o îndelungată călătorie a mărturisirii. Ordo-

nîndu-mi, atunci la generosul cules al acelei călătorii, propria-mi selecție de minuni alfa ale constelației de cochilaje, culese nu de la tarabele cu suveniruri, ci direct, din vatra unde au trăit locatările acelor forme frumoase și atît de ciudate deopotrivă, sau numai de acolo unde le-a purtat hazardul miradelor de valuri succesive, într-o neodihnă care e mai presus de tîmpla voînței noastre, tînărul culegător de milenii mi-a încredințat — poate măsura unei durate, a unui spațiu mai vast căruia trebuie să-i aparținem spre a nu ne mai simți înghețați în gips, dominați de voînțe intersectante, martori la dialoguri, servituți sau triumfuri, care în perspectiva eternei lumi, eternul Ocean-Cronos, ne fac să ne gîndim încă o dată la efemeride.

Între arbuștii marini, cu împleticite brațe-rădăcini călcînd în valuri cu salturi de cite doi-trei metri, în clima blîndă a sudului, mai puțin zăpușitoare orele. Prin mîinile lui J. Lombart, studentul din Santiago de Cuba, aflat înaintea noastră la culesul de taină, de calcar sidefat de moluște și ros de stele răbdătoare, am trecut și noi la vamă de zi și de depărtare cite ceva din cele ce le-am înțeles mai mult sau mai puțin în vara — verano — de la Varadero. Cu mîini nervoase și suple, ca de pianist ori violonist, ne-a cernut acolo nisipul de clepsidre fără să aibă aerul că ar vrea să ne spună ceva dinadins, fără ca în rotirea cochiliilor albe, mate sau ușor sidefate, maronii, cu irizări de alb sau

de fumuriu, cu desene și forme menite să reconstituie un mozaic infinit, cu minile cumpănitoare în culegerea și selectarea a ceea ce era într-adevăr valoros, ceea ce **merita** a fi reținut, și eventual încredințat spre amintire, bărbatul acesta tinăr ne-a izbit prin puținul pe care a simțit nevoia să ni-l spună, prin sensibilitatea cu care am tradus împreună într-un al treilea grai câteva poezii, între care una, fungei de candoare și lumină, spune despre un om, un om căutînd de departe și întotdeauna **aeroportul alb al palmei tale**, copilărie. Cu acest om, a cărui adresă stă măturie că a fost aievea, că prin el, în vara cea largă, verano, a istmului de la Varadero, am cunoscut o umanitate mai calmă, mai interiorizată, nu neapărat dezlănțuită de îndată ce se infiripă dansul, nu căutînd să destăinuie altceva decît interesul lui pentru natura marină, pentru limbile și literaturile romanice, pentru poezie. Un om simplu, de un firesc controlat interior, stăpînit de decență și autenticitate — mi-am spus atunci, nereușind să-mi dau seama deîndată în ce măsură un asemenea personaj ar fi reținut atenția unui scriitor mai mult al acestei țări, decît al țării nașterii sale, precum E. H. Și acum, fără a căuta să-l clasific într-o suită de eroi, mi-l reamintesc nu atît ca o fizionomie, ca o realitate psihologică individuală, cît mai ales ca pe un paznic de far, rămas — în multul său timp liber, printre vechi cochilii, troienit de cochilii, locuit de cochilii și de duhul verii înconfundabile de la Varadero. Cu minile cufundate în oglinzi calme, de mare caldă, în căutarea unui specimen de relicvă ce năzărise a fi mai interesant decît altele, îl văd și acum contrazicînd cu întreaga sa ființă o febrilitate care prea adesea ni se păruse a fi zodia sub care ne aflăm în acele locuri, locuri care puteau în aceeași măsură să se deschidă în afara unui timp istoric concret...

De fapt, cu această ieșire în larg, purtați în două șalupe vechi, dar încă sprintene și suple, ne dobindisem înțila desprinderii de țărm, o evadare care nu mai echivala cu cele terestre spre cutare sau cutare obiectiv. Acolo începuserăm să traversăm un spațiu de ape. Pămîntul pe care ne credeam claustrați, sub difuzorul care ne scotea din învelișul de tîfon ca de gips la fiecare oră 6 a fiecărei dimineți, nu era în fond decît Terra acelei **verano**, pămîntul acelei întimplări de a exista acolo, pe cînd libertatea neîngrădită a viețuitoarelor mării, mișunînd pretutindeni, fabuloasă, printre

undite și năvoade, reprezenta în fond o treaptă evolutivă mult prea îndepărtată spre a ne lăsa iluzia că noua condiție la care — oameni fiind — am ajuns nu mai pare a fi compatibilă cu mișcarea desprinsă de orice rigoare... Acolo, pe insula nelocuită nici de pescari, nici de grăniceri, într-un perimetru deschis spre milele de ape ale platoului continental, într-un perimetru în care milioane de melci paraziți diformi și tentaculari locuiau ilicit în straturi de cochilii meșterite în efortul unor specii dispărute de mult, spațiu în care această substituție înceta să ne mai impresioneze, aparțineam într-atît oceanului planetar încît redescopeream, cu acută surprindere, un spațiu al candelor, un spațiu populat cu minuni ale lumii — unde sternul nostru-copil, ochii noștri copii întilneau pretutindeni o bucurie curată. Odată cu amintiri ancestrale, ale unei evoluții prea copleșitoare pentru a ne simți robiți cenușilor marine, trăiau acolo, în fibra stampelor irizate în aerul copleșitor de peste arbuștii marini — vești despre care noi, cei care nu puteam fi alții decît acei călători către proprii noștri copii...

Vestirea încredințată fragilei minuni a apelor marine, micului Hipocamp, a cărei tremurătoare prezență însuflețește undele clare ale zilei cu himera de neînlocuit a celei mai curate bunevestiri. era, acolo, lângă Varadero, evadarea în rază, în bucurie, în suflarea blajină a Planetei Pămînt, ca un imn al jocului, al puterii de a fi încă o dată și încă o dată copil.

Acolo, în vara largă a planetei cîndva necunoscute, Varadero, am cunoscut copii străbătuți de evlavie, sub steaguri care se înălțau succesiv; am întîlnit copii care au modelat zilele verii — mai presus de programe și ceremonii — cu identitatea ființei lor colective, cu umanitatea exuberantă a valorilor unei lumi căreia îi vom fi poate odată martori mai înțelepți. Pe atît de familiarul peron din fața direcțiunii, de unde pe gazon sau pe trepte se deschide un povîrniș de vreo zece metri spre platoul de venire-plecare a autobuzelor, am trăit în acele zile care începeau să bată către septembrie, un alt septembrie, minunea căreia un mare poet român îi acorda simbolul focurilor de primăvară, sau al verii de noiembrie. Surprînși acolo de firescul gest al conducerii unor prieteni care pe rînd și-au reafiat drumul înscris într-o identitate de pașaport, ne-am aflat — fără să vrem — în fața unui insolit tablou în-

chinat simțirii tinere, imnului de primăvară și dragoste întruchipat în frageda ființă a copilăriei care lângă noi — trecuse nu o dată — acolo, la Varadero, către o vîrstă nouă, deschisă în sufletele acestor băieți și fete ca un orizont de generozitate și prospețime. Acolo, în iarba ce își pierduse parcă din vigoarea clipelor de întîmpinare, pașii foștilor copii călcau pămîntul ușor și nervos deopotrivă, împotrivindu-se unei despărțiri, necrezînd clipei, neîncredîndu-se unei noi clipe care venea peste simțirea lor, peste chenalul ștampilelor pe care fiecare le reprimiseră în buzunare și prin geamantane și care făceau ca drumurile lor să graviteze, încîlcit, spre alte puncte cardinale decît desenau, zbătîndu-se înfrigurat una lingă alta, desenul inimilor lor de adolescenți... Vîrstă de aur neasemuit se deschisese în ei, acolo, la Varadero, unde sentimentele nu puteau avea desene topografice de continente și unde graiurile oricît de neasemuite ar fi fost la început, erau întrecute de privire, de glas, de mîinile care s-au primit una în alta încredințîndu-și căldură, sinceritate, statornicie.

În lumina pură, a presimțitului septembrie, imaginea copiilor care au fost, a tinerilor care se descoperiseră pe sine în imaginea simțirii lor pure, a trupurilor întrecînd rostirea de puritate și dăruire a simbolului tinerei iubiri modelat pentru eter-

nită de Shakespeare, Rodin sau Brîncuși, ne trimite pe pleoape raza celei mai pure înțelegeri și bucurii — bucurie pentru ei, ale cărora sînt pămîntul, dragostea și speranța, pentru ei — care în cea dintîi îmbrățișare ce le-a înfiorat brațele și ființa au trecut pe neobservate către acea imagine ideală a umanității unice, indivizibile. Așa cum ni se arătase, de fiecare dată, natura însăși, pe plajele de calmă însingurare ale acestui capăt de lume, la Varadero, peste milioanele de cochilii ochii mai vedeau altceva, în finalul acesta de anotimp, decît, cele cîteva ființe tinere care, la plecarea fiecărui autobuz, făceau să trăiască dincolo de orice scenă povestea neasemuită a unui sonet. Peste minunea plajelor cu faină de scoici, pe care pașii acestor copii lăsaseră umbra jocului, a exuberanței, a întîlnirii cu marea și orizonturile, se întipăriseră, imperceptibil, efigii înfrigurate, pași care trecuseră în același ritm, în aceeași celestă potrivire de sensibilitate și destine, către minunea unei vîrste noi, neștiutoare de granițe, neștiutoare sau neînțelegînd de ce, acolo la peronul din fața direcțiunii, drumul trebuie să fie urcat, pentru ca acum — înainte de septembrie — să coboare, cu iarba, cu treptele, cu atîția alți copii pentru care plecarea este o simplă despărțire de prieteni și de locuri ospitaliere, spre portierele greoaie — fălci de fantasmă tropicală — ale autobuzelor. Ale acestor hîde, despărțitoare, singurele vino-

yate pentru fetele care plîng, pentru băieții care — stingaci peste măsură — se vor mai vîrșnici decît sint, mai gravi și mai închiși în ei. Acum, cînd la Varadero vîntul deschide și închide ușile fără să-i mai pese cuiva, iar sufletul unor copii află deodată, surprinși, ce vîrstă aveau Romeo și Julieta.

I-am reîntîlnit pe acești eroi, re-deveniți copii, seara tîrziu, pe una din platformele deschise la fiecare etaj între grupurile de dormitoare, continuînd să împlinească ceea ce nu avuseseră nici răgazul, nici starea sufletească, a-și spune mai înainte. În asemenea întîlniri copiii se cunosc mai bine, consfințesc prietenii, dansează și cîntă unii pentru ceilalți și toți împreună, își fac daruri. În asemenea seri, congolezii ne-au impresionat prin numere de acrobație africană. Cei din Costa Rica și Venezuela cu dansul cu panglici policrome încolăcite și descolăcite în jurul unui stîlp sau „steag”. Prietenii din Columbia ne-au evocat climatul țării lor — temperatura anuală constantă 20—22° Celsius, sub linia de foc a Ecuatorului, dar la peste 1000 metri altitudine... De fapt, altitudinile la care pot ajunge copiii, și uneori ne poartă deopotrivă și pe noi cei care nu mai sîntem copii, s-au măturisit cu atîta limpezime într-un cîntec cîntat sau spus mai degrabă, în cerc, pe cînd un grai de peste orice graiuri ne unea gîndurile.

Nu ne vom uita, prieteni, niciodată... Prietenia e legămîntul nostru... Cuvinte simple roțite peste geometria spontană, ciudată, inedită a aceluia ciorchine de stîlpi și spații orizontale unde, sub lumina frustrată sau lumina amintire a unei portocale de pe un aeroport tropical, am găsit treptat stringerea de mînă a prieteniei, orizonturile vibrînd ca o speranță pe pleoapele de copii, respirația largă a unei țări, a unei naturi pe care abia începeam să o cunoaștem cînd ne-am dat seama că, în afara timpului aflîndu-ne, luam acum ca noi nu atît amintirea unei țări, o experiență, o trăire, pe care acest pămînt ne-o oferise într-o configurație faptică și încărcătură afectivă care nu puteau fi prefigurate în nici un program oficial. Vară scurtă, la tropice, acolo unde iarna oamenilor nu vîd zăpadă decît din decenii în decenii — iată fața neodihnită a clipei care desenează, pe bătaia de inimă a călătorului, imaginea pururi neodihnită a frunzei de palmieri, a acestor stîlpi vegetali ai țării unde ni s-a deschis un meleag de frumuseți — Varadero.

I n timp ce Căluțul de Mare, sublima himeră de funigel marin, Hipocampusul, transmitea peste mare vestea de dor părintesc și de amintiri ale sudului cu palmieri înalți, cu cochilii străvechi și cu oameni care iubesc copiii, ne apropiam și noi, prin desfrunziri de spații continentale, spre rostul firesc, spre meleagul și graiul nostru firesc și diurn, — ocolind într-o vîlă largă o ireală Atlantidă și imensa fosă de la un capăt al aeroportului canadian Mirabel — într-o retardare continuă a programului de zbor. Escaladînd fuse orare, decolăm noaptea tîrziu într-un aparat nou, cu dungă albastră al companiei Cubana cu făgăduirea unei conexiuni imediate spre casă, spre Otopeni. Uriașa carapace de nisip și arbori, de mari orașe și drumuri, ni se prinde de tălpi, de haine, de umerii obosiți de impresii, de nerăbdare. Ultima evadare de la Varadero devine reală numai la amiaza zilei următoare: arhipelagul Azorelor, coasta lusitană, pista amplă, roșcată, animația specifică a aeroportului madrilen. Un caz neprevăzut. O ambulanță. Un bătrîn pasager debarcat și un bagaj personal de negăsit printre suțele de forme geometrice dominate de maron și brun. Și uriașul de metal, care la ora cînd trebuia să se apropie de aeroportul Ruzine, de conexiunea care de acum făcea parte din respirația noastră, zăbovea încă în Iberia... Într-un tîrziu decolăm. Survolăm minuni ale geografiei. Neinteresant. Gîndul nostru întreg — la cursa Tarom pe care mai mult ca sigur nu o mai putem prinde. Cu acest sentiment aterizăm spre seară, la Praga. Din zbor, privirile noastre străbat cu înfrigurare pista, peroanele, spațiile de așteptare. Nimic. Ceasornicul nu te poate ierta ușor de o oră și patruzeci de minute întîrziere. Dar... Aterizare lină, viraj nervos într-o parte. Stop la roate. Stop la motoare. Ușile se deschid. Toată lumea pe locuri. În dreptul ușii, un bărbat se adresează scurt în românește. Bine ați venit! Să iasă primii cei 15 copii! Urcăm, încă năuci, în autobuz. Încotro? La celălalt capăt al pistei, cu toți pasagerii la bord și pregătit de zbor de peste o oră, bătrînul BAC-111 al companiei LAR, geamăna Taromului, aștepta să aducă acasă în aceeași seară 15 copii români. Întorși de pe cel mai îndepărtat traseu al acelei veri, al acelei vacanțe, și cu ei doi adulți, între care și autorul acestor rînduri — scrise pe țărmul mării, în așteptarea — alături de un băiat și o fată a scrisorilor trimise atunci prin măiastra nălucă a unui Hipocampus — au simțit atunci cum, trecînd pe ușa scundului BAC, îi primește matern o țară, o familie. O dragoste mai întîi și întîi.

DRAGONUL DE FLORI

Fiu al toamnei pekineze,
un dragon de crizanteme...
Tata oare să cuteze
să-l vîneze
în poeme ?

Galben-verde trup de pluș...
Dă-mi creioane colorate
și o pensulă cu tuș,
să-l pîndesc pe înserate.

Dă-mi un arc
— alee-n parc —
și săgeată-arteziiană.

stropi de rouă — să îi fac
pe grumaz un bumb de rană.

Să-l adorm, să-l îmblînzesc
pentru Radu, pentru Oană,
să le fie — chinezesc —
antrenor de zbor și goană.

Dați-i nuci
și mere dulci,
crengi de tei
să amiroasă
și o să vedeți atunci
ce dragon avem acasă...

Verde-galben nălucind
flori în gheare,
stele-n freză —
l-auziți prin ploii venind
din grădina pekineză ?

CALCULATORUL

Operații, după grad
dă pe rînd calculatorul ;
calculăm și noi și el —
însă dînsul ține scorul.

Înmulțiri, adunări
are-n seturi, pregătite.
Dacă zece-ai rezolvat,
nota 10 se aprinde !

Împărțiri de gradul trei
ori scăderi de gradul patru...
Matematica ușor
O învață azi băiatul.

Domnule Calculator,
cîte fire năzdrăvane
ai legate-n trupul tău —
vitamine sub butoane ?

Fire multe, nevăzute
de greșești — îți dau răspunsul.
Dar mai bine nu greși ;
hai întrece-l tu pe dînsul !

Matematica exactă
trasă dintr-o baterie...
El își ține raza-n sîrme,
nota zece mi-o dă mie.

MICUL VRĂJITOR

Iată sfera...
Oare-i Terra ?
măr prin spații rătăcit ?
Cine cu penel vrăjit
colorează atmosfera ?

Peste zarea savuroasă
cu ce taină ai pictat
drum din zare —
pînă-acasă
să ajung la înserat !

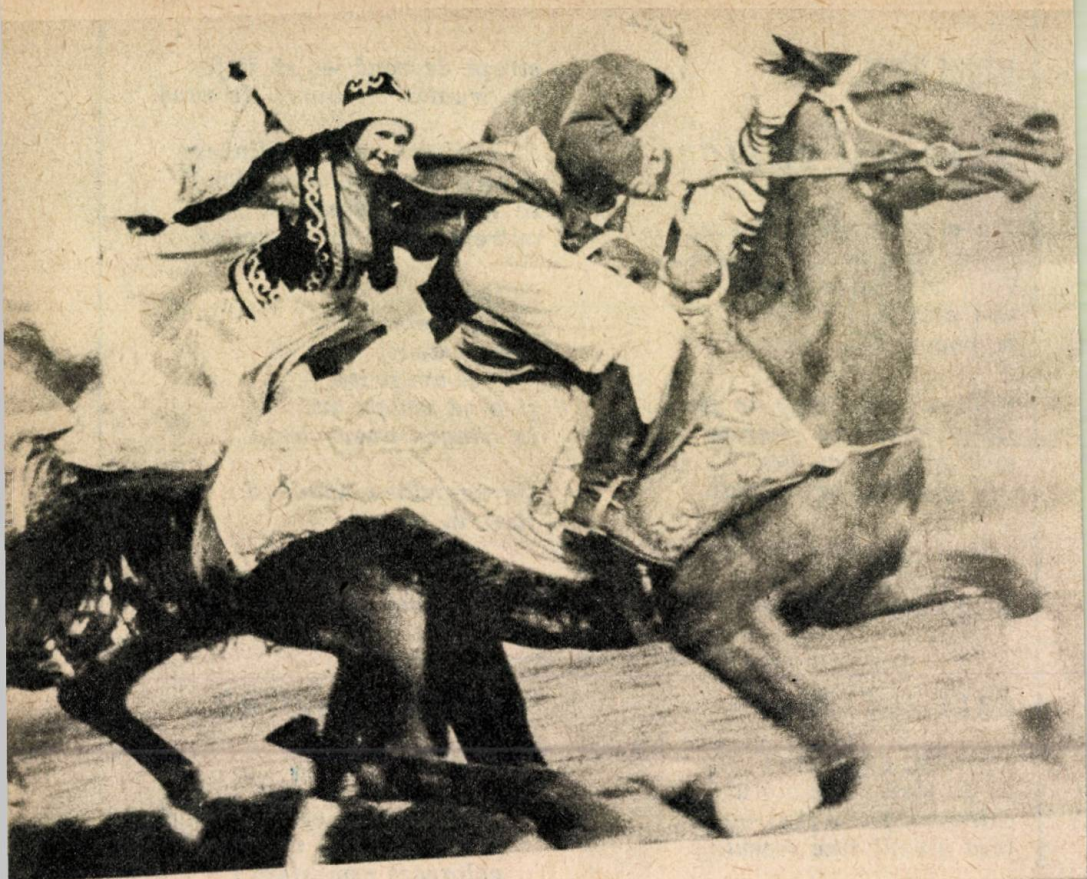
Fă-mi din crete
trei rachete.
Din castane —
parașute năzdrăvane.

Astă seară
tata zboară
către Radu, către Oana.

Iată Globul...
Gata-i locul
unde voi ateriza ?
Cînd adormi,
tu lasă blocul
de desen, deschis...
Așa...

Sînt cu voi ! Ura ! Uraa !

Beijing, octombrie 1980

DE LA ALMA - ATA LA TAŞKENT

● ÎNTILNIRE CU GHEȚARUL TALGAR ● LA CULES DE... GRANIT ●
PE LEGENDARUL DRUM AL MĂTĂSII

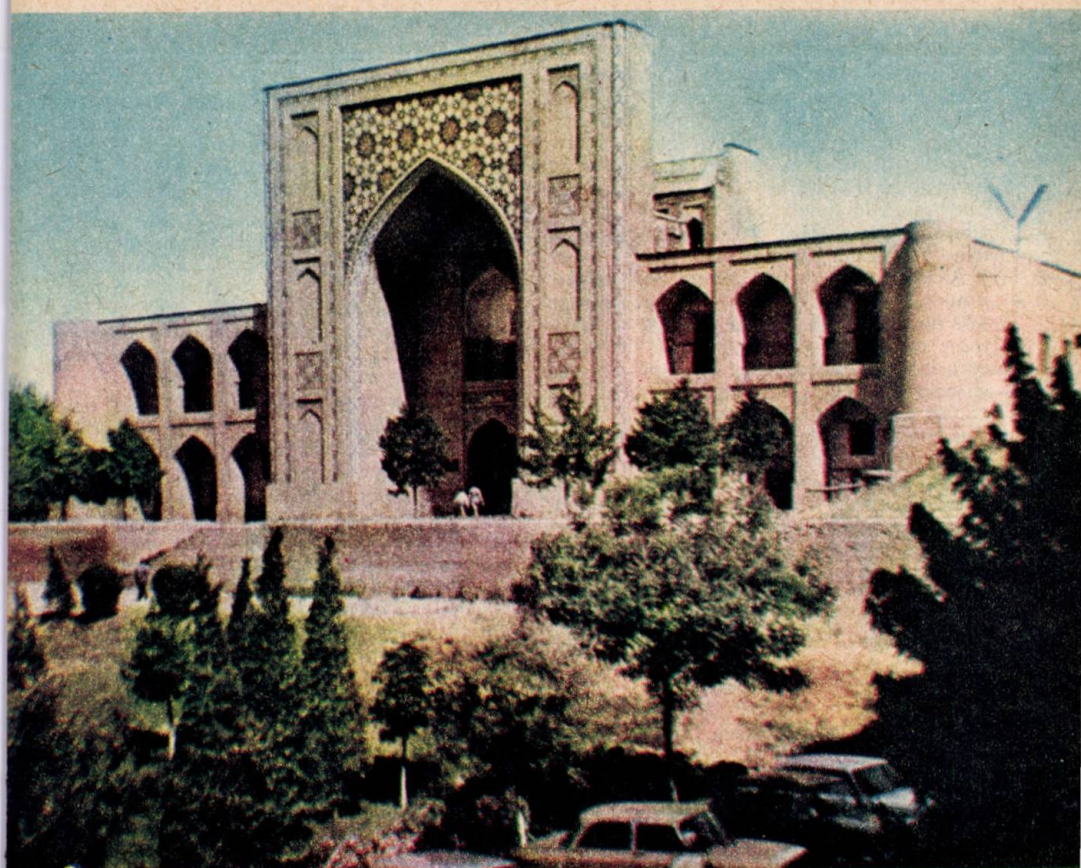
Zburăm de câteva ceasuri, zbor lung de noapte, de la Moscova spre Alma-Ata. La un moment dat observ un fenomen ciudat : prin hublourile din stînga apare, ca o dungă hotărîită sub cerul întunecat, culoarea roş-gălbui a soarelui, în timp ce pe partea dreaptă e doar cer albastru, albastru-închis. Ciudate fenomene. Acesta trebuie să fie, desigur, ceasul la care se înîlţişte ziua cu noaptea... Peste puţin timp avionul coboară printr-o ceaţă uşor albăstrui. Aterizăm. Ceasurile noastre arată ora cinci fix. Cum intrăm pe aeroport, sîntem anunţaţi că am sosit la Alma-Ata şi că este ora... opt ! Deci, dăm ceasurile înainte cu trei ore...

Înainte de a porni prin oraş privim uriaşii munţi ai Tianşanului, care ne întîmpină cu

crestele lor înzăpezite. Bine că sînt departe de noi căci pe aici, pe aproape, nu se simte răsuflarea lor de gheaţă. Străzile oraşului sînt curate şi proaspăt stropite. Admirăm, sub soare strălucitor, grădinile de meri încărcăţi cu flori mari, alb-roze, cum n-am mai văzut şi le dăm dreptate celor care ne spun că locul acesta este supranumit „tatăl merilor”.

A doua zi, însă, norii acoperă cerul. Departe, unde cu o zi în urmă desluşisem virfurile Tianşanului, nu se mai zăreşte nimic. Doar nişte umbre cenuşii s-au lipit parcă acolo, la orizont, ascunzîndu-ne priveliştea, care în urmă cu o zi ne încîntase atît de mult.

Dar nu-i nimic dacă nu vedem Tianşanul din oraş. Azi vom porni să-l vedem la el...

acasă, ne vom întâlni cu ghețarul Talgar ! Geograful Murat ne explică despre riurile surori Almatina Mare și Mică, despre solurile castanii ale acestor locuri. Aflăm că pe undeva, nu departe, a fost chiar o zonă de pustiuri, în care nisipurile erau luate de vânturi puternice și duse pînă departe, departe...

Autobuzul gonește fără răgaz spre întâlnirea cu ghețarul. Privim peisajul apăsați, parcă, de ușoara ceață care domină valea. Din cînd în cînd, dealurile înalte, care ne însoțesc sînt rupte de fișii oblice de stîncă. Se pare că așa se anunță tot mai evident masivul muntos care ne așteaptă. La fiecare sută de metri pe care îi străbătem, drumul nostru urcă, în altitudine, cu circa cinci metri.

Pe Valea Almatina Mică, minunații mes-
teceni (betula tianșana) albi și supli par niște balerini nemișcați în imensa încrem-nire a naturii gigantice. Admirăm bradul de Tianșan, prezent doar pe versanții cu orientare nordică, ca un imens candelabru, cu baza coroanei mult mai îngustă decît brazii noștri. Unii sînt aproape cilindrici...

La 1330 m deasupra nivelului mării zar-zării înfloriți ne colorează și ne încintă drumul spre temutul munte. De ce temut ? Pentru că de acolo, din înălțimi vin

curgeri de pietre sub forme de rîuri. Iată, au apărut morenele și departe, în fața noastră, un imens baraj... În dreapta se află „Medeo”, un stadion cu 11 000 de locuri, situat la 1800 m altitudine! Suprafața gheții pe care se desfășoară competițiile are peste o mie de metri pătrați. Pe benzile de gheață ale marelui stadion se desfășoară în special competiții de patinaj-viteză și, bineînțeles, antrenamentele sportivilor veniți din întreaga lume.

Aici, la 1800 m am coborît din mașină urmînd ca dintre noi cei care pot să urce 800 de trepte, să ajungă la 2000 m, pentru a admira o panoramă unică: o șosea ca o terasă imensă, vîrfuri de munți ascunși ici-colo de pîlcuri de nori, brazi, fișii de zăpezi ce împestrează munții din zare. Departe, între Vîrfurile Picabaia (4200 m) și Komsomolskaia (4400 m) se află Ghețarul Talgar, cel mai mare și cel mai frumos ghețar din Asia Centrală. Pe aici, localnicii îi spun Bogatir, adică Viteazul. Și acest minunat personaj al locuitorilor, pe lângă mulțimea de legende pe care le-a generat, pe lângă impresionatele date științifice pe care le-a furnizat, l-a inspirat pe academicianul Polgov, cel care l-a cercetat timp de 30 de ani, să-i dedice o carte „Tu inksu” — „Viața unui ghețar”.

Cu ochii prinși de depărtările Talgarului nici nu băgăm de seamă cînd nori negri acoperă Vîrful Picabaia. O bună parte din seninul care ne-a cucerit de cum am atins cei 2000 de metri a dispărut. Cerul a devenit cenușiu. Hotărîm să coborîm pe serpentinele șoselei. Printre frînturi de vorbe ni se deslușește bine aburul răsufllării. Ne tragem glugile pe cap, ne înfășurăm mai bine fularele și sătui de admirat înălțimile, ne coborîm privirile căutînd în pietrele drumului bucățele de granit de Tianșan, alburii cu stropi negri, verzui sau roșcați.

Pe neașteptate, cuiva i-a venit să întreb: de ce stadionul se numește Medeo? Mă așteptam să aud o legendă dar, de unde, răspunsul veni neașteptat de simplu: Medeo este numele fostului proprietar al terenului, beiful Medeo, cel care de mult a cedat terenul statului în vederea construirii acestui stadion.

Cu buzunarele pline de bucățele de granit, ca după un bogat „cules”, urcăm în autobuz și, pe serpentinele în pantă pornim mai voioși parcă spre aeroportul care ne așteaptă pentru o nouă decolare.

În sfîrșit, ne luăm locul în aeronavă și prin ferestrele ovale, se vede orașul dominat de verdeața parcurilor, iar departe, în zare, rămîne neclintit Tianșanul sub zăpezile lui din vîrfuri.

★

O altă dimineață cu soare orbitor ne găsește pe alt meridian al Orientului, pe vechile locuri pe unde trecea legendarul și bătutul drum al mătăsii și al aurului:

Tașkent. Ascultăm o legendă care spune că de mult, sub acest soare a fost înălțată o mîndră cetate de piatră căruia i s-a spus Tașkent. Și mai spune legenda că i s-a zis așa nu numai pentru că era construită din piatră, ci și pentru că oamenii acelei cetăți erau recunoscuți prin cruzimea lor. Li se dusese vestea că aveau inimi de piatră...

Istoria arată că prin secolul VII, peste marea cetate au venit arabii, iar mai tîrziu, au sosit aici mongolii conduși de Genghis Han... Cetatea a rămas însă marea și neclintită înfruntînd timpul, renăscînd de fiecare dată, crescînd și dezvoltîndu-se, uimind lumea în secolul XIX prin faima sa de mare centru comercial.

Dornici să cunoaștem orașul de azi, poposim într-un parc — locul de unde a fost proclamată Republica Sovietică Socialistă Uzbecă. Mai departe, admirăm Teatrul de operă și balet, multe alte clădiri împodobite cu marmură. Treceam pe lângă Muzeul de artă. De mult de tot, aici poposeau caravanele și se odihneau cămile și negustori ce-și duceau mărfurile departe spre Orientul îndepărtat ori în direcție opusă, spre Soare apune... Priveam și mă întrebam: cite povești pot ascunde aceste coloane, aceste grațioase arcade?...

Aflăm că pentru această țară, specifice sînt două culori cu valoare de simbol: albul, care reprezintă marea bogăție a acestor locuri, adică bumbacul și albastrul — simbolul apei atît de necesară pentru tot ce viețuiește pe aceste pămînturi. De altfel, un proverb uzbek spune lapidar: unde se termină apa, acolo se termină viața. Pentru aceste întinderi peste care Soarele domnește ca un suveran crud uneori, este de înțeles și mai ales de apreciat tot ce au făcut oamenii, tot ce-au dobîndit ei în lupta victorioasă cu deșertul... Mai departe trecem prin Piața Lenin, privind frumosul centru administrativ, Biblioteca publică, iar puțin mai departe admirăm largă piață cu cele șase fîntîni arteziene. Mă uit la ele și-un gînd ciudat îmi trece prin minte: dacă ar exista un balet al apelor cred că despre aceste grațioase iviri argintii s-ar putea spune că sînt permanent în premieră absolută, într-atît sînt de feerice, atît sub strălucirea soarelui, cit și sub albastrul acestor nopți orientale. Privim cu interes Muzeul Lenin, construit cu o dantelărie de beton în jurul clădirii nu prea înalte și, bineînțeles, în formă de cub. De ce în formă de cub? Pentru că pe aici, loc al legendelor, se spune că această formă, pe care o păstrează și multe case, este simbolul vieții veșnice...

Iată, într-un parc de o bogăție rară în flori și verdeață, distingem un mozaic imens, de un colorit splendid. Clădirea este a unei școli generale! Nu departe se află și obeliscul ridicat în memoria eroului necunoscut. Trecem pe lângă Institutul politehnic, pe lângă Teatrul uzbek ce poartă

numele marelui poet revoluționar Hamza. Aici, o mulțime de trepte largi te conduc spre intrare, deasupra căreia o dantelărie de motive ornamentale îți reține îndelung privirea. Mai departe trecem pe lângă Cercul de stat și ne oprim în fața unei vechi clădiri monumentale — Medrese Kukeldaş. Aflăm că datează din secolul XVI. Și totuși, privind-o ne minunăm cum de și-a păstrat intacte eleganța, măreția arhitecturii medievale... Frumusețea ornamentului de deasupra intrării ne face s-o admirăm și să medităm la această insuliță-mesaj din lumea Evului Mediu, care mai păstrează încă vie amintirea jscusiților meșteri care

au înălțat-o. Nu se știe însă ce confruntări îi mai rezervă viitorul deoarece, pe undeva, pe aproape au început demolările unor cartiere vechi și, nu peste mult timp blocuri, fel de fel de construcții se vor înălța și pe aici, în spiritul arhitectonic nou al orașului. Conturul hotărît al medresei profilat pe cerul azuriu, liniile arcadelor, culorile din smalțul viu al puzderiei de stele mari și mici care încunună intrarea ne liniștesc însă temerile. Nu, nimic nu-i va putea știrbi din strălucirea pe care i-a împrumutat-o soarele de-a lungul secolelor.

LIDIA NOVAC

O ȘOSEA STRĂBATE DOUĂ CONTINENTE

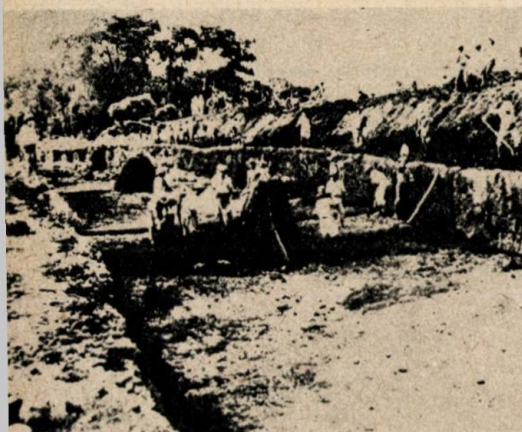
Din orașul Fairbanks din Alaska pornește una din cele mai fascinante șosele din lume : Panamericanul. Ea măsoară 16 000 kilometri lungime și permite, practic, să se ajungă cu automobilul de la un capăt la celălalt al planetei în numai 15 zile. Până în prezent, ea este singura autostradă veritabilă care traversează Ecuatorul. Principala menire a acestei șosele este de a permite o legătură directă între majoritatea

țărilor continentului american, care să faciliteze schimburile economice, o mai bună cunoaștere între oameni, intrajutorare reciprocă și, ca urmare a întăririi încrederii reciproce, păstrarea și consolidarea păcii în regiune. De altfel, ideea realizării Panamericanului a avut în vedere toate aceste considerente. Construirea acestei șosele moderne care să lege localitatea Fairbanks, situată în plin centrul Alaskăi, de Țara de

Foc, aflată la cealaltă extremitate a continentului american, a fost hotărâtă în cursul unei conferințe internaționale a țărilor interesate, care a avut loc în 1923. În felul acesta începea să se materializeze unul din frumoasele vise ale lui Simon Bolivar, eliberatorul Americii de Sud de sub jugul colonial spaniol și, în același timp, și visul președintelui nord-american Thomas Jefferson.

După conferința amintită au început lucrările care au durat decenii până la finalizarea șoselei. Au trebuit să fie înfrinse condiții de climă și de teren dintre cele mai grele. Constructorii au avut de luptat cu deșerturile, cu regiunile de junglă, considerate până atunci de nepătruns, cu munți semeți ce păreau de necucerit, cu aerul rarefiat al marilor altitudini.

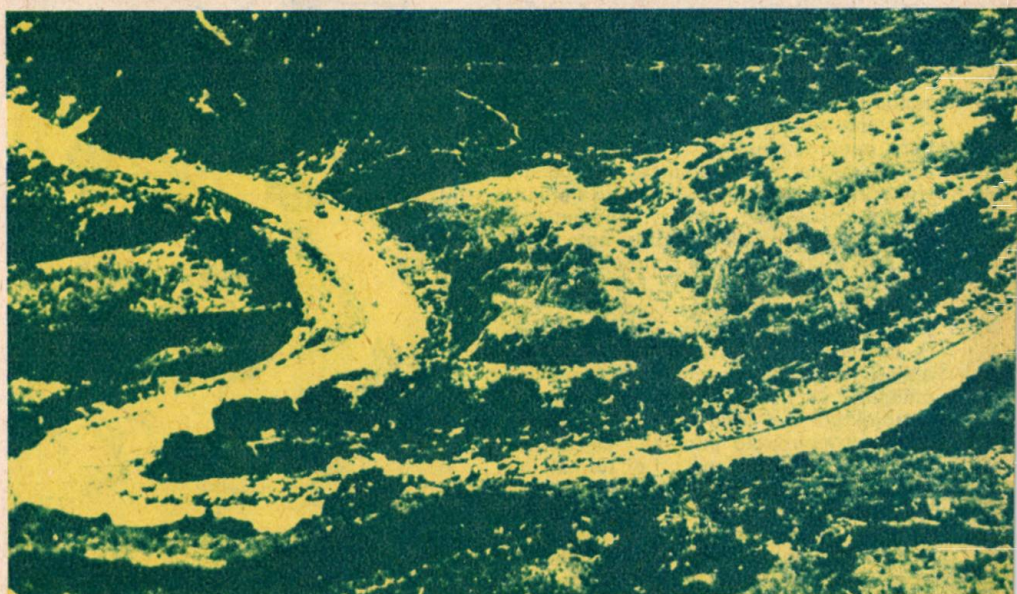
Prima parte a Panamericanului se suprapune cu prima mare șosea din nordul continentului american, cunoscută sub numele de „Alaska Highway”. Prin intermediul acestei șosele cei circa 13 300 de locuitori ai Fairbanks-ului, a căror existență este strâns legată de exploatarea aurului din regiunea înconjurătoare, păstrează contactul cu restul lumii. Șoseaua amintită

întilnește în calea sa fluviul Yukon, care împarte Alaska în două jumătăți, de est și de vest. Tc-ul amorțește în această regiune cind fluviul își îmbracă în luna octombrie carapacea de gheață pe care n-o mai dă jos decit în luna mai. Părăsind malurile Yukonului, Panamericanul, după ce traversează o serie de văi dezolante prin pustietatea lor, trece prin pitoreasca așezare White Horse, alcătuită din clădiri din lemn (cărămizile sînt extrem de scumpe în Alaska) a căror fațadă ce dă spre stradă

a fost tencuită, casele căpătînd aspectul curios al unui decor de cinema. La Dawson Creek, șoseaua face o buclă largă pentru a se îndrepta, apoi, spre est. Pe teritoriul Canadei, Panamericanul trece prin localitatea Prince George și marele oraș Vancouver. Ajuns pe teritoriul Statelor Unite, străbate, rînd pe rînd, localitatea Catoma și orașul Portland, care a cunoscut după al doilea război mondial o însemnată creștere datorită dezvoltării construcțiilor navale. Panamericanul, transformat într-o șosea ultramodernă, traversează apoi pădurea din Oregon, trecînd pe lângă imensele culturi de pomi fructiferi care au apărut după epuizarea exploatării minelor de aur existente în această zonă. Panamericanul ocolește apoi marele oraș nord-american San Francisco. După ieșirea din Sacramento, autostrada traversează renumita zonă viticolă San Joaquin, apoi pătrunde în impresionantul parc național Yosemite, pentru ca după părăsirea acestuia să treacă prin zona viticolă de la Fresno. Viticultorii de aici sînt în general japonezi, armeni și spanioli. Înainte de intrarea în Los Angeles, întâlnește cele mai mari plantații de caiși și piersici din lume, pentru ca la ieșirea din

Ciudad de Mexico poate fi parcursă în trei zile. Este străbătută pînă în apropierea capitalei mexicane o zonă muntoasă lungă de 1194 de kilometri. Aerul în această regiune este uneori rarefiat, iar frigul devine pătrunzător. După traversarea orașului Ciudad de Mexico, Panamericanul se îndreaptă spre Puebla, un adevărat New York în miniatură, cu străzile orientate de la nord spre sud. În zare se văd vulcanii Popocatepetl și Ixtaccihuatl, acoperiți cu zăpadă. Urmează apoi regiunea cuprinsă între Los Amates și Tehuantepec unde bat vînturi extrem de violente, în special către ora prinzului. Panamericanul ajunge în capitala Guatemalei, Ciudad de Guatemala, pentru ca, apoi, să coboare spre lacul Atitlan. Deosebit de impresionante sînt ruinele Antigui, vechea capitală a Guatemalei, distrusă în 1773 de un cutremur de pămînt și de atunci abandonată. Odată cu intrarea pe teritoriul Salvadorului, decorul se schimbă complet. Se întîlnesc numeroase lacuri de nămol, gheizere și vulcani, dintre care unii sînt și astăzi în activitate. La Los Chorros impresionează numeroasele fîntîni și căderi de apă care produc călătorului senzația că se află într-o adevărată grădină

acest renumit oraș modern american, cu peste șapte milioane de locuitori, să treacă pe lângă marile plantații de lămii, apărute în urma încheierii unui vast pogram de irigații. Pe măsură ce Panamericanul se apropie de granița mexicană, căldura soarelui devine din ce în ce mai greu de suportat. În aceste condiții este traversată Arizona. În zona graniței americano-mexicane, șoseaua traversează, rînd pe rînd, orașele El Paso (Texas - S.U.A.) și Nuevo Laredo (Mexic). De aici distanța pînă la

botanică. Sînt suficiente trei ore pentru străbaterea Hondurasului, deoarece pe teritoriul acestei țări Panamericanul nu însumează decît 145 de kilometri. O imagine captivantă o oferă coasta stîncoasă a Pacificului mărginită de vulcani maiestuoși și amenințători. La Cartago se intră în Panama. Îndată după depășirea lui Cerro de la Muerte, la 3500 metri altitudine, apare una din cele mai frumoase priveliști din lume. Dintr-o singură privire pot fi îmbrățișate Marea Caraibilor și Oceanul Pacific.

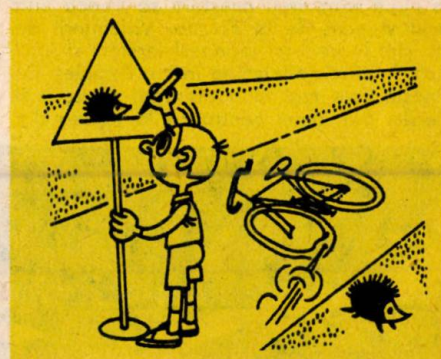

În Columbia, marea șosea capătă un aspect deosebit de modern. În Ecuador este realizată trecerea Ecuatorului. Traseul pînă la Quito este impresurat de vulcani între care și Chimboraza, care atrage atenția prin crestele sale acoperite cu zăpadă și care este considerat cel mai înalt vulcan din lume. Pînă la frontiera peruană, încintă privirile imensele cimpii acoperite cu plantații de banane. Urmează pe traseul spre capitala Perului o zonă deosebit de aridă. Panameicanul ajunge, apoi, în valea Huaras, care pentru peisajul și clima sa este cunoscută sub numele de „Elveția peruană”. Frumoasele văi de aici sînt dominate de Cordilierii Blanca și Negra. Climatul devine mai uscat, după ce se trece la Punta de Callan (4800 metri altitudine). Apoi, șoseaua plonjează spre altitudini mai joase. Un contrast izbitor, cu peisajul parcurs pînă acum îl provoacă modernă metropolă peruană Lima, care cu cei 4 300 000 de locuitori ai săi este una din cele mai mari capitale din America Latină. După parcurgerea a 130 de kilometri, se profilează lacul Titicaca (3 000 metri altitudine), pentru ca după depășirea lui să aibă loc intrarea în Bolivia. Panameicanul traversează capitala boliviană, La Paz, și ajunge la granița cu Argentina. Abia după parcurgerea localității Cordoba și a capitalei argentinienne Buenos Aires, Panameicanul se îndreaptă spre Orsono pentru a sosi, în cele din urmă, la capătul traseului său, în Țara de Foc.

Dar de mai mulți ani Panameicanul a luat-o spre nord-vest, oprindu-se, după trecerea peste fluviul La Plata, la Rio de Janeiro. Traseul impresionează prin abundența vegetației tropicale care-l înconjoară. În această direcție, Panameicanul trece peste splindidul pod construit peste flu-

viul Jaguaro și străbate, între altele, orașele Porto Alegre, pe străzile căruiă circulă cele mai vechi tramvaie din lume, și Sao Paulo. Unii brazilieni consideră, însă, că Panameicanul se încheie în noua și frumoasa capitală a țării, Brasilia, în timp ce alții afirmă că această șosea ajunge la Belem, traversind, astfel, jungla amazoniană. Indiferent de capătul real al Panameicanului, rolul său principal este de a facilita o cooperare fructuoasă și o mai bună înțelegere între popoarele continentului american, de a micșora distanțele dintre colțurile acestui continent, de a asigura accesul la civilizație al unor regiuni greu accesibile, și toate acestea pentru ca locuitorii Americii să se simtă cît mai apropiați și să militeze pentru un viitor de pace pe continentul lor, pe întreaga planetă.

TUDOR PRELIPCEANU

IPOSTAZE ALE CURAJULUI

**ÎN LUPTĂ CU
APELE SĂLBATICE
DIN VESTUL CANADIAN**

Ranulph Fiennes, Stan Cribbett și Bryn Campbell, aflați în barca din față, au văzut cu groază, de îndată ce au făcut cotul

riului, o mare îngrămădire de copaci dezrădăcinați ce blocau aproape cursul riului și spre care se îndreptau cu cea mai mare

viteză. O ciocnire de acești bușteni ar fi putut fi fatală pentru cei aflați la bordul bărcii. Fiennes și Campbell au început să viclească cu toată puterea, în timp ce Cribbett se străduia din răsuferință să pună în funcțiune motorul bărcii. În cele din urmă s-a auzit zgomotul salvator al motorului, iar barca condusă cu dibăcie a evitat ciocnirea cu marea masă de trunchiuri lovite cu furie de ape. Pe neașteptate, însă, Bryn Campbell a fost izbit de crengile unuia din copacii împotmoliți în albia riului și a căzut în apa clocotitoare. Intervenția energică a lui Fiennes, care a reușit să-l tragă din apă, l-a salvat pe Campbell de la o moarte sigură.

Acesta a fost unul din momentele grele prin care a trecut expediția britanică, formată din opt persoane, care a reușit să străbată cu ajutorul a trei mici bărci de cauciuc, prevăzute cu motoare exterioare, cel mai periculos traseu pe ape interioare din lume. Traseul menționat, măsurind peste 3 000 de kilometri lungime, a cuprins cursurile deosebit de repezi și periculoase ale râurilor din provincia canadiană Columbia Britanică, între care se disting râurile Fort Nelson, Nahanni – cel mai rapid din America de Nord –, Kechika, Finlay, Bridge și Fraser.

Expediția a fost condusă de Ranulph Fiennes, un explorator temerar și încercat, care s-a remarcat și în 1969 parcurgând pe Nil, (împotriva curentului) distanța de 6 500 kilometri, de la portul egiptean Alexandria până la lacul Victoria. În cursul călătoriilor pe marele fluviu el a folosit două mici ambarcațiuni pe pernă de aer. Tot el a condus o echipă de parașutiști care a efectuat un salt cu cădere liberă pe ghețarul Josteldals din Norvegia, considerat cel mai mare ghețar din Europa.

Curajoșii participanți la expediția pe râurile din vestul canadian au trebuit să învingă peste 100 de praguri, cascade deosebit de periculoase, mari vârtejuri și să-și croiască drum printre aglomerările de bușteni. Ei au trecut prin zone extrem de inospitaliere, precum „Valea oamenilor care dispar”, unde odinioară și-au pierdut viața circa 20 de căutători de aur și vânători de animale cu blană prețioasă.

Momentele cele mai dificile ale acestei expediții le-au reprezentat depășirea cascadei Virginia – de două ori mai mare decât cascada Niagara –, a pragurilor de la vărsarea riului Bridge în riul Fraser și a pragurilor de la așa-zisa „Poartă a diavolului”. Prin cheile înguste ale acestui din urmă prag, trec în fiecare minut circa 154 milioane de litri de apă. La trecerea peste pragurile de pe riul Bridge, nu o dată bărcile au planat în aer, fiind pe punctul de a se răsturna în hăul de ape. De altfel, alte expediții care au încercat să parcurgă traseul înaintea acestei echipe au trebuit să abandoneze pe parcurs.

Dar priceperea, curajul și dirzenia acestor exploratori britanici a făcut ca expediția lor să se încheie cu bine la Point Roberts, în apropierea graniței Canadei cu Statele Unite. S-a realizat, astfel, o performanță fără precedent în domeniul călătoriilor pe cursurile de apă interioare.

P. TUDOR

— Curaj, tăticule, nu-i chiar așa adâncă!

Desen de MATTY

SUB SEMN DE LUMINĂ

A devenit frumoasă tradiție ca în fiecare an Consiliul Național al Organizației Pionierilor să atribuie premii celor mai bune creații literar-artistice destinate tinerei generații. Fie că este vorba de literatură, de artă plastică, de film sau de muzică, premiul C.N.O.P. încununează de fiecare dată acele lucrări care împlinesc în expresie artistică cunoașterea psihologiei copiilor, a aspirațiilor lor. Bazate pe consultarea unor jurii de specialiști, creatori, educatori, aceste premii evidențiază, o dată în plus, grija care există în țara noastră pentru stimularea creației artistice ce vi se adresează vouă, copiilor, pentru a vă forma acele înalte trăsături morale caracteristice tinărului comunist, tinărului revoluționar. An de an, tot mai numeroși prozatori și poeți de prestigiu, compozitori și pictori, regizori de valoare se apropie cu sensibilitate și talent, cu un înalt simț de răspundere de preocupările voastre, de frumusețea și bogăția vieții pe care o trăiți sub cerul senin al României Socialiste. Ei vă dedică cărți, filme, cîntece, desene, picturi, vouă, pionierilor, care încă de pe băncile școlii vă pregătiți pentru muncă și viață, gata să duceți mai departe ștafeta cutezanței comuniste. De fiecare dată, juriul menit să desemneze premiile C.N.O.P., trăiește nu numai emoțiile, dar și dificultățile alegerii premiilor, datorită valorii ridicate a numeroase lucrări. Anul 1981 a avut, de pildă, printre premianți poeți de frunte ca Ana Blandiana, Tiberiu Utan, Tudor George, Dimitrie Rachici, graficieni ca Val Munteanu, tineri cinești ca Tereza Bartha și Liliana Petruțiu sau compozitori ca Anton Dogaru, Iovan Miclea, Gelu Solomonescu și încă mulți alții. Ei se aliniază unui șir lung de prestigioși creatori premiați în anii trecuți din care cităm numai câteva nume — cum ar fi : Victor Tîlbure, Petre Luscalov, Gica Iuteș, Al. Mitru, Costache Anton, Ilie Tănăsache, Lucia Olteanu, Iuliu Rațiu, Petre Ghelmez, Ion Crînguleanu, Elena Dragoș.

Pe drept cuvînt, președintele juriului din acest an, scriitorul Mircea Sîntimbreanu denumea decernarea premiilor C.N.O.P., „o adevărată sărbătoare a cărții“, iar prozatoarea Gica Iuteș spunea în calitate de membru al juriului :

„A povesti copiilor marea și minunata poveste a trecutului și a tradițiilor noastre eroice, a-i transmite tinărului cititor sentimentul că el este stăpînul viitorului, moștenitorul tuturor bunurilor, a-l face să cunoască viața familiei lui, a patriei, a pămîntului străbun, a-i insufla ideea că omul este constructorul temerar al lumii care-l înconjoară — iată numai câteva idei mari și generoase care au făcut ca, dintre toate cărțile de proză, să fie premiate „Croitorul de povești“ de Marta Cozmin ; „Mărețul rege Burebista“ de Grigore Băjenaru ; „Jucătorul de rezervă“ de Ovidiu Zotta, „Mi și Mo și Balthazar“ (în limba germană) de Rolf Bossert.

Cu firească mîndrie, privim înflorirea creației artistice destinată copiilor, care an de an înscrie noi valori sub semnul de lumină al marelui Festival Național „Cîntarea României“.

LIBER PENTRU GURĂ-CASCĂ

schifă de MIRCEA SINTIMBREANU

Apropiati-vă de orice orar al clasei a V-a și o să citiți o dată... de două ori... de trei ori pe săptămână: ora a 5-a liber! Cel puțin de trei ori pe săptămână... Ei bine, dacă școlarii dispun de ore libere, ultimele sînt parcă cele mai libere. Lecțiile de la școală s-au terminat, cele de acasă încă n-au început. Așadar, la prima vedere, un timp făcut anume pentru a fi pierdut. „Oare ce fac elevii tocmai cu acest timp?” mă întrebam într-una din zilele trecute, cînd neașteptat de prompt, am primit răspunsul:

— Ce să facă? Liber... Te plimbi, mai stai, mai caști gura în dreapta, în stînga... Masa tot nu e gata...

— Cine ești?

— Nu mă cunoști? Gură-cască...

— Sincer vorbind, n-aș fi vrut să-ți pun această întrebare tocmai ție. Aș fi preferat să stau de vorbă cu altcineva.

— Simplu. Chiar aici, la poarta aceastei, locuiește Alexandrescu, primul din catalog. Întrebați-l pe el! N-o să vă dea alt răspuns.

Am intrat. Alexandrescu nu era acasă.

— Vedeți? Cine știe pe unde-o fi? Nu v-am spus eu? Ora a 5-a liber, chicioti bucuos Gură-cască și se rezemă de gard.

— Cînd mai aveți liber ora a 5-a? am întrebat.

Gură-cască nu și-a consultat orarul. În această privință îl știa pe de rost.

— Miercuri și sîmbătă.

— Perfect. Să-l căutăm miercuri.

...Miercuri am dat din nou peste Gură-cască. M-a întîmpinat triumfător, încă de la colțul străzii.

— Vedeți? Nu e acasă.

Într-adevăr, Alexandrescu nu era acasă. Nici luni.

— Să-l căutăm la școală, am zis cu oarecare îndoială.

— Aș! Ce să facă acolo? Nu e liber? Mai degrabă pe terenul de fotbal din spatele școlii.

— E fotbalist pasionat?

— Nu. Dar ce poți să faci cînd ai liber? Bați mingea, te plimbi, mai stai,

mai... Cască prelung, apoi adăugă, tirându-și pașii. Veniți, nu e departe.

Am mers într-acolo și...

— Uite-l! Nu v-am spus eu? Ora a 5-a liber...

Gură-cască jubila. Poate de aceea nu mi-a plăcut nimic din ce vedeam: nici fuga lui Alexandrescu pe extremă, nici excelențele lui driblinguri, nici golul marcat în ultima secundă cu un șut năpraznic de la peste 20 de metri, și nici zîmbetul victorios cu care s-a apropiat de mine, auzind că e așteptat. Și cu toate acestea, băiatul, nădușit, dar radios, părea cit se poate de simpatic.

— Am auzit că mă căutați de aproape două săptămîni.

— Într-adevăr, nu știam că e atît de simplu să te găsesc. Te-aș fi căutat aici de la început.

— Nu m-ați fi găsit!..

— Regret că nu ți-am aflat atunci harta plimbărilor.

— Într-adevăr, îmi place uneori. să mă plimb.

— Cînd ai ora a 5-a liber, nu-i așa?

— Da.

— Vedeți? Nu v-am spus eu? pufni Gură-cască, dar Alexandrescu nu-l băgă de seamă.

Continua să-mi explice în timp ce își dezlega șireturile de la bocancii de fotbal.

— Să nu vă închipuiți că sînt un plimbăreț. Lunea trecută, cînd m-ați căutat, aveam liber ora a 5-a. Am rămas la școală și am îngrijit florile de pe culoare. Le-am udat, am mutat mai spre lumină pe cele ce începuseră să se pălească, am schimbat cîteva ghivece... Am stat vreun ceas: tot aveam liber.

— Și miercuri aveți liber ora a 5-a, nu-i așa?

— Da. Miercuri n-am rămas la școală...

— Vedeți? se hlizi Gură-cască.

— Miercuri l-am vizitat pe Zamfir acasă. S-a îmbolnăvit și am fost să-i arăt lecțiile. Eu tot aveam liber... Nici simbătă n-am mers direct acasă...

— Vedeți?

— Am început pregătirile pentru concursul de brigăzi artistice. Am hotărît să facem o primă repetiție. Aveam liber...

Mărturisesc, îmi creștea inima ascultîndu-l. Băiatul se îmbrăcase și, îmbujorat, începuse să vorbească de fotbal.

— Vă place fotbalul?

— În aceste condiții, da, foarte mult, i-am răspuns.

— Ați putea să-mi spuneți de ce m-ați chemat?

— Ca să aflu ce faci miercurea viitoare, ora a 5-a?

— E liber: poate am să ajut la pregătirea bibliotecii pentru vacanță,

poate — dacă va fi zi de curățenie — voi ajuta-o pe mama, poate... știi eu? Sînt atîtea lucruri de făcut pe lotul școlar.

— E totuși o oră liberă.

— Firește, dar timpul liber nu înseamnă timp pierdut.

M-am uitat la insoțitorul meu. Parcă ar fi vrut să spună ceva. N-a izbutit. Rămăsese cu... gura căscată. Mască.

GENERALUL FURNICILOR

de LUCIA OLTEANU

Cînd s-a născut elefantul sau balena, cîte emoții printre animale, cită tevatură, trebuia găsit un echilibru în natură. Fizicul lor cam lăbărțat provocase un adevărat scandal, se consumase prea mult material. Și soluția a adus-o tocmai această făptură, mai bine-zis picătură mică, numită furnică. Mică, mică, dar cu reputație mare, are tot felul de tablouri prin cărțile școlare. Portretul ei e punctul, fără de care nu se poate încheia nici o cuvîntare.

E harnică și gospodină, dar din cămara veșnic plină, nu-ți dă să gusti nici atîtica. Cine n-a citit „Greierile și furnica”?

Dar o iertăm, că-i muncitoare. Cît îi ziulica de mare, coase pe pămînt lăntișoare.

Dacă o superi, își întrerupe cusătura și cu un minuscul ac, își vine de hac. Numai trîntorii o birfesc... Ba că furnica este numai atîtica, ba că-i un bob de mac pleton, cu o idee fixă: fixă: cară și cară la amidon.

Azi, un lăntișor transporta o firimitură (chiar dacă ești furnică, tot trebuie să dai copilului ceva în gură). Și echipa mică, furnică, de cărauși, a ajuns la o apă mare, în care s-ar fi putut îneca. Era o lacrimă de-a mea! Repede am acoperit lacul cu o petală, doar și furnicii îi poate intra apa în sandală. Puntea era albastră și mirosea a viorea și pentru fapta mea, furnică lingă furnică, de mină cu copii, cu nepoți, cu Furnicel sau Furnișor, m-au ales generalul lor. Iar eu bucuros am strigat vestea cea mare. Primii, au auzit-o vecinii. Eram cineva, mi se făcuse o onoare, fusesem ales general al celor mai mici lucrătoare, ale căror familii se numesc furnicare.

ȘI MĂ ROG: CE VĂ HOLBAȚI AȘA?

de ILIE TĂNĂSACHE

Salcia creată, de lângă pod, își urcase în neștire coroana în văzduh, până spre parapetul de unde Ștefan azvîrlea vertical în apă undița, cum ai coborî un fir cu plumb. Dincolo de salcie, pescuiau Radu și Sandu. Ștefan le auzea doar glasurile, dar nu-i vedea. El, de aici, de pe pod, cuprindea cu privirea ziua de vară, străvezie de atîta lumină. Și, balta de la marginea orașului gîtuită de podul pe care se afla, așa cum ai strînge de mijloc un balon lunguiet, ca o minge de rugby, pe jumătate umflat.

— Bambusul ăsta, telescopic, turuia Radu, mi l-a dat un unchi din Reghin. Și ce-mi stai așa, ca Hymalaia în Asia? Privește la mine cum îmi pregătesc undița și fă și tu la fel. Așa... Auzi, cu bambusul ăsta, la o partidă în Deltă a prins o știucă de douăsprezece kilograme.

— Partidă? se minună naiv, Sandu.

— O ieșire la pescuit, mă! s-auzi glasul iritat al celui alt. După care adăugă cu admirație: douăsprezece kilograme în virful ăsta mai subțire decît un pix! Ce zice, e o treabă, nu?!
— E, catadixi Sandu.

— Las' că-i și grozav matisat.

— Poftim?

De sus, de pe pod, Ștefan aproape că-i și vedea mutra lui Sandu lungindu-se de atîta mirare precum elasticul unei prăstii întinsă pînă la refuz. Pînă și Ștefan, de pe pod, nu se putu abține la deșteptăciunea lui Radu și dădu drumul cu zgomot la undița cu momeală. Plumbul o coborî vertical în apa numai flăcări mișcătoare, de te dureau ochii. Clipocitul declanșat la impactul cu suprafața lucie îi oferă un nou prilej lui Radu să-și afirme știința în acest domeniu:

— Auzi cum se zbate? Am ales un loc grozav. Bine că n-am uitat **juvelnicul**.

Cum o fi căscat ochii și de data asta Sandu spre Radu, Ștefan, de aici, de pe pod, acoperit vederii ca un scut de coroană sălciei crețe, mult ar fi dorit să vadă. N-avea însă cum. Auzi în schimb explicațiile generoase și nu mai puțin protectoare ale „maestrului”:

— Mă Sandule, mă, dar tu ești complet pe dinafară! Te pomenești că habar n-ai la care din capete înțepli rima în cîrlig?

Era prea mult pentru Ștefan care, e drept, simțise parcă și o zvîcnire a firului coborît în adîncul apei. Smuci ușor și trase din unda cu lumini schimbătoare o roșioară ce se zvîrcolea argintie în văzduhul strălîmpede, cuprinsă de o spaimă iremediabilă. Îi desfăcu cîrligul subțire din buzele abia sîngerinde și o puse în căldărușa de alături, pe trei sferturi cu apă. Năzbîtia se zbenguia însă și aici, cu aceeași spaimă, obligîndu-l pe Radu să aibă în continuare mîncărici la limbă :

— I-auzi, mă, cum se zbate ! Asta-i crăpuștean, precis. Dacă-i pe-așa, umpleam juvelnicul. Săculețul ăsta de plasă mă, pe care l-am prîponit acolo, în apă. Dar ia dă cutia aia cu rîme. Și grăbește-te și tu, ce naiba ! Acum e momentul. Mai încolo, cînd începe zăduful, se dă la fund, la răcoare. Și pește la răcoare, mă. Ia să văd ce cîrlig ai pus. Mamă, mamă... Am spus eu că ești ageamiu... Păi e un cîrlig prea mare. Chiar și pentru broaște țestoase, mă ! Aici nu sîntem la pescuit de balene, fratele meu alb... Dă undița să-ți pun alt cîrlig.

— N-o dau de loc ! Îl auzi Ștefan pe Sandu că se încapățînează.

— Cuuuum ? lungi cuvîntul Radu, în-cît, dacă o mai ținea un pic așa, bătea recordul de a alcătui o frază dintr-o simplă și singură deschizătură a gurii.

— Eu trag cu cîrligul ăsta și gata.

— Mai rupe măcar ceva din capătul ăla de rîmă rămas liber.

— Las' c-așa mișcă și atrage.

— Atrage pe dracu !... Mai ales că ai și parul ăla, că numai băț de undiță nu-i pot spune.

Dacă Ștefan s-ar fi coborît de pe pod, sigur că n-avea încotro, și i-ar fi dat dreptate lui Radu. Sandu pescuia chiar cu un par, gros aproape cît mîna. Ca să nu-i amortească brațele îl așezase pe o crăcană înfiptă în pămîntul de la mal, pătruns de apă și împînzit cu mătasea broaștei. Liniște și pace aici la pod, lingă scalia creată. Văzduhul era săgetat arar de cîte-o rîndunică, grăbită să ia o gură de apă și s-o ducă la pui ei nădușiți cîne știa sub ce streășini de case vechi ori noi. Liniște și pace pînă cînd pluta lui Radu începu să joace tonțoroiul. Trupul băiatului se încordă arc, așteptă cu răbdare și trase cu nădejde. Nu era cazul să cheltuiască atîta energie, deoarece roșioara din cîrlig nu se arăta mai mare decît o lamă de briceag prizărit.

— Nu-i nimic, se consolă guralivul. Pește cel mic îl aduce pe cel mare.

Se vede treaba însă că în mîntea lui nenorocita de roșioară — pui de pripas, prin baltă — era ditamai crapul, altfel e greu de explicat pentru ce a pus-o

în juvelnicul ce se muia la apă. Fița atît a așteptat ! A dat din coadă bucură roasă și a ieșit printr-un ochi al plasei cum ar trece un țințar prin porțile deschise ale unei ecluze pentru vapoare. Nu mai fu nevoie să scornească cine știe ce pentru a para zîmbetul ironic al lui Sandu că pluta lui începu din nou să joace. Trase la timp și scoase un caras de data asta.

— Ei, ce-am zis eu ? începu să se bată turcii la gura lui. Și prinse să-i dea cîte cinci sfaturi pe minut lui Sandu : treci mai la dreapta, că faci unghi cu soarele și-ți vede pește umbra... Asvirile undița dincolo de petecul ăla de lîntiță... Coboară momeala mai jos... Pune o rîmă mai roșie... Stai nemișcat... Nu te crispa... Mai rupe ceva din plumb că-i prea greu... Nu face zgomot... Fii calm... Stai cu ochii țință numai la plută...

Cît timp debitase aceste instrucțiuni, mai îmbogățise juvelnicul cu trei carasi, ceea ce-i înțețise mîncărimea de limbă :

— Schimbă mă, cîrligul... Pune numai jumătate de rîmă... Poate încerci și cu gogoloase de piine... Ridică mai sus crăcana... Coboară plumbul... Dezbracă-te la slip, că ai transpirat... Vezi că iar faci umbră pe apă...

— Da mai taci naibii din gură ! răcni Sandu scos din ținți tocmai cînd pluta lui fu smucită în adînc iar așa întinsă că zbirniia. Ștefan auzi și el de sus zgomot de pește mare prins în undiță și veni într-o clipită la cei doi. Privi volutele prin apă ale prăzii din cîrlig și exclamă :

— Sandule, ăsta-i tata peștelui de aici !

Lui Radu îi pierise definitiv piuitul. Abia scosese un pui de roșioară și-o lepădase cu undiță cu tot în iarbă. Începu din nou cu sfaturile :

— Obosește-l mă... Dă-i sfoară, trage-l ușor... Dă-i sfoară, trage-l ușor. Hai că te-ajut și eu...

— Mai bine m-ai ajuta cu o scafă, îl repezi Sandu.

— Pooftiții ?

— Scafă, mă ! îl luă în rîspăr și Ștefan. Ori habar n-ai ce-i aia ?

— Sigur... Sca... Scafă... Da... Ar fi o idee... Mă rog, dar de unde s-o iau ?...

— De unde, de unde ! Mergi sus pe pod, o s-o afli în traista mea. Hai, mișcă.

N-a mai fost nevoie de scafă — un cîrlig de fier pentru scos pești mari din apă. Sandu izbutise să aducă la mal crapul de vreo patru kilograme în vreme ce Radu venea galop cu un ghem de sfoară din nailon :

— Haideți mă să facem repede o scafă... Și, mă rog : ce vă holbați așa ?

VII PLĂCE STILUL BAROC?

schită de OVIDIU ZOTTA

Sonerie, scîrîitul uşii, zgomotul închizătoarei yale, bine v-am găsit, bine-aţi venit, foşnet de celofan, vai, dar ce frezii delicate, ce tort magnific, ce ingenioasă dantelă...

Si din nou sonerie, şi din nou bine v-am găsit, bine aţi venit...

Pe Liviu, pantofii îl string îngrozitor, dar trebuie să-i poarte, el are numărul 39, pantofii sînt 37, dar au fost aduşi din străinătate special pentru el de către unchiul Sebastian, care şi acum susţine că sînt 39, dar pe-acolo măsurile diferă, oamenii au picioarele mai mici — Liviu ştie că nu-i așa, 39 de centimetri cizmăreşti sînt aceiaşi în toată lumea, unchiul s-a încurcat şi nu vrea să recunoască, însă Liviu trebuie să-i poarte ori de cîte ori se întîlneşte cu el. Acesta exclamă mulţumit: „Frumoşi, nu? Şi nici o rosătură, nimic, marfă de prima mînă, nici n-ai spune că-i porţi de aproape un an”. Liviu tace şi se străduieşte să suridă, bineînţeles, că pantofii arată bine, nu-i încalcă decît o dată pe lună, cînd vine unchiul, pe urmă îi azvîrle şi aleargă la baie să-şi scufunde picioarele amorfite în apă rece.

Sonerie, bine v-am găsit, bine aţi venit, căţeluşul de porcelan, sticla de şampanie, discul cu muzică populară. Uneori nu e căţeluş, e pisică, şampania — lichior, iar discul — de muzică uşoară. Oaspeţii sînt mereu aceiaşi — rude, prieteni, colegi de muncă.

Liviu îşi priveşte cu o sălbatică ură pantofii. Măcar de-ar putea să-l cheme pe Cireaşă, s-ar mai distra niţel, tocmai l-a învăţat să sară coarda în două labe, dar pe ziua de azi ciinele are şi el program special, miriie neputincios în salon, spălat, pieptănat, funda albas-

tră la gît şi vesta de catifea, care-l incomodează din cale-afară.

Nici o speranţă: Liviu trebuie să stea cu ochii pironiţi în tratatul de istoria arhitecturii, opt sute de pagini. Aşa s-a stabilit: cînd te chemăm, vii şi ne povesteşti ceva interesant de-acolo.

„Lor le convine, bombăne Liviu. Ei joacă table şi remy, discută despre sport şi filme, numai eu trebuie să fac figură de savant! Am terminat anul şcolar cu premiul întîi — ei, şi? Nu iau în fiecare lună premiu, dar în fiecare lună trebuie să fiu foarte-foarte deştept.”

Ultima oară s-a produs cu o dizertaţie despre iguane; ecologia e la modă. Penultima dată, un mic dar bine adus din condei, discurs despre ce mai e nou prin astronomie. În fiecare lună, cu prilejul amicalei petreceri, are datoria să-i uimească „spontan” pe musafiri cu altceva. Nu e însă nimic improvizat, învaţă transpirînd pe dinafară treizeci-patruzeci de pagini dintr-o carte, uneori nici el nu înţelege ce spune.

Mica şiretenie ar mai suporta-o, dar cel mai neplăcut este să audă lunga expunere pe care o face tatăl său în legătură cu cele mai recente succese ale lui Liviu. L-a uimit pe profesorul de literatură care a declarat că el nu mai are ce-l învăţa. A fost selecţionat împreună cu zece elevi dintr-un grup de patru sute pentru rolul de tînăr dirijor din filmul care... şi e aproape sigur că alesul va fi Liviu. La matematică face deja probleme dintr-o culegere pentru studenţi. Are o uimitoare capacitate de analiză şi sinteză, directorul şcolii a declarat în public: dacă Liviu

nu urmează filozofia, înseamnă că el, directorul, a trăit degeaba.

Unele din lucrurile acestea sînt oarecum în vecinătatea adevărului, ele corespund cam în proporție de cincisprezece-douăzeci la sută faptelor, dar nu mai mult; deocamdată constituie mai degrabă simple aspirații, pe care Liviu le schimbă o dată pe săptămână. A făcut el o analiză impecabilă a nulei „Alexandru Lăpușneanu”, dar peste cîteva zile a luat șase la gramatică. Mama s-a făcut foc și atît s-a ținut de capul profesorului încît bietul om l-a mai ascultat din nou, după trei zile. Cum se întîmplă adesea la sintaxă, Liviu s-a descurcat bine de data asta, meritîndu-și zecele, dar colegii au murmurat, ce facem aici, mergem pe intervenții și protecție? Adevărul este că fraza nu fusese mai ușoară decît prima și Liviu o investigase fără cusur, însă nota cea mare i-a lăsat un gust foarte amar.

Din sufragerie se aud glasuri vesele, clîchete de pahare, risete. Liviu își cunoaște rolul: e timpul să intre, cu un aer timid și gînditor (are atîtea preocupări!) și să dea ceremonios bundă ziua. Urmează răspunsul la întrebările care sînt mereu aceleași: „Cum merge școala? Ce vrei să te faci după? Dar cu fetele ei, ce se aude, șmechere?” Ce să răspundă, nu răspunde nimic, suride amuzat și idiot, perfect conștient de această înfățișare. Punctul trei e de obicei declanșat de tata, care spune cu un aer de mirare, ca și cum n-ar ști nimic: „Ce-ai făcut toată săptămîna, că aproape nu te-am văzut?” (Adresîndu-se invitaților): „Citește enorm, asta-i un inghite-cărți, ar trebui să-l mai opresc, se surmenează” (și din nou lui Liviu): „Ia spune, dragă, ce-ai mai citit?” E semnalul punctului patru, cînd Liviu trebuie să-i uimească printr-un eseu oral, cît mai plin de lucruri uimitoare.

— Păi, arhitectură, spune Liviu, simtînd o mare dorință s-o ia la fugă.

— Serios? zice tatăl, prefăcîndu-se surprins. Nu știam. Și ce ți s-a părut mai interesant?

— Barocul, rostește Liviu fără voia lui.

E primul cuvînt care i-a venit în minte, dar de citit n-a citit nimic. Ar putea reveni, alegînd altă noțiune, din primele pagini, dar îl cuprinde o dorință periculoasă și înveselitoare de a risca. Se uită cu un aer doctoral la invitați și începe să spună, sigur pe el, tot ce-i vine în cap: barocul a fost un stil foarte agreat de vechii greci, iar romanii l-au dus la desăvîrșire. Se caracterizează prin coloane înalte, contraforți și spații verzi. E de remarc

că frontoanele sînt pictate cu scene mitologice. Ferestrele ogivale au ornamente bogate, predominînd motivele geometrice. Curtea interioară, denumită „patio”, prezintă o vegetație luxuriantă.

Liviu își privește înspăimîntat ascultătorii, să vadă ce efect au avut spusele lui. Aude exclamații amabile: „Bravo, domnule!”, „Așa mai zic și eu”, „O să ajungi departe”.

Liviu oftează ușurat, abia stăpînîndu-și risul.

Și-a terminat cu bine numărul. Se poate retrage, să arunce pantofii în tavă și să se odihnească în liniște.

...O ciocnătură în ușă. E unchiul Sebastian, cu Cîreășă după el. Liviu sare de pe canapea, bijbiind după pantofi.

— Lasă-i, zice unchiul. Sînt cam strimți, nu-i așa? O să-i duc eu unui cizmar, să-i tragă pe calapod.

Se așază.

— Așa, deci, cu barocul. Ți bănuși joc de noi...

Liviu se face purpuriu:

— Vai de mine! Dar cum îți chipui...

— Auzi, oi fi eu textilist, dar cînd eram în ultimul an de liceu m-am pregătit și pentru arhitectură, însă n-am talent la desen. M-am mulțumit să citeșc, o fac ori de cîte ori am timp.

— Unchiule...

— Dintr-un punct de vedere, te înțeleg. Erai sătul de reprezentații și te-ai gîndit să ne dai și o lecție. M-am distrat auzindu-ți neroziile. Alții poate că nu s-au distrat. Or fi zis că ești prost sau or să-ți poarte pică multă vreme că ți-ai bătut joc de ei.

Liviu caută scuza salvatoare:

— Dar n-am vrut! Realitatea e că nu avusesem timp să citeșc și-atunci, ce să fac, i-am dat drumul la întîmplare.

— Nu te condamn, dar nici nu te felicit. Pot însă să-ți recomand ceva: înțelege-l și pe taică-tău. Cu toții simțim nevoia să ne lăudăm cu copiii noștri. Asta-i viața.

— Și eu ce să fac? oftează Liviu. Să joc mereu rolul de geniu? Nu mai vreau!

— Poate încerci să te porți firesc. Sînt sigur că o să te înțeleagă. Nu numai tinerii învață de la bătrîni, ci și invers.

Liviu tace. Nu prea e convins de acest adevăr, dar nici n-are un contraargument.

— Am auzit, zice unchiul, că l-ai dresat pe Cîreășă. Nu-mi arăți și mie performanța?

Liviu ride și caută coarda sub pat:

— Ține dumneata de un capăt. O învîrtim ușurel. Ia, Cîreășă! Un, doi, trei... sări!

"Ăla micu"

scriită de VINICIU GAFIȚA

Ideea de a-l pune pe „ăla micu” să lucreze în locul său i-a venit lui Iordache chiar în timp ce tatăl său îi cerea să aibă el grijă de grădină în zilele ce aveau să urmeze.

— Săptămîna asta e mai grea, poate și cea viitoare, pînă ce saltă bine răsadurile, i-a explicat el lui Iordache. Dacă tu ai grijă de grădină, plivești buruianul și afinezi pămîntul cu sapa, o să am și eu grijă de tine.

Promisiunea nu l-a impresionat prea mult pe Iordache. Oricum, părinții îi făceau toate voile și nu se putea plînge că nu i-au cumpărat cînd a vrut haine, rechizite, cărți de lectură, ba și bicicletă de cel mai nou model.

— Da' ăla micu ce face? a protestat el destul de puțin convins.

— N-ai auzit că Grigorel are în grijă păsările, purceii și vițelul? i-a repetat tatăl înțelegerea pe care chiar atunci o stabilise.

— Poate că au și ei de învățat, a căutat mama să-și apere odraslele.

— Sigur că am! s-a repezit Iordache. Ne dă mult de scris, de învățat, că se apropie sfîrșitul trimestrului.

— Parcă eu n-am? s-a auzit slabă și vocea lui Grigorel.

„Vaca zboară sus pe moară”, l-a luat în rîs Iordache, făcînd aluzie la o întîmplare mai veche, cînd fratele lui se încurcase în recitarea unei poezii. Lui Grigorel îi dădură lacrimile și nu mai putu zice nimic. Noroc de tata, care îi luă apărarea. „Rămîne așa cum am zis. Fiecare cu treaba lui. Să nu aud că l-ai pus pe ăsta micu să-ți facă și lucrul tău”. De aici i-a venit lui Iordache ideea cea mare. A doua zi, după ce s-au întors de la școală, l-a și luat de o parte pe fratele său: „Grigorel, facem o învoială?” Grigorel a tăcut, așteptînd. „Hai, mă, facem?” s-a arătat nerăbdător Iordache. „Ce învoială?” „Uite, eu am azi antrenament. Nu pot să lipsesc. O oră, două acolo. În vremea asta cureți tu de buruieni straturile dinspre grădină.” „Păi, is multe?” „Vrei să pierdem meciul?” „Nu, da-s prea multe.” „Bine, faci numai jumătate.” „Fac.” „Faci, dar taci. Nici un cuvînt tatii. Nici mamei.” „Bine” „Nu bine.

Promite.” „Promit”. „Pe cuvîntul tău de pionier?”

Grigorel primise abia de cîteva luni cravata roșie cu tricolor. De aceea nu voia să-și dea cuvîntul de pionier. Voia să fie crezut așa, pe simpla promisiune. „Și dacă nu-mi dai cuvîntul?” „Faci cum vrei. Dar dacă spui ceva, intri în moara mea.”

Grigorel știa ce înseamnă moara fratelui mai mare. Mai ales că acesta făcu și gestul unor „șuruburi” grozave, care-l înspăimîntau numai cînd se gîndea la ele. „Bine, pe cuvîntul meu”, rosti Grigorel numai pe jumătate promisiunea cerută.

Îndată după plecarea mamei și a tatii la brigada legumicolă din zăvoaie, Iordache îl duse pe Grigorel în grădină, îi arătă ce are de făcut, iar el dispăru pînă seara.

Veni frînt de oboseală, dar vesel și bine dispus, înainte de înapoierea părinților. Grigorel își făcea lecțiile. „Gata?” „Da. Dar nu mi-am făcut lecțiile.” „Ți le faci tu. Ascultă, Grigorel, își îndulci glasul fratele mai mare. În aluniș au venit căprioare cu jezi”. „Ei și?” „Mîine ne ducem să-i vedem. Îți aducem și ție unul, dacă ești cuminte.” „Păi, nu sînt?” „Ai fost azi. Mîine să faci tot ca azi. Mai plivești și straturile dinspre fundul grădinii.” Grigorel a oftat. „Și chiar îmi aduci un ied? Ai voie să-l prinzi?” „N-am voie, dar n-o să știe nimeni. Îl ținem în șură și ne jucăm cu el cînd vrem.”

Cînd au venit părinții, l-au găsit pe Grigorel tot scriind la masa de bucătărie, iar pe Iordache doborît de somn, pe un pat din dormitor.

— Bietul băiat, știi c-a muncit azi! l-a compătimit mama.

Grigorel a tăcut, rîzînd în sinea lui de păcăleala pe care le-o trăgeau părinților.

Marți lucrurile s-au petrecut la fel ca luni, cu deosebirea că Iordache a venit ceva mai tîrziu și fără ied, desigur.

— Am prins unul dar l-am scăpat pe drum, l-a asigurat el pe fratele mai mic. Nu te teme, nu te lăsăm noi fără ied.

Miercuri Iordache a avut meci. Jucau undeva departe, într-o vilcea, să nu-i vadă oamenii cu ce se ocupă ei, în vreme ce tot satul, cu mic cu mare, e pe ogoare și în grădini.

Pentru joi, Iordache a învins cu greu îndărătnicia fratelui mai mic. A trebuit să-i promită jumătate din banii pe care era sigur că-i va primi simbătă, cind lua tatăl lor chenzina.

Seara, părinții i-au găsit, ca de obicei, pe Grigorel învâșind, iar pe Iordache dormind. Abia l-au putut ține treaz să mănince și să se culce. Mama, însă, a observat că Grigorel are miinile cam murdare, și l-a certat. L-a pus să se spele bine, mai ales să-și scoată de sub unghii pământul care nu se lăsa îndepărtat decât cu peria și cu apă caldă.

— M-am întilnit cu diriginta lui ăla mare, mărturisii tata după ce i-a văzut culcați pe copii. Mi-a zis că s-a poticnit rău băiatul nostru, vine cu temele nefăcute...

— Dacă și tu n-ai de lucru ? l-a certat mama. Tocmai acum ți-ai găsit să-l pui la treabă, cind are mai mult de învățat. Nu-l vezi cum pică în fiecare seară de oboseală ? Îl știi doar că-i plăpind.

Plăpîndul sforăia de zor în patul curat și visa la expediția pe canalul principal, către lacurile din deal, proiectate pentru după-amiaza de vineri. Acum nu se mai temea de notele slabe, iar „ăla micu“ se dovedea de cuvînt. Chiar așa le-a explicat el băieților care-l întrebau cum de-i rămîne lui vreme de hoinărit. Pentru că am metoda mea : ăla micu. Băieții au făcut haz și le-a fost necaz că nu puteau să ei aplica metoda asta : n-aveau frați mai mici.

Numai că vineri s-a trezit singur la capătul ogoarelor de unde începea canalul. Prietenii nu veniseră nici cind soarele bătea către apus. Atunci s-a întors furios acasă și s-a dus direct în grădină. Grigorel, ghemuit între straturi, smulgea de zor buruiianul dintre răsadurile plăpînde. Le mîngia cu privirea, le atîngea usurel cu degetele și le vorbea ca unor ființe cu înțelegerea graiului omenesc.

— Vor să vă înăbușe buruienile astea, rele. Lasă că le smulg eu pe toate, vă scap din nevoie. Una n-am să las. Pe urmă afinez pămîntul cu sapa și diseară, după ce se potolește căldura, vă dau apă răcoasă să faceți baie.

— Ce vrei ? îl întrebă el pe Iordache cind îl văzu în grădină.

— Gata, hai, întinde-o, îl repezi Iordache și se apucă să smulgă furios

ba de ici, ba de colo, buruienile, cuprinzînd în mîna lui mare cîte un smoc întreg, în care se nîmerea și cîte un fir de sfeclă de morcov sau de ceapă.

— Tu n-ai ochi, nu vezi că smulgi și legumele ? se răsti Grigorel la dinsul.

— Gura ! i-o reteză Iordache fără să ridice privirea.

— Dacă nu vrei să faci treabă bună du-te de-aici, strigă Grigorel aproape izbucnind în plîns. De ce omori și legumele odată cu buruienile ?

— Mă alungi ? N-ai decît, prinse din zbor ideea, Iordache. Pe urmă să nu zici că nu m-ai alungat tu !

Și aruncînd la întimplare smocul de buruieni pe care-l avea în mînă, ieși din grădină mormăind :

— Va să zică așa te porți tu cu fratele mai mare care-ți promise de toate !..

În seara aceea Grigorel uită să închidă cotețul păsărilor. De fapt, el anume lăsase ușița deschisă, gîndind că dacă le-o fi foame, găinile vor ieși să mănince grăunțele pe care le aruncase prea tirziu, după ce păsările intraseră la culcare.

Mamei însă nu-i explică toată întimplarea și se lăsă certat, socotindu-se pe drept vinovat.

— Ia și tu exemplu de la fratele tău mai mare, îl sfătui și tatăl. Ai văzut ce frumoasă grădină a făcut ? Ți-e mai mare dragul să intri în ea.

— Ba ai putea chiar să-l mai ajuți. Uite, săracu, a obosit, în fiecare seară îl găsîm dormind. Nici lecțiile nu mai are putere să și le facă. Iar tu te joci toată ziua și abia noaptea îți aduci aminte de îndatoririle tale de școlar.

Nu știu cum se va termina întimplarea asta, ce vor zice părinții cind vor afla adevărul. Nu știu nici dacă îl vor afla. Pentru că Grigorel a hotărît să nu le spună nimic. Lui îi place atît de mult în grădină, printre rasadurile verzi și proaspete pe care el le îngrijește cu dragoste și le apără de cei mai vrăjmași — buruienile și uscăciunea — încît se teme să nu-l despărtă cineva de ele. Cît despre Iordache, nici prin gînd nu-i trece să renunțe la metoda cu „ăla micu“. Ba vrea s-o extindă și asupra altor treburi care deocamdată i-au mai rămas lui : să aprindă focul, să umple gălețile cu apă, să pregătească lemne din vreascurile uscate aduse de tatăl lor din pădure. Eu, nici atît nu voi fi cel care să le spun părinților despre înțelegerea, sau neînțelegerea dintre cei doi frați. Nu vreau să mă amestec în treburile lor de familie. Am însă încredere în proverbul că minciuna are picioare scurte și adevărul îi trece totdeauna înainte. Iar adevărul este că nici „ăla micu“ nu e chiar de tot, de tot nevinovat.

UN CIOB DE STICLĂ COLORĂȚĂ

de COSTACHE ANTON

La prima vedere, clasa noastră nu are nimic neobișnuit. E o clasă ca altele altele: cu bănci, catedră, tablă, o sobă uriașă și greoaie ca un hipopotam, cu trei ferestre înalte, acoperite pînă la jumătate de perdele brodate cîndva de mîinile fetelor, priceputele și harnicele noastre colege! Ar mai fi cuierul. Un cuier meșterit de băieți. Un cuier nostim, un fel de cronică în imagini dintr-un timp aproape uitat, adică exact de pe timpul cînd aveam un cerc de pirogravură și ne plăcea să-l frecventăm. Tot de pe-atunci ne-a rămas și colțul cu trofee de la diferite olimpiade, întreceri sportive sau concursuri. Și fresca de pe peretele de la intrare, lucrată de cei de la cercul de pictură. Și statuetele, ori busturile de voievozi și domni, modelate în lemn de talentații noștri sculptori! Bineînțeles, aș putea să mai adaug la acest răboj cele trei planșe care au obținut premiul I la un concurs județean de desene. Însă prefer să mă opresc. Pentru că de aici, de la aceste planșe, începe neobișnuitul. În-

cep laurii care ne-au făcut cunoscuți în tot orașul, începe faima, dar mai ales începe climatul acela călduț ce s-a instalat pe nesimțite, așa cum se instalează uneori primăvara. Virgil zice că pe sub ferestrele clasei ar trece Golfstreamul și că „foarte curînd la noi vor înflori smochinii și portocalii”. Acestea sînt cuvintele rostite chiar de Virgil. Colegul meu de bancă vrea să fie ironic, însă nu găsește niciodată tonul potrivit. Nu-l ajută glasul. Nici temperamentul. Pentru că e prea timid și cuvintele îi sînt potrivnice, îl trădează. Un cuvînt rostit de Virgil, oricît de ironic, e ca o săgeată care își schimbă brusc direcția. Dar Virgil nu are nici o vină! Vina e a celor trei planșe. Cum au fost așezate la loc de cinste, lîngă celelalte trofee, clasa noastră a suferit o ciudată metamorfoză. Parcă pămîntul și-ar fi schimbat punctele cardinale. Razele soarelui nu mai pătrund prin ferestrele dichisite, cu perdele albe. Cele trei ferestre au devenit inutile, ori pur decorative, pentru că lumina, ade-

vărata lumină care ne făcea să strălucim în ochii multora dintre profesorii noștri, pornește acum direct din aurul medaliei agățată lângă faimoasele desene.

Profesorul de istorie, de pildă, nu a mai lăsat de trei ani nici un corigent. La sfârșitul ultimului trimestru îi cheamă în fața catedrei pe cei șase sau șapte elevi amenințați de corigență și le spune cu generozitate :

— Ar trebui să vă las, să-mi veniți pregătiți mai bine la toamnă, dar țin la clasa voastră și n-are rost să-i întinuc prestigiul. O să vă trec și de data aceasta.

Cei șase sau șapte colegi se întorc victorioși, defilează printre bănci cu pași mari, așa cum defilează toreadorii prin fața tribunelor, după ce au învins taurii. În clasă se iscă ceva ca o boare de vânt. Dar nici vorbă nu-i de vânt ! E un murmur de aprobare. Vianora sare de la locul ei și aleargă spre catedră. Vianora e comandanta detașamentului. Are în mîini un buchet mare de trandafiri. Trandafiri albi. Sint florile preferate ale profesorului nostru de istorie. Nu știu dacă Vianora cunoaște preferințele pentru flori ale tuturor profesorilor. Știu altceva, că în vaza de pe catedră apar flori în fiecare zi. Apar ghiociei, narcise, crini, chiparoase, buchete mari de liliac, de margarete, de gladiole, de crizanteme.

Virgil nu se poate stăpîni și ironizează :

— O floare e ca un felinar. Ne ajută să nu cădem în nas...

Însă Vianora nu-l aude. Iar dacă-l aude (uneori îi acordă această favoare), nu se supără. Eu sint prin apropiere, sint martor. Ascult, privesc și încremesc de uimire, pentru că oricît de dure ar fi cuvintele rostite de Virgil, Vianora zîmbește încîntată ca de un compliment. Dar să nu vă mire. Zîmbetul Vianorei și florile din vaza de pe catedră ne pun totdeauna la adăpost. Mai mult, ne dau o senzație ciudată de răsfăț. Parcă ar fi mereu vară și vacanță, iar noi parcă am fi mici și în joacă am privi prin cioburi de sticlă colorată. Cînd pui la ochi un ciob de sticlă colorată în jur totul pare mai frumos, lumina are ceva fascinant, ceva mătăsoș și diafan, iar lucrurile își pierd din contur și din greutate. Bineînțeles, în joaca aceasta ne prindem toți. Vianora are ciobul cel mai mare și strigă :

— Lumina mea e albastră, albastră ! Parcă în jur e apa unei mări !

Mirela o secondează :

— Și lumina mea e albastră ! Parcă aș pluti lângă un récif de corali. Coralii sint tot albaștri !

— Nu se poate, strigă Bogdan. Coralii, sint roșii. Poate că vezi altceva. Sint sigur că vezi cai de mare.

— Lumina mea e portocalie ! strigă și Florina.

Virgil ricanează :

— Și vezi portocale ?

Dar Florina nu-l aude. Există o convenție a jocului, pe care trebuie s-o accepți, să i te supui. Virgil n-o acceptă, ori nu ține seama de această convenție și rămîne în afara jocului nostru.

Ceea ce mi se pare ciudat, este faptul că între joaca aceasta și între activitatea pionierească din detașamentul nostru este o mare, o nemaipomenită asemănare. Convențiile sint identice, iar noi le acceptăm fără măcar să clipim, cu seninătate, cu candoare, cu dezinvoltură. Aproape în fiecare zi, Vianora sare de la locul ei, deschide un caiet albastru care amintește culoarea ciobului de sticlă și strigă :

— Copii, astăzi trebuie să mergem în parc să măturăm aleile !

— Am de învățat la fizică, strigă Mirela. Trebuie să merg și la ora de pian.

— Eu am oră de engleză, strigă Bogdan.

— Și eu trebuie să merg în lună... mormăie destul de tare Virgil.

Dar Vianora nu-l aude. Se uită în caiet și întreabă uluită :

— Azi e miercuri ? A ! Păi și eu am lecția de vioară, iar diseară... Cred că e bine să aminăm povestea cu parcul.

— De ce s-o aminăm ? întreabă furios Bogdan. N-o să avem timp nici mîine, nici poimîine. Mai bine bifează că am fost astăzi în parc...

Vianora se uită în caiet, apoi ochii ei mari, albaștri și luminoși, se plimbă peste bănci. Întreabă :

— Sînteți de acord să bifez ?

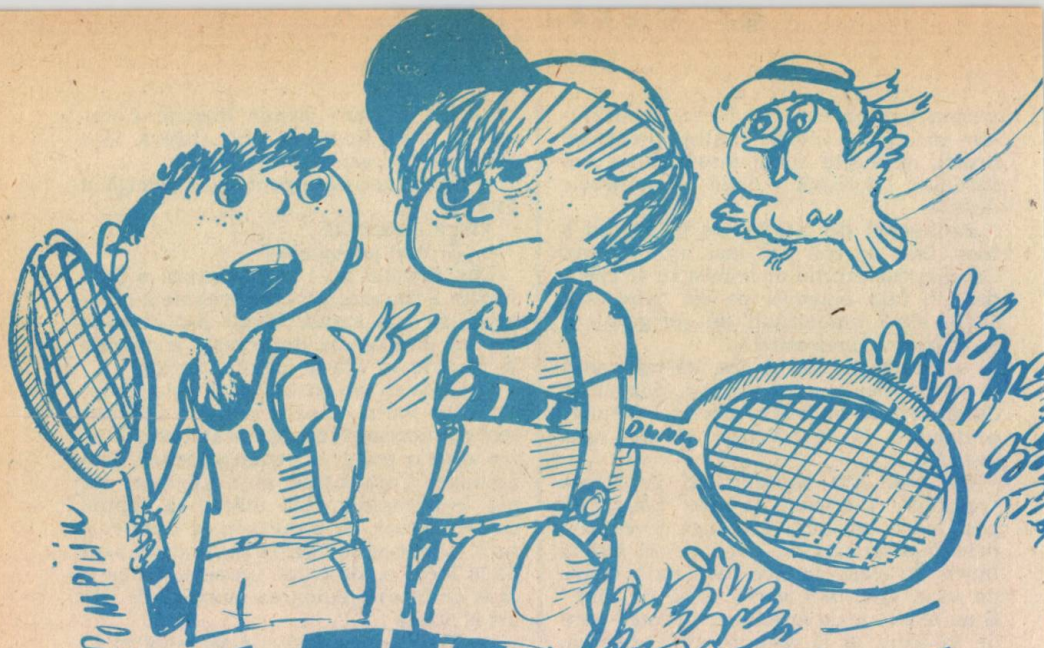
Răspunde Florina :

— Sigur că sîntem !

Cealaltă tac, dar tăcerea aceasta nu înseamnă nicidecum că o dezaprobă pe Florina. E o tăcere complice. O tăcere care aprobă. Vianora bifează cu roșu, închide caietul și spune cu încîntarea care nu o părăsește niciodată :

— Bine, putem să ieșim în recreație !

Florina se năpustește prima spre ușă. Virgil rămîne în bancă la locul lui. Eu mă apropiu de fereastra din mijloc. O văd pe Vianora. Aleargă prin curte. Are, ori mi se pare doar, are în mînă un ciob de sticlă colorată ? Strigă ceva. Nu-l aud glasul, dar cred că nici nu-i nevoie. Pentru că dacă are în mînă ciobul de sticlă colorată, știu ce strigă, așa cum știu că pînă la sfârșitul lunii sau al trimestrului toate activitățile din caietul ei albastru vor fi bifate cu roșu, iar clasa noastră se va bucura în continuare de faimă.

CA NUCA-N PERETE

de IULIU RAȚIU

De data asta, fără nici o rețineră îi spusese lui vorbele acelea, deși erau prieteni de la grădiniță. Sau, poate, de mai înainte: de la creșă, dacă nu chiar de la maternitate. Și alesese parcă special tonul acela al lui, grav și adânc, care impresionându-l, îl făcea să-i spună: „Ești formidabil, Gigele!” Acum, bineînțeles, se abținuse! Ba chiar se supăraseră. Tare. Adică, nu: foarte tare!

Pe la ora patru, Gigel venise la el acasă și — rețineți — îl rugase să-i fie partener la tenis, la o partidă de dublu. Zis și făcut, mai cu seamă că se simțea în mare formă. De altfel, i-a și spus:

„Ai venit la omul potrivit!”

„Da? ! Nu te-am mai văzut de mult pe la antrenament...”

„Dar ce, jucăm împotriva lui Borg?”

„Oricum, tot ar mai fi trebuit și tu, cît de cît...”

Adevărul e că Gigel avea dreptate, dar nu prea multă, pentru că, în ultimele săptămîni se antrenase... la tir. E drept, stătuse mai mult, în poziția culcat, și poate pierduse atuu! binecunoscutului său joc de picioare, totuși, se putea spune că se antrenase, fapt pentru care l-a repezit pe Gigel cît colo:

„Vezi mai bine, să nu lovești tu cu mingea în plasă!”

Cu mingea în plasă lovise el și unde mai pui, pentru asta chiar au și pierdut ultimul ghem, iar Gigel i-a spus cu tonul acela adânc și grav, pentru care nu o dată îl admirase, dar acum îl scosese din sărite.

— Ai potrivit-o ca nuca-n perete!

A simțit nevoia să-i amintească atunci, pe moment, că ei nu se jucau cu nuci, și că sferele acelea albe și elastice erau, totuși, mingi de tenis: dar nu a mai putut scoate nici un cuvînt. Dimpotrivă, cel care a continuat să vorbească a fost tot Gigel, care l-a făcut cu ou și cu oțet că s-a apucat de tir — pentru care n-are ochi nici cît o muscă și, în sfîrșit, repetă, încă o dată, binecunoscutul dicton, care acum nu prea avea nici o legătură:

— Ai potrivit-o ca nuca-n perete!

De abia în acel moment și-a revenit și cu calmul său bine cunoscut, fără să simtă nevoia cîtuși de puțin să-și ceară scuze că numai din pricină că nu se antrenase de mult, pierduseră partida, i-a zis cu un aer, bineînțeles superior, ca să-l învețe minte:

— Ascultă, amice: chestia asta cu nuca am studiat-o de mult și nu mă

atinge cîtuși de puțin. Mai ales că o folosești și anapoda.

— Adică ? îl întrebă Gigel, sperînd că prietenul său încă din pruncie, va găsi în apărarea lui un argument cît de cît sportiv.

— Eu am ajuns la concluzia că teoria cu nuca e falsă !

— Mă, tu vorbești serios ? ! se minună Gigel, auzindu-l cum întoarce discuția cu 90 de grade.

— Vorbesc foarte serios și te rog să mă mai scutești cu Newton ăsta al tău !

— Newton ?

— Da, da, că el e cu teoria merelor, perelor...

— ...Perelor ? ! făcu iarăși nedumerit Gigel.

— Perelor, da ! Ce te miri atît ? Nu știi : „Pică pară mălăiață...”

— Și ce are asta cu nucile noastre ?

— Cum să n-aibă, cînd la mijloc este tot teoria gravitației ? De ce crezi tu că n-ar putea sta o nucă în perete ?

— Știu eu... cred că... poate... începuse să se bilbîie, pentru prima dată Gigel...

— Vezi ? ! Vezi cum te bilbîi, fără argumente ? ! îi scăzu el, dintr-o dată moralul. Apoi, fără să-i mai lase timp să-și revină, atacă problema frontal, din punct de vedere științific.

— Tu ai auzit de Armstrong ?

— Trompetistul ?

— Hm ! De cosmonaut te întreb, deșteptule !...

— Am auzit !

— Mă mir... În sfîrșit, acum răspunde la următoarea întrebare : cînd a pornit spre lună Armstrong mergea în sus sau în jos ?...

— În sus !

— Aici am vrut să ajung, iubitul... De cînd noi, oamenii, am început să ne învîrtim în cosmos ca la noi acasă, din viața noastră a început să dispară noțiunea de sus și jos... Așa că ceea ce pentru tine, Dorel Nătăfleață e „în sus” sau „în jos”, pentru Armstrong și pentru alții ca el — deci și pentru mine, nu reprezintă nicidecum aceleași noțiuni. „Mărul” domnului Newton, și prăpădita ta de „nucă”, nu mai cad în jos... Au încremenit în fața timpului, suprema dimensiune...

Gigel își privea colegul ca pe o ață-tare venită de pe altă planetă :

— Mi-am zis, eu, de mult, că tu cam ești în aer... dar am greșit... Am greșit grav !...

— Ei, nu-i nimic, se mai întîmplă, se bucură el, că, în sfîrșit, Gigel își recunoștea vina.

— Da, da : tu, băiatule, ești de-a dreptul în cosmos... Ține-te să nu cazi !

ORAȘUL DALIOR

de LUCIA OLTEANU

Aici pe plajă, lîngă mare, cu o lopățică și nisipul aurit de soare, vom ridica ușor orașul Dalior. Il închipuim ca o curte mare, ca o roată, ca o horă sau ca o floare, încoronată de case cu pridvoare.

În fiecare poartă va susura un izvor și tot de dragul copiilor, va cînta din clopoței, un taraf de ghiocei.

În mijlocul orașului înălțăm clădirea cea mai frumoasă și cea mai gustoasă, cofetăria cu pălăria rotoitoare, ca o morișcă, plină de frișcă.

Grădina zoologică de ce s-o lăsăm în depărtare ? O așezăm pe roate și o aducem în vizită la fiecare. Nu de alta, dar maimuțele să arate celor mici (tigrișori, ursuleți sau furnici) și să se mire, cît de neastîmpărați pot fi copiii care au în mîină o carte de citire.

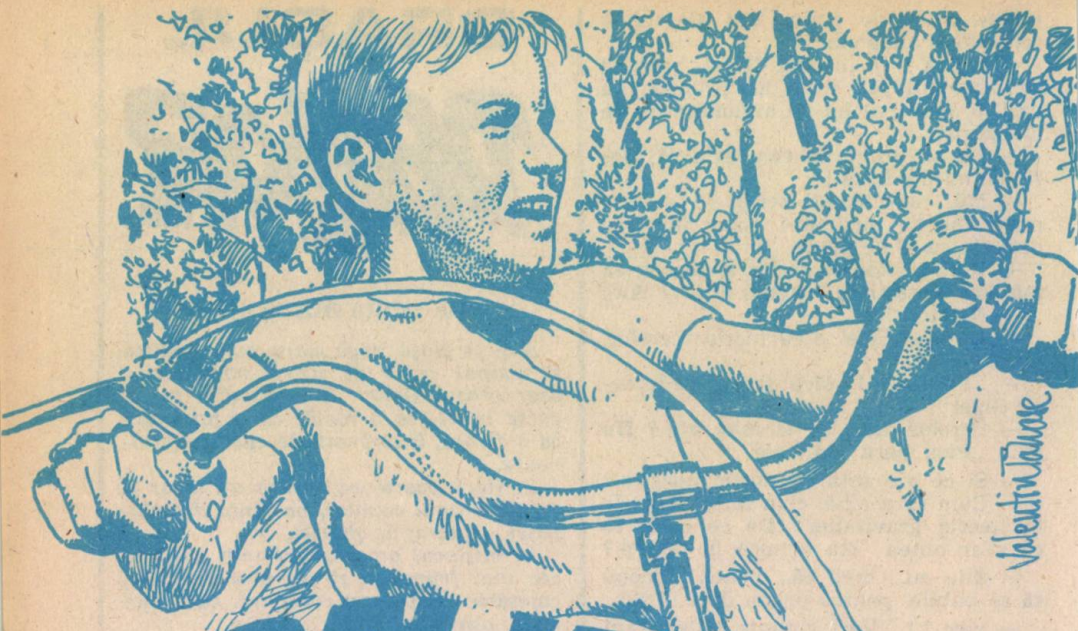
Pe vulpi și pe lupii haini, hoți de miei și de găini, îi vom invita la un pahar, dar nu de Cotnari, ci cu dezinfectant, pe scaunul dentar. Apoi îi vom ruga să deschidă gura mare, mare, și cît ai zice pește, cu un clește le vom extrage din gură tot ce se găsește. Astfel îi scăpăm și de dureri de colți, dar mai ales îi ajutăm să nu mai fie hoți.

Dacă nu prevedem în cartier un atelier de bijutier, cine repară glezna fină a unei furnici, sau aprinde lămpașul defect al unui licurici ? Cine lipește o bulină pe pelerină, unei fetițe gîrgărite ?

În orașul Dalior, am trasat trotuare călătoare, pardosite cu covoare noi și moi pentru bunici sau, cînd cară alimente, pentru lînțișoarele de furnici.

Clădirea asta colorată pe care o poți vedea numai dacă ai fantezie bogată, e școală pentru părinți, dar nu ca să fie cuminți. Aici funcționează un fel de spălător în care li se curăță de pe frunte cu un burete mare, orice supărare, iar de la catedră prichindeii cei mai zglozbii, îi învață să redevină veseli și copii, să sară într-un picior și să stea cel puțin o oră pe zi cu capul în nori.

Acum pentru că apune soarele ce ne-a poleit cu aur pînă și picioarele, să netezim ușor orașul Dalior și să lăsăm mării nisipul, comoara, cu care se joacă noapte de noapte, toată vara.

RĂDĂ PE SEMIENIC

de ARETA ȘANDRU

Lui Radu îi venea să plîngă de ciudă. Își aminti dintr-o dată că nu mai plînsese de mult, de pe timpul cînd echipa lui mîncase bătaie cu scorul de 1—0, dar punctul acesta însemnase enorm, în primul rînd nu ei fuseseră cîștigătorii. Și văzînd trofeul la care toată echipa rivnise atîta, în mîna colegului său Mircea, căpitanul celeilalte echipe, îi dăduseră pur și simplu lacrimile. Simțise chiar gustul lor sărat, dar mai tîrziu îi fusese rușine. Tocmai el să plîngă? Amintindu-și de toate astea, nu se putu reține să nu zîmbească. Nu, nu era o copilărie cum remarcaseră seara ai lui, îngrijorați că întîrzie, și nu putuse uita nici ironia din vocea tatii: „Ați jucat în nocturnă? Ziua nu vă mai ajunge?” Nu l-a crezut nimeni că el, Radu, căpitanul echipei de fotbal de la liceu, a putut să stea pînă noaptea tîrziu în tribună gîndindu-se cum de-a fost posibil să piardă.

Radu își întinse piciorul gemînd de durere. Bicicleta rămăsese răsturnată într-o parte, cu spițele roții învîrtindu-se un timp, și multă vreme nu avusesse în față decît roata aceea învîrtită la infinit din ce în ce mai repede. Apoi

fișuitul altor roți întrecîndu-se, ecoul unor voci prin pădurea imensă, și apoi nimic. Se trezise lîngă copacul uriaș și ciudat, prima întrebare pe care și-o pusese, după ce-și revenise, era dacă, într-adevăr, pe copacul secular nordul se află acolo unde mușchiul izbucnise ca un roi de furnici verzi pe scoarță, spre ramuri, în sus. Treptat, lumina se făcu mai subțire, ridicîndu-se spre vîrfurile înalte ale brazilor. Aici, printre copaci, noaptea cădea mai repede, era și mai răcoare, la munte întotdeauna nopțile sînt mai răcoroase. Încercă să întindă mîna după termosul din portbagaj, dar nu reuși. Durerea din genunchi nu ceda și poate că nici termosul nu mai era întreg atunci cînd alunecase cu bicicleta și căzuse.

O luase pe un drum forestier, cunoștea prea puțin locurile, nu fusese decît cu o săptămînă în urmă în recunoaștere. Părea totul simplu, ar mai fi avut foarte puțini kilometri pînă la soșire, și la un moment dat și-a dat seama că nu mai recunoștea nimic din drumul pe care-l bătuse cu piciorul metru cu metru, ca să-l țină minte, să-i cunoască toate coturile, drumurile mai puțin ac-

cesibile, multe desfundate de ploii și mai greu de parcurs. Nu era un drum simplu și nici concursul nu promitea să fie ușor mai ales când concureau și doi dintre localnici. Aceștia se antrenaseră de atâtea ori pe cărările Semeniciului, și cunoșteau mai bine ca oricine fiecare palmă de pământ. Îi văzuse ultima dată cu aproape o oră înainte, trecuseră pe lângă el, făcându-i semn cu mina, și gândul că ar putea ajunge al doilea, ba chiar al treilea, îl mobilizase, îl făcuse să accelereze și mai tare, încercând să câștige timp. Îi era sete, dar asta ar fi însemnat să piardă secunde prețioase de drum iar indicatoarele erau din ce în ce mai rare și de neînțeles. Simțea cum în spatele lui alte biciclete se întrec să-l ajungă și se bucurase la un moment dat că nu e singur, că ceilalți colegi sînt în urma lui, și avea să se întilnească peste puțin.

Gîndul i-a venit nici el nu știe cum. A lăsat dintr-o dată bicicleta pe marginea drumului. De undeva, din vale, se auzeau strigăte. Lîngă el nu era nimeni. Pădurea tăcea și nimeni, și-a spus, nu avea cum să afle. Se oprise lîngă unul dintre indicatoare, care arăta spre drumul din dreapta pădurii. Aici era o bifurcare. Dacă o luai pe celălalt drum, mai mergeai cîțiva kilometri și apoi drumul se infunda în pădure. Cunoștea locul, mai fusese pe aici, și în sinea lui, Radu ridea. Dacă ceilalți o iau pe drumul acesta, pot să mă odihnesc puțin. Pînă se dezmeticesc ei, eu sînt deja la locul sosirii. Mută indicatorul de la locul lui, îndreptîndu-l spre celălalt drum. Apoi, încercă să taie pe un drum forestier, alunecase însă accelerînd, căzuse de pe bicicletă și nu-și mai amintea mare lucru. Își revenise ceva mai tîrziu lîngă copacul lîngă care se odihnea acum, și simțise durerea din gleznă. Auzise glasuri undeva, în dreapta lui, sau i se păru-se. Pădurea te poate înșela ușor cu zgomote care nu sînt ale ei. Și stînd lîngă mușchiul copacului, încercase să-și amintească cum se desfășurase dimineața aceea.

Pionierii veniseră însoțiți de profesori și făcuseră careu în incinta PARCULUI. Aveau cîte o floare în mînă și se alinaseră lîngă sportivi. Cei mici aveau cîte un steag. De fiecare bicicletă o fată agățase săculețe pe care era însemnat cu vopsea galbenă Pegas. Băiatul de la TV se cocotase pe capota unui ARO și reuși de acolo, de sus, să prindă cîteva secvențe. La vederea aparatului, copiii se liniștiră. Comandantul ceru raportul și toată lumea aștepta plecarea. Bicicletele fișniră din start. Un auto-turism o luă înainte și vocea lui Dan atenționa oamenii de pe străzile încă adormite ale orașului: Atențiune, Aten-

țiune! Astăzi începe raliul de biciclete. Facem prezentarea concurenților...

Se rupse de ceilalți luînd-o înainte, cît mai aproape de mașina în care băiatul de la TV îi filma pe concurenți. Avea un avans de vreo zece metri și putea să observe cum aparatul de filmat îl urmărea metru cu metru, și-n sinea lui Radu se bucura că la sfîrșitul concursului, atunci cînd filmul va fi gata, ai lui vor putea fi mîndri de faptul că bicicleta nu i-a fost cumpărată inutil. Cel de la televiziune se oprise lîngă pod, aici era un loc frumos de filmare, apoi ar fi trebuit să se întoarcă, turul de onoare al orașului avea să ia sfîrșit. Dincolo de el, intuia efortul greu al adevăratului raliu, al efortului de a escalada serpentină cu serpentină, de a trece prin sate necunoscute lui, de a se descurca singur, fără ajutorul nimănui, și asta la primul lui concurs pe care voia cu orice chip să-l câștige.

Amintindu-și de orele răcoroase ale dimineții cînd plecase în concurs, Radu se pomeni zîmbind din nou, dar gîndul că ar putea rămîne peste noapte în pădure, cu glezna durîndu-l, cu termosul poate plin la cîteva pași de el, la care nu putea să ajungă, îl făcea să nu mai fie deloc vesel. Și dacă uită toți de mine și n-au cum să mă găsească aici, în pădure, rădăcit pe un drum forestier? Începuse să bată vîntul, pădurea foșnea din toți copacii și undeva, sus, dincolo de virfurile înalte, licări o stea. Poate că-i Steaua Polară, se gîndi Radu. În spate, mușchiul încerca să-i țină de cald. Avusesse impresia sau doar i se păru-se, dar lîngă el trecu ghemuindu-se un arici. Îi simțise foșnind prin ierburi și i se păru că e mai puțin singur și că pădurea are o viață a ei și noaptea. Își legase oftînd glezna, așa îl durea mai puțin, și fără să-și dea seama adormi.

Lîngă Debarcader sus, la Văliuc, Dan aștepta nerăbdător, uitîndu-se la ceas. Primul concurent sositse de o oră, apoi celălalt. Erau localnicii. Băuseră cîte un ceai fierbinte, apoi se retraseră să se odihnească. Aproape că se înserase, dar nu mai venise nimeni. Fetele se zgribuliseră lîngă masa festivă cu flori de cîmp și cu termosul care-i aștepta pe concurenți. Puținii vizitatori abandonaseră și ei rugul de mure de pe marginea drumului așteptînd cu auzul încordat spre pădure. Cîeva se oferise s-o ia chiar înspre pădure, spre concurenți, în întîmpinarea lor. Se înserase. Unul dintre băieți aprinse un foc la vedere ca să fie văzuți de cei care ar fi venit de pe drum. Într-un tîrziu se zări lumina unui far. Pe bicicletă, o fată cu echipamentul plin de praf și noroi. Povesti printre lacrimi cum se încurcase în hățișurile pădurii și începuse să-i fie teamă

să nu fie nevoită să innopteze în pădure. Găsise cu greu drumul, între timp se inserase și pe ceilalți îi pierduse la o răspintie de drum, apoi o luase înaintea lor. Dan se alarmase. Și ceilalți? Dar n-avu timp să-și mai răspundă. De pe drum, de sus, din pădure se zări lumina mai multor faruri. Concurenții ajunseră oboșiți și revoltați. „Cineva ne-a schimbat indicatoarele și-am fost obligați s-o luăm pe alt drum.“ Vociferau uitind de oboseală, abandonându-și bicicletele și refuzând să mai continue drumul pe ultimii kilometri de întrecere, spre locul de sosire în orașul de la poalele Seme-nicului. Pe masă, florile de cimp pentru participanți, se ofiliseră. Ceaial fu-sese deja împărțit în porții egale celor care veniseră. „Și Radu?“ Întrebarea venise pe neașteptate. „Era înaintea noastră“, se justifică cineva, în fața privirii interogative a lui Dan. „Am cre-zut pentru o clipă, pentru că făcea parte din grupul care ne depășise, că el a fost cel care ne-a încurcat înadins indica-toarele“. Dan se uită la băieții oboșiți din fața lui. Se innoptase și nu-i mai recunoștea decit după voce. Mai comen-tau încă întimplarea cind el ceru una din biciclete și un termos de ceai. „Poate

i s-a întimplat ceva“, zise el, și se urcă pe bicicletă. Băieții se ridicară uitind de oboseală. Și-au luat bicicletele și, ca și cum s-ar fi înțeles între ei, fără să-și mai vorbească, s-au pierdut pe drumul care se afunda în pădure.

Noaptea, târziu după miezul nopții, cind Radu nu mai spera ca cineva să-și mai aducă aminte de el, pădurea fu inundată de lumină. Încercă să se ridice, dar durerea din gleznă îl obligă să re-nunțe. Și atunci cind băieții îl găsiră lângă bradul uriaș, cu bicicleta la cițiva metri de el, și-l înconjurară întrebîn-du-l îngrijorați cum se simte, lui Radu i se puse un nod în gît, și-și dădu seama că de fapt băieții știau cine a înlocuit indicatoarele, dar venirea lor aici era poate un semn că ei l-au iertat, altfel n-ar fi refăcut acest drum la ora cind foarte puțin s-ar fi încumetat, cuprinși de oboseală, să-l facă. Și derulind pînă la ultima secvență filmul din dimineața aceea, lui Radu i-ar fi plăcut ca ziua să reînceapă de la momentul în care comisese greșeala. De aici totul trebuia să fie altfel. Era însă prea târziu, mult prea târziu, fie și pentru un raliu pe biciclete.

DIN LUMEA ANIMALELOR

● CĂMILA a fost studiată în mod științific de un grup de specialiști trimiși de UNESCO în Algeria. Iată ci-teva constatări făcute de acești oameni de știință: cămila poate răbda de sete 17 zile, în care timp pierde o treime din greutatea sa. Pentru a-și potoli setea, bea dintr-o dată pînă la 100 de litri de apă, din care își face rezerve, nu numai în cocoașe, cum s-a crezut pînă acum, ci în întregul organism. Cămila își reglează permanent temperatura corpului, pentru a o „adapta“ la cea din mediul înconjurător; dimineața, bunăoară, are 34 de grade, iar ziua — 40,7 grade.

● CROCODILUL se naște mut. Fe-mela crocodilului face pînă la 80 de ouă, pe care le lasă să se clocească în mîlul cald al fluviilor. Puterea fălcilor crocodilului este neînchipuit de mare, presiunea principalilor patru dinți pe locul mușcat ajungînd la 400 de atmo-sfere. În comparație, mușcătura cîini-lor clobănești abia ajunge la 100 de

atmosfere. Cei mai mari crocodili au 8 metri lungime. Puil de crocodil cres-cuți în bazine se pot dresa într-atît în-cît, strigați pe nume, vin la stăpin așa cum vin cîinii.

● GHEPARDUL deține recordul vi-tezei la animale — 113 km pe oră. Pe locul doi se află antilopa — 96 km pe oră, iar pe locul trei, leul — 80 km pe oră.

● CALUL poate alerga 75 km pe zi, neînterupt, timp de 20 de zile. Revista sovietică „Priroda“ relatează următoa-rele: un cal a fost vîndut din herghe-liile de la Uralsk și adus cu trenul la Kiev. Scăpat de sub supraveghere, vi-teazul patruped s-a înapoiat „acasă“, parcurgînd cei 1 500 km în 20 de zile. așadar, el a alergat 75 km în 24 de ore. Cercetătorii își pun mai multe întrebări: cum s-a orientat calul?; cum a rezistat la o cursă așa de lungă?; cum a trecut prin localități populate fără să fie prins?

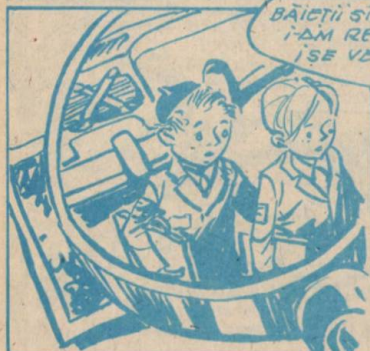
DETECTIVII

DINTR-A-VII A C

DE C. DIACONU
DESENE PUIUMANU

MÎRCEA DRAGOMIR, ELEV ÎN CLASA VII-C LA ȘCOALA DIN CAPITALĂ, SE PREGĂTEȘTE SĂ PARTICIPE LA UN CONCURS DE FOTOGRAFII ORGANIZAT DE REVISTA „CUTEZĂTORII”. ÎNARMAT CU O IDEE („CARTIERUL MEU VĂZUT DE LA ETAJUL 10”) ȘI CU UN APARAT DE FOTOGRAFAT CUTELOBIECTIV, MÎRCEA APUCA DE LUCRU.

MIRCEA ȘI FLORIN
LA ȘOALA VECINĂ
CU OCHIPE DOI
BĂIEȚI CAM DE
CL IV-A JAU
V-A.

EXISTNT. CEL DIN
STINGA E PURTĂTO-
RUL MATRICOLEI.
AU LUAT O SPRE PARC
NOR AVEA CUM VA VRE
ÎNȚILNIRE DE AFACER
SANE ÎNȚILNIRE LA
DISTANȚĂ.

CEI DOI BĂIEȚI TRAG LAȚINȚĂ ÎNTR-UN STIL
DIN MÎȘLOCUL LA CULȚ.

N-AU NICI O ÎNȚILNIRE, SE ANTRE-
NEAZĂ DOAR. AȘA CĂ-I PUTEM
ATACA

-SĂ ȘITII CĂ ASTIA SE SIMȚ CU
MUSCA PE CĂCIULĂ.
NU CRED. LE E FRICĂ SĂ NU LE
LUAM PRAȘTILE. DAR ÎI PRINDEM.

SPATAȘA CĂ NE-AU FĂCUT O!
ASTIA SINT MAI ȘMECHERI DECȚ
MI-AM ÎNCHIRUIT EU

NU VOIM DECȚ SĂ STĂM DE VORBĂ CU VOI, SĂ
LĂMURIM POVEȘTEA CU LAMPA PĂCĂRE' AȚI
SPART-O, AJUTÎNDU-I ASTFEL PE MOTII DE
MASINI.

DACĂ VĂ DATI CU VÎNTUL
DE ONOARE CĂ NU NE
FACEȚI NIMIC...

NU, NU-I CUNOASTEM. Î-AM
ÎNȚILNIT ÎN PARC ȘI UNUL DINTRE
EI NE-A ZIS CĂ DACĂ REUȘIM SĂ
OCHIM LAMPA AIA, NE DĂ ȘODELEI.

ȘI VOI AȚI SPART-O!
ORICUM DE FAPT
VOASTRA VA TREBUI
SĂ RĂSPUNDEȚI.

SPUNEȚI-NE CE
AVEM DE FĂCUT.

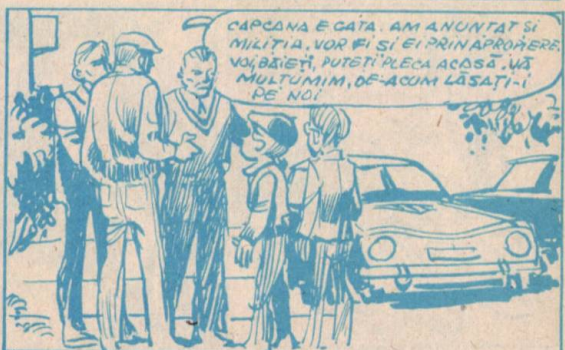
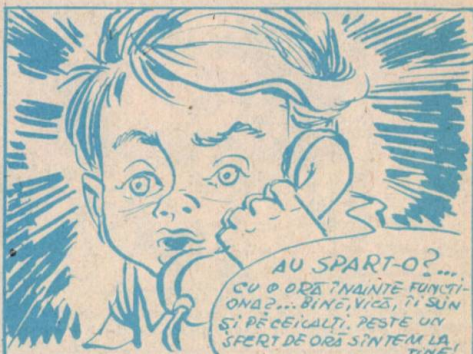
DEOCAMDATĂ
SĂ NU SUFLĂȚI
NIMANUI NICI
O VORBĂ. DACĂ-I
MAI VECEȚI CUMVA
SĂ NE DATI DEVEȘTE

PROBLEMA ASTA CU SPARGĂTORII
DE MASINI ARE CAM MULTE NECUNO-
SCUTE. NU VĂD CUM O SĂ-I DĂM DE
CAPĂT.

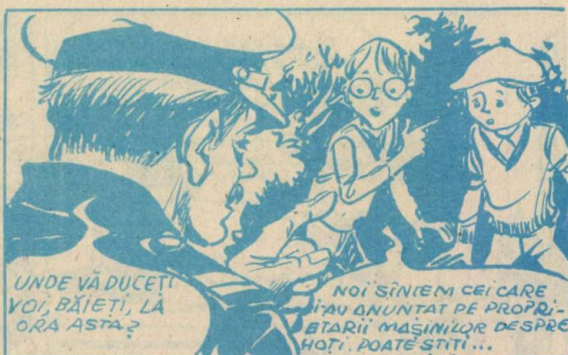
EU ÎNȚEVĂD, IOTUȘI
O POSIBILITATE

NU NE PUTEM APROPIA PRED MULT.
MERGEM ȘI NE URCĂM ÎN CASTANUL ACELA
MARE. DE-ACOLO VEDEM PARCAREA CA-N
PALMĂ.

UNDE VĂ DUCETI
VOI, BĂIEȚI, LA
ORA ASTA?

NOI SÎNTEM CEI CARE
I-AU ANUNȚAT DE PROPRIO
BĂTĂRII MAȘINILOR DESPRE
HOTI. POATE ȘTIȚI...

ASTA NU-I TREABĂ PENTRU
VOI. ÎNTORCEȚI-VĂ ACASĂ!

STĂM NUMAI
OORĂ. DACA ÎN
TIMPUL ASTA NU
APĂR, ATUNCI
PLECĂM.

BINE! DAR RĂMÎNETI
AICI, CU MINE. ALTFEL
STRICĂȚI TOTUL.

CRED C-AR FI BINE CA
UNUL DINTRE NOI SĂ SE
URCE ÎN CASTANUL ACELA
SĂ VEDEA TOT CE SE
ÎNTÂMPLĂ ACOLO. MĂ URC EU.

CUNOSC BINE CASTANUL
ASTA. ÎN FIECARE TOAMNĂ
MĂ CĂTĂR ÎN EL ȘI-I SCUTUR
CASTANELE PENTRU SCOPĂ.

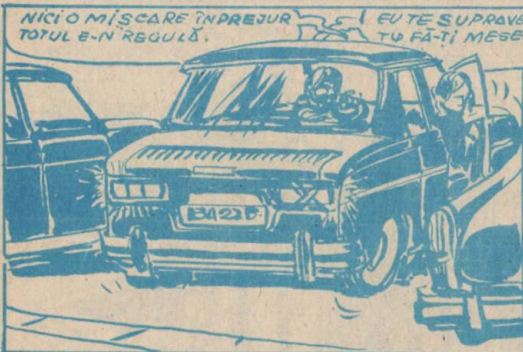
IA ȘI OCHELARIȚI. SÎNȚI
CU ÎNFRABOSII.
ACUMU ÎN BUZUNAR
DA' VEZI SĂ NU-I
SPARGI.

CE MINUNE A TRĂ-
NICII! VEZI CUI
CA-N PLINĂ ȘI.

PSST! SE APROPIE O MAȘINĂ
ÎNTRĂ ÎN PARCARE. E O DACIE
1100 CU UN STOP SPART...
-EI SÎNȚI! AU VENIT!

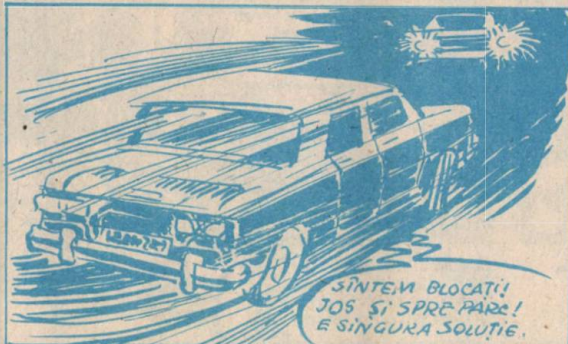

NICI O MIȘCARE ÎNPREJUR
TOTUL E-N REGULĂ.

EU TE SUPRAVEGHEZ
TU FĂ-ȚI MĂSERIA!

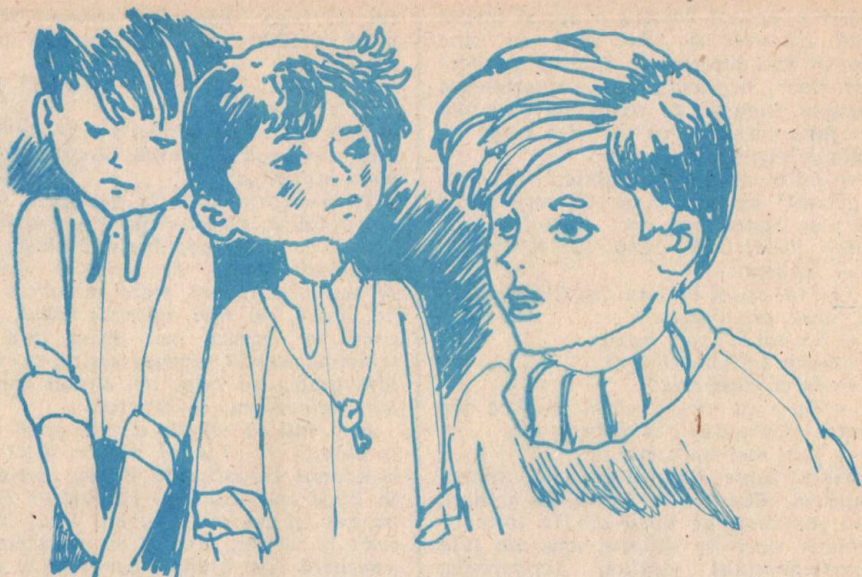

EI SÎNȚI. S-AU APUCAT DE
LUCRU. EU MĂ DUC SĂ-I ANUNȚ
PE CEI DIN DREAPTA, DUMNEAȚA
PE CEI DIN STÎNGA. ATENȚIE SĂ
NU NE OBSERVE.

SFÎRȘIT

ARE MAMA TREI BĂIEȚI

schită de MIHAI STOIAN

De când se știe Radu pe lume, seară de seară, la culcare, mama vine în camera lor, îi îmbrățișează și le spune din prag, înainte de-a stinge lumina:

— Are mama trei băieți!...

Pe ceilalți doi frați ai lui Radu îi cheamă Vasile și Ștefan. Multe au făcut și-au desfăcut împreună frații aceștia, dintre care Radu e cel mai mic, mezinul familiei Teodorescu Stan, muncitor la fabrica de mobilă din localitate, timp-lar adică, întreprindere care se află în imediata apropiere a țesătoriei în care lucrează mama băieților, Ioana. O familie unită în care fiecare își are locul său bine precizat, dragostea unuia față de toți ceilalți fiind ca un răsad veșnic proaspăt, crescut în lumina fierbinte a soarelui.

Dar timpul, trece, trece, parc-ar fi alcătuit din așchii puse să întretină focul stelelor, noapte de noapte. Băieții se înalță văzînd cu ochii, spre bucuria părinților, iar părinților le mai apar în păr, cînd și cînd, niște fire albe prevestitoare ale bătrîneții; tot așa cum ghiocelul ne anunță primăvara că nimic nu stă locului, nici soarele, nici

pămîntul, nici timpul, nici anotimpurile, că va veni ea și toamna la fel... Deocamdată abia-i începutul verii, Vasile și Ștefan sînt la școală, dacă nu cumva s-au întors acasă, Radu e jos în stradă, se joacă împreună cu cei de-o vîrstă cu el, mulți au cheia apartamentului prinsă cu un șnur în jurul gîtului, de parcă s-ar fîli toată ziua cu o decorație nemaipomenită. Copiii au născocit un joc isteț: trag la țintă cu mingea și cine nu nimerește e obligat să înconjoare spațiul verde în goană și astfel mai capătă dreptul să încerce încă o dată ținta... E greu, copiii-s lac de apă, noroc de chioșcul de înghețată din vecinătate, unde însă vînzătorul, un pensionar veșnic cu zîmbetul pe buze, dacă-i vede pe cumpărătorii cei mici prea transpirați, le spune:

— Stai aici, pe bancă, cinci minute pînă te mai răcorești, c-așa nu-ți vînd înghețată.

Și copiii îl ascultă, fiindcă precis seamănă cu bunicul fiecăruia dintre ei. Acum, după cele cinci minute de odihnă obligatorie, Radu mînîncă cu poftă înghețata, ora prînzului nu-i prea

departe, așa că băiatul o apucă înspre casă. Nu urcă cu liful pînă nu vine cineva să-l însoțească. Și vine un bărbat tînăr, negricios, cu o mustăcioară îngustă, îngustă, de parcă nu i-ar mai fi ajuns cerneala ca să și-o tragă cu linia sub nasul scurt, cîrn.

— La ce etaj mergi, puile ?

„Puilul” se cam încruntă, nu-i place să i se spună așa, nici „piciule”, nici chiar „băiețelule”, răspunde totuși :

— La șapte.

Tînărul apasă butonul liftului și-i face cu ochiu, prietenește :

— Eu tot la șapte merg...

Tăcere. Liftul urcă lent.

— În ce clasă ești ?

— Nu-s în nici o clasă, replică sec Radu, scofîndu-și cheia de la git.

— Pari mai mare, puile...

Etajul șapte. Băiatul coboară, tînărul după el. Radu bagă cheia în broască și-o răsucește de două ori, în timp ce celdălat, oprit în dreptul ușii din fața apartamentului familiei Teodorescu, se preface că citește ce scrie la sonerie... Cînd Radu trece pragul casei și închide ușa după el, dinăuntru se aud zgomote. „Aha, gîndește, s-au întors Vali și Fane”, mărește pasul, îi găsește pe amîndoi la bucatărie încălzind mîncarea pentru prînz.

— Tu vrei ciorbă ?

— Vreau...

— Ciorbarule ! (așa-i spune mama, în glumă, tatălui lor).

Se aude soneria sunînd prelung.

— Cine să fie ? se miră Ștefan și pornește spre ușă, Vasile rămîne să supravegheze oala de pe foc și tîgaia, Radu nu-i hotărît cu cine să se însoțească... Merge după Vali și-l vede deschizînd ușa și, în prag, cine credeți ? Tînărul cu mustăcioara ca o linie de condei :

— Copii, zice și intră grăbit, dați-mi voie să dau un telefon de la voi, cred că doamna Vasiliu — arată înspre apartamentul vecin — nu aude soneria.

Telefonul e în camera părinților, tot acolo unde-i și televizorul, radioul, așezat între ele pe un bufet masiv lucrat chiar de tatăl băieților. Noul venit formează numărul și Radu bagă de seamă ceva ciudat...

— E ocupat... le pune telefonul la ureche, se aude, într-adevăr, semnalul „ocupat”.

Tînărul lasă receptorul în furcă, trage un scaun și se instalează comod, scoate batista din buzunar și își șterge fruntea :

— Ce cald e ! N-aveți apă rece la frigider ? Aș bea și eu un pahar...

Ștefan nu așteaptă să fie rugat de două ori, trece dincolo, în bucatărie, tînărul se ridică și-i spune lui Radu :

— Am uitat că-s cam suferind cu gi-

tul, dă fuga după el și spune-i să-mi pună jumătate de pahar cu apă de la robinet...

Lovindu-și fruntea cu palma :

— Măi, ce uituc sint !

Radu are un suris șiret pe care celdălat nici nu-l bagă în seamă, pleacă din cameră în fugă și...

Tînărul sare pînă la ușa care duce la bucatărie, pe care au ieșit băieții, o închide cu cheia, apoi înșfăcă televizorul smulgîndu-i firul din priză și, fără să se mai uite înapoi, trece în hol și din hol afară, nu mai așteaptă liftul, nici vorbă, o apucă pe scări, însă își schimbă mersul, pășește serios, aparent fără grabă, ca orice om așezat care-și duce televizorul la reparat.

Jos, cînd să răsufle ușurat și să iasă în stradă, cu cine dă nas în nas ? Cu milițianul bineștiut în întreg cartierul. Și lingă milițian cine-i : Radu ! Televizorul își va relua curînd locul lingă radio și telefon, tînărul cu mustăcioară șmecheră va ajunge acolo unde i se cuvine („La răcoare, își zice băiatul, că tot se plîngea de căldură”) milițianul va fi, și de acum încolo, gata să intervină oricînd și oriunde pentru a păzi avutul oamenilor și-al tuturor...

— Dar cum de ți-a venit ideea să fugi după milițian ? l-a întrebat hoțul pe Radu, înainte de-a fi urcat în duba pe care scrie, cu litere de-o șchioapă, „MILITIA”.

— Simplu, domnule Lup... m-am uitat ce număr formezi la telefon și-am băgat de seamă c-ai făcut numărul nostru care-i scris pe aparat. De aia suna ocupat, nu ?

— Nu ești chiar așa de prost !

— Nu ești chiar așa de deștept !

— Stai ! se amestecă în vorbă și milițianul, de unde știi tu, Radule, cum îl cheamă pe individul ăsta... (milițianul are în mînă buletinul de identitate al hoțului). Chiar așa îl cheamă : Lupu.

— Ei, de unde știi ! se umflă în pene băiatul. Din poveste... N-are mama trei băieți, ca trei iezi cucuieți, descurcăreți...

*

— Hei, ce faci, Radule, ai ațipit ?

Băiatul deschide ochii. E în camera lui, tolănit pe pat, cu nasul în „Capracu trei iezi” plină de desene și care a rămas deschisă cînd l-a prins toropeala... De dincolo de prag, din bucatărie, Vasile strigă :

— Tu vrei ciorbă ?

— Vreau...

— Ciorbarule !

Ce poate fi gustos pe lumea asta, într-o zi călduroasă de vară, după un vis încheiat cu bine și-o poveste citită și răsцитă, decît o ciorbă gustoasă dreașă cu corcodușe ? Nu-i rea viața !

DERETIC

Ați socotit vreodată câte gânduri încap într-un cap? Mult mai multe decât semințele într-o capsulă de mac. Numai gândurile ce trec prin capul unui copil întrec cu mult numărul cireșelor ce-mpodobesc un cireș în april. Și dacă ne gândim că unele gânduri ne vin, dar foarte multe ne zboară, și că trebuie să le socotim și pe cele dinafară, ne și mirăm cum din capul purtător de atâtea idei, nu sar scintei.

Iar dacă-i vorba de sentimente, sintem milionari, de numărul lor nu avem habar. Așa că m-am hotărât tocmai în dulăpioarele astea să deretic, să arunc ce prisosește, să mai pun câte un petec. Când am deschis cufărul fără fund al gândului ca să fac curat, amintirile s-au apucat de zburat.

Gândurile zburdalnice fiind mai ușoare, fil, fil din aripioare și s-au pierdut în depărtare.

Apoi am spălat bine, cu ploi, gândurile negre, pizmașe, care mai stau cui-bărite-n noi (se spune că s-ar curăța mai greu decât petele de noroi). Cu sentimentele am înfășurat ghimpii din cale, să nu intre la copii în sandale, sau am tapetat zidurile unei case noi, nu de alta, dar sint calde și moi.

Dealtfel, totdeauna sentimentele cos între oameni un fel de țesătură (așa se și explică de ce se menține în lume o oarecare temperatură).

Sentimentele de iubire să știți și voi, nu e cazul să le descurțați. Mai bine feriți-vă mâinile. E pericol! Vă electrocutați.

Sentimentul de frică s-a dovedit cel mai nepricopsit, m-a și plictisit: dir-dlie, crește și se-ncrețește.

Recunoștința abia am găsit-o, mi-o furase un leu dresat și vegetarian, minca numai mere coapte pe plită, pe dresor neputînd să-l înghită.

Vreau să înaintez cu dereticatul, dar ceva mă împiedică, ceva (așa se înțeapă în viață) mă reține un sentiment subțire ca un fir de ață, mila de-un pui de arici, rătăcit prin ceață.

LUCIA OLTEANU

FABULE FARA MORALA

O cioară o întrebă pe o privighetoare:

— Spune-mi, soro, la ce școală ai învățat tu să cinți, că aș vrea s-o urmez și eu.

— La nici o școală — îi răspunse privighetoarea. Am învățat de la mama.

— Vezi, dragă, ce-nseamnă să ai o mamă cu cultură muzicală! — zise cioara cu tristețe.

*

O cobră mușcă un elefant. Fulgerat de venin, acesta se prăbuși, pe moarte.

— De ce ai făcut asta? — o întrebă el înainte de-a închide ochii.

— Nici eu nu știu — îi răspunse cobra. Cred că din obișnuință.

*

Un țințar se afla în preajma unui leu, cînd răsună o bubuitură și acesta rămase lat la pămînt.

— Vai, acum e rîndul meu! — își zise țințarul și închise ochii, așteptînd a doua împuscătură.

*

O baltă îl apostrofă pe un pîrîiaș, care sălta și susura printre pietre, în preajma ei:

— Mă, bezmeticule, de ce nu stai niciodată locului, să te mai odihnești și tu ?

— Ca să nu mi se strice apa ! — îi răspunde pîrliașul, văzîndu-și mai departe, limpede și răcoros, de joaca și de alergătura lui.

*

O muscă se rugă de o albină să-i dea și ei rețeta după care prepară mierea. Amabilă, albina i-o dădu. Musca atît se chinuî să facă și ea miere, că pînă la urmă muri de foame.

*

Intr-o zi, un sătean văzu o vulpe care-i da tircoale ogrăzii, uitîndu-se cu jînd printre scindurile gardului la găinile din curte și adulmecînd lacomă. Omul puse mina pe un rețev și pe cîteva pietre și se luă după ea, lovînd-o zdravăn. Vulpea fugi îngrozită spre pădure, zicîndu-și cu tristețe :

— Tare mai sînt eu năpăstuită de soartă ! Nici să admir găinile n-am voie...

*

Intr-o baltă, o știucă mare făcea prăpăd printre ceilalți pești. Intr-o zi se luă și după un peștișor cît degetul. Peștișorul fugi cît fugi, dar dîndu-și seama că nu mai are nici o scăpare, înghiți momeala din cirligul unei undițe, zicîndu-și :

— Mă bucur totuși că sînt ultimul pește pe care-l mai mîncă ea.

Și muri împăcat, în timp ce pescarul scotea din apă știuca cea lacomă.

*

Un iepure le vorbea puilor lui despre felul în care să se păzească de lupi, vulpi și de alți dușmani ai neamului iepuresc. Și așa de mult se cufundase în explicații, încît nu simți vulpea care se apropie și-l înhăță ca din oală.

*

Un fluture de noapte îl întrebă pe un licurici :

— Cînd pe cer strălucesc atîtea stele, la ce-ți mai consumi energia ținînd aprins bobul tău de lumină ?

— Pentru că stelele sînt prea sus și lumina lor n-ajunge totdeauna printre frunze și ierburi, pe unde merg eu.

*

O rimă i se adresează unui fluture :

— Înainte de-a deveni fluture, și tu ai fost un fel de rimă. Așa că trebuie

să știi ; spune-mi, crezi că va trebui să mă mai tirăsc mult pînă-mi vor crește și mie aripi ?

— Nu știi ! — îi răspunde fluturele. Că eu m-am tîrit pe sus, pe frunze și pe ramuri, în lumină și-n soare, nu ca tine pe jos, pe pămînt, la umbră și la umezeală.

*

O furtună aruncă pe nisipul de pe malul mării o balenă și un țipar.

— Ajută-mă, soră ! — se rugă țiparul de balenă. Că tu ești mare și puternică.

— Am fost ! — îi răspunde balena. Cînd eram în apă. Acum însă sînt tot așa de neputincioasă ca și tine.

*

Purtîndu-i pică furnicii, greierele o pîndi într-o zi la marginea drumului și văzînd-o cum trece spre mușuroi împovărată de greutatea unui bob de grîu, îi spuse că e o mărginită, că în afară de faptul că muncește ca o roabă, nu mai știe să facă nimic altceva.

— Și ce anume crezi tu că ar merita să mai fac ?

— Să cinți, de pildă. Așa, ca mine.

— Cînt și eu — îi răspunde furnica. Dar nu vara, cînd trebuie să-mi adun proviziile, ci iarna, cînd afară viscolește, iar eu stau la căldură și lingă cămarile pline.

*

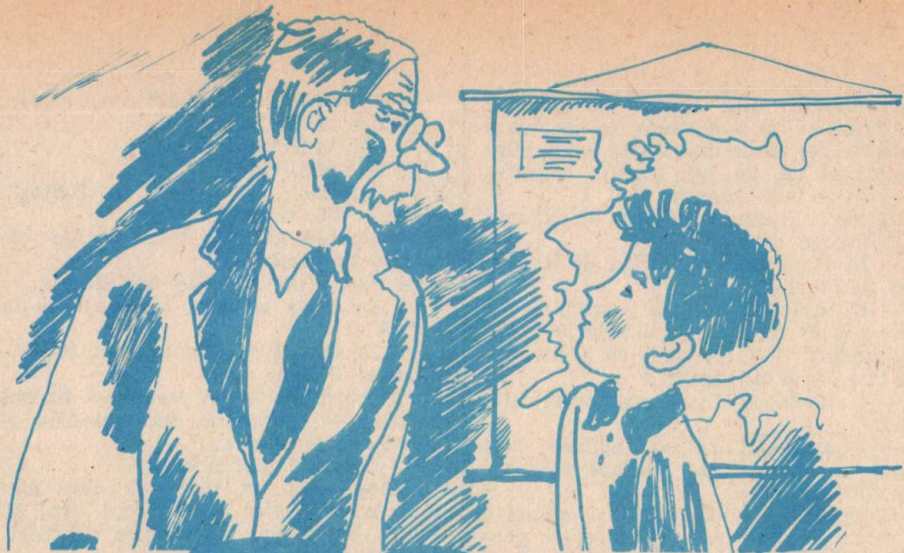
Un lup bătrîn, căruia îi căzuseră toți dinții, cu toată foamea care-l chinuia, nu se putea obișnui să mîncească iarbă. Pentru a se îndemna la așa ceva, ieși într-o poiană unde păștea o turmă de oi, cu gîndul să pască împreună cu ele. Oile însă, cum îl văzură, o rupseră la fugă.

— Stați, că nu vă mai pot face nici un rău ! — se rugă lupul de ele.

Oile însă nu-l ascultară. Rămas singur, lupul fu văzut de cîinii de pază, care se repeziră după el. Flămînd și slăbit, lupul o rupse la fugă cu ultimile puteri, zicîndu-și :

— Ce ființe mărginite și ne-nțeleghătoare sînt și oile astea !...

CONSTANTIN DIACONU

CEASUL

schită de ȘTEFAN ZAIDES

De câte ori mă uitam la ceas, Victor Bologa ofta și privea distrus în tavan.

— Ei ? ! îl întrebam eu nu tocmai contrariat.

Victor ofta iar :

— Nu ți-am spus, bre, omule, o dată ? ! Nu țe mai uita la ceas !

Rideam :

— De ce ?

— Așa ! Tu te uiți la ceas, profesorul se uită la tine, te vede cum te tot uiți la ceas, se supără și își zice : „Aha ! E obraznic ! N-are răbdare. Nu-i nici atent. Ia să-l ascultăm !” Și pac !, mă aleg cu un 3 !

— Nu-i clar ! replicam.

— Ba, e mai clar ca ziua !

— Adică ?

— Adică așa : că ne scoate pe-amin-doi, să nu zici tu că are ceva cu tine. Or, dintre noi doi, numai eu... nu știu lecția !

În momentul acela pricepeam. Dar, fie că era prea târziu, și eu îl exasperasem de acum pe profesor, fie că, în fapt, îl exasperase chiar Victor cu figura lui pe care treceau, rînd pe rînd, toate apele neliniștii. Că o dată și auzeam : „Bologa și Baltag, la lecție !” Glasul profesorului, vezi bine !

În fața tablei, ștersă ogindă, ne făceam mici-mici, încît mai să nu ne mai găsească nici vorba profesorului.

— Păi, Baltag, ia să spui dumneata cum cum o duceau francii sub mero-vingieni ? !...

Evident, săream de bucurie : parcă

ce altceva rumega mintea mea decît grija pentru amăriții aia de franci sub mero-vingieni ? !

De regulă, pe la aprecierea că aș fi răspuns de 8 sau 9 mi se sugera să tac ; nu de altceva, dar să nu cumva să rămînă prea puțin timp pentru amicul meu Victor. Și tăceam ; pentru că, deși nici 8 și nici 9 nu pot fi vreodată egali cu 10, decît în condiții cu totul străine de catalog, erau, totuși, binevenite.

— ...Iar dumneata, Bologa, să ne povestești ceva despre... despre... carolingieni. Și fii atent, că Pepin cel scurt n-a avut o domnie prea scurtă... Și poți să nu-ncepi cu el ! sugera, cu bună-voință, profesorul.

Bologa, atent, o lua chiar de acolo de unde — era clar — profesorul n-ar fi dorit s-o ia. Și începea :

— Pepin cel scurt... ăăă... Pepin...

„Cu un singur ă”, sufla careva în batjocură.

— ...cu un singur ă — repeta, silitor, Victor.

— „Cu un singur ă — relua profesorul de istorie — de la papă... lapte ! Știi, ori ba ?

— Ăăă... știu — sughița de emoție Victor. Pepin a domnit în secolul 18, era fiu de rege și i-a doborît pe... pe... pe...

„Aquitani” ! — sufla careva din clasă.

— „pe anglicani ! relua victorios Bologa.

Profesorul fixa aprig cu privirea plafonul, să nu cadă peste Bologa, lua o gură de aer să se liniștească, apoi, când credea el că, da, s-a liniștit, spunea :

— În ce țară a domnii ?

Victor se îneca de emoție : ei, da, asta să-l întrebe, că asta știe !

— În Rongobaidia ! striga de tremurau geamurile.

— Ei, așa... — spunea profesorul, pe care toți îl vedeau că se află la capătul răbdării — ... se vede că ai învățat. De câte ori ai citit lecția ?

— De trei ori ! ți-a, sigur de reușită, Victor.

— Bine, treci... la loc ! spunea, voit calm, profesorul, dar, de fapt, la capătul răbdării.

Bologa pleca abătut ; avea atunci o mutră ! „Vedeți, mă, ce nedrept e profesorul ?” parcă spuneau privirile sale.

Clasa ridea. Pe furis, evident. Eu, ca o umbră, mă tiram molfuz pe urmele lui Victor. Nu-mi arunca o privire, nimic. Abia în bancă se-ntorcea și-mi ardea un ghiont :

— Fi-ți-ar ceasul de ris ! Și ți-am spus să-l lași naibii în pace... că-i ceas rău !...

...Astăzi, de cum a pășit în clasă, mi-a strigat voios :

— Bătrîne, a treia oră-i istoria, așa-i ! ?

— Da...

— Să dea naiba să nu-ți privești ceasul !...

— Ai învățat lecția ! ! ! ?

— ...că praf te fac ! O să toc ca un papagal și zece îl fac pe Attila !

Ce era să mai zic ? !

— Bine, mă, dacă vrei tu...

În clipa în care Attila a pășit pragul clasei, bineînțeles că, potrivit înțelegerii, n-am mai avut ochi decât pentru... ceas : îl tot priveam, din clipă-n clipă, de parcă cea mai mare grijă a mea ar fi fost că mi-l fură cineva.

La un moment dat și profesorul se impacientă :

— Mai lasă ceasul, Baltag, că te scot pe coridor !

Eu — de unde ! Parcă ce e mai aprig : să-ți spună profesorul să ieși pe coridor, sau te alegi cu vreo scatoalcă, ori vreun ghiont de la Bologa ? !

În cele din urmă, bietul om, exasperat, spuse :

— Ia fă matala pași... pînă la tablă ! Pe urmele mele și Bologa.

Ne-aliniam ca de obicei.

Cînd sălta privirea din catalog, profesorul îl zări :

— Dumneata ? îl chestionă el direct.

Dar Bologa își admira virfurile ghetelor cu atîta atenție, încît profesorul trebuia să repete întrebarea :

— Dumneata, Bologa ? ?

Bologa zimbi spășit :

— Păi, la lecție și eu !...

— Te-am invitat eu ? ! ?

— Păi, da... Că o dată cu Baltag... Ceasul... Eu, mereu...

— Închide gura și treci la loc ! se supără profesorul.

— Bine, dar de câte ori Baltag...

— Am spus să treci la locul tău în bancă ! ?

— ...și eu, că eu... Cu ceasul... tot bo-dogănea Bologa.

Profesorul își privi ceasul — timpul trecea ! — se supără de-a binelea și spuse clar și răspicat :

— Treci imediat la loc !

Bologa făcu un pas, dar cînd să-l facă pe-al doilea nu se mai urni și, întors iarăși cu fața spre catedră, mormăi :

— Da, dar ceasul, eu l-am...

Atunci profesorul deschise catalogul cu o asemenea dorință de a-l fi aruncat în capul cui-a, încît Bologa se și pregăti pentru o asemenea eventualitate.

— De luni de zile te-ascult !... Doar-doar să-ți îndrept nota, iar dumneata ?... Pe lingă faptul că nu înveți, că ești neatent la oră și, cu Baltag — care învață, totuși — tot manevrați nepricip-situl asta de ceas (și împunse cu dege-tul în direcția stîngii mele, unde se vedea ceasul împricinat), mai ai și tupeul să-mi conturbi ora și să... să...

— Păi, ceasul, tovarășe profesor ! Asta e — ceasul, cum ziceam și eu, că de el era vorba și...

Coborînd de la catedră, profesorul își lepădă ochelarii și veni de se uită — nici de la o palmă distanță — în ciuful rebel al lui Bologa.

— Băiețș ! suspină dînsul. Ia spune tu, băiețș, de câte ori ai tot privit, în bancă, ceasul lui Baltag ?

Bologa sălta și el privirile în tavan — chipurile să-și amintească ! — apoi spuse :

— Păi, eu am privit ceasul lui Baltag de... două ori ! Ba, nu — se corectă el imediat — de trei ori !...

— Buuun !... făcu profesorul. De... trei ori, da ?

— Da.

— Buuuun ! Atunci, trei... la loc, bă-iețș.

Bologa se așeză contrariat în bancă.

— Și cînd te gîndești — spuse el cu o voce de ți se făcea milă — că astăzi chiar învățasem lecția... Că tot o dasem în bară, data trecută, cu Rongobaldia... Azi tocisem o grămadă tocmai despre rongobalzi !...

Într-una din zile, eu și cu Mișu Cercel am mers la Casa pionierilor și șoimilor patriei să dregem niște exponate cu mici defecțiuni, cauzate de transport și care nu mai funcționau.

Mășteream de citeva ore la o sanie cu motor, folosindu-mă de schema anexată. Îi găsisem numaidecât hiba, citeva fire întrerupte în circuit și în timp ce lucram, fluieram abia auzit, din vârful buzelor un marș. Prietenul meu Mișu se împotmolise la combina de extracție a minereului, evident, o combină în miniatură. Dar nu știu de ce, el nici măcar nu încerca să găsească defecțiunea; sta și se uita și parcă construia ceva în minte. Să fie chiar așa de complicat, să nu știe ce are de făcut? mă întrebam. M-ar fi mirat acest lucru; Mișu Cercel citea o schemă la orele de atelier, dintr-o singură privire, oricât de sofisticată ar fi fost suprapunerea aceea de linii. Totdeauna mergea la sigur; un lucru apoi făcut de mîna lui, era fără cusur. Și atunci ce se întîmplase? Sau, va fi stînd el cu schema în față, dar gîndurile îi erau în altă parte. Asta mai curînd. Cînd și-a ridicat ochii la becul aprins din tavan, mi-am zis: Precîs că acum are să facă asociația, comparîndu-l cu soarele de pe cer și să scoată plăcuța de cobalt! Și-mi venise în minte întîmplarea, cum ne uitam noi în „Cuptorul so-

lar“, ducînd pe rînd plăcuța de cobalt la ochi, în vacanța de iarnă.

Ne propusesem să facem o vizită la combinatul din Hunedoara, să vedem cum se elaborează o șarjă de oțel; trebuia să mergem cu toată școala, dar pentru că ninsese peste noapte și cursele auto au fost întrerupte temporar, vizita s-a amînat. De altfel, datorită viscolului și școlile au fost închise pentru două zile. „Vrei să încercăm noi doi, pe jos?“ a zîs Mișu Cercel. Ca să nu fim nevoiți să străbătem cei peste zece kilometri pe șosea, am hotărît să trecem peste „cocoasă“, scurtînd drumul. După calculul nostru, trecînd dealul, în trei ore eram acolo; aveam apoi timp să ne și întoarcem pînă seara, mai ales că era soare și frumos. Mișu Cercel spuse că de mult aranjase cu unchiul lui, care era maistru oțelar; ba, într-un rînd i-a zis: Veniți, tu și cu prietenul tău, că vă bag eu în hală, vorbesc la poartă să vă lase să intrați și vin să vă iau.

Pornisem, deci, spre combinat, hotărîți să trecem cocoșa mîntelui. Dar abia că am urcat o sută de metri și ne-am împotmolit, stratul de zăpadă trecîndu-ne de genunchi. Renunțăm? am zis. Mișu a ridicat din umeri: N-avem încotro! Înainte să coborîm, am mai stat puțin să ne odihnim și să contemplăm priveliștea; era o vreme extraordinar

de frumoasă, iar zăpada strălucea în soare de îti lua ochii. Și cum stam noi acolo pe versant cu burta pe zăpadă, MiHu Cercel a scos plăcuța de cobalt, pe care o căpătase de la unchiul său și o avea la el, tocmai să putem să ne uităm în flăcările din cuptor, și am privit pe rînd în soare. „E cel mai fantastic cuptor!” ne minunam noi. „Uite cum clocotește oțelul!” „Ei, nu s-ar putea zice că n-am văzut, totuși, ceva!” am mai zis, pe cînd coboram, nevrînd să recunoaștem că a dat greș tentativa noastră de a escalada muntele, iarna.

Contrar părerii mele pe care mi-o făcusem despre el, stînd cu ochii la becul din tavan, MiHu Cercel mă întrebă:

— Ei, amice, cum ziceai că s-a întîmplat atunci în tabără, cînd i-ai urmărit pe ăia?

— N-am urmărit pe nimeni, ce-ți veni să întreb.

— Cum, nu ziceai tu că ai fost pentru o zi detectiv?

— Da, cu detectivul ai dreptate, începusem să-ți spun. Eram de cîteva zile într-o tabără de pionieri și școlari din munții Dornei; asta ai reținut, cred. Tocmai îmi notam în jurnal ultimele impresii cînd, la un moment dat, m-am trezit că îmi „împănnez” relatarea cu frînturi dintr-o discuție care venea din camera pionierului... Dar MiHu nu mă mai urmărea demult; eram gata să-i zic: Ai cumva la tine plăcuța de cobalt? Mă uitam la el cît de nedumerit pare în fața celui mic agregat, care fusese conceput și lucrat tot de un pionier, bineînțeles, și nu-mi puteam explica ce anume poate fi, că nu pricepe. Părea chiar încruntat; ceva, desigur, nu era în regulă.

— Chiar, nu știi ce ai de făcut? l-am întrebat, venind lîngă el. Mă lăudam puțin, dar începusem să fiu și răutăcios. Eu, ce-am avut de lucru, am și terminat; a fost o nimica toată. Dar tu? Ce-i așa de complicat aici, că te-ai împotmolit? Mă lași puțin pe mine, să văd...

— Prinde cap la cap cele două sîrmuțe desfăcute în mustăți, de pe bobina cu izolat roșu, a zis MiHu Cercel, de parcă am fi inversat rolurile; eu fiind acela care nu știa ce are de făcut.

I-am urmat sfatul; am atins capetele celor două sîrmuțe pe care mi le-a arătat și beculuțel de control din fereastra agregatului s-a și aprins. Asta era tot? Le-am sudat și le-am înfășurat în izolir-band.

— Văd că știai ce are, de ce atunci nu le-ai prins tu? i-am zis contrariat. Într-adevăr, nu trebuia decît să prinzi cele două sîrmuțe!

— Nu asta e important, a murmurat el, cu gura altuia, parcă. Am făcut o sută, poate o mie de calcule; mi-e capul ghem.

— Ce calcule? Faptul devine interesant!

— Pe mine mă interesează de ce se descarcă bateriile. Că asta e hiba... Așa cred, aici am ajuns cu calculul. Poate o defecțiune la bobinaj?...

— „De ce se descarcă”..., am murmurat eu cuvintele lui. Dar nu pentru asta am fost noi trimiși aici! mi-au zburat cuvintele, fără să mă gîndesc prea mult.

— Atunci pentru ce? mă repezi el, cu reproș. Doar ca să legi două lițe? Asta putea s-o facă oricine, și supraveghe-torul de sală, nu-ți trebuie neapărat să cunoști...

— De acord! am sărit în picioare. Spune, ce trebuie să fac? Era ca și cînd aș fi vrut să recuperez ziua pierdută...

— „Să recuperezi?” spuse MiHu Cercel și-și stăpîni cu greu un zîmbet ironic. La tine, observ bine, nu există pierdere, totul se află imprimat pe bandă cu program, în calculator?!

— Dacă ai de gînd să rizi mai mult, îi zic, găsesc un alt subiect mai amuzant. Dar te las să mă înțepi, în acest fel, poate ți se descarcă bateria! și bat cu degetul la cap. Prietenul meu, MiHu, în loc să-i sară mustarul, rîde și-mi prinde brațul de plecare. Supraveghe-torul de sală ne-a mulțumit, asigurîndu-ne că are el grijă, de aici înainte, ca micii vizitatori să nu mai umble la exponate, sau să le încerce, curioși să vadă cum merg.

— N-a fost cine știe ce! m-am grăbit să răspund și pentru MiHu, care, prins iarăși în calculele lui, în loc s-o ia spre ușă, pornise invers și era gata să intre într-un panou.

Afară, razele soarelui primăvăratice ne-au învăluit sub un duș cald. Și nu știu ce-mi veni să zic:

— Ți-amîntestî, Mihule, cînd am mers și am stat cu burta pe zăpadă, pe deal și priveam în „cuptorul solar” prin plăcuța de cobalt?

Dar MiHu Cercel nu mi-a răspuns în nici un fel.. Parcă nu mă auzise. Pe semne, că și pe drum, după ce se despărțise de micul agregat din sala de exponate, prietenul meu mai făcea încă, la calcule.

HELIOPLANUL

Nu va știți, traduceți acest cuvânt. Într-adevăr, **helio** vine de la **helios** = soare. Nu e nici o greșeală: aparatul de zbor din imagine folosește energia solară.

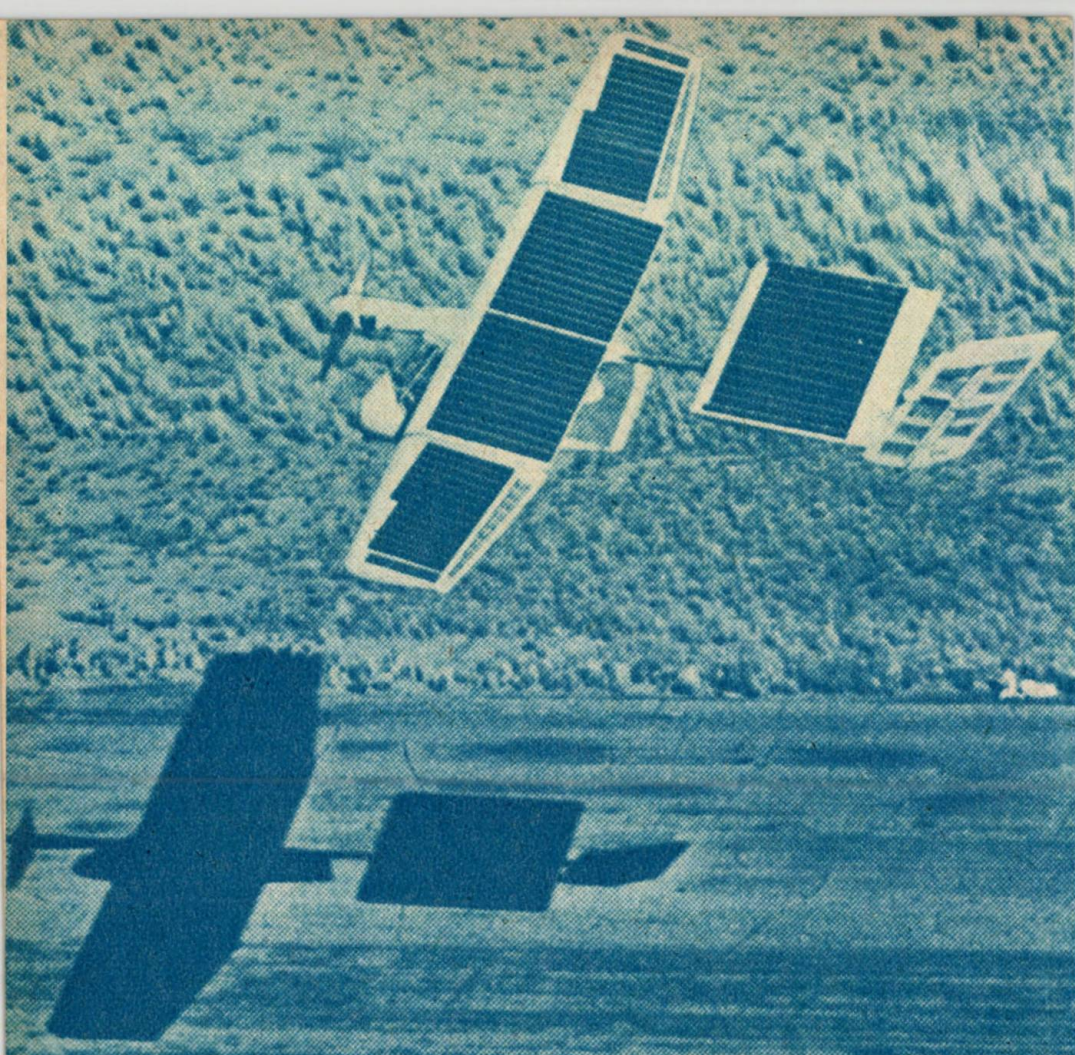
Nimic de mirare în acest veac al înțoarcerii tuturor speranțelor către astrul zilei. Aceasta nu înseamnă că reușita constructorilor nu merită aplauze. Sau că a fost ușoară.

Echipa realizatorilor este a același tineri californieni conduși de Paul MacCready, care a creat celebrele avioane ridicate în aer numai de forța musculară. Amintim cititorilor că acele bijuterii ale aerului sînt foarte sensibile, ele evitînd să înfrunte fie și o adiere de vînt de 1 metru pe secundă. Pe de altă parte, aceste aparate nu se ridică mai sus de cîțiva metri de la sol.

Noua creație a grupului amintit, pe lîngă caracteristica principală — alimentarea solară —, prezintă un interes deosebit, pentru că depășește caracterul de curiozitate oarecum sportivă, întrucît aparatul creat este robust, rezistent și manevrabil ca orice avion.

În ceea ce privește alimentarea, noul tip de avion este în întregime solar. Dacă încercările din trecut asociau bateriilor solare un rînd de acumulatori bine încărcăți, aparatul de care ne ocupăm decolează de la bun început cu ajutorul energiei captate din radiația solară. Urcînd curajos și zburînd cu 50—60 km/h cînd vremea este frumoasă, el poate plana încă mult după aceea, exploatînd altitudinea atinsă, înainte de a ateriza.

Primul avion de acest tip a fost numit „Gossamer Penguin” ; avea o anvergură de 21,9 m și o suprafață a aripilor de 27,6 mp (1). Acest aparat nu era decât adaptarea solară a unui avion „muscular”, ca atare fragil și foarte ușor (23 kg fără celulele solare !). Numeroasele zboruri ale acestui aparat au servit punerii la punct a adevăratului avion solar : „Solar Challenger”. Procurându-și 16 128 de celule solare cu strat subțire (300 de microni), respinse pentru defecte minore de la programele spațiale, constructorii au capitonat cu ele 68 la sută din extradusul noului aparat — aripa și ampenajul orizontal —, însumind 21,9 metri pătrați de celule solare. Pentru a le putea cuprinde, ampenajul orizontal a fost supradimensionat, cum se vede în imagine (2), iar aripa este în cea mai mare parte plană din același motiv. Montarea celulelor permite utilizarea lor în totalitate sau parțial, după nevoie.

Speranțele specialiștilor sînt imense.

După zborul Paris—Londra planificat pentru vara acestui an, constructorii helioplanului își vor concentra eforturile asupra sporirii puterii aparatului. Calculele arată că avionul solar va putea depăși altitudini de 20 000 de metri — lăsînd în urmă, între altele, pericolul de a fi eclipsat de nori.

Să ne amintim că ceea ce obligă orice avion să aterizeze este autonomia sa de zbor limitată. Ea depinde numai de rezerva sa de combustibil (unele aparate moderne sînt realimentate în plin zbor cu ajutorul unor avioane-rezervor). Helioplanul poate zbura cîtă vreme se află în bătaia soarelui. În principiu, un aparat ideal, alimentat fără întrerupere de radiația solară, poate zbura la nesfîrșit !

Dacă această performanță pur teoretică este greu pînă și de imaginat, dezvoltarea unei aviații solare bazate pe virtuțile celulelor fotovoltaice trebuie în mod necesar avută în vedere de viitologii.

MISIUNEA ALFA

1

Scenariu și desene : KIRALY VILMOS

ESCALA PE LUNĂ VA
FI FOARTE SCURTĂ. MIINE
NE CONTINUĂM CĂLĂTORIA.

REALIMENTAREA
CU COMBUSTIBIL
A ȘI FOST FĂCUTĂ.

FACEM O
PLIMBARE
PRIN STAȚIE?

DESIGUR
MARIA.

NAVA E GATA
PENTRU MAREA
CĂLĂTORIE.

ȘI ECHIPAJUL DE
ĂSEMENEA, CĂPITANE.

LA REVEDERE
PRIETENI DE
PE LUNĂ.

CENTRUL SPAȚIAL
VĂ DOREȘTE O
CĂLĂTORIE PLĂCUTĂ

MULTUMIM

CLEPSIDRA GÎNDURILOR

de PATIȚA SILVESTRU

Deși la izvor fiecare fluviu este un piriu, nu toate piraiele ajung fluviu.

Pentru cine vorbesc faptele, cuvintele sună în plus.

A gândi într-o limbă valorează mai mult decât a vorbi în mai multe limbi lucruri negândite.

Inițiativa este gândul ce sare ștacheta faptei.

O calitate reală este mai des însoțită de modestie decât una fictivă.

Virsta în sine nu poate impune nici o valoare, dar valoarea poate impune orice virstă.

NE APROPIEM DE
ȚINTA CĂLĂTORIEI
NOASTRE

ICI MISIUNEA AFR
URVOLĂM PLANETA
E O ORBITĂ
CUATORIALĂ. APARA
ELE INDICĂ PREZEN
A UNEI ATMOSFERE
RAREFIATE, TOTUȘI
PLANETA PARE
IPSITĂ DE VREO
FORMĂ DE VIAȚĂ.
AR VOM MAI VEDA
DUPĂ CE VOM LUA
CONTACT DIRECT.

PREGĂTIȚI-VĂ
PENTRU COBORÎRE

ATAȘAȚI-VĂ CENTURILE.
DECUPLEZ PILOTUL
AUTOMAT ȘI PREIAU
COMANDA!

DUPĂ INDICAȚIILE
APARATELOR, AM COBORÎT
EXACT ÎN ZONA CARE ERA
PREVĂZUTĂ

E mai avantajos să vorbească opera
ta despre tine, decît tu despre ea.

La șes movilele par înălțimi, iar la
munte numeroase culmi trec neobservate.

Ne asemănăm prin vorbe și ne deosebim prin fapte.

Caracterele se definesc mai deplin la
lumina de fulger a unor grele încercări,
decît de-a lungul anilor de acal-

mie.

Avantajele imediate ale minciunii nu
sînt niciodată compensate de daunele
ulterioare.

Răzbește în viață doar cel ce se teme
de laude și nu se sperie de critici.

Nu putem avea amintiri frumoase
din locurile unde n-am lăsat urme frumoase.

Este mai important să dorești doar

PARCĂ AR FI RUINELE
UNEI CONSTRUCȚII.

CU SIGURANȚĂ
SÎNT RODUL ĂCTIVI-
TĂȚII UNOR FIINTE
RAȚIONALE.

TOTUL ARATĂ DE
PARCĂ AICI AR
FI AVUT LOC UN
CATACLISM NUCLEAR.

POATE CHIAR UN
RĂZBOI ATOMIC!

... ÎN URMA CERCETĂRII GLOBALE A
ÎNTRERII PLANETE NU AM GĂSIT
NICI O FIINȚĂ VIE, NICI UN SUPRAVIEȚUITOR
AL CONFLĂGRĂȚIEI NUCLEARE CARE S'A
DEZLĂNTUIT PROBABIL CU CÎTEVĂ MII
DE ANI ÎNAINTEA SOSIRII NOASTRE AICI.
CIVILIZAȚIA PLANETEI ALFA TREBUIE
SĂ FI FOȘT STRĂLUCITOARE, CU TOATE
CĂ MESAJUL PE CARE L-AU LĂSAT PESTE
VEACURI VIZITATORILOR DE PE ALTE ASTRE
ESTE DOAR TĂCEREA TRISTĂ A UNEI
EPOCI APUSE.

SĂ FIE O PILDĂ ȘI
PENTRU NOI PĂMÎNTENII,
IATĂ UNDE DUCE FURIA
GARBĂ A UNUI RĂZBOI,
CU TOATE CĂ DE
MAI BINE DE UN
SECOL CIVILIZAȚIA
NOASTRĂ A SCĂPAT DE
ACEST FLAGEL.

ȘI ACUM SPRE
CASĂ, SPRE PLANETA
CARE A UITAT CE-I
RĂZBOIUL!

CLEPSIDRA GÎNDURILOR

ceea ce poți avea, decît să ai tot ce
ți-ai dorit.

Fizic creștem numai pînă la o vîrstă,
moral toată viața.

Pe scara valorilor ne ridicăm numai
pînă la înălțimea realizărilor.

Pionierii sînt o speranță, uteciștii o
devenire, comuniștii o certitudine.

Cînd prea mult timp ai fost o spe-
ranță, cu greu mai ajungi o împlinire.
Elevul protejat este în viață omul
cel mai neajutorat.

Dintre febre numai cea spirituală in-
dică sănătatea.

Pro Design

elevi economisirea la **CEC** vă răsplătește întotdeauna

DIN TAINELE VIETII

Din Almanahul „Cutezătorii“ 1982 nu putea lipsi reîntîlnirea cu animalele preistorice a căror biografie a fost urmărită cu atîta interes de cititori în paginile revistei noastre. De astă dată vi-i prezentăm pe acești giganți în cadrul perioadei geologice în care au trăit.

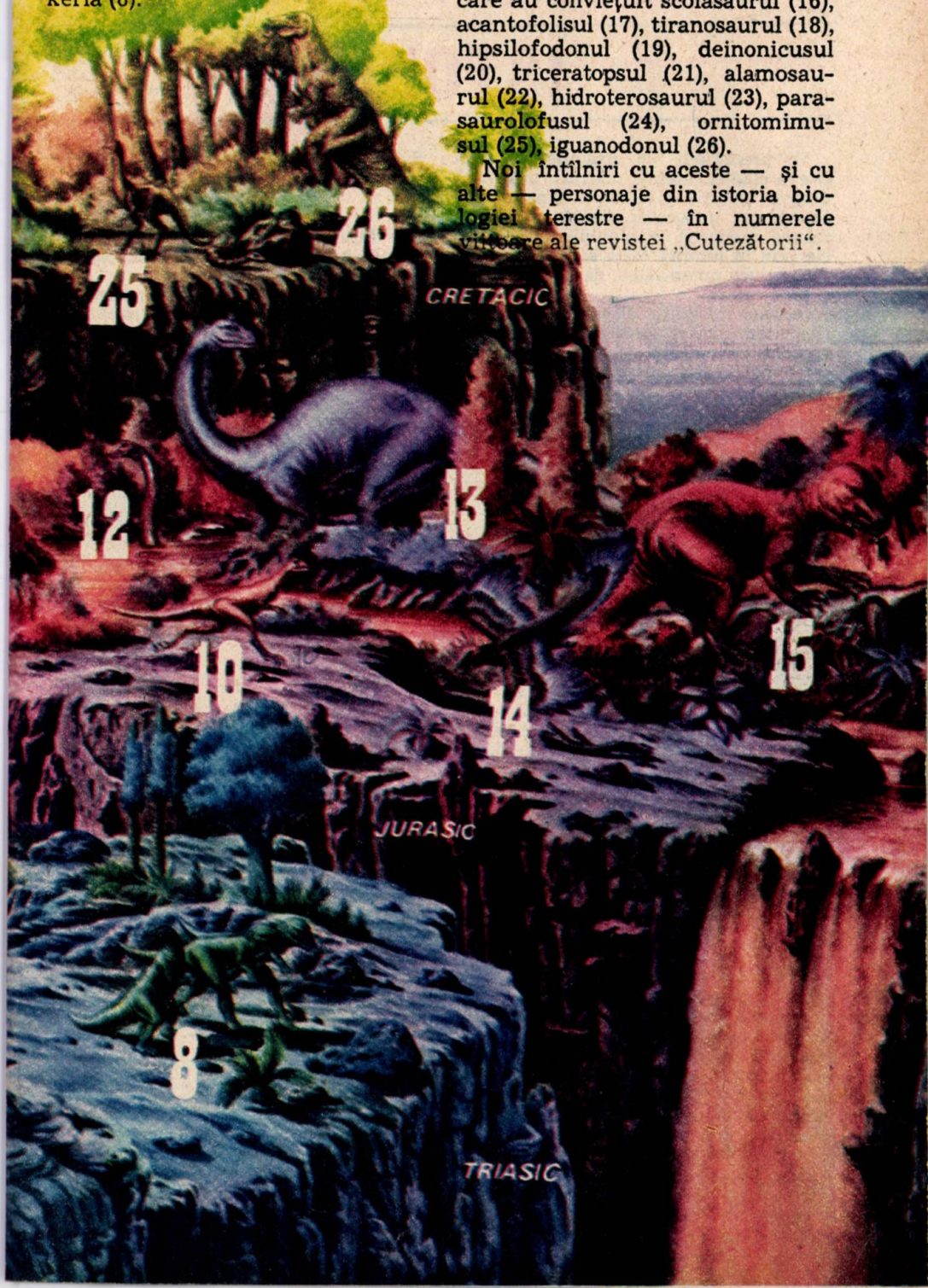
De jos în sus și de la stînga la dreapta avem :

Triasicul (albastru), în care s-au dezvoltat saurisucul (1), ornitosucul (2), proterosucul (3), platerosaurul (4), pterosaurul (5), tanistrofeul (6), cinognatul (7), euparkeria (8).

Jurasicul (mov), în care stăpîinii Pămîntului au fost stegosaurul (9), compsognatul (10), brahiosaurul (11), apatosaurul (12), diplococusul (13), arheopterixul (14), allosaurul (15).

Cretacicul (ocru), perioadă în care au conviețuit scolasaurul (16), acantofolisul (17), tiranosaurul (18), hipsilofodonul (19), deinonicusul (20), triceratopsul (21), alamosaurul (22), hidroterosaurul (23), parasaurolofusul (24), ornitomimusul (25), iguanodonul (26).

Noi întîlniri cu aceste — și cu alte — personaje din istoria biologiei terestre — în numerele viitoare ale revistei „Cutezători”.

EDIFICII AL CĂROR ARHITECT A FOST ISTORIA

Vă prezentăm în paginile de față câteva clădiri celebre, mărturii grăitoare despre valorile civilizației umane. Fie că aparțin trecutului, fie că țin de viiunea modernă a omului-constructor, ele pun în lumină forța expresivă a tot ce produce umanitatea, de la începuturi și pînă astăzi.

Însoțim imaginile alăturate cu gîndurile cîtorva mari constructori, arhitecți, oameni de cultură și filozofi asupra celei mai vechi dintre arte. Aforismele au fost desprinse din lucrarea arh. Gh.

Săsărman, „Funcțiune, spațiu, arhitectură” (Ed. Meridiane, 1979).

● Mai înainte de a fi o artă, arhitectura e o necesitate a vieții sociale (D. Berindei).

● Și dacă muzica este arhitectura sunetelor, arhitectura este muzica spațiului (I. D. Berindey).

● Căci arhitecții au fost întotdeauna cei mai buni cronicari (G. M. Cantacuzino).

● Arhitectura depinde de epoca sa. Ea este cristalizarea structurii sale interioare, dezvoltarea progresivă a formei sale (L. Mies van der Rohe).

● Arhitectura este muzică solidificată (Novalis).

● Arhitectura este arta de a aranja și de a decora edificiile ridicate de om, oricare le-ar fi destinația, în așa fel încât vederea lor să contribuie la sănătatea, la forța și la plăcerea spiritului (J. Ruskin).

● Arhitectura este o artă și o știință. Artă de a clădi trainic și frumos. Este arta dictonului clasic: 'utile et dulce' (I. D. Trajanescu).

● Arhitectura are un sens politic, pentru că edificiile publice fac podoaba unei țări; aceasta e temelia unei națiuni (...); ea face ca poporul să-și îndrăgească țara natală și această pasiune este la originea tuturor marilor acțiuni în sinul unei comunități (C. Wren).

● Uneori un oraș prezintă tot atita varietate cit oricare edificiu, și se înalță cu aceeași îndrăzneală (F. L. Wright).

● Arhitectura este destinată a servi procesele de muncă, de odihnă sau cultură, pentru care creează un cadru material, în primul rând sub aspect utilitar (G. Curinschi).

● Arhitectura este o muzică încremenită (Goethe).

● Artă a străzii și a mulțimii, arhitectura contribuie la cultura estetică și practică a poporului și e mai mult ca oricare altă artă de pedagogie socială (D. Gusti).

● Ea (arhitectura) este începutul artei (Hegel).

● Rolul de a cuprinde ansamblul civilizației, de a controla și dirija dezvoltarea mediului de viață revine arhitectului. Din acest motiv, arhitectul trebuie să fie un om de cultură universală (Hara Hiroshi).

● Arhitectura este Marea Carte a Umanității, expresia principală a omului în diferitele sale stări de dezvoltare, fie ca forță, fie ca inteligență (V. Hugo).

● Construcția este ca să țină; arhitectura — ca să emoționeze (Le Corbusier).

● Arhitectura și urbanismul, care sînt mijloacele prin care oamenii asigură propriul lor vițel cadru său util, exprimă cel mai just valorile materiale și morale ale unei societăți (Le Corbusier).

● Arhitectura nu este o artă, ci o funcție naturală. Ea crește pe sol asemenea animalelor și plantelor (F. Léger).

● Arhitectura este istoria vie a popoarelor rostită în limbajul abstract al materiei (P. E. Miclescu).

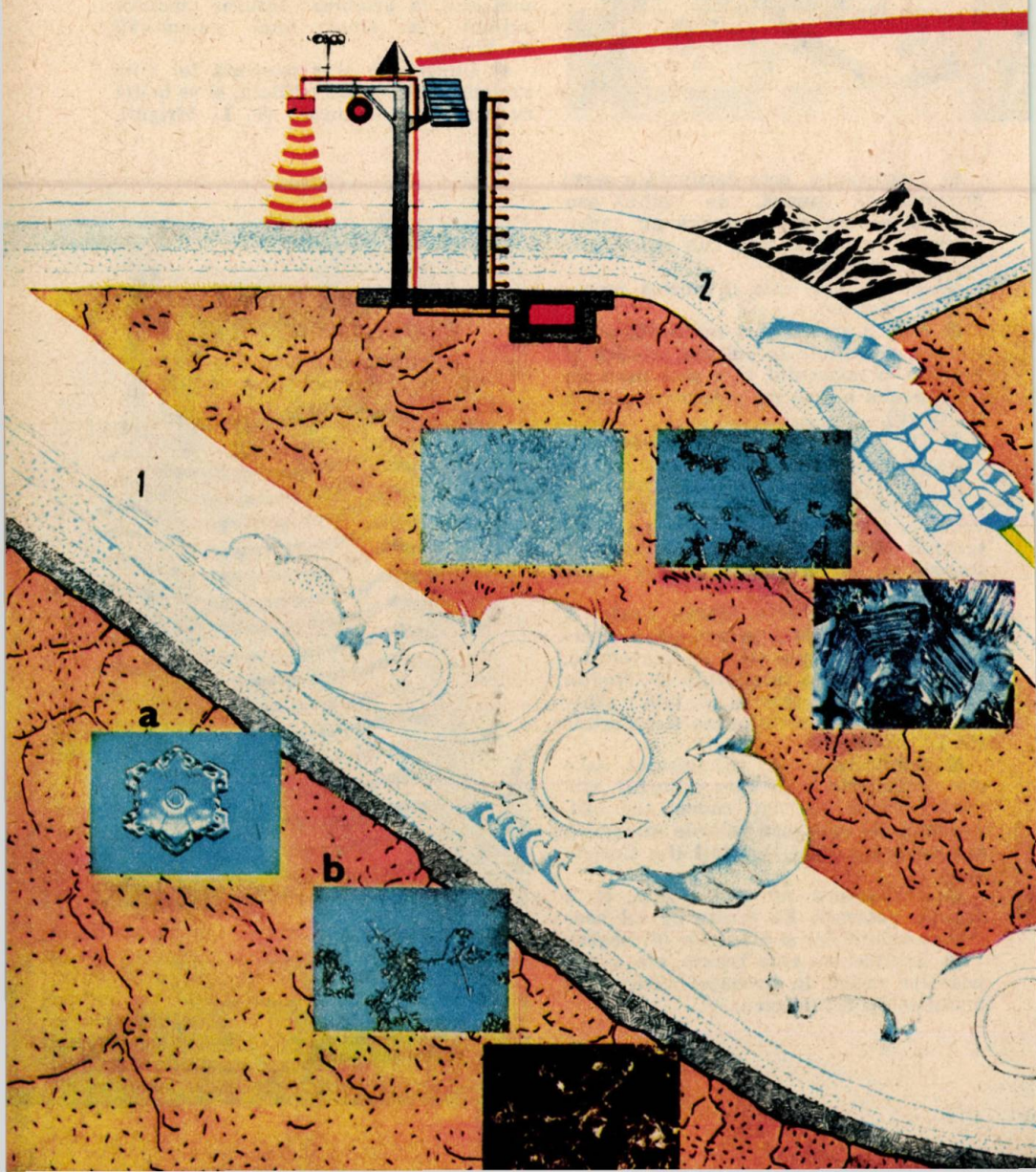
CUM SE FORMEAZĂ AVALANȘELE

În esență, o avalanșă este rezultatul alunecării unui strat de zăpadă peste un altul. Cauza este depășirea de către greutatea stratului de zăpadă a forței de coeziune a cristalelor care îl formează.

Unele forme ale fulgilor de zăpadă (cele în stea) rămân stabile pe locul în

care au căzut chiar și în cazul unei pante de peste 80 de grade. Dimpotrivă, cristalele de gheață rotunjite (fulgi de zăpadă spărți sau topiți) nu rezistă decât rareori fără să cedeze la o înclinare de 45 de grade.

După cum rezultă din studiile întreprinse către sfârșitul vieții sale de Henri

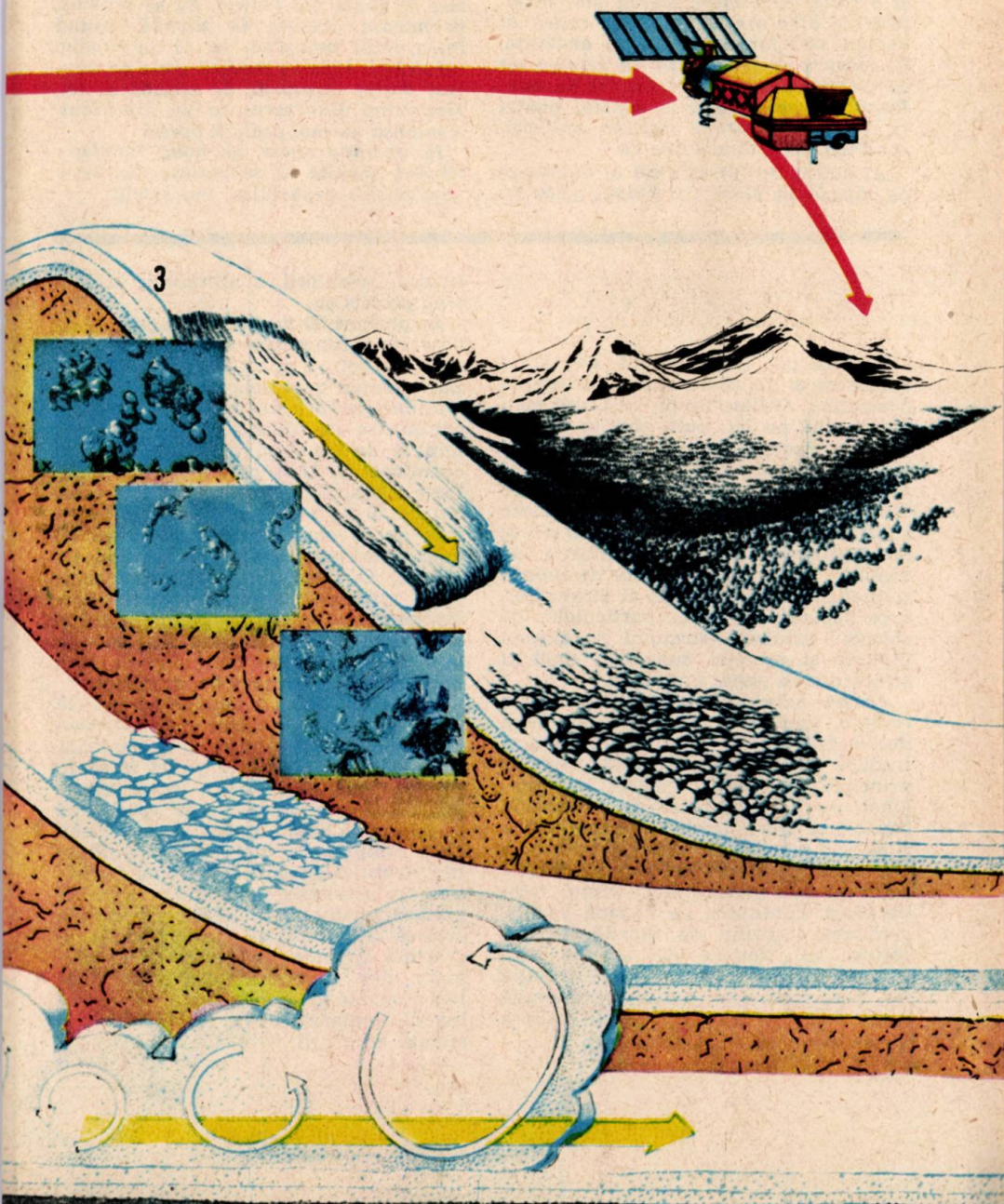

Coandă, cristalele de zăpadă apar într-o multitudine de forme cu însușiri diferite. De-a lungul existenței lor, ele suportă diverse transformări. În general, fulgii de zăpadă, cu multe ramificații care se „agață” între ei, rămânând stabili, devin cu timpul fie ace de gheață, fie „degetare” sau granule care alunecă lesne.

Greutatea stratului de zăpadă, configurația terenului, forma cristalelor, temperatura fac avalanșele să nu fie întru totul identice. Specialiștii le împart în

trei grupări. Urmăriți, în vreme ce citiți textul nostru, cele trei cazuri din planșa de mai jos.

Primul tip (1) îl formează avalanșa de zăpadă proaspătă. Este cazul majorității avalanșelor. Ele se produc în cursul ninsorii sau îndată după aceasta, atunci când acumularea zăpezii dezechilibrează stratul depus. Când zăpada proaspătă cade pe timp geros, ea este prăfoasă. În acest caz stricăciunile sînt opera norului de zăpadă stîrnit de avalanșă și precedînd-o. Această parte

aeriană a avalanșei se prelungește dincolo de panta de alunecare. Fotografiiile care însoțesc desenul indică formele pe care le ia zăpada antrenată în formarea tipului respectiv de avalanșă. În cazul celei de zăpadă proaspătă (1), imaginea foto de sus (a) prezintă un fulg de zăpadă proaspătă. Ninsorea se depune pe un substrat mai vechi, alcătuit din fragmente de cristale înghețate (b), format la rândul său peste o crustă retopită de granule lipite.

După cum indică desenul, pătura de zăpadă proaspătă alunecă peste cea veche, înghețată, stirnind un adevărat nor de zăpadă prăfoasă. Pe măsură ce coboară panta, aceasta formează vîrtejuri de aer, care dau norului proporții și o forță distructivă mereu mai mare. Săgețile albe arată sensul de rotire al acestor vîrtejuri, care fac ca avalanșa, pe măsură ce înaintează, să smulgă tot ce întilnește în cale. Acest fel de avalanșă nu se oprește la capătul pantei ci, după cum arată săgeata galbenă, continuă mult dincolo de ea.

Al doilea tip (2) este cel al avalanșei de zăpadă în plăci. Cu timpul, datorită

și frigului, stratul de zăpadă depus devine compact. Pătura pare stabilă, dar se poate întimpla ca stratul inferior ei să cuprindă, ca în fotografiile din dreptul tipului (2) de avalanșă, fragmente cristaline de gheață rotunjite sau nu, ca și „degetare” de gheață. Avem de-a face cu un adevărat covor de rulmenți. La prima supraincălcare a stratului, fie și trecătoare, provocată, de exemplu, de trecerea unui schior, pătura superioară se desprinde și pornește la vale. După cum se vede în desen, placa de zăpadă compactă se sparge în bucăți mari, care alunecă destul de ordonat, pierzîndu-și forma numai la sfîrșitul pantei, unde se oîrșește.

Al treilea tip (3) este cel al avalanșei zise de fontă (de topire). Ea se produce primăvara. Pătura de zăpadă nefiind întru totul omogenă, în ea se produc infiltrații. Acestea macină zona de contact dintre straturile de zăpadă și sol, favorizînd alunecarea ca un lubrifiant. Avalanșa nu mai poate fi oprită.

În imagine apare și noua instalație Nivôse, menită să semnaleze din timp „avalanșele probabile”, via satelit.

S.O.S. AVALANȘĂ!

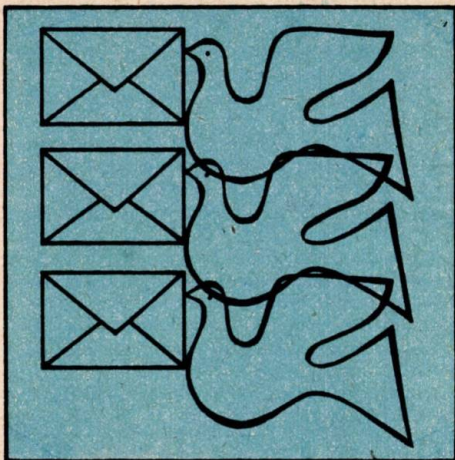
Socotite pe drept cuvînt adevărate catastrofe și avînd nu o dată consecințe dramatice, avalanșele nu sînt, așa cum părea pînă nu de mult, absolut imprezicibile. Factorii de care atîrnă declanșarea unei avalanșe sînt: creșterea greutateii stratului de zăpadă; ridicarea temperaturii, care poate face să alunece stratul superior de zăpadă; diferența de temperatură dintre straturile de zăpadă; coeziunea cristalelor de zăpadă și coeficientul de frecare al straturilor, care depinde de forma particulelor de zăpadă; grosimea stratului de zăpadă inferior și a celui superior; unghiul straturilor pe panta muntoasă.

Aceste date pot fi introduse într-o ecuație, aptă să indice probabilitatea declanșării unei avalanșe. Pentru a traduce în realitate această idee de principiu, specialiștii francezi au imaginat un post automat de observație capabil să ofere datele necesare pentru a se da alarma în zona amenințată. Posturile de observație numite Nivôse transmit date privind norii, vîntul, temperatura, cantitatea de zăpadă căzută, grosimea stratului de zăpadă, temperatura lui, tipurile de cristale care compun straturile urmărite, evoluția lor. Ele, cînd este cazul, semnalează avalanșele din zonă, cu detalii asupra

tipului, orientării, a altitudinii la care s-au produs etc.

În prezent 70 de asemenea posturi de observare funcționează în Alpii francezi. Structura aparatului este simplă. Ea cuprinde o consolă instalată la 5 m înălțime pe care sînt montate captoare-emitaătoare de ultrasunete în mică diferență de fază, un termometru și un anemometru. Un catarg traversează toate straturile de zăpadă. El este echipat cu 20 de captoare plasate la intervale de 20 cm. Acestea culeg date cu privire la temperatura straturilor de zăpadă. O instalație electronică dirijează alimentarea cu energie a instalațiilor, înmagazinează datele culese și le rezumă în mesaje codate pe care le transmite la fiecare trei minute prin satelit stației centrale de urmărire.

Simpla colectare a datelor nu rezolvă însă problema. Corolarul ei îl formează declanșarea preventivă a avalanșelor, după o tehnică pusă la punct și ea în ultimii ani. Mai exact, aglomerările periculoase de zăpadă sînt spulberate cu ajutorul unor explozivi ușori sau gaze comprimate înainte ca modificările stratului să pună problema formării unei avalanșe. Instalațiile de transportare, printr-un teleferic special, a încărcăturilor explozive la locul dorit reprezintă o investiție destul de costisitoare, dar siguranța turismului montan o merită. Nu peste multă vreme pericolul avalanșelor va rămîne de domeniul amintirii.

CÎTE CEVA DESPRE COLUMBOFILIE

În acest an Direcția generală a poștelor și telecomunicațiilor a pus în circulație o emisiune formată din șase valori „Columbofilia”, tipărită în sistemul tiefdruck, în șase culori, valoarea 3,40 lei, avînd un tiraj de 250 000 de exemplare.

Istoria conține numeroase date asupra creșterii porumbeilor în vederea folosirii lor la transmiterea rapidă a informațiilor. După Herodot, perșii, asirienii și babilonienii aduceau la Atena porumbei tocmai în acest scop. Vechi tablouri egiptene și basoreliefuri romane păstrate pînă la noi reprezintă porumbelul mesager.

Pliniu cel Bătrîn descrie la rîndul său această specie. El a lăsat scrieri despre asediul orașului roman Mutina (azi Modena, în Italia), în cursul căruia Decimus Brutus a expediat prin porumbei mesaje de război. Legiunile romane aflate în expediție erau înzestrate cu porumbari mobile. Acest obicei a fost luat și de pescari, care, lansîndu-i, anunțau apariția bancurilor de pești.

Geronimo Cortes, în 1613, redă în cartea sa „Animales terretres y volatiles”, porumbelul uriaș de Valencia, porumbelul zburător de Catalonia și porumbelii mesageri, ca și utilizarea acestora.

Pe noi însă ne interesează numai porumbeii volajori (numiți și mesageri, curieri, călători, poștași, poștari, porumbei-poștă). Aceștia au zborul rapid, un dezvoltat simț al orientării, sînt rezistenți și revin cu regularitate „acasă”, fiindcă fiecare rămîne „legat de porumbăria în care s-a născut și a crescut”.

După corăbierii Egiptului antic, care duceau cu ei porumbei călători pentru

a-și vesti întoarcerea acasă, îi folosesc grecii în secolul al V-lea î.e.n., pentru a anunța rezultatele victoriilor militare și ale... jocurilor olimpice.

Romanii, la rândul lor, după cum arată în scrierile sale Marcus Varro între anii 127 și 116 î.e.n., îi foloseau pentru a transmite rezultatele concursurilor sportive (hipice, de gladiatori).

În veacurile al VII-lea și al VIII-lea, arabii au organizat o rețea de poștă cu porumbel, efectuând în acest fel legătura între unele orașe și chiar pe distanțe foarte mari, folosind porumbel-poștași de schimb. Acest sistem a fost preluat și de alte țări care l-au aplicat, printre care Siria și Persia.

Porumbelii-mesageri erau, bineînțeles, folosiți în acea perioadă și în scopuri militare.

Acum o sută de ani, când Napoleon al III-lea a fost învins la Sedan și Metz de prusieni, serviciile poștale din capitala Franței s-au închis. Viața însă își cerea drepturile. După numeroase încercări de a înlocui poșta feroviară, René Dagron a microfilmă — pentru prima oară în lume — corespondența poștală și, cu ajutorul unui porumbel, a expediat-o într-un cilindru ușor. El a realizat peste 100 de trimiteri purtând ștampila ofi-

cială a poștei. Astfel s-au născut columbogramele.

Dar poșta cu porumbelii a mai fost folosită în Europa. Încă în anul 1572, istoria consemnează că în cursul asediului orașului Harlem au fost utilizați porumbelii pentru a transporta poșta, fapt ce s-a repetat și la asediul orașelor Lejda și Veneția. În 1815, firma Rotschild înștiința cu ajutorul porumbelilor o bancă londoneză despre înfringerea lui Napoleon la Waterloo, câștigând astfel un avans de trei zile la bursă.

În războiul franco-prusian din anii 1870—1871 și mai târziu, în primul război mondial (1914—1918), poșta și transmisiunile militare au folosit în mod organizat porumbelii.

Printre rasele cele mai bune, care nu rareori au format subiectul unor emisiuni filatelice, se remarcă „porumbelul voiajor de Valencia”, având 400 grame, introdus în Spania încă din secolul al VIII-lea de către arabi, folosit și de căpitanul spaniol Cortez pentru a transmite știrile între insula Mallorca și peninsula Iberică pe o distanță de 186 km.

Renumiți sînt și „porumbelii-voiajori chinezi” cu ochii albaștri-roșii, despre care avem știre din anul 1753. Alte specii de porumbelii folosiți în China în același scop aveau fixate pe spinare mici fluiera, confecționate din bambus, pentru a îndepărta păsările răpitoare.

În Europa medievală au apărut mai târziu, fiind aduși de navigatorii olandezi de la Bagdad. Ei erau din rasa pe care Darwin a numit-o „porumbelul mesager persan”.

Mai sînt și alte rase renumite, în special cele germane, olandeze, belgiene, engleze, americane, elvețiene.

Și românii au creat rase cunoscute în întreaga lume ca : zburătorul românesc de Arad, porumbelul bălțat românesc, jucătorul gălățean vinăt-bălțat, jucătorul pestriț-bălțat de Satu Mare, jucătorul de Iași și Botoșani, negrul-gulerat de București, castaniul gulerat de Craiova, zburătorul albastru de Cluj-Napoca, porumbița mare de Calafat, porumbelul uriaș de Salonta. O parte dintre aceștia au fost înfățișați și pe mărcile poștale apărute recent. Menționăm că valoarea mare a seriei (3,40 lei) redă porumbelul uriaș de Salonta.

Încă din anii 1854—1872, porumbelii călători cei mai rapizi atinseseră viteza de 1230 metri pe minut, respectiv 73 km pe oră. Azi sînt unele rase de porumbelii voiajori care zboară cu viteze între 60 și 122 km pe oră, la înălțimi de 900 de metri deasupra pămîntului. Ei pot parcurge distanțe de peste 4000 km în linie dreaptă.

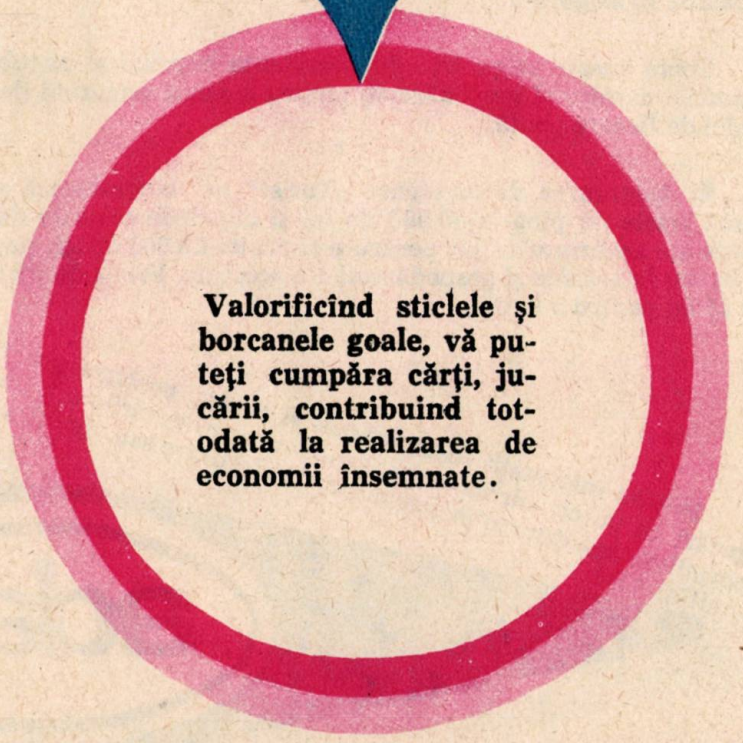
I. PENESCU

VALORIFICAȚI STICLELE ȘI BORCANELE GOALE !

Magazinele alimentare și de legume-fructe primesc toate tipurile de borcane și sticle goale

LA SCHIMB • CONTRA MARFĂ • SAU NUMERAR

Valorificând sticlele și borcanele goale, vă puteți cumpăra cărți, jucării, contribuind totodată la realizarea de economii însemnate.

adas

La administrația Asigurărilor de Stat puteți contracta asigurarea de accidente — la alegere — într-una din cele 4 variante, fiecare din acestea prezentînd caracteristici diferite.

● **Asigurarea de accidente pentru sume fixe, totale, de 19 000 de lei** se contractează pe durata de 3 luni, sau pe durate constituind multiplul acesteia, pînă la 2 ani. Prima de plată pe o durată de 3 luni este de 15 lei.

● **Asigurarea de accidente pentru sume convenite** se contractează pe durate de la 1 an la 5 ani. Prima anuală de plată este de 3,20 lei pentru fiecare 1 000 de lei din sumele asigurate prevăzute în poliță, putîndu-se achita și în rate.

● **Asigurarea familială de accidente** cuprinde soții, precum și copiii, indiferent de numărul lor, în vîrstă de la 5 ani la 16 ani, la sume totale de 15 000 de lei pentru fiecare persoană. Prima de plată, pe o durată de 3 luni, este de 25 lei, pentru toate persoanele cuprinse în asigurare.

★

Toate aceste asigurări de accidente cuprind și pagubele la bunurile casnice și gospodărești, pentru o sumă asigurată de 5 000 de lei de fiecare poliță.

★

● **Asigurarea de accidente „Turist”** se contractează pentru sume totale de pînă la 40 000 de lei și cuprinde cazurile de accidente ale asiguratului, iar pentru o sumă de 20 000 de lei, pagubele la bunurile casnice și gospodărești ale acestuia. Prima de plată este de 15 lei pentru o lună.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

adas

MICROTEZE

De VASILE BĂRAN

Excursie (I)

— De ce-i luați pulsul ?
Doar a strigat că-i cel mai curajos :
„Nu vă temeți ! Luați exemplul meu !“
— Da,
dar a apărut
ursul !
Și el a leșinat.

Excursie (II)

Dacă pleci la drum
cu cineva care cunoaște absolut totul
pas cu pas,
cărare cu cărare,
fără să aibă nevoie de nimic,
de nici un sfat măcar,
înseamnă că ai plecat
singur.

Preferință (I)

— Ce flori îți plac ?
Florile de iarnă. Cele din ghivece. Îmi
țin mereu
în casă primăvara !

Sentimente

Îmi plac cunoștințele noi,
cărțile noi,
adevărurile noi,
priveliștile noi,
străzile noi,
magazinele noi,
hainele noi,
în general,
tot ce e nou.
Numai prietenia mi-o doresc
pe măsură ce timpul trece,
cât mai veche.

Preferință (II)

— Ce flori îți plac ?
— Toate. Sînt horticultor.

Alpinism

— Cum a reușit să ajungă în vârful
stîncii ?

— Iată cum :
întîi a ascultat,
apoi s-a antrenat,
apoi s-a uitat, și-a luat avînt,
și, apoi...
a urcat !

Studii

Am o bibliotecă.
Și pe măsură ce citesc
îmi dau tot mai mult seama
că în rafturi
nu sînt cărți :
sînt oameni,
e o lume.

Călătorie

Cel mai greu a fost primul pas.
De atunci merg mereu.
Am observat că porți totdeauna cu tine
primul drum,
primul măr,
primul răsărit de soare
Mai tîrziu, clipele dinții vor fi amin-
tirile
de care nu te vei despărți
niciodată.

Relief

Iarba îmbracă pămîntul
Copacul îi subliniază imensitatea și
puterea.

Numai nivelul mării
îți poate da
înălțimea muntelui.

Tir

Îi va fi foarte greu
să mai ia nota 10
din moment ce pe prima
pur și simplu,
a împușcat-o ! N-a fost decît rănită.
Acum, s-o ocrotească,
va trebui neapărat,
să învețe !

Cenacul

Cînd, scriind,
te consideri un mare poet
gîndește-te că, în jur,
vei avea
și mari cititori.

Precizare

— Am auzit că ești un bun prieten.
— Da, dar și un bun dușman.
Prieten al binelui,
dușman al răului.

**ÎN ORICE ANOTIMP,
PENTRU ȘCOALĂ,
PENTRU SPORT,
PENTRU TIMPUL
VOSTRU LIBER,**

raioanele și magazinele
specializate ale CO-
MERTULUI DE STAT
prezintă o colecție bine
asortată de confecții și
încălțăminte, pentru
fete și băieți.

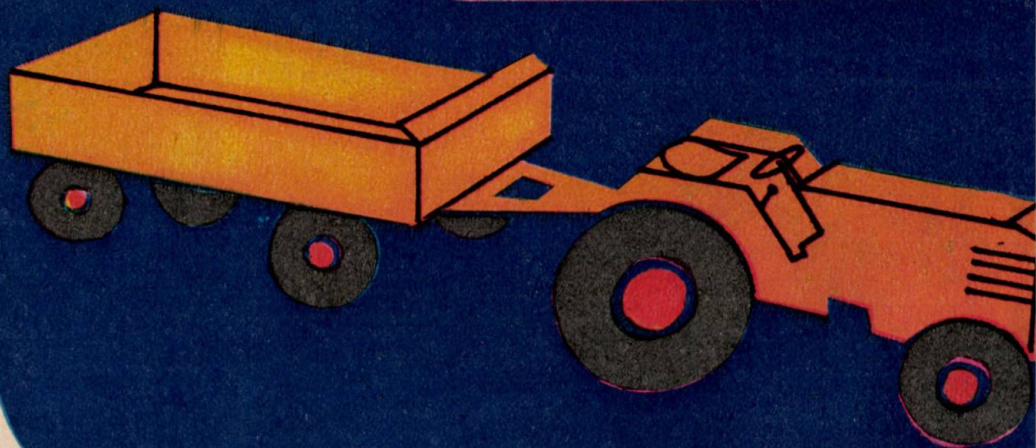

I.A.

Pentru ca joaca voastră să fie cît mai amuzantă, **COMERȚUL DE STAT** vă recomandă cîteva jucării.
Alegeți-vă pe cele mai plăcute !

Jucării mecanizate din metal și mase plastice (cu volan, arc sau motorăș), rachete, mașini de cusut, truse de montaje electronice, truse interfon ; jucării metalice lito-

grafiate ; jocuri din carton poligrafiat cu teme din istorie, geografie, botanică, zoologie, de perspicacitate ; jucării din material textil, din lemn, din cauciuc sau masă plastică ; vehicule pentru copii, precum și multe alte jucării pe care le puteți alege în raioanele și magazinele specializate ale COMERȚULUI DE STAT.

Desene de
NIC. NICOLAESCU

BIBLIOTECI CELEBRE

ȘI CULISELE LOR

● Sensul propriu al cuvîntului prin care astăzi se desemnează „instituția de cultură în care se adună, se organizează și se păstrează fondurile de publicații și manuscrise, pentru a fi folosite de către cititori sau cercetători” (Dicționarul enciclopedic român) este acela de mobilă cu rafturi pe care se depozitează cărțile (biblion — carte, theke — dulap).

● Biblioteca s-a născut odată cu cartea, înțelegîndu-se prin aceasta nu numai forma ei așa cum e răspîndită astăzi, ci și ipostazele sub care ea a fost cunoscută în decursul anilor începînd cu epoca pietrelor gravate și continuînd cu tăblițele de lut, papirusurile, pergamentele ș.a.

● Prima bibliotecă pe care o cunoaștem este cea a regelui egiptean Osymandias, așezată în fastuosul său palat din Teba. Cea mai cunoscută bibliotecă a lumii antice rămîne însă cea din Alexandria, fondată de Ptolomeu Soter aproximativ în secolul al III-lea î.e.n. Au fost adunate aici circa 700 000 de volume în tăblițe, papirusuri, pergamente. Pentru sporirea propriilor colecții regele și urmașii săi confiscau toate cărțile care intrau în Egipt, le trimiteau la bibliotecă, unde copiii le transcriau. Copiile erau date proprietarilor și biblioteca păstra originalele. Rareori proprietarii primeau ceva bani drept contravaloare a operei.

Cînd numărul de cărți a sporit considerabil biblioteca a fost divizată și mutată în două cartiere ale orașului: Bruchium și Serapeum. Prima a fost

distrusă în anul 47 î.e.n., cînd Cezar a cucerit orașul, iar cealaltă parte a ei a existat pînă sub Teodosie, cînd a fost și ea distrusă.

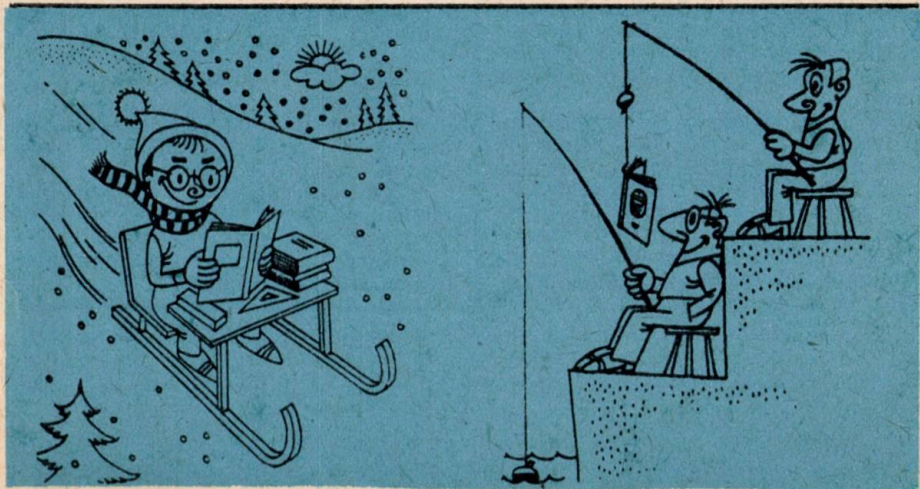
● În Mesopotamia, alt leagăn al civilizației, existau mai multe biblioteci care numărau mii de tăblițe. Cea mai mare era aceea a regelui Assurbanipal (668—662 î.e.n.) de la Ninive. Biblioteca de la Ninive este singura bibliotecă a antichității din care s-au păstrat pînă astăzi lucrări. Cele 20 000 de tăblițe care atestă existența ei se află astăzi la Londra, la British Museum.

● Pentru a sublinia misiunea lor civilizatoare sau pentru a-și exprima prețuirea față de această instituție, pe frontonul unor biblioteci erau formulate maxime revelatoare precum: „Leacul sufletului sau Farmacie pentru suflet” (Biblioteca din Teba), „Biblioteca este un spital pentru minte” (Biblioteca din Alexandria), „O bibliotecă este un loc de sănătate pentru spirit” (Biblioteca din Atena) ș.a.

● Din personale, la început, bibliotecile devin mai tirzii, pentru prima dată în Grecia, publice. Dar cum cărțile erau și puține și scumpe (se cumpărau cărți și manuscrise cu prețuri care depășeau greutatea lor în aur) teama de a nu fi pierdute ori furate era mare. Aceasta face ca fiecare din exemplarele expuse în sala de lectură să fie legate în lanțuri de pupitrul destinat. Așa apar cărțile ferecate în lanțuri (libri catenanti), azi obiecte de muzeu la Biblioteca Malatestiana din Cesena (Italia) sau la Biblioteca Catedralei d'Hereford (Tara Galilor).

● Cînd nevoile au impus, biblioteca a devenit ambulantă. Primul care s-a servit de ea în acest chip este savantul și în același timp conducătorul de oaste persan, vizirul Sahib (sec. X). În această dublă calitate purta în drumurile sale cele peste cîteva sute de mii de cărți pe cămile, animale care întotdeauna mergeau într-o anumită ordine. Astfel temutul vizir putea să găsească ușor volumul dorit.

HORIA RĂSVAN

Esperanto este o limbă internațională neutră, concepută în anul 1887 de medicul polonez L. Zamenhof, care, preocupat încă din copilărie de această problemă a observat cum copiii celor patru naționalități din regiunea sa nu se puteau juca împreună din pricina dificultăților de limbă. Fiu al unui profesor de limbi străine, care cunoștea 11 dintre acestea, Zamenhof a gândit și propus o limbă neutră, internațională, care cuprinde un număr restrins de reguli, limbă prin care se pot comunica orice idei.

Esperanto a evoluat și funcționează ca și limbile naturale (formate și dezvoltate de-a lungul istoriei omenirii) și poate fi învățată mult mai ușor decât orice altă limbă străină datorită structurii ei simple și logice. În plus ea asigură legături de prietenie și colaborare între oameni vorbitori de limbi naționale și străine diferite de pe întreg globul. „Esperanto — arată profesorul I. F. Bociort — este expresia lingvistică a principiului egalității între culturi și națiuni“. Există astăzi, în lume, peste 70 de edituri care tipăresc în limba Esperanto, circulă peste 120 de periodice, citeva zeci de posturi de radio emit periodic în Esperanto, la tot mai multe congrese, Esperanto este limbă de congres. Asociația Mondială de Esperanto (U.E.A.), a cărei revistă intitulată

zează în diverse țări alte circa 20 de manifestări prietenești cu caracter cultural-artistic, sportiv etc. pentru copii de diferite vârste, începând cu preșcolari și până la adolescenți. În R.D. Germană, R.S. Cehoslovacă, R.P. Ungară, R.P. Bulgară, R.P. Polonă sînt organizate în fiecare vară tabere pentru copii și tineret la care participă și copii vorbitori de Esperanto din țara noastră. Secția de tineret a Colectivului de Esperanto vă poate da și alte informații în acest sens (Colectivul Esperanto — secția de tineret, Bd. V. Pârvan, nr. 4, Universitate, 1900 Timișoara).

În revista „Bulgara esperantisto“ există o pagină dedicată copiilor, iar în R.P. Ungară din cele șase reviste care apar în Esperanto două sînt destinate în exclusivitate elevilor: „Juna amiko“ și „Pioniro“.

Iată un scurt text tradus apoi în Esperanto:

Și Colectivul de Esperanto salută cu căldură pionierii din țara noastră, dorindu-le o viață fericită și o activitate plină de succese! (Ankău la Kolektivo varme salutas la pionirojn de nia lando, dezirante al ili felican vivon kaj sunkcesan agadon!)

**MIOARA DOBRE
ROMEO POENARU
Univ. Timișoara**

ESPERANTO

„Esperanto“ este citită în peste 100 de țări și Asociația Mondială de Esperanto a Tineretului (T.E.J.O.) care publică revista „Kontakto“, citită în zeci de țări, au legături de colaborare cu UNESCO.

În tot mai multe țări iau ființă asociații de Esperanto care cuprind și secții de copii și tineret. Și în țara noastră există la Universitatea din Timișoara un Colectiv de Esperanto în cadrul căruia funcționează din 1980 o secție de tineret.

Sînt foarte cunoscute festivalurile internaționale de teatru de păpuși în Esperanto la care participă copii din întreaga lume, care vorbesc și se înțeleg între ei prin această limbă pe cît de ușoară pe atît de frumoasă. În fiecare an are loc după Congresul Mondial de Esperanto, un congres mondial al copiilor, iar în cursul unui an se organi-

— Patro, kiom estas ses plus du ?
— Ses plus du faras ok.
— Tio ne povas esti. Nia instruistino diris, ke sep plus unu faros ok.
— Si pravas. Ankău sep plus unu faras ok, ankău ses plus du, kvin plus tri, ec ok plus nuko faras ok.
— Nu, kial lerni matematikon se ĵio faras ok ?

— Tată, cît este șase plus doi ?
— Șase plus doi fac opt.
— Nu poate să fie așa, învățătoarea noastră a spus că șapte plus unu fac opt.
— Ea are dreptate. Și șapte plus unu fac opt, și șase plus doi, cinci plus trei, chiar opt plus zero este opt...
— Ei, de ce să mai înveți matematica dacă toate fac opt ?

FRUMUSEȚEA

ȘI FAIMA

NEREJULUI

Pe malul Putnei, înspre Balotești și Vidra, oamenii ieșiseră într-o zi obișnuită de muncă, în vie. Treceam pe lângă șirurile de araci, kilometri de araci, și mă gîndeam că peste două anotimpuri va fi din nou o toamnă plină de rod. Ieșise soarele și trecuse vremea înspre prînz cînd am ajuns la Valea Sării, unde urma să iau mașina înspre Nereju. Am rămas cu convingerea că Nereju mă va răsplăti din plin pentru întîrzierea cu care aveam să ajung. Și nu putea fi altfel. Pentru că la Nereju, mai precis la Școala generală de 10 ani, școală înființată acum „104 ani după datele stabilite de mine cu sătenii“, așa cum susține directorul Căminului cultural, Stan Strîmbei, aveam să intru la ora de matematică a profesoarei Gabriela Oancea. Copiii nu sînt obișnuiți cu vizite prea multe „din afară“, dar nici nu privesc cu insistență spre ultima bancă unde mi-am găsit un loc. Se rezolvă probleme la care se aplică teorema lui Pitagora, teorema catetei și a ipotenuzei. Două eleve, Dudu Anicuța și Dudu Georgeta sînt scoase la tablă unde datele problemei se aliniază clar și participarea clasei este efectivă. Deschid apoi ușa laboratorului de matematică la ora profesoarei Maria Ivașcu. Subiectul discuției: criterii de divizibilitate a numerelor cu 2 și cu 3. Aceeași atmosferă de participare din partea întregii

clase. Cele două ore de limbă și respectiv de literatură română ale profesorului Grigoriu Mihail se desfășoară la clasa a VI-a și respectiv a IX-a. La ora de gramatică se recapitulează subiectul, la ora de literatură, poezia lui Eminescu.

Dar mai există aici — și orice hartă a județului Vrancea va confirma că Nereju este o localitate de interes etnografic și folcloric — o formație de dansuri cu bătrîni, dintre care cel mai tînăr are 67 de ani, iar cel mai puțin tînăr, 81 de ani. Directorul căminului cultural, Stan Strîmbei, pe care l-am întîlnit aici într-o dimineață, îndreptîndu-se spre cămin cu un sac de opinci, costume populare și alte obiecte de recuzită pentru spectacole, mi-a vorbit despre jocurile populare locale bătrînești și cu măști, de proveniență dacică. Aceste măști s-au bucurat de mari succese în cadrul Festivalului Național „Cîntarea României“. Jocurile cu măști sînt specifice Nerejului. Ar fi de adăugat că măștile, unice la noi prin felul în care moș Pavel Terțiu le-a modelat într-un mod aparte, original, reprezentînd chip de bătrînă, de uncheș ori cap de urs — nu sînt două la fel. Ele sînt introduse în spectacol imbinînd elementul folcloric și au mare succes la public atunci cînd pe scenă răsună pașii unor dansuri rămase din bătrîni: Chipărușul, Păltineanca, Dansul caprei și al berzei, Jocul ursului.

Tradiția meșteșugului de a modela măști, unic în felul lui, așteaptă să fie preluat de noua generație de copii, care se ridică, învățînd în școala din Nereju. Alte sute și sute de oameni așteaptă viitoarele spectacole cu măști. Fiindcă din dragostea lor pentru locurile natale, mulți copii ai Nerejului încearcă nu numai pașii dansurilor respective dar, avînd în vedere dragostea lor pentru fru-

mos și tradiție, se apropie de arta de a sculpta măști pentru dansurile coborâte pînă la noi de la daci. Și așa cum copiii știu teorema lui Pitagora, divizibilitatea numerelor cu doi și trei, tot așa ei vor trebui îndreptați spre preluarea unui meș-

teșug, continuînd ceea ce a continuat cu inegalabilă artă Pavel Terțiu. Pentru ei, pentru cei ce vor veni după ei, pentru frumusețea și faima Nerejului.

ARETA ȘANDRU

SIMBOLURI

Roșu, galben și albastru
Este tricolorul nostru.
Steagul scump al României
Semnul păcii și-al frăției.

Roșu-i sînge de eroi,
Este focul inimii;
Este macul din cîmpie,
E cravata purpurie.

Galbenul e luat din soare
Și e grîul din ogoare.
Sau e aurul din mine,
Din livezi de roade pline.

Iar albastru-i Dunărea,
Cerul cel senin, sau marea.
Rîul rece, sau izvorul
Ce îmbie călătorul.

CAMELIA TĂNASE
Școala generală Cogealac,
jud. Constanța

ZBOR

Găsesc în mine
Puterea Pămîntului,
A bobului de piine,
Nou anotimp
Ce presimte rodul.
Știu să zbor
Și-l înțeleg
Ca pe un dar al pămîntului
În care
Se contopește visul iernii
Cu gîndurile pentru om.
Gîndesc la rostul
Acestei deveniri
Și-mi pregătesc sufletul
Pentru noua zi
A pîinii.
În mine
O nouă lumină
De dor
Ce-mi preschimbă urcușul
În ornicele lumii întregi
Și totul pare
Un flux și reflux
Între darurile mele și oameni.

ANITA DRAGOMIRESCU
clasa a VII-a, București

ATENȚIE, SUNĂ CINEVA DIN VIITOR

Ora exactă : la al cincilea semnal va fi ora 8.

Flavius Timbus, împreună cu Marc Tăbăcar, își privesc ceasurile de la mână și pornesc spre „Victoria“. Cu tramvaiul, exact cinci minute ! Alunecarea pe șine e atât de silențioasă încât cei doi se aud vorbind în șoaptă.

— Spune-mi, Tăbăcar, te-a sunat Blăgău ?

— Nici aseară, nici azi dimineață.

— Înseamnă că pune el la cale ceva...

— Crezi ?

— L-am surprins ieri la repetiție lucrînd de zor.

— Cum vine asta : l-a repetiție, deci la cor, Blăgan lucra nevoie mare ? !

— Cum auzi. Mă uitam și nu credeam. S-a retras, pentru cîteva minute în spatele corului și... lucra de parcă ar fi fost acolo singur.

— Și ce anume făcea ?

— Calcula, calcula, calcula ! Înmulțea, împărțea, scădea, aduna și iar de la capăt : trăgea linii, puneă echerul pe hîrtie, măsura, puneă rigla, aduna. Satisfăcut își zicea : „Așa, băiatule, foarte bine ! Acul cel mai fin din lume pentru un ceasornic poate fi realizat și de mine ! Le-arăt eu și lui Timbus și lui Marc Tăbăcar cine-i Blăgău !“

— Și n-a mai venit la cor ?

— A venit, că n-a avut încotro ! E tenor principal, asta-i... Și nu poate lipsi. La „al treilea tur“ de repetiție, adică la șnur Blăgău era în formă de concurs... Măi, ce tip și Adrian asta Blăgău !

— Care va să zică, a și proiectat acele ceasornicului „Arad“.

— Precis nu-ți pot spune. Dar la cor așa a procedat : întîi a lucrat, rătras, acoperit de tot corul care, dealtfel, va participa la faza pe tară, pe urmă și-a strîns tiptil lucrurile, a urcat, și-a ocupat locul și... cînta de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic.

La a patra stație cei doi întrerupseră această ciudată discuție și-au coborît. Pe urmă, au luat-o spre Întreprinderea de ceasuri Victoria din Arad, unde-și aveau „sediu“. Veți pune întrebarea : ce fel de sediu să-și aibă, într-o întreprindere atât de mare, niște elevi din clasa a VII-a de la Școala generală nr. 4 ?

Mai corect spus, este vorba despre „cercul uzinal“ pe care, cu ajutorul maiștrilor și muncitorilor de-aici, elevii de la Școala generală nr. 4 din Arad l-au înființat mai de mult. Cum ei se și văd de pe-acum cel puțin specialiști și ingineri constructori de aparate care măsoară timpul și-n cosmos, le plăce să-și spună (cînd merg spre cercul uzinal) că „au treabă la sediu“. Nu mă rabdă inima și încerc să intru în vorbă cu ei. Printre multe altele, Flavius îmi spune că iubește corul, iubește și chitara, dar mai ales îl atrage „timpul“. Și-mi precizează : „Deocamdată lucrez în secția de subansamblare, la găurirea roțițelor. Aflați un mare secret : nu există ceas pe lume care să nu înceapă de la o roțiță. Ei, bine, această roțiță trebuie făcută cu precizie de micron !“

— N-aș vrea să-l contrazic pe Timbus, dar după părerea mea ceasul începe de la un ritm anume, spune Tăbăcar.

— Bine, bine, dar ca să ajungi la ritm... nu trebuie să pleci de la roțiță ?

Din urmă cine credeți că ne ajunge ? Insuși Adrian Blăgău. Aflăm că :

— Și eu lucrez la ansamblare. Teribil îmi place clipa, secunda. Să le măsoar, să le aud, să le văd. Deși tata este președintele clubului U.T.A., eu mi-am ales știința. Știu toate componentele unei echipe sau divizii de fotbal, dar le știu mai ales pe-ale unui ceas ! Lucrez la

„Sistemul 17”. Adică un fel de ceas care se produce în serie, săptămânal. Dar pe lângă acestea știu să lucrez și la deșteptătoare, orologii, pendule cu cuc etc...

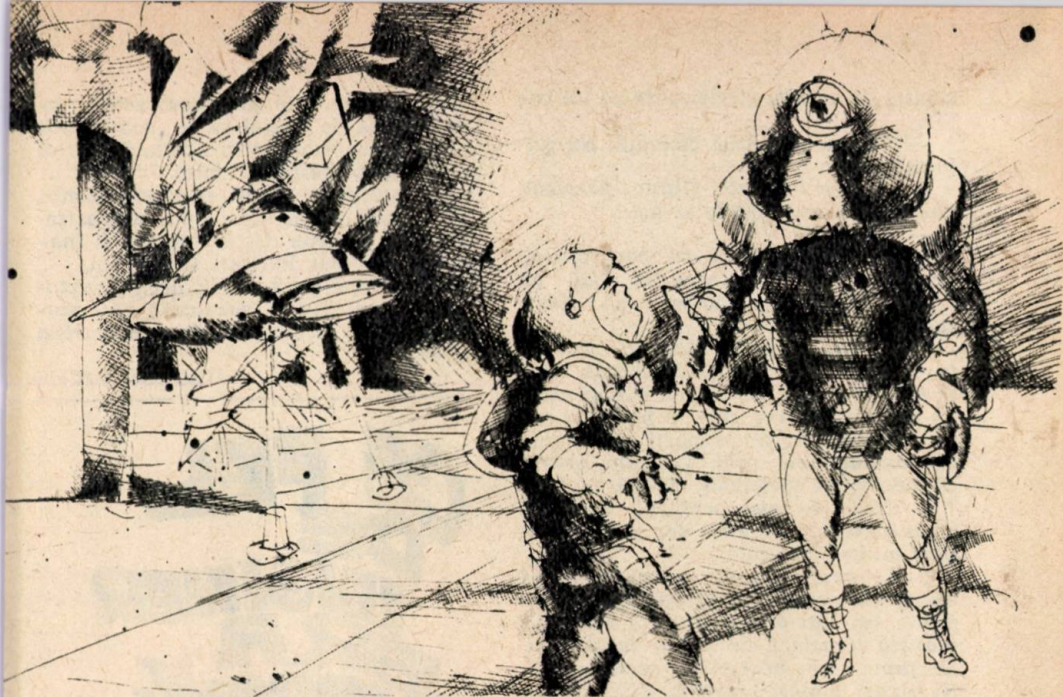
În uzină, colegul lor Marius Dănilă din clasa a VIII-a B ne mai precizează că : „Deși lucrez la subansamblare unde montez piesele care urmează să fie ștanțate, munca din fabrică mi-o continui și-acasă ; sint și aeromodelist, fac planoare, montez aparate de radio, fac și dispozitive pentru temporizare cu micro undă. Și încă ceva : credeți că-s lipsit de modestie dacă vă spun că mă pasionează și electronica ?”

Din această discuție „la sediu” aflăm de la maestrul instructor electronist Dorel Cișmaș că în liceul de mecanică e instituită deja atmosfera din fabrică. Pionierii s-au obișnuit cu regimul de producție : orar, masă, disciplină muncitorească. Toți copiii sint pe lângă muncitori. Pentru cei curioși și amatori de idei originale vom preciza aici că în uzina Victoria, la „orele pionierilor” un copil e printre doi muncitori. Frumos, nu ! ? Din viitor, acestui copil i se aude încă de pe acum bătîndu-i inima nu în ritmul ceasornicelor, ci în ritmul inimii muncitorești. Atenție, se aude sunînd cineva la telefon din viitor :

— Alo ?

— Aici muncitorii și inginerii Flaviu, Marc, Adrian și Marius de la „Institutul Timpului” — Arad. Vă anunțăm că azi, 26 V, anul 2013, orele 15 va avea loc stabilirea orei cosmice exacte de pe Planeta Venus. Acest lucru se va efectua, după cum este stabilit, cu radio-ceasornicul atomic — „Arad-00001” ai cărui autori sintem. Vă așteptăm. Pînă la acea întîlnire să le urăm încă de pe acum succes. Aflăm între timp că marele cor al școlii din care ei fac parte a fost premiat la faza pe țară a Festivalului Național „Cîntarea României”... Știință, muzică și timp ; hărnicie, ambifție, frumusețe, omenie.

ION CRÎNGULEANU

PAZNIGUL ȘI CICLOPUL

În orașul Alfa se aflau un ciclop și un paznic. Într-o noapte adîncă de toamnă, în vreme ce paznicul își supraveghea rachetele ce se înșirau ca oile pe un cîmp, nu mică-i fu mirarea, cînd la colțul dinspre miezînoapte a depozitului zări o umbră. Aproape nemîscată, umbra părea că-l urmărește orice mișcare, pînd și rotirea ochilor în gîvanele lor.

Exagerarea acestei senzații mări și mai mult din neprevăzutul întîmplării, pe care o asocia cu o altă de mai an.

Era în totuî unei grele ierni. O vișornită năprasnică bîntuia peste orașul Alfa ce dormea adînc sub hlamida albăstrie a zăpezii viscolite. Și atunci, cu și astă-noapte, apăruse această umbră, stranie, care căuta ceva prin șirul rachetelor. Ce anume? Nu știa. Și de ce-i amintea tocmai de întîmplarea din trecut? — greu de găsit un răspuns la rezezeală. Respirația-i deveni sacadată, de teamă, poate de neînțelegere. Tre-cuseră zece ani de cînd nu avusese nici o reclamație. De aceea își luă inima-n dinți și strigă:

— Cine-e acolo? Hei! Răspunde!

Răspunsul din hala rece a depozitu-lui, parcă și mai înghețat din pricina rachetelor metalice ce scăpărau stîns în

luminile gălbui, difuze, întîrzia. Repetă mai aspru:

— E interzis! Un pas dacă faci, dau alarma!

— Nu și pentru mine! se auzi venind din penumbră o voce bărbătească, ce semăna neașteptat de mult cu a simpaticului director de Cosmodrom.

— Ah, directorul! exclamă deodată paznicul luminat la minte, fără a se mai întreba: dar cum este cu puțință o vizită la o asemenea oră și de ce?

În loc să-și ascuță vigilența, șopti mie-ros și încîntat:

— Poștiți, poștiți! vă rog! Tocmai pe dumneavoastră să vă opresc?! Se poate?...

Silueta se apropie numai cîțiva metri.

— Pășiți cu încredere mai aproape! Eu sînt paznicul cosmodromului. Cine altcineva poate fi?! Vă rog, domnule director, să nu vă fie teamă. Dar nu vă văd! Îndrăzniți și apropiați-vă, haide! și făcu prin noapte un gest de încurajare cu brațul drept. În acea clipă se petrecu faptul ce-l umplu de groază pe omul de pază. Sosiră în lumină doi ochi verzi, scăpărători de sticlă. Această stranie mască de porțelan căzu. În locul ei rămase în mijlocul frunții un ochi mare, cu iris negru ca smoda din care părea că țîșnește nu o lumină, ci o flacără ce te arde.

Paznicul trase un țîpăt și se dădu doi pași îndărăt. Dinții îi clănțneau, amarnic în gură și, cum nu văzuse în viața lui un ciclop, uită complet de semnalul de alarmă care l-ar fi salvat. Cine știe! Vedea negru pe dinainte și-n această noapte ochiul ciclopului scăpăra

scintei de abanos electrizante ca un mic far.

— Nu țipa ! îl certă ciclopul. Nu tulbura liniștea !

— Ce vrei ? ! rosti eliptic paznicul, când îi mai veni inima la loc.

— O rachetă.

— Nu-ți dau. De ce nu ceri oficial, prin direcția cosmodromului. Îmi vii noaptea să bagi groaza în mine ! Am o casă cu șapte copii.

— Îți vin, răspunse ciclopul, căci tuturor li se face părul măciucă de mine numai când aud, dar să mă mai și vadă. Te-am ales pe tine, căci, în felul tău ești un om curajos. Îmi suportă scintelele din unicul meu ochi. Și acum, pentru că ne-am împrietenit, dă-mi racheta.

— Ciclopule, zise paznicul, bine faci că ai încredere în mine, dar să așteptăm puțin miine dimineață.

— Eu noaptea asta o vreau ca să ajung din orașul Alfa pe planeta Ciclopilor. Am stat din curiozitate destul pe planeta aceasta, a oamenilor cu doi ochi. De fapt, n-am vrut să-mi ascult părinții. Acum plătesc amar. Ziua stau în casă și noaptea colind străzile, cu masca asta de porțelan ! și-o arătă. Trec numai prin locuri întunecoase. Am ajuns un proscris. Mi-e așa milă de mine ! Cîți ani îmi dai ?

— Știi și eu ? Vreo șaisprezece ! zise paznicul.

— Am cincisprezece ani ! Puteam să-ți fiu copil, îndură-te !

La auzul ultimei vorbe fiori de gheață au trecut pe șira spinării paznicului.

Nu s-au înțeles. La plecare ciclopul copil îi lăsa o mandarină de cristal și-i spuse :

— Când va înflori, căci e o mandarină ce se coace-n timp, vei vedea că o rachetă va fi a mea. Voi aștepta oricît, mai zise ciclopul și, punîndu-și masca de porțelan pe singurul ochi, pieri în noaptea rece, fulguită rău de un viscol nelegiuit.

Trecuseră patru anotimpuri de atunci : iarna, primăvara, vara și toamna. Acum era toamnă tîrzie și silueta stranie, cam pe la aceeași oră din noapte, orele trei, se afla iarăși printre rachete în fața paznicului speriat. Ce vrea acum ? De ce nu pleacă ? Este el, ciclopul copil, sau nu ? Ce urmărește ? De ce vine tocmai la el ? De ce nu se adresează direcției ?

Și, deodată, în fața lui, mandarina de cristal „se copsese“, începuse să emane un puternic miros de frezie, de parcă coborise un nor alb de astfel de flori stropite cu rouă. Pleoapele-i deveniră grele, ca de plumb, și adormi buștean.

„Peste patru luni de zile racheta sosește singură, dirijată de pilotul automat, cu un bilet pe care scria :

„S-a înapoiat ceea ce s-a furat ! Copilul nostru a pățit destul pentru cu-

rizitatea lui. Noi am făcut astfel ca mandarina de cristal să se „coacă“ atît de tîrziu spre a-l lecui altădată pe fiul nostru de plăceri nepermise.

Vă mulțumim totuși, domnule paznic, că ați admis sub ochii dumneavoastră, lansarea rachetei drept care v-o și înapoiem. Semnat Părinții Ciclopului.

Dar biletul nu l-a citit decît directorul cosmodromului, paznicul fusese mutat chiar de a doua zi, după dispariția rachetei.

GEORGE RICUS

CE FEL DE INGINER ERA TATA MANUELEI

de MARIN IONIȚĂ

Tușa Eufrosina bătea cu toiagul în ușă ca într-o poartă de la țară, de pusesese tot blocul în picioare. Un cap ciufulit de la etajul de sus chiar întrebasese : „Au venit pompierii ?“

Manuela îi găsi scuze că nu apasă pe butonul soneriei. De unde să știe bătrîna la ce folosește ȕmburucul acela ? La ea, în sat, nu se obișnuiește.

De cum îi deschise ușa, bătrîna dădu năvală val-virtej prin toate camerele, de parcă s-ar fi aflat într-o inspecție-fulger, și se opri în mijlocul sufrageriei, cu toiagul ridicat, ca să impună ascultare.

— Unde e bărbatul tău ?

— La servici, răspunse mama, oarecum intimidată.

— La ora asta ?

— Cam așa face el, mai rămîne și după program.

— Daaa ?

— Da !

— Tot inginer — tot inginer ?

— Dar ce, întrebă mama căutînd să n-o supere.

— Ce fel de inginer mai e și bărbatul ăsta al tău, dacă nu e în stare să lege două șirme cap la cap ? De mă face să bat cu ciomagul în ușă, ca la tirla de oi ?

De-abia atunci Manuela își aduse aminte că plăcuța și butonul soneriei.

stătuseră citeva zile desprinsе din pere-
rete, iar de ieri nu mai erau deloc.
Poate că tătucul nu văzuse... Ba văzuse,
pentru că chiar el le smulse aseară, ca
să nu mai atîrне... acolo.

Manuela ştia că tuşa Eufrosina — o
cumnată de a bunicii după mamă, sau
aşa ceva — are o limbă foarte afuri-
sită. Nu mai departe decît în vara trecu-
tă, cînd trecea într-o zi prin sat cu
ea de mină, se oprea pe la toate por-
ţile ca să-i ia pe oameni la rost, ba că
de ce nu au mai vărui trunchiul po-
milor, ba că o căpiţă de fin are virful
cam strîmb, ba că de ce nu este mătur-
rat prin curte. Cum era cea mai în
vîrstă femeie din sat şi cum era şi
aprigă nevoie mare, nimeni nu o contra-
zicea, ba, dimpotrivă, oamenii se şi apu-
cau să-i împlinesc poruncile. Fata se
simţea chiar mîndră că are o asemenea
rudă în familie. Dar acum era vorba
chiar de tatăl ei.

— Ce fel de inginer este şi bărbatul
acesta al tău ? mai întrebă bătrîna încă
o dată, înainte de a pleca tot atît de pe
neasteptate, după cum venise.

Manuela îl aşteptase pînă seara tîr-
ziu pe tătucu pentru ca să-i aducă
aminte de butonul acela de sonerie.
Adormise aşa, îmbrăcată şi dimineaţa,
cînd s-a trezit, a sărit din pat ca să-l
caute, dar el şi plecase la atelier. Al
doilea lucru a fost să fugă la sonerie, ca
să vadă ce fel de buton şi ce fel de
plăcuţă a pus acolo tătucul. Dar, spre
dezamăgirea ei, nu văzu decît un ghe-
motoc de hîrtie vîrit în gaura din pe-
rete. Şi parcă se urca pe scări de un-
deva, de la subsol sau cobora de pe
plafon, rostogolindu-se din treaptă în
treaptă, risul în hohote hirjite al tuşii
Eufrosina : „Ce fel de inginer, dacă nu
ştie să lege două căpătîie de sîrmă ?“

Îşi făcu lecţiile, îşi scrisе temele, dar
totul mergea foarte greu, ba mai pică
şi cerneală pe caietul de compuneri.
Mîncă fără chef şi plecă la şcoală înainte
ca pendula să bată ora 12. Avu noroc
să n-o asculte. Cum gîndurile îi tot fu-
geau în altă parte...

Se învoi de la ultima oră de sport.
Nu minţise, chiar o cam durea capul,
iar profesoara, care i-a pus mîna pe
frunte, a constatat că are ceva fierbin-
ţeală şi a sfătuit-o să se ducă repede
acasă şi să se vîre în pat. Dar cînd
ajunse în stradă fata porni agale, legă-
nîndu-şi ghiozdanul cînd într-o mină,
cînd în alta, spre atelierе unde lucra
tatăl ei.

— Îl caut pe tatăl meu...

— Cine este tatăl tău ?

— Ingerul Vasile Vasile... (şi
parcă iar auzi glasul tuşii Eufrosina,
care biciuia cu urzici : „Ce fel de in-
giner ?“)

Omul pe care îl întrebase o luă de
mînă şi se îndreptă cu ea spre un grup
de băbăţi care discutau ceva în jurul
unei maşini.

— Tovarăşe director, fetiţa îl caută
pe inginerul Vasile, mai este pe aici ?

Bărbatul acela înalt care era în cen-
trul grupului se aplecă asupra ei, o
prinse de subsuori şi o ridică la piep-
tul său.

— Ia uitaţi-vă, altă creaţie a lui
Vasile...

În minutele următoare fata află că
chiar azi venise o comisie mare să veri-
fice invenţia aceea a tatălui său, care
reducea foarte mult consumul de ben-
zină la toate tipurile de motoare. Şi
invenţia trecuse cu bine toate probele.
Iar inginerul Vasile Vasile plecase şi el
acasă la ora cînd i se terminase pro-
gramul, lucru care nu se mai întîmplase
de multe luni.

Alerga pe stradă, se trezea că ride,
o întreba cite cinea că ce este de ris,
dar nici nu sta să răspundă, de fapt era
foarte bucuroasă şi atîta tot, iată ce fel
de inginer este tatăl său, dă-o încolo
de sonerie, ce mare lucru, o s-o roage
pe mămica să cheme un meşter, ba chiar
Bobiţă, colegul ei care merge de două
ori pe săptămînă la cercul tehnic, poate
să facă aşa ceva.

Bătu la început cu degetul, dar nu
mai avu răbdare să i se răspundă şi îşi
folosi amîndoi pumnişorii şi se sperie
cînd cineva întrebă din capul scării :
„Ce se întîmplă acolo, spargi uşa ?“

— Faci mai mult zgomot decît mă-
tuşa de la ţară, o certă mămica. De ce
nu suni ?

Şi de-abia atunci fata observă că în
locul ghemotocului de hîrtie vîrit în
gaura din perete se afla o plăcuţă şi un
buton, care poate că erau dintre cele
mai obişnuite, dar ei i se părură nespuse
de frumoase. Şi nu se putu abţîne să
nu apese pe năsturelul de ebonită. Dar
soneria nu suna. Adică nu suna ca
toate soneriile pe care le auzise de atî-
tea şi atîtea ori. În schimb cînta citeva
acorduri, şi încă chiar din melodia ca-
re-i plăcea ei mai mult şi mai mult şi
pe care o exersa la chitară.

— Unde este... întrebă cînd se văzu
în hol ?

— Doarme... Nici de mîncat n-a mîn-
cat de prînz... De cum a venit s-a apu-
cat de sonerie... Şi cînd a terminat a zis
că se lungeşte numai puţin pe canapea...
Dar nu l-am putut trezi.

Manuela se lăsă în genunchi pe covor
şi îşi puse încet palma pe fruntea
înalţă a tatălui său, care, iată, de data
aceasta nu mai avea cutele acelea atît
de adînci.

Şi el, fără să deschidă ochii, zîmbi
cald, îi luă mînuţa şi i-o lipi de buze...

O VIZITĂ LA PRISACĂ

schiță de TATIANA MUNTEANU

Într-o după-amiază însorită și caldă bunicul, împreună cu Costinel, Petrișor și Anca pleacă la prisaca lui moș Gavrilă.

Dintre toți Costinel era cel mai agitat. Avea un aer protector, ba chiar de superioritate. Voia parcă mereu să spună: „O să vezi cit de multe știu eu... Și nu înțeleg de ce vă faceți atita grijă?! Doar sint aici, cu voi!”

Cînd ajunseră la poarta prisdii, Costinel o apucă pe Anca de braț și-i spuse cu o voce gravă: „Vino cu mine. Dar fă pași cit mai ușori. Așa! Petrișor, te rog să nu rămii în urmă, să nu te rătăcești!” Și adresîndu-se bunicului, adăugă: „Bunicule, mata poți să te duci la moș Gavrilă. Le arăt eu totul...” Apoi foarte sigur de el, îi duse pe Anca și Petrișor în fața unui stup cu geam. „Stați, nu mișcă nimeni. Priviți înduntru...”

Încă de la început totul li s-a părut ca într-un basm. Albinele parcă erau dresate. Petrișor și Anca au urmărit o albină care, după ce și-a predat încărcătura unei alte albine, a început să danseze. „Dansul acesta e un semnal — a spus cu mîndrie atotștiuturul Costinel. Albina își anunță în felul acesta surorile că a descoperit un loc bogat în polen”. Puțin mai sus, pe un fagure, niște albine băteaurea polenul cu căpușoarele lor firave. — „Parcă ar fi pudrate”, a spus în șoaptă Anca. „Dar asta ce mai este? Întrebă Petrișor. N-am văzut niciodată albină atît de mare”. „E mama tuturor albinelor, se numește mătăcă”, spuse Costinel. „Ea depune ouăle”. „Ce vesel trebuie să fie cînd ai atîtea surori!” exclamă Anca.

Apoi copiii au mai văzut o mulțime de albine care își mișcau fără încetare aripioarele. Acestea aeriseau stupul.

Văzură apoi albinele care aduceau apă, numite de Costinel „albinele cisterne“, apoi pe albinele-doice și pe albinele-strajă.

Toate acestea îi amuză nespuse de mult pe Anca și Petrișor, care puneau tot felul de întrebări și nu mai conteneau cu exclamațiile și risetele.

Costinel se simțea foarte mindru și parcă răspunzător de frumusețea acesteia după-amieze cînd, deodată, văzură că pe scîndurica de zbor începură să apară o mulțime de albine care se grăbeau din motive necunoscute să părăsească stupul. Într-o clipă, apărură sute și sute de albine, care biziiau puternic. Și li se alăturau mereu altele și altele.

Biziitul amenințător al unei albine o făcu pe Anca să țipe. Băieții o priviră speriați și cînd văzură în jurul și deasupra lor puzderie de albine o rupseră la fugă. Petrișor se întoarse, totuși, și prinzînd-o pe Anca de mîna o trase după el.

Bunicul îi văzu de departe: „Stați, stați, unde fugiți în halul ăsta?“ „Albinele...“ de-abia mai putea îngăima Costinel. „Dar nu vedeți că nu e nici o albină?“

Copiii se opriră. Ridică ră privirile, jenafi. Într-adevăr, nici o albină nu-i urmărea.

— Dar ce a fost asta? întrebă cu ciudă Costinel.

— Mergeți cu moș Gavrilă, spuse bunicul. O să vă explice el despre ce-i vorba.

Apăru și moș Gavrilă. Ținea în mîna un fel de sac de pînză, care se numește „roiniță“.

Prezența bunicului și a lui moș Gavrilă îi liniști pe copii și-i făcu să-și recapete în parte curajul. Bunicul și moș Gavrilă o porniră spre stupi. Costinel, Anca și Petrișor îi urmară la o distanță apreciaabilă, privind iscoditori în toate părțile.

Cînd ajunseră lîngă stup, se opriră și priviră mirați în jurul lor: nicăieri nu se mai zărea nici o albină.

— Au intrat în stup? întrebă Anca.

— Uitați-vă spre pomul acela. Acolo... unde vă arăt eu, spre pomul din dreapta, spuse bunicul.

Curioși, copiii urmăriră mîna bunicului. Pe o creangă a teiului bătrîn din fața stupului sedeau mîi de albine îndeșate una în alta ca un ciorchine.

— Nu pricep nimic, se încruntă Costinel.

— E roirea albinelor. Cînd în stup trebuie să se nască o matcă nouă, matca cea bătrînă, cu o jumătate din albine părăsește stupul, explică bunicul.

Între timp moș Gavrilă începuse încet-încet să scuture în roiniță creanga pe care stăteau albinele.

— Și pe urmă? întrebă timid Petrișor.

— Să mergem după moș Gavrilă, propuse bunicul.

După ce își umplu roinița cu albine, moș Gavrilă se apropie de un stup gol, pregătit dinainte și scutură roinița în fața stupului. Mai întîi intră matca. O urmară fără grabă celelalte albine, întinzîndu-și trupșoarele și agitîndu-și aripioarele.

— Iată, spuse moș Gavrilă, de acum încolo acest stup va deveni căsuța lor dragă. Ele vor depune numai aici nectarul cules și numai acest stup îl vor apăra cu prețul vieții lor.

Copiii stăteau nemișcați și priveau cu atenție cum intrau albinele în stup.

— Ați văzut? Așa se înmulțesc albinele. A fost o familie și un stup și acum sînt două familii și doi stupi, explică bunicul. Altfel demult ar fi dispărut albinele de pe fața pămîntului.

A intrat și ultima albină. Dinlăuntrul stupului se deslușea un zgomot egal, uniform. Albinele începeau o viață nouă.

— E timpul să ne întoarcem acasă, spuse bunicul.

Uimiți, copiii se mai uitau încă spre noul stup.

Ziua se îngina cu seara. Umbrele copacilor se lungeau și florile de noapte se pregăteau să-și deschidă corolele palide.

Pe drum, bunicul spuse:

— O singură albină nu este în stare să facă miere. Ea singură nu poate construi nici măcar un colțisor dintr-un fagure. Numai viața în colectiv le salvează pe albine de frig și de foame, le salvează de moarte.

Dar copiii erau prea oboșiți. Nici unul dintre ei nu-i mai puse vreo întrebare, iar bunicul nu insistă. Bănăuia că după ce și-au petrecut ore întregi în fața stupului, și-or fi dat singuri seama ce este un colectiv. Și nu l-au întrebat nu doar fiindcă erau oboșiți, ci fiindcă știau: „Colectiv înseamnă muncă în comun“.

O ÎNTÂMPILARE MAI PUTIN OBISNUITA

schită de COSTACHE ANTON

Ne urcaserăm pe biciclete și o porniserăm în viteză spre marginea orașului. Era spre sfârșitul lui iunie, zilele păreau rupte din soare, ca să mă exprim în stilul lui Domenic, adică erau zile frumoase, înalte, albastre, cu aerul pur și diafan, cu miros de narcise și stinjenei. O să-mi spuneți că stinjeneii n-au miros, iar eu n-o să vă contrazic, o să fiu de acord, pentru că după ce-i culegi își pierd, într-adevăr, mirosul. Însă când ești pe bicicletă și pedalezi cu nădejde pe șoseaua asfaltată, când pe marginea râului apar stinjeneii galbeni, atunci văzduhul devine și mai diafan, iar aerul se umple de o mireasmă dulce, caldă, amănitoare.

În frunte pedala de zor Smărândoaie. Eu îl secondam, eram doar la trei metri

mai în urmă și mă miram că rămânea tăcut și nepăsător. Nu văzuse încă stinjeneii galbeni, care apăruseră pe malul râului ca un șir nesfârșit de ostași? Nu le simțise nici mireasma? M-am uitat înapoi, dar nici ceilalți colegi nu observaseră tunicile galbene care urcau, urcau odată cu noi în susul râului. L-am lăsat pe Smărândoaie să pedaleze singur, i-am lăsat și pe ceilalți să mă ajungă și chiar să mă întrecă. Am rămas ultimul. După vreo zece-cincisprezece metri m-am oprit. Am sărit de pe bicicletă, am lăsat-o pe marginea șoselei și eu am coborât spre râu. În timp ce coboram, de după o salcie a apărut unchiul Alion. L-am recunoscut din prima clipă. Mătușa Florentina avea un album vechi, cu niște coperti tari din lemn pe

care era sculptat un peisaj, o poiană cu cițiva arbori și un riu de șes. Dacă te uital mai mult la acel peisaj ori dacă voiai să-ți treci virful degetelor peste apa rîului, mătușa Florentina spunea repede, cu glasul ei subțire și cîntat :

— Copertile astea au fost sculptate de Alion, cînd a stat la Doftana. S-a întors cu ele sub braț. Eu am crezut că le-a cumpărat. M-am mirat chiar : „Uite pe ce-ai dat tu banii !” Alion a ris : „N-am dat nici-un ban. Le-am făcut cit am stat acolo. Greu nu mi-a fost să le fac. Greu a fost să le scot afară. Dar m-au ajutat tovarășii.”

În albumul cu copertile sculptate de unchiul Alion fuseseră puse toate fotografiile de familie. Erau acolo poze cu bunicul, cu bunica și cu toate rubedeniile noastre. Tata mă privea dintr-o poză veche, făcută cînd era elev la profesională. Unchiul Alion, frate mai mare de-al tatii, nu avea decît două poze. Una în costumul negru de mire, cu flori albe de lămîiță în piept. Lingă el stătea mătușa Florentina, într-o rochie lungă, albă, cu coronită și vâl de mireasă. În cealaltă poză, unchiul Alion era singur. Fusesse fochist și la o plecare în cursă ori după o întoarcere un fotograf îl prinsese în salopeta de lucru lingă locomotivă.

Acum, pe malul rîului, unchiul Alion apăruse așa cum îl știam din această poză. Atît doar că în mînă nu ținea pompa de ulei, ci un pistol automat. Ieșise de după salcia cu trunchiul gros și cam girbov și mă aștepta. Eu alergasem și respiram greu. Cînd m-am oprit, am spus cu sfială :

— Bună ziua, unchiule Alion !

Nu mi-a răspuns. M-a privit lung, apoi a întreat cu un glas ciudat, care semăna mult cu glasul bunicului :

— Tu ești Gabriel, băiatul lui Mihai ?

— Am dat repede din cap și am îngîlmat :

— Da, unchiule Alion. Sînt Gabriel.

— Și ce faci tu pe aici, Gabriel ?

Aș fi vrut să-i spun că venisem să privesc stînjeneii mai de-aproape, ba chiar să smulg cițiva și să-i duc la monument, adică să-i sîdesc acolo, dar nu găseam cuvintele potrivite ori n-aveam destul curaj. Îmi răsuceam fără rost un nasture de la bluză și tăceam. Însă unchiul Alion îmi ghicise gîndurile. A întreat :

— Ai venit să privești stînjeneii ? Vrei să duci cițiva la monument ? Să-i să-dești acolo ?

L-am aprobat dînd repede din cap, fără să pot rosti un cuvînt. Eram uluit și derutat. Glasul unchiului Alion semăna tot mai mult cu glasul bunicului. Îl priveam și nu-mi venea să cred. Parcă nu vorbea el, ci bunicul. Totdeauna bu-

nicul îmi povestea întîmplări din război. Cel mai mult îi plăcea să povestească despre luptele de pe Criș și din Munții Tatra. Acolo, pe Criș, nu departe de Carei, avuseră loc cele mai aprige lupte. „Dar și în Tatra au fost lupte grozave”, spunea aproape de fiecare dată bunicul. Eu îl ascultam, dar în timp ce povestea, îl vedeam în lupte pe bunicul așa cum era el, cu părul alb și cu mustați mari, tot albe, nu cum fusese cînd luptase.

Acum în fața mea stătea unchiul Alion, îmi vorbea, dar nu cu glasul lui. Unchiul Alion n-avea glas. Tot ce știam despre el, știam de la mama, de la mătușa Florentina sau de la bunicul și de aceea în mintea mea unchiul Alion împrumutase cite ceva de la fiecare dintre cei care-mi vorbeau despre el.

Odată a încercat să-mi vorbească despre unchiul Alion și tata. Dar el e foarte zgîrcit la vorbă și nici nu se pricepe să însuflețească întîmplările așa cum se pricepe bunicul. Tata mi-a spus cu felul lui concis și grav :

— Alion și-a făcut datoria, a căzut cu arma în mînă ca un ostaș.

Atît știu de la tata despre unchiul Alion. Celelalte întîmplări — aruncarea în aer a trenului german, care se îndrepta spre front cu tancuri și muniții, și tot ce a urmat, urmărirea cu ciini, lupta de pe malul rîului — le știu de la bunicul.

După aruncarea în aer a trenului, unchiul Alion s-a dus la depou să se schimbe, era în salopeta de lucru, dar n-a mai avut timp să-i pună hainele bune. Gestapo-ul a adus ciini și i-a pus să caute urmele celor care pusese războiul. Unchiul Alion și ceilalți cinci uteciști au fugit prin spatele turnului de apă, și, ca să li se piardă urmele au intrat în rîu. Au mers prin albia rîului vreo cinci kilometri. Fiind aproape siguri că scăpaseră, au ieșit și au vrut să treacă peste șosea spre pădure. Însă pe șosea se aflau două mașini cu S.S.-iști. Unchiul Alion și cei cinci uteciști, care-l urmau au vrut să se retragă, dar nemții îi văzuseră. A început lupta. O luptă inegală, bineînțeles. Unchiul Alion și tovarășii lui au căzut răpuși de gloanțele vrăjmașului. Dar fasciștii nu s-au mulțumit cu atît. În aceeași zi au strîns la întîmplare alți douăzeci de tineri, i-au dus pe locul unde se dăduse lupta și i-au împușcat.

În timp ce povestea bunicul, eu nici odată nu-l vedeam pe unchiul Alion. Îl vedeam tot pe el, pe bunicul. El alerga prin albia rîului, cu automatul sub braț, el deschidea focul primul și rămînea să acopere retragerea celorlalți tineri, el era căutat mai tirziu, zile și săptămîni de mătușa Florentina...

M-am aplecat să smulg cîțiva stînjenei. În timp ce mă aplecam l-am auzit strigînd pe Smărîndoaie. Unchiul Alion a spus zîmbind, dar tot cu glasul bu-nicului.

— Te cauță colegii.

Am întors capul spre partea din care veneau strigătele lui Smărîndoaie. L-am văzut sus, pe șosea. Mă văzuse și el și-mi făcea semne cu mîna. Eu nu i-am răs-puns, m-am întors spre unchiul Alion, dar unchiul Alion se îndepărtase de mine. Era cam la un pas de salcia cu trunchiul gros și cam gîrbov. Mi-a zîm-bit cu zîmbetul din poza în care era mire și a dispărut.

Peste cîteva clipe m-am trezit lîngă mine cu Smărîndoaie. Era furios :

— Ce-i cu tine ? De ce nu-mi răs-

punzi cînd te strig ? Și ce cauți aici ?

Nu l-am privit, adică n-am ridicat ochii. Am spus :

— Am venit să smulg niște stînjenei.

— De ce să-i smulgi, a întrebat Smă-rîndoaie. În spatele lui apăruseră și ceilalți colegi. I-am privit și am înălțat din umeri.

— Voiam să-i sădim la monument.

— Și nouă de ce nu ne spui ?

Smărîndoaie mi-a dat un ghiont zdra-văn, apoi s-a aplecat spre stînjeneii galbeni și a început să-i smulgă cu tot cu bulbi.

Eu nici nu m-am mișcat. Stăteam drept, priveam spre salcia cu trunchiul gros și cam gîrbov, dar n-o vedeam. Mai aveam încă sub pleoape chipul un-chiului Alion.

MESTECENI TRECERI NOASTRE

Noul director găsisse școala în para-gînd. Tancurile nemțești călcaseză peste garduri. Podețul peste care au trecut cu inima strînsă de emoții, toți copiii din părțile Bocilor și Văii Hotarului, era acum cu spinarea îndoită în jos, aproape să atingă pînza de nămol din șanțul plin de vrejuri de iulii și cucută.

Ramele ferestrelor păstrau doar ci-teva cioburi ascuțite rămase în vincluri și în buza de chit. Străluceau grămezile de tuburi de cartușe, strivind petuniile de sub perete. Avea școala un briu de petunii nespus de gingaș încit, ori de cîte ori treceam prin fața școlii îmi zi-ceam că școala galbenă a înflorit din-tre petunii iar ea, școala, este doar o petunie mai mare.

Cam așa arăta școala în acea pri-măvară.

Străbăteam curtea lată, pînă la trep-tele gri, cu trăistușele de cîneșă în diagonală piepturilor. Pline trăistușele cu bețișoare de nuiel galbene și roșii, tăiate scurt. Ziceam că după ce socotim o dată cu bețișoarele, a doua oară nu mai sînt bune. Aveam astfel motiv să ne încercăm bricegele acelea de neuitat, cu plăsele de alamă, făcîndu-ne cu nă-dejde o altă „tabla înmulțirii”, mai nouă, mai bună și mai frumoasă.

Deci, aruncam bețișoarele și ne um-pleam trăistușele cu tuburi de cartușe, arcuri de grenade, focoase albite parcă cu pudră de zahăr, fitile și alte drăco-venii de acest fel, care se găseau risi-pite peste tot, chiar și în pămînt, dacă greblai puțin cu bețișorul de răchită. Cred că Gobiță a fost cel care a găsit pistolul de trasoare. Paralizaserăm cu toții. Numai ochii creșteau din ce în ce pînă am văzut pistolul în mîna directo-rului. De-acum nu ni se mai poate în-tîmpla nimic. Totuși, ne uitam întrebă-tori unul la altul, fără o vorbă.

— Ei, copii, știți voi cum sărbătoreau nemții cîndva rebelionul ?

Și trage către cer o răbufneală moale și plină, de dop de plută. Numai după vreo cîteva secunde am căscat ochii la umbrela aceea de culori care se așter-neau în bucle frumoase pe fața carie-rei de piatră.

Apoi dansau vals uite-așa... uite-așa. Directorul nostru face cîteva piruete cu un puiet de mesteacăn în brațe.

Ne-au revenit glasul și culoarea. In-cepuse Petruța, ca de obicei, continuîndu-și cu glasul de coșofană gîndul de dinainte de găsirea pistolului. Așa fă-cea ea întotdeauna cînd directorul, ca să ne acopere vocile, își îndrepta spinarea

dintre buruienți și tuna o dată : Măi !... făcea o pauză mică, apoi ne spunea ce avea să ne spună. Petruța răminea cu gura deschisă tot timpul cît directorul ne vorbea. Apoi Petruța începea să se laude cu batista brodată la colțuri de mămica ei, cu inițiale din circei de zo-rele. Dar nu erau circeii verzi, ci roșii pentru că atît verde nu se găsea... zi-cea ea. Se lăuda cu orice, dar nimeni nu-i purta ranchiună pentru că era tare frumușică și cînta frumos ; ar fi dansat și pauza și ora, iar pauza și ceaialtă oră. Obişnuiam să jucăm în cerc „Mi-am pierdut o batistușă” — un fel de „Pe-rința”, dar fără sărutări, doar cît ne țineam de mină. Ea îmi dădea un măr roșu și zbîrcit de ger, iar eu îi dădeam ei un fel de turtă de mălai, frămîntat în lapte cu zahăr. Acum știți de ce scriu despre ea. Și pentru că știa numele tu-turor plantelor și ierburilor.

Am scormonit toată ziua cu cornișele săpăligilor — postata dintre zidul școlii și marginea șanțului, acolo unde fusese gardul mai 'nainte. Nu se mai vedeau nici urmele vechilor straturi de ga-roașe, cu trandafirii înalți legați de parii văruiți, cu globuri colorate, în virș, în-șirați ca într-un cortegiu de nuntă. Că-deau peste ei iedere și parii erau ca niște luminări. Era o nemaivăzută sâr-bătoare. Creștea din glile care împrej-muiau straturile o iarbă amestecată cu mușchi de pădure ca o blănișă de oate verde. Noi am tăiat glilele acelea, din locurile netede ale pămîntului.

— Miine facem botanică, ne spune la plecare directorul. Dar a doua zi am fă-

cut tot agronomie. Apăsăm cu bețișoa-rele în pămîntul afinat și moale, Anuca turna cite-o gură de apă, iar Gobișă băga firicelul de răsăd subțire cît un pai.

În urma lui venea celălalt Gobișă, al lui Bogdan, și strîngea ușor pămîntul pînă gropișă se închidea pe lîngă fir, lăsîndu-și amprente degetelor ca niște scoicișoare rezemate de fir. Măsuram o lungime de bețișor de socotit și împlin-tam bețișorul încă o dată și încă o dată pînă stratul era acum un ciur cu gău-rele rînduite ca soldații la defilare. Cei-lalți se grăbeau să le umple.

„Ce-ai învățat azi la școală ?”, mă întrebă tata, de cum mă vede că trec podețul în curte. Am răsădit flori, îi răspund repede. Nu-i rău, zice el, și ce notă ți-a dat ?

— Zece ! Zece a dat la toți.

— Numai să vă învețe bine, că altfel, cine știe, ne trezim coalea pîn' mai că dau cireșele în trandafiri.

— Nici o grijă, tată... directorul nos-tru știe tot. Zice că știe și să altoiască.

— Lasă, lasă, numai să ajungă puieții buni, coalea, cu ramurile cît degetul cel mic, că s-o găsi vreunul să-i altoiască, așa, ca la cartea pămîntului, ca pe tran-dafirii noștri. Cînd îi aud cum vorbește, mi-a și fulgerat un gînd care pînă la urmă s-a adevărit : abia așteaptă să arate ce știe el cel mai bine : să alto-iască el trandafirii școlii. Știa el cînd e momentul cel mai potrivit pentru altoit și ar fi fost în stare să-i altoiască și noaptea, numai pe pipăite.

Și numai ce-l văd într-o bună zi că desface o frunză de brustur cît o obeală

și începe să înșire mici grămăjoare de portaltouiuri. Zice : aiestă-i bordo... aiestă, galbîn, ...aiestă albu... Nimeni nu l-a văzut când și cum a altoit. Numai când, în dosul pețiolilor ruginiți, au fișnit smocurile verzi de muguri altoiți, ca niște albine zgribulite vine într-o dimineată directorul, se reazămă cu coutele pe poarta noastră și strigă : Bace Găvrilă !... și iar, Bace Găvrilă !...

— Ce-i baiu ? ! O, don' director... na, ce-i baiu ?

— Bace Găvrilă, fă-ți oleacă de vreme și fii bun... și vină pînă la școală... să dezlegi trandafirii ceia... altoiți... c-au înnebunit... acuș fac flori.

— D-apoi, don' director, că mai faceți o lecție de botanică cu elevii. Ei au mîna ușoară și mică... se strecoară mai ușor printre frunzulițele cele crude.

— Bine, dacă zici dumneata. Eu țin totuși să-ți mulțămesc că i-ai altoit.

— Ce să-mi mulțămiți, că doară trandafirii aceia sînt ca și copiii mei : noaptea i-am altoit. Așa să știți.

În ziua aceea am dezlegat. Era pe jos o risipă de inele de rafie de parcă s-au desfăcut toate logodnele de pe pămînt.

Intr-o primăvară a fost ? Sau, poate, să fi fost toamnă ? ! A venit la școala noastră unul slăbănog și foarte înalt. Directorul nostru de azi. Dar, de fapt, el nu era așa de înalt ; eram noi prea mici, iar el, foarte slab. În pantaloni scurți părea și mai înalt. Înainta ca un cocostire în fruntea noastră, cu mărul lui Adam ieșindu-i din gîtul lung și subțire, mult înainte ca un cuțit să taie aerul și vîntul și chiar orizontul. Mergeam în lunca Someșului după salcîmii fără spini, apoi către coclauri după puieți de mesteceni, și după brazi, și după măceși.

Era ca un tată pentru noi toți. Nu ne forța să facem mai mult decît ne țineau puterile, ci numai ne îndemna ca și cum ar fi recitat un poem :

Pune și la rădăcina puietului, celui mic.

Rîndul celălalt aproape s-a uscat..

Tu adă apă, ce stai ? !

Înșirați-vă toți în genunchi

Și pliviți tot, tot, tot,

Tu scoate pămînt nou și trece-l prin sită.

Așa !

Dar, dacă vreunul se așeza pe rama unui strat și se uita mirat la o rimă, înțelegea că trebuie să ne trimită acasă. „Gata, copii”, zicea. „Miine învățăm un cîntec. Să vă aduceți caietele de muzică... să nu rămîneți acolo, niște momii mute ca pămîntul. Nici florile nu răsar dacă nu le cînti.”

Noi, care mai de care zbieram : „Buun-nădd-zii-uaaa !” de răsuna stîncă de granit de peste drum și ne înghițea

și ultimele țivlituri, chiar și pe cele de cocori, care acum au și trecut și peste șirul de case și peste linia ferată din spațele ogrăzilor.

Seara, directorul dezlega puieții sălbatici din ziare și frunze de brusturi, pregătea într-o groapă terci de pămînt cu bălegar. Gropile le avea pregătite de cu ziuă. Ținea puietul cu smocul de rădăcini în nămolul acela cum făcea mama cu vițelul proaspăt fătat, de nu știa nici să sugă, îl băga cu botul în uger, îl freca pe bot cu un pic de lapte pînă vițelul se dumirea și numai după aceea trepida pe cataligele lui de noduri moi și începea să împungă în uger.

Apoi așeza puietul în groapă, cu stînga îl ținea drept, iar cu dreapta trăgea pămînt bine sfărîmat și trecut de noi prin plasa aceea de sîrmă înrămată. La urmă călca cu sandalele în jurul puietului lip-lip-lip, lip-lip-lip valsul acela nemțesc, pe care acum îl cînta cu pauze, ca o placă de gramofon de pe care timpul a șters cite un cerc sau două din zgîrie-turi.

*

Puieții cresc mai încet decît copiii. Cînd am terminat cele patru clase primare, ne-am împrăștiat care-ncotro. Ba la gimnaziul din centrul comunei, ba la oraș, la profesionale, alții s-au băgat ucenici la maiștrii cioplitori din cariera de peste drum, unii s-au făcut chiar acolo, în carieră, vagonetari, artificieri, fierari, mecanici pe concasor.

De brazi, salcîmi și mesteceni am uitat cu toții. I-am lăsat acolo, în grădinița școlii, într-o verde alcătuire de pădure. Viața moartă într-o parte, trebuie să învie în altă parte, încît în lumea asta, cantitatea de viață să nu fie niciodată știrbită. Altfel nu e viață, dacă nu-i mereu întreagă.

Dar să revenim la mestecenii mei. Cînd îmi fac drum prin părțile acelea, la foștii mei colegi din clasele primare, în fiecare văd cite un mestecăn, cite un trandafir, un brad, un salcîm. Șosefului cursei îi spun încă din oraș : pe mine să mă lași la mesteceni. Iar el confirmă că a înțeles, numai aplecînd puțin capul, cu ochii urmărind hipnotizat șoseaua de asfalt, sorbind parcă dintr-o înghițitură cei cîțiva kilometri pînă la păduricea de mesteceni. Știe el despre care mesteceni e vorba : cei de peste drum de cariera de piatră, pentru că pînă la ei nu mai e decît un singur mestecăn și acela foarte bătrîn, însoțind o troiță în dreptul aeroportului cel nou. Dar nici nu prea îl bagi în seamă, că e mai mult o relicvă uscată a ceea ce ar putea fi un mestecăn. Cînd zici însă mesteceni, e altceva... sînt mestecenii trecerii noastre.

ION DONCA

NOURAȘ

schită de ȘTEFAN DIMITRIU

Pentru mulți dintre cunoscuții noștri, existența lui Nouraș sau cel puțin prima parte a existenței lui, numărînd în total doar vreo cîteva luni, a rămas și acum învăluită în ceață. Și sînt sigur că dacă cineva ar vrea neapărat să scrie o poveste din cale-afară de încilcîtă, n-ar avea altceva de făcut decît să încerce să recompună acest nepătruns mister.

Dar nu v-am spus cine este Nouraș. Sau poate, la început, cum s-a născut misterul...

Ori, înainte de toate: Cine sînt eu? Cîte prejudecăți are bunica? Este tata un munte de gheață? Pot să-i încredințez orice secret fratelui meu mai mic? Cine se mai îndoieste că mama are întotdeauna dreptate?

Dar, la urma urmei, la ce v-ar folosi să știți că sînt în clasa a cincea și că bunica nu mai are acum nici o prejudecată?

Mai bine să ne întoarcem în după-amiaza aceea de septembrie, cînd am plecat, împreună cu mama, la o prietenă a ei. Dacă ați ști cum îmi bătea inima... Pentru că numai eu și cu mama cunoșteam adevărul. Tata și-a îndesat mai bine capul în pernă — ora lui de somn absolut obligatorie. Fratele meu îi dădea zor ca să-și termine lecțiile. Nici nu ne-a simțit cînd am ieșit pe ușă. Iar bunica, în camera ei, cu vreo carte în mînă sau cu lîna și cu andrelele. Și nici unul din ei, pot să jur, nu

bănuia cîte aveau să se întîmple în după-amiaza aceea.

Cît despre mine, eram emoționat, nici vorbă, am recunoscut-o și-o recunosc, dar mai eram împovărat de încă trei sentimente, la fel de puternice: vinovăție, îndoială și teamă! Și, pe deasupra, muream de curiozitate să-l văd. Dar, mă rog, ăsta e un sentiment care se aseamănă destul de mult cu bucuria, așa că nici nu-l mai pun la socoteală.

Vinovat mă simțeam în primul rînd față de tata. Ce va zice cînd va afla că l-am mințit? Sau, admițînd cazul că nu va afla niciodată, aveam eu dreptul să-l mint? Am spus asta cu glas tare și bine-am făcut.

— Ar fi prea mult s-o numim minciună, m-a liniștit mama. E mai degrabă o chestiune de tact.

— Crezi că tata ar fi de aceeași părere?

— Sînt convinsă! O să vezi cum i se topește inima...

— Lui? m-am mirat eu, pentru că-l cunosc bine pe tata.

— Chiar lui, m-a asigurat mama. Pentru că la o anumită temperatură se tolesc chiar și munții de gheață...

Atunci, pe moment, nu știam dacă ceea ce-mi spune mama nu-i tot așa, o chestiune de tact, dar pe urmă, cînd m-am întors din oraș, cu ființa aceea în brațe, și cînd tata, trezit din somn, m-a întrebat ce am acolo...

Dar asta am s-o povestesc mai tirziu.

Deocamdată, eram în drum spre prietena mamei și aveam, în afară de emoție și curiozitate, un sentiment, sau mai bine-zis sentimente de vinovăție, îndoială și teamă. Vinovăția am explicat-o. Să explic acum și îndoiala. Mai ales că nici nu e greu de explicat, atunci cînd ai un frate mai mic și atît de năbădăios. Va ști el să se poarte cu noul venit? Nu-l va chinui din cale-afară de rău? Nu-l va sufoca, în cel mai bun caz, cu dragostea lui?

— Cred că exagerezi, m-a liniștit din nou mama.

— Exagerez? m-am mirat eu. Poate-ai uitat întîmplarea cu broasca țestoasă urcată într-unul din rafturile bibliotecii. Nu m-aș mira ca pe ăsta să-l atîrne de coadă...

— Asta nu, m-a încredințat mama. În nici un caz...

— De ce ești atît de sigură ? am întrebato.

— Pentru că n-are coadă, mi-a des-tălnuit ea. Așa e rasa lor...

— Foarte bine ! am spus eu, și o bună parte din îndoială mi-a dispărut chiar atunci, pe loc.

Dar mai rămînea teama.

Și asta venea dinspre partea bunicii.

Pentru că, dacă pe tata îl înțelesesem chiar și fără cuvinte, bunica fusese des-tul de explicită, poate prea explicită, ori de cite ori făcusem o cit de mică aluzie.

— Aici e bloc, nu e bătătură. Alegeți !

Ori eu, ori el ! Dacă-l aduceți în casă, eu mă-ntorc înapoi, la mine, la țară. Să nu spuneți că nu v-am spus...

— Și-atunci mama a venit cu ideea :

— Il vom găsi pe stradă... Și-l vom ține cîteva zile, pînă-și află stăpînul. În-tre timp, mai vedem noi...

Bună idee !

Am repetat, apoi, asta de-atîtea ori, încît am ajuns uneori să cred chiar și eu că l-am găsit undeva, rătăcit printre picioarele trecătorilor, și nu că l-am pri-mit chiar din miinile stăpînei lui, care n-l promisese de mult, de cînd el nici măcar nu venise pe lume.

Dar atunci, în după-amiaza de sep-tembrie, cu ghemulețul acela negru lu-cios și creș strîns atît de puternic la piept, încît îi simțeam inima ticăind, am trecut parcă furișîndu-mă pe lingă zi-duri, am urcat fără zgomot scările dim-prejurul liftului, am pătruns cu sfială în vestibul, apoi în hol, apoi în dormitor... și cînd tata, trezit din somn, m-a-ntre-bat ce am acolo, n-am știut ce să-i spun, am simțit că mă-nec, mama a îngăimat ceva nici eu n-am înțeles bine ce, iar ghemulețul acela mic și cirilionțat și ne-gru ne-a scos el singur din încurcătură: a sărit în brațele tatii, s-a repezit, gi-fîind, către obrazul lui, l-a pupat de mai multe ori, și eu am văzut atunci ceea ce mama mă avertizase că voi vedea, cum muntele-acela de gheață, care e tatăl meu, începe să se topească.

— La ce nume răspunde dihania asta veselă ? ne-a-ntrebat el, și din momen-tul acela nu m-am mai îndoit că mama are întoîdeauna dreptate.

— Asta ai să hotărăști tu, a hotărît mama.

— În cazul acesta, se va numi Nou-raș, ne-a anunțat tata.

Și nimeni nu l-a-ntrebat de ce.

Primul care-a aflat că... l-am găsit pe stradă a fost fratele meu. Bucuria lui nu mai cunoștea margini. Ca s-o sporească, s-a repezit cu ciinele-n brațe în camera bunicii. Am văzut-o apoi ieșind ca o vi-felie, și numai Nourăș, cu figura lui de vișel african, n-a știut ce avea să ur-meze.

— Văd c-ați ales, ne-a șuierat bunica.

— Dar l-au găsit pe stradă, i-a ex-plicat, foarte convins, fratele meu.

— Astăzi îmi iau bilet de tren, mîine îmi fac bagajele, poi-mîine plec, ne-a anunțat, foarte oficial, bunica.

— Dar l-au găsit pe stradă, interveni și tata care, după cum am văzut atunci, se pricepe și el destul de bine la che-stiuni de tact. Uite mamă, îți promit că-n-tr-o săptămînă îi vom găsi stăpînul. Sau alt stăpîn.

Și bunica păru că acceptă acest ar-mistitiu.

Zilele treceau repede, parcă zburau. Numai bunica rămînea aceeași, mereu. Iar Nourăș, ca să ne-mbolnăvească de inimă, se făcea tot mai vesel și mai prietenos și presimțind, într-un fel, că va trebui să ne despărțim, ne pedepsea cu dragostea lui fără noimă și fără alege-re.

Mai departe, nu știu exact cum s-au petrecut lucrurile. Dar într-o zi, Nou-raș a scos de sub fundul patului un cio-rap pe care bunica îl căuta de vreo două luni. Și ea, oprindu-și pentru o clipă privirile în părul lui negru și cirilionțat, păru, pentru prima oară, că-l vede. Iar cînd bunica s-a așezat în fața televizor-ului, Nourăș i-a adus tocul cu ochelari și s-a culcat apoi, ca-ntr-un fotoliu adînc și moale, chiar pe papucii cu care era încălțată, și bunica nu și-a retras picioarele.

— Mîine va trebui să-l ducem la noul stăpîn, a oftat atunci tata.

— Vom mai putea să-l vedem din cînd în cînd ? l-a-ntrebat fratele meu.

— Pe cine să duceți ? a întrebat bunica.

— Pe Nourăș, a șoptit mama.

— Cum o să-l duceți ? s-a-nfuriat bunica.

Și așa, Nourăș n-a mai plecat de la noi.

Și bunica îl strigă mereu :

— Năzdrăvanule ! Bucurie ! Minune ! Ești ca un fir de iarbă răsărit în balcon-ul de piatră.

Iar cînd o supărăm, uneori, ne amenință :

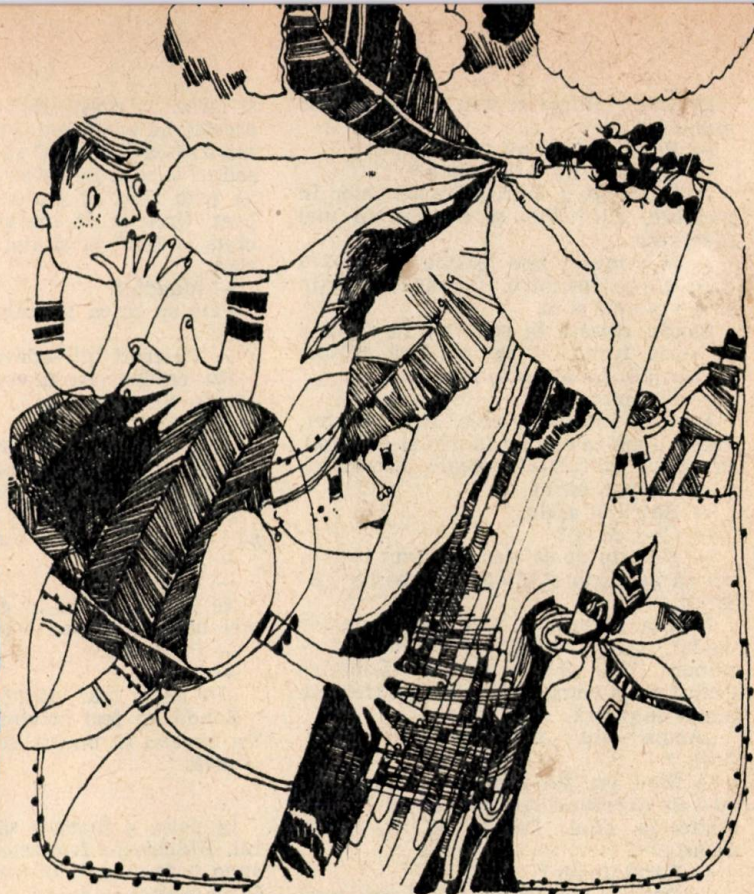
— Să știți că vi-l iau și ne ducem la mine, la țară.

Totuși, ne-a venit greu să-i mai spu-nem că, de fapt, nu l-am găsit pe stradă. Și nici fratelui meu nu i-am spus. Dacă el ar fi știut adevărul, cine din lumea asta nu l-ar mai fi știut ? Iată cum chiar și pentru mulți dintre cunoșcuții noștri existența lui Nourăș a rămas o vreme învăluită în ceață. Și eu cred că misterul ar fi dăinuit pînă-n vecii ve-cilor, dacă bunica nu m-ar fi-ntrebat într-o zi :

— Pe cine-ai vrut tu să păcălești că l-ai găsit pe stradă ?

Și așa mi s-a dus și ultima piatră de pe inimă.

UN CÂNTEC PENTRU FLOAREA DE CASTAN

schită de DOINA POLOGEA

De îndată ce sosi în oraşul rudelor din Nord, Sandu începu să hoinărească pe bulevard. Îi plăcea mult aleea de castani, aşezaţi simetric pe două părţi, cu coroanele atingându-se undeva sus, lăsând între ei o cărare largă. În oraşelul lui Sandu, cu fabrici şi blocuri multe, îngrămădite unele în altele, parcurile erau nefsemnate, aici însă castanii creşteau înalţi, stufoşi şi în fiecare primăvară se încăreau de floare. Sandu ocolea oraşul, urca dealul mărginit de o cetate veche, apoi pornea printre castani. Nu mergea niciodată pînă la capătul aleii : acolo, castanii deveneau tot mai mici, şi rari, şi firavi, îşi pierdeau din măreţie, şi abia în capăt de tot se găsea castanul cel mai falnic, dar pe care nimeni nu-şi amintea să-l fi văzut cu frunze şi flori. Sandu nu se oprea lîngă el, îi vrăjea risipa de floare a celorlalţi copaci. Şi-apoi, cine s-ar fi oprit lîngă un copac uscat ? Nimeni. N-ar fi mers nimeni pînă la capătul aleii. Lumea îl ocolea. Acolo însă, se oprise într-o zi Magda.

Îi privise îndelung. Atunci Sandu ştiuse : „Nu e un om obișnuit cel ce se uită la un pom fără flori”. Şi ea revenea mereu lîngă castanul uscat, revenea, iar ochii ei răsfrîngeau adînc tris-

teţea copacului ocolit de primăvară. Se rezema de trunchiul arămiu.

— Hei, ce faci acolo ? o întrebase într-o zi, curios la culme.

— Stau cu castanul. Îi spun poveşti.

— Dar nu vezi că e uscat ?

Răspunsul sosi neşovăitor :

— Va înflori. Îi voi spune poveşti şi va înflori.

Naivitatea asta minunată ! Îi încălzea sufletul, cum seva cînd urcă în castani. Şi asta în fiecare dimineaţă, de cînd o întâlnea în parc. Şi de cînd înfloriseră castanii. Florile lor erau începutul unei mari bucurii.

Se repezea în parc, i se părea că aude mugurii plesnind pe ramuri. Lîngă castan o găsea pe Magda. Vedea copacul uscat şi totuşi îi plăcea să întrebe :

— Spune-mi, a înflorit ?

— Nu, spunea ea cu regret, au înflorit toţi, numai el nu înfloreşte...

— Dar va-nflori, nu-i așa ?

— Fireşte. Fireşte că va înflori.

Începea s-o creadă cu adevărat. Va fi o clipă fără seamăn, cînd îl va descoperi încărcat de floare. Atunci o va lua de mîna pe Magda şi-i va zice : „Haide, vino să-ţi arăt miracolul... vino să-ţi arăt... să-ţi arăt !”

Și totuși, într-o zi avu curajul să se îndoiască :

— Poate că nici nu va înflori...

— De ce să nu înflorească ?

— Poate că a murit. Copacii mor în picioare, știi ? Pur și simplu nu mai înverzesc.

— N-a murit, zise Magda. Aud seva cum curge înăuntru. Ciocănește puțin și-ai s-o auzi și tu.

Sandu ciocăni în scoarță. Pe mină i se suiră furnici. I se umplură miinile de furnici. Le scutură, iritat.

— Să mergem.

Porniră înapoi pe alee. În urma lor, sosiră lângă castan un bătrîn și-un copil, se uitară la ramurile goale. Sandu întoarse capul, mirat.

— Bătrînul acela...

— Ce-i cu el ?

— Nu știu de ce, dar am avut impresia că așteaptă și el să înflorească castanul.

Magda începu să ridă. Avea un ris ciudat, puțin răgușit și foarte contaminant. Dar Sandu nu rise. Coborîră dealul pe la marginea cetății, pe treptele înalte de piatră.

„Acum știu : niciodată nu va înflori...”

— Nu-i așa, zise Magda parcă ghicindu-i neîncrederea. Eu știu că va înflori. Poate la anul. Dacă-ai să vii peste un an...

— Peste un an ?

— Da. Cu siguranță. Ai să vii, nu-i așa ?

Sandu tăcu. Ridică de jos o piatră și vru s-o azvîrle dincolo de zidul cetății. Piatra nu trecu. O auzi pocnind în zid, apoi căzu.

— Spune, ai să vii ?

— Am să viu.

Se opriră lângă un gard lipit cu afișe colorate. Unul verde și unul roșu. Sandu se pomeni citindu-l pe cel verde, fără să-i înțeleagă conținutul. Nu se uită la Magda. Își simțea obrajii arzînd. Mințise. Știa că nu va mai veni.

Magda vorbi încet :

— Nu trebuie să-mi spui cînd ai să vii. Eu am să știu. Vîno numai lângă castan și ciocănește în scoarța lui.

— Bine, Magda. Am să vin într-o zi, nu știu în care. Într-o zi cînd va bate tare vîntul. Va bate tare și va răscoli frunzele uscate. Copacii goi vor suna. Frunzele se vor mișca spre mine, mă vor chema. Eu am să vin și am să ciocănesc în scoarță. Atunci, castanul se va clătina... De sus vor cădea flori. Vor pluti în aer cu soarele prins în ele și se vor întrece cu păsările. Parcul va fi alb și verde, pe rînd.

— Eu voi veni ceva mai tîrziu. Dar voi veni și eu odată cu vîntul. O să bat și eu în trunchiul copacului. Pînă atunci

și iarba va crește mai înaltă, va crește ascuțit, ne va străpunge tălpile. Din castan o să cadă flori. O să trebuiască să-mi scutur umerii de atîtea flori. Vom merge prin flori și frunze cu gențile sub braț. Undeva, la marginea parcului va cînta o fanfară și noi vom trece plutind...

— Magda !

Fata se rotea pe călcîie, cu ochii închiși.

— Tu crezi într-adevăr că așa va fi ?

Nu credea. Ar fi vrut să creadă. Nu credea. Spuse totuși.

— Cred.

„E stupid, gîndi ea. E stupid să crezi că un copac uscat va înflori. Acum însă, nu trebuie să stric jocul. Să rămînă visul frumos pînă la capăt. Nu trebuie să-i spun că n-am să vin...”

— Ai să vii ?

— Am să vin.

Se opriră. Erau la capătul aleii. De aici încolo începea orașul.

— Promiți ?

— Promit.

„De ce să mai vin ?”

Sandu își feri privirea. Mîinile Magdei rupeau în bucăți, foarte mărunte, o frunză.

★

În parc, a început să bată tare vîntul. Răscolește frunzele uscate, face să sune copacii goi, mișcă frunzele verzi. Iarba a crescut înaltă, a crescut ascuțit. Undeva, la marginea parcului, cîntă o fanfară. Parcul e alb și verde, pe rînd...

Lîngă castan, un bătrîn și-un copil stau pe-o bancă.

— Bunicule, bate cineva în castan !

— Vreo pasăre...

Copilul se ridică de pe bancă.

— Și totuși, bate...

— Nu e nimeni, copile. Nu e nimeni...

Bătrînul își ridică bastonul, îl ia de mină pe copil și pleacă, fără să mai observe că pe umerii lui încovoiați, din castanul pe care nimeni nu-l văzuse altfel decît uscat, cădeau, cădeau flori.

BĂIATUL PE CARE NU-L CUNOȘTEA NIMENI

Zilele trecute, în drum spre școală, am găsit un caiet. Era îmbrăcat în albastru — ca mai toate caietele de școlar. Avea și nelipsita etichetă pe care, să recunosc, am citit-o cu interes. Așa am aflat că... obiectul în cauză aparținea unui băiat de-o vîrstă cu mine; pentru că și eu sînt în clasa a VII-a, ca și dumnealui...

Era un caiet de matematică și... mi-am zis așa, ca tot elevul: „Dacă are baftă să-l scoată azi la lecție... ia precis un patru că, fără caiet...” După ce l-am răsfoit însă puțin, concluzia s-a conturat și mai... albastră: putea lua patru și cu caiet — nu prea știa matematică! Dar, mă rog, albastru sau roz, caietul trebuia înapoiat proprietarului.

În cazul că învață la școala noastră, e simplu! În pauza mare iau toate clasele a VII-a la rînd. Trebuie să-l găsesc eu!

Deci...

— Clasa a VII-a A. „Ionescu Ion? N-am auzit. Precis nu-i place muzica. Nu e nici un Ionescu Ion la noi în orchestră...”

— Clasa a VII-a B. „Ionescu Ion? Da, avem unul, dar el nu-și pierde caietele pe drum: e premiantul clasei! Caută în altă parte...”

— Clasa a VII-a C. „Ionescu Ion? Hmm! Clasa noastră e o clasă de sportivi prin excelență. Ce sport îi place? Apropos... Sîntem în căutarea unui portar. Nu știi nici un fotbalist care...?”

— Clasa a VII-a D. „Ionescu Ion? Aici îl cauți?”

M-am uitat în jur: numai fete... Am încercat să mă retrag cu demnitate:

— Da' ce, voi n-aveți colegi cu care colaborați... la lăcătușărie, la tîmplărie... o mîină de băiat... „Se pare că nu-i din acela... nu-ți pierde timpul...” — mi s-a răspuns, fără drept de recurs.

Bine c-a sunat de intrare la oră. Am fugit repede la mine în clasă — la a VII-a E...

Deci, în școală nu era de găsit... Poate... pe strada noastră?

Seara, după ce ne-am făcut lecțiile și ne-am adunat în părculeț, am lansat din nou întrebarea: nu cunoaște nimeni un băiat pe care-l cheamă Ionescu Ion? Am găsit un caiet de matematică și...

Mihai a clătinat din cap că... nu! El răspunde de trei străzi cu curățenia! N-are în grupa lui nici un I.I. Unul care

să nu facă nimic, nu-i trebuie! Iar ceilalți? Zbîrnie toți! O hîrtie nu lasă pe stradă. Dar-mi-te un caiet!

Andrei a dat din cap cu lehamite: Ionescu Ion? Ce hram poartă, frate? Ce-i place? Ce nu-i place? Ce are deosebit? Păi altfel, cum să-l cunoști? Și unde? L-am privit cu uimire. La asta nu mă gîndisem. Știi c-avea dreptate?

Și cum discutam așa... s-a apropiat încet de noi... Ionescu Ion, colegul meu de bancă. „Am auzit că ai găsit un caiet de matematică” — mi-a spus.

Am privit toți ca la cea de a opta minune a lumii. Cum de nu mă gîndisem de prima dată la el? Da, cum de nu se gîndise nimeni?

Poate pentru că trecea pe lingă noi, de parcă n-ar fi trecut, poate că niciodată nu avusese nici o absență, deși nici nu simțea că e prezent, nu luase nici un zece, să se ducă vestea în școală că uite ce performanță a obținut Ionescu, poate pentru că, pe un băiat care ia șase pe linie nu-l remarcă nimeni... poate pentru că... Dar ce mai conta acum?

Ionescu Ion și-a luat caietul și a plecat încet... Avea vată pe tălpile pantofilor? Parcă nici nu venise...

Ce-i place? Ce nu-i place? Ce calități are?... Păi cum să-l cunoști? — întrebase Andrei.

N-avea preocupări, nici o pasiune, nici un vis despre care să fi vorbit cuiva. Și de aici, acel... „mister”, imens... cu multe semne de întrebare: nu-l cunoaște nimeni.

Nici eu... colegul lui de bancă! Ce-ar fi să-l invit mîine la mine? Cineva, tot trebuia să facă primul pas...

MAGDA BARBU

la alte școli din diferite cartiere. Nu-i vorbă, noi ne-am împrietenit repede, aproape că a doua zi când a sunat clopoțelul aveam impresia că ne cunoaștem de ani de zile.

...Doar Raluca rămăsese singură. Nu prea vorbea cu nimeni și dacă din întâmplare venea acasă cu grupul nostru întotdeauna rămânea în urmă. Așa e ea, se mișcă tare încet, mai ceva decât un melc și întotdeauna găsește ceva pe drum ca să caște ochii și să uite de noi. Sau noi de ea, dar asta e altă poveste. Ei, cu toate acestea, eu aș fi vrut să mă împrietenesc cu ea. Când i-am spus lucrul acesta Corinei, a sărit înțepată :

— Ce găsești la ea ? Nu vezi că de abia deschide gura... și atunci mai mult ca să mănince mere. Draga mea, Raluca asta e... e... — și aici Corina ezită o clipă căutându-și cuvintele și rotindu-și frumoșii ochi verzi prin încăperea — Raluca e incoloră, inodoră, insipidă... ca să mă exprim în termenii din specialitatea ei, pentru că am auzit că e foarte tare la chimie.

...Avea dreptate Corina, dar numai în ceea ce privește pasiunea Ralucăi pentru chimie. Te uluia pur și simplu când era scoasă la tablă. E drept că se mișca încet până ajungea la catedră, aveai chiar impresia că „e în plop și plopul în aer“, cum spusese Corina când a văzut-o pentru prima oară la răspuns. Dar în momentul în care a pus mina pe cretă parc-ar fi fost alta. Pur și simplu, nu-ți venea să crezi, era de nerecunoscut.

— De cele mai multe ori plopul crește pe pământ, i-am șoptit Corinei cu răutate la sfârșitul orei de chimie, bucurătoare pentru succesul Ralucăi.

Dar Raluca nu se bucura. Adică nu făcea nimic deosebit, un gest oarecare prin care să înțeleg că se bucură, că e mândră de zecele pe care l-a împușcat din prima lovitură.

— Ei, ce să faci, nu toată lumea colecționează note mari sărbătorind victoria, mi-a spus Răzvan, atunci în pauză, de parcă mi-ar fi ghicit gândurile. Așa e Răzvan, spune tot ce-i trece prin gând, nu face excepție cu nimeni, nici măcar cu mine, chit că ne cunoașteam de la câmin și încă împărțim sandvișul.

În recreația următoare i-am cerut Ralucăi un maculator de fizică ; eu lipsisem de la predare și aș fi vrut să-mi iau notițele. Ori, cine are în clasă cele mai bune, cele mai îngrijite notițe ? Bineînțeles că Raluca.

— Fata asta are atîta răbdare încît mă scoate din sârte, mă exasperează chiar — izbucni Corina într-o zi. Era vorba de Raluca, sau mai exact de planșa ei de desen tehnic, cea mai reu-

șită din întreaga clasă, chiar mai reușită decât a Corinei, care visa să ajungă un celebru arhitect.

...Nu m-am înșelat cerindu-i Ralucăi maculatorul ; n-am întîmpinat nici o greutate în copierea notițelor, ba chiar din contră, am avut impresia că modul organizat de expunere a schiței lecției o face mult mai accesibilă învățării. Era pauza mare, toți ieșiseră din clasă, doar eu stăteam în banca mea, hotărîtă să am un maculator la fel de frumos ca al Ralucăi. Ba nu, mai frumos, va fi cel mai frumos maculator din întreaga clasă, și... plină de ambiție am început să lucrez cu rivnă. La un moment dat mi se uscăse cerneala pe virful penitei și am căutat pe bancă o foaie de hîrtie ca să fac niște încercări de scriere cu stiloul. N-am găsit nici măcar un petec de hîrtie și atunci, din obișnuință, am deschis caietul Ralucăi la ultima filă. Cine nu cunoaște oare soarta ultimelor foi din caiet... aici se încearcă culori, se desenează portretul vecinului de bancă în timp ce înfulecă un corn pe sub ascuns, se scriu versuri ori nume de actori celebri, se calculează media trimes-trială — evident, raportată la media celui cu care concurezi — cel puțin eu așa fac. Dar ultimele foi din caietul Ralucăi nu erau mîzgălite cu nimic din ce aș fi putut crede eu. Era desenat acolo un neuron cu numeroase arborizații, puțin mai jos parcă era formula de structură a benzenului, aceea a lui Kekule și... undeva, scris mărunt, cîteva rînduri. Fără să vreau, mai mult din curiozitate, crezînd că e un dicton celebru sau... cine știe ce — am citit. Dar m-am înșelat și de data aceasta. Raluca scrisese acolo simplu, adevărat de simplu, un tainic gînd al ființei ei. „M-am gîndit de atîtea ori că nu am prieteni“. Atît. Nîmic mai mult. Nici cel puțin un semn de exclamare.

...Am rămas mult timp cu aceste rînduri în față. Uitasem de notițe, pînă chiar și de dorința de a avea cel mai frumos maculator din clasă. Pentru prima oară am avut impresia că sînt ridicolă prin dorința de a mă impune în fața celorlalți prin tot felul de superlative. Eram doar premianta clasei, cel mai bun elev, cea mai înaltă fată din clasă, cea mai bună patinatoare. Mereu eram cea mai... cea mai... parcă obosisem să fiu mereu în frunte, dar trebuie să recunosc că îmi plăcea.

Cred că atunci... din acea pauză m-am împrietenit cu Raluca.

Abia acum Anca se dezlipi de lîngă fereastră. Se făcuse întuneric în cameră. Aprinse veioza și la început jetul de lumină portocalie o orbise, dar apoi se obișnuî cu pîlpîirea caldă a becului. Își trase fotoliul lîngă fereastră, oricum

afară nu se mai vedea nimic, dar putea bănuî ce e dincolo de fereastra ei... Și mai ales putea auzi ploaia. „Oare de ce întârzie Raluca? Mi-a promis doar că va trece pe la mine imediat ce își termină lecțiile. Îi veni să ridă pentru că știa prea bine că unul dintre puținele lucruri pe care i le-ar putea reproșa Ralucai ar fi faptul că întârzie mereu. Evident, nu întârziea ca Paul, care intra în clasă exact după șapte minute de la începerea orei și invoca mereu aceeași scuză de copil „vă rog să mă scuzați, dar n-a venit la timp tramvaiul“, încît clasa izbucnea în hohote de ris, iar profesorul îi făcea un semn ușor cu degetul... adică, „nu e nevoie să te scuzi, dar să știi că data viitoare chiar n-am să te mai iert“. Ce-i trecuse într-o zi prin minte lui Răzvan? Îl înregistră odată pe banda de magnetofon cu prea bine cunoscuta lui scuză, iar în momentul în care, ca de obicei, Paul năvăli în clasă roșu ca un rac din cauza fugii, înainte de a avea răgazul să deschidă gura pentru a se scuza, Răzvan derulă banda și clasa se prăpădi de ris, spre nedumerirea lui Paul, care repeta în neștire „dar bine, de data asta chiar n-am mai spus nimic“. E drept că Raluca nu-și permitea să întârzie atît de mult ca Paul; ea ajungea în clasă exact cu cîteva minute înainte de a intra profesorul. Noroc că l-a scutit pe Mihai de la munca de pîndă... grea muncă, n-am ce zice. Mihai avea obiceiul să rămînă pe coridor după ce se suna pînă cînd îl zărea în capătul scîrilor pe profesor și apoi da năvală în clasă, țipînd plin de satisfacție, „șase, șase, vineee...!“.

Acum însă știam cu toții că imediat după sosirea în clasă a Ralucai va intra și tovarășul profesor.

„Și totuși, întârzie cam mult de data aceasta, chiar prea mult, „nepermis de mult la valoarea ei“, cum ar spune Corina.

Anca asculta ploaia șiroind pe fereastră și printre crengile plopului din fața camerei. Fără prea mult efort și-o imagina pe Raluca undeva pe stradă, venind spre ea. Parcă o zărea cu pardesiul neîncheiat, cu fularul acela lung ce-i dă un aer strengăresc, umblind prin ploaie încet, rîzînd de trecătorii zgribuliți sub umbrele. Raluca mergea pe străzi fredonînd încet o melodie — chiar și atunci cînd era mai tristă decît de obicei — oprindu-se mirată în fața unor vitrine și zăbovind mai mult în fața celei de la librăria centrală. Întotdeauna cînd ajungea aici Raluca intra să-și cumpere un creion chinezesc cu radieră, din acelea cu doi lei. Ce i-or fi plăcînd oare atît de mult aceste creioane, nu prea pot să înțeleg. E o plăcere însă să o privești apoi ascuțindu-și creioanele... este așa de calmă, așa

de frumoasă, și liniștită cînd face gestul acesta încît aproape că te molipsește și pe tine. E pur și simplu nemaipomenit de calmă; uite, să zicem că profesorul intră în clasă și ne spune să scoatem o foaie de hîrtie pentru extemporal. Clasa întreagă se agită, freamătă, cîțiva întreabă înainte dacă e greu, alții împrumută radiere, fol, echere... ce mai... toată lumea e agitată... parcă am fi un stol de păsări ce-și pierd pentru o clipă simțul de orientare. Chiar și eu am trac, mă gîndesc ce notă mai am, ce medie îmi va ieși dacă voi lua nu știu ce notă. Doar Raluca e calmă. Își desface penarul încet, admirîndu-și creioanele chinezești prea bine ascuțite, îl alege pe cel mai bun și abia apoi lipindu-se de pupitrul mă întreabă calm, desprinsă de toată agitația din clasă. „Ce-a zis? Chiar ne dă extemporal?“ Mie îmi vine să o reped de fiecare dată, dar parcă mă molipsește calmul ei.

„La fel și la crosul de anul trecut. Știam că nu voi ieși prima și mie nu-mi place să pierd. Atunci am invocat o luxație ușoară — la urma urmelor un elev bun este întotdeauna crezut, ce mai, avem și noi dreptul la cîte un favor din cînd în cînd. Raluca nu și nu, că ea vrea să alerge, că va fi minunat. Mai mult plictisită de insistențele ei am acceptat să o însoțesc. După cros, Raluca a venit la mine pe banca din parc și, curioasă, am întrebat-o cum a fost.

— Primii cincizeci au primit niște plachete roșii. Eu n-am primit, dar a fost splendid. E grozav să alergi la un cros — mi-a spus Raluca plină de convingere.

Nu prea puteam eu să înțeleg ce e atît de grozav într-un concurs în care știi că nu vei fi cel mai bun, nici cel puțin printre cei mai buni, dar încercasem să mă bucur alături de Raluca.

Anca tresări puternic. La început nu a reușit să-și dea seama dacă sună telefonul sau e cineva la ușa de la intrare. Ridică receptorul. Era Raluca.

— Ce mai faci, Anca? o întreabă rîzînd Raluca.

Pe Anca o molipsi buna dispoziție a Ralucai și-i veni să ridă încet închipuindu-și-o pe Raluca cu stropi de ploaie în păr și pe gene. Fără să vrea spuse:

— Eu... ascult ploaia, Raluca.

O clipă îi păru rău că a fost atît de sinceră. Ar fi putut foarte bine să-i spună că ascultă muzică sau că tricotază, ori poate citește.

Dar Raluca nu spuse nimic. Nici măcar nu se miră. „E atît de firesc să ascuți ploaia“ gîndi ea și apoi îi spuse Ancăi:

— Bine, urc și eu acum.

MARIA MARA

SPERANȚELE OLIMPICE

sînt atestate prin „Daciadă”

V-ați gîndit vreodată că drumul spre marile performanțe sportive poate începe, și chiar așa se și întîmplă, încă de la frumoasa vîrstă a pionieriei? Și cîți dintre voi, dragi prieteni, nu ați încercat emoțiile primului concurs sau competiții sportive prin „Daciadă”? Succesul vine, desigur, după un îndelungat sau mai puțin îndelungat timp, în care cel ce dorește cu pasiune să-și demonstreze aptitudinile sportive, îndemînarea, istețimea, agerimea sau forța, străbate etapă cu etapă drumul fascinant spre cea mai înaltă treaptă a podiumului „olimpiadei” noastre naționale. Drumul acesta este uneori anevoios (antrenamentele nu sînt întotdeauna motiv de bucurie și de satisfacții), presupunînd din partea celui ce-l străbate multă răbdare, tenacitate, perseverență și chiar renunțarea la un ceas sau două de joacă. Însă merită, cu siguranță, după cum ne mărturisea unul dintre învingătorii ediției a doua 1981 a „Daciadei” — pioniera **Georgeta Ciocan** (Prahova).

Geta este din satul Corbătești — Prahova și dacă n-ar fi descoperit-o tovarășul profesor Petre Popescu, încă de anul trecut (acum ea este în clasa a VI-a), poate că s-ar fi remarcat (cine știe?) la „Crosul pionierilor” pe zonă. Sau, oricum, în meciurile de fotbal (amicale, desigur) ce se încing la

Campionii „Daciadei” la tenis de masă ediția 1981: Georgeta Ciocan și Dănuț Băluță.

școală în pauze ori după ore și-n care „Gheorghe”, cum îi spun colegii și prietenii, apără poarta fără greșală, mai bine decît oricare dintre băieți. Ea a reușit anul acesta, la Alexandria, la finala națională a „Daciadei”, să joace cinci partide din care nu a pierdut decît un singur set! Fără experiență competițională, cu doar un an de antrenament în urmă, Georgeta Ciocanu devine campioană națională a „Daciadei” la tenis de masă. Și avem convingerea că drumul ei, ca și al multor altor pionieri care îndrăgesc sportul și luptă pentru a-și îmbunătăți performanțele și pregătirea fizică, nu se va opri aici.

Cei mai buni pionieri sahiști din țară: Dana Toma și Mihai Sorin Tărbescu.

Dan Băluță (foto 1), din bănia Craiovei, cîștigă finala de tenis de masă la băieți. El a demonstrat astfel că în răstimpul celor doi ani care s-au scurs (a mai participat și la prima finală națională de tenis a „Daciadei”) s-a antrenat conștiincios, cu gîndul de a nu mai lăsa să-i scape șansa victoriei. Și așa s-a și întîmplat, el cîștigînd partidă după partidă cu mult calm și stăpînire de sine, cu atenția concentrată numai către masa de joc și către partener.

După părerea specialiștilor din juriu, membri ai Federației române de șah, finala națională din acest an de la Alexandria a reunit la startul celor șase runde, băieți și fete din toate județele țării, deosebit de bine pregătiți. Calitatea partidelor desfășurate a determinat și o foarte strânsă luptă în final care a opus copii cu un nivel de pregătire relativ apropiat. În sală — liniște perfectă ca în timpul oricărui concurs de nivel internațional, concentrare, tensiune și... în fine, se ridică de la masa fetelor **Dana Toma** (Vilcea). Ea a câștigat într-o manieră degajată toate partidele susținute pe parcursul celor două zile de concurs, iar în si-

Violeta Burghilea și Vasile Nicuță medaliații cu aur la proba de tir.

țintaș din țară. „Nu-mi vine să cred, ne-a declarat cinstit Vasile, și poate că numai cu trecerea timpului am să realizez faptul că am cucerit cu ade-

După trecerea liniei de sosire, **Gabriela Senchia** — câștigătoarea „Crosului pionierilor“ la categoria 11—12 ani.

vărat titlul de campion. Oricum, mi-am descoperit o nouă pasiune alături de lectură — tirul“.

Cît despre **Violeta Burghilea** (Brașov), ea și-a luat anul acesta la revedere de la pionerie, nu înainte de a aduce un frumos succes școlii și jude-

Cu numărul de concurs 11 — **Ion Avrămuț** câștigă finala crosului de pe Stadionul Republicii.

multanul oferit de maestra internațională **Elisabeta Polihroniade** — a fost cea mai rapidă și mai eficientă șahistă. Cu siguranță, **Dana** este una dintre marile speranțe ale șahului nostru feminin.

La băieți, tricoul și medalia de aur a campionilor „Daciadei“ i-a revenit argeșanului **Mihai Sorin Tărbescu** (foto 2), de asemenea, un excelent tehnician și, cu siguranță, un nume despre care vom mai auzi.

*

Cei mai buni pionieri țintași din țară vă zîmbesc din această imagine (foto 3) surprinsă imediat după festivitatea de premiere care a avut loc după terminarea finalei naționale la tir.

Îeșanul **Vasile Nicuță** a înregistrat o performanță de-a dreptul uluitoare: el a început să practice tirul cu câteva săptămîni înaintea fazei zonale a întrecerii (la începutul anului școlar 1980—1981), ca să se dovedească ulterior că este cel mai precis pionier —

Pioniera Mihaela Novăcescu se îndreaptă cu hotărîre spre victorie. În anul 1980 — locul 6 la „Crosul pionierilor”; 1981 — campioană națională a „Daciadei”.

tului ei. La precedenta finală, Violeta ne mărturisea că echipa ei se clasase pe locul 23. Anul acesta, la Alexandria, grație unei serioase pregătiri, a sosit și momentul revanșei.

*

O întrecere athletică devenită tradițională și care reunește la startul ei în fiecare primăvară pe cei mai buni pionieri alergători este „Crosul pionierilor”. Și dacă la această ediție nu s-au reeditat performanțe așa cum s-a întâmplat anul trecut, cursele care s-au desfășurat pe categorii de vîrstă și pe distanțe diferite (pentru fete și pentru băieți) au reprezentat un adevărat spectacol de sportivitate, vigoare fizică și rezistență.

La sfîrșitul lor au fost declarați campioni ai „Daciadei” și medaliați cu medalia de aur pionierii: **Gabriela Șenchea** (Bacău), **Ion Avrămuț** (Caraș-Severin), **Mihaela Novăcescu** (Brăila) și **Cristian Matei** (București). Ei figurează de pe acum în atenția specialiștilor federației, cotați fiind ca virtuali cîștigători ai probelor care le vor aduce, rînd pe rînd, cele cinci cercuri necesare trecerii baremurilor olimpice. Noi le-o dorim din inimă.

EMILIA TEODORU

Și o victorie pentru pionierii atleți ai Bucureștiului: **Cristian Matei** trece primul linia de sosire și bucuria îi smulge un strigăt: „Ura!! am reușit!”.

LA DEVA, 300 DE FETIȚE CALCĂ PE URMELE NADIEI

Am poposit la Deva într-o dimineață de început de vară și, căutînd sala de gimnastică, am întrebat un trecător dacă știe unde se află. S-a uitat la mine uimit (aveam să aflu că e nepermis să fii în Deva și să nu știi unde e sala de gimnastică!) și mi-a spus repede: „Acolo, sub Cetate, lângă stadion”. Am mulțumit și, după cîteva sute de metri, iată-mă în fața sălii, o clădire modernă, atrăgătoare, pe fronțișorul căreia un arhitect inspirat a așezat singura emblemă aflată acolo la locul ei: cercurile olimpice! Aici, la Deva, se pregătesc speranțe olimpice, gimnaste pentru care gimnastica mai are, încă, destule taine, dar care au același vis: să facă ce-a făcut Nadia, să reușească ce-a reușit idolul lor și al altor milioane de copii din întreaga lume!

Chiar dacă ești reporter, nu poți pătrunde în universul fermecat al sălii decît cu o aprobare și, neapărat, însoțit de cineva. O dată intrat, ai obligația să taci și chiar dacă ai vrea să vorbești, tot nu poți, pentru că uimirea te... amuțește, pur și simplu! Nicăieri în lume nu se pot vedea, reunite, atîtea talente autentice, atîtea valori în devenire. Numai cîteva dintre ele sînt mai înalte decît... birna de gimnastică, dar talia contează foarte puțin, cel mai puțin adică, aici unde pînă și cea mai micuță gimnastă jonglează cu rondele flic-flack, unde binecunoscutul „șpagat” e floare la ureche pentru oricine, rămînînd un banal element de încălzire, alături de la fel de cunoscutul „pod”. Partea de început a antrenamentului e, de-acum, o lecție știută pe de rost de toate gimnastele, o suită de exerciții executate în formație de cerc, pe covorul sălii, dovedind că, pe tăcute, toată lumea se află într-o permanentă întrecere!

...Două ore, 120 de minute efective, nimeni nu s-a odihnit nici măcar o secundă, fiecare moment de „respiro” însemnînd un prilej pentru repetarea unei mișcări, pentru o întindere de braț sau de picior, pentru o „poză” de final de exercițiu... Am trecut în revistă fiecare mic amănunt, privind fermecați la acest antrenament obișnuit și, totuși, atît de fascinant pentru spectatorul de ocazie. Un antrenament de gimnastică poate fi oricînd un film, iar dacă „eroinele” sînt micuțele eleve ale Clubului sportiv școlar Cetate Deva, filmul va candida, cu certitudine, la un premiu!

Abia cînd sala a rămas pustie, fetele plecînd spre saună, spre dușuri, apoi spre masă și dormitoare, începem să notăm cîteva dintre numele care vor deveni mîine celebre.

Daniela Silvas este cea mai tînără campioană de gimnastică a României, dominînd cu autoritate întrecerea din acest an a generației a IV-a, de după Nadia Comăneci. O privisem pe Daniela cu un interes aparte. Ne fusese recomandată cu căldură, ca o veritabilă „șefă de promoție”. Ni se pare, însă, puțin ciudat ca ea să se afle cu... patru generații în urma Nadiei. Să fie Nadia atît de... bătrînă? Cu certitudine nu, dar Daniela e foarte-foarte tînără, la cei 10 ani ai ei avînd doar... jumătate din vîrsta mării campioane.

Surorile Cecilia și Liana Joc sînt partenerele de echipă ale Danielei și se mîndresc cu faptul că au fost incluse în garnitura reprezentativă de categoria a IV-a. La fel de mîndre sînt și gimnastele din generația 5, Luminița Cazan, Laura Guță, Maria Rugaci și Maria Ioana, ele cucerind recent titlul republican la campionatele naționale de gimnastică ale școlilor generale. Iar lista poate fi continuată cu multe alte nume, dintre cele peste 300 care figurează pe listele Școlii generale 7 Deva, în caietele antrenorilor de aici. Să vi-i prezentăm, însă, și pe ei: soții Ana și Ferdinand Ghenadie pregătesc grupa de categoria a IV-a, profesorul Cristian Enoiu a condus antrenamentele echipei școlii, Ana Ghenadie, Vasilica Grecu, Ion Cărpinișan și Ion Bulacu sînt alte cadre didactice care se ocupă, cu dragoste și pasiune, de creșterea gimnastelor Devei. Iar munca lor este condusă și îndrumată cu deosebită grijă, cu rîvnă și dragoste de meserie, de profesorul Mihai Bănulescu, directorul școlii.

Copii, dacă aveți talent în gimnastică, veniți la Deva. Veți face antrenament în sala cu cercuri olimpice, veți fi alături de Emilia Eberle, Rodica Dunca, Dumitrița Turner, alături de Lavinia Agache, Ecaterina Szabo și Mihaela Stănuț, veți fi colege de școală cu campioana europeană Cristina Grigoraș și vă veți pregăti acolo unde s-a pregătit Nadia Comăneci!

Iar dacă tot veniți la Deva, nu mai întrebați unde e sala de gimnastică! O veți găsi ușor: e sub Cetate!

HORIA ALEXANDRESCU

SPORT •

6 CAMPIONI

despre secretele performanțelor

De mulți ani se vorbește tot mai insistent despre așa-zisele secrete ale marilor performanțe sportive. Se caută explicații pentru super-rezultate, se fac presupuneri, se încearcă găsirea unor „rețete”. Dar nimeni nu e mai în mă-

NADIA COMĂNECI

sură să vorbească despre marile performanțe decât performerii înșiși, așa că, în căutarea răspunsului, ne-am adresat câtorva dintre cei mai valoroși sportivi români, apreciați deopotrivă și pe plan internațional.

Deci, 6 mari campioni ai sportului românesc ne răspund la întrebarea: „Care este secretul performanțelor dumneavoastră?”

NADIA COMĂNECI : Aș spune că...
încăpăținarea !

Mi s-a pus de atâtea ori această întrebare și am ridicat din umeri de tot atâtea ori, încât am început să mă întreb eu însămi dacă am un asemenea secret ! S-ar fi putut să fie vorba de o înclinație innăscută pentru gimnastică, dar nu e asta, pentru că n-am auzit de un sportiv talentat care să reușească de mai multe ori numai din talentul său ! M-am gândit că secretul meu e munca, deseori dură, pe care o desfășor în sala de antrenament. Dar nu e numai asta. Așa am ajuns la ideea care mi se pare cea mai apropiată de adevăr. Aș spune că am reușit datorită... încăpăținării mele, o încăpăținare în sensul bun al cuvântului, o tenacitate, dacă vreți, deși nu-mi place expresia. Eu mă încăpăținez să cred că pot reuși ceva ce nu-mi reușește din 1000 de încercări ! Mă încăpăținez să cred că nici un element nu e imposibil, mă încăpăținez să cred în victorie și în puterile mele. E drept, uneori am ajuns la supraevaluare și, într-un tirziu, s-a mai și întâmplat să renunț, dar dacă e să pun în balanță cât am reușit prin încăpăținare și cât nu am reușit, atunci mă bucur că sînt o încăpăținată ! Dacă asta se poate numi un secret, atunci v-am dezvăluit secretul meu !

IVAN PATZAICHIN : La noi, e o
vorbă : „Victoria sau nimic !”

Se spune că prin longevitatea mea și a performanțelor mele sînt un fenomen și, ca orice fenomen, trebuie să am o explicație. S-a și scris o carte despre mine, o carte intitulată „Secretele lui Patzaichin”. Dar oricît ați căuta, eventualele secrete în paginile

SANDA TOMA

cărții, nu le veți găsi, pentru că ele nu există ! Dar dacă e vorba să dau o explicație, atunci ea e legată de ceva de loc secret. La noi, în Deltă, la Mila 23 oamenii au o vorbă : „Victoria sau nimic !” La noi se onorează numai câștigătorul, cel de pe locul doi chiar dacă are în urmă alți 100, nu e decit tot un învins. M-am născut în acest spirit și am trăit sub semnul lui, am iubit victoria și am luptat pentru obținerea ei până la epuizare. Am în urmă aproape 15 ani de activitate competițională, 15 ani de muncă și de sacrificii, dar cele 22 de medalii olimpice, mondiale și europene, pe care le-am dobândit, m-au răsplătit pe deplin. Și dacă ar trebui să dau un sfat prietenilor mei mai mici, care pășesc acum pe tărîmul sportului, le-aș spune un singur lucru : Luptați numai pentru victorie ! Asta e marele secret !

CARMEN BUNACIU : „Secretul trebuie căutat dincolo de oboseală !”

Înainte de orice aș vrea să-mi exprim recunoștința pentru includerea în rîndul celor mai reprezentativi performeri ai sportului românesc. Eu n-am realizat nici pe departe ce au realizat un Patzaichin, o Nadia Comăneci sau o Sanda Toma, dar îmi doresc sincer acest lucru. Întorcîndu-mă la întrebare, cred că trebuie pornit de la un lucru la care toți sportivii ajung obligatoriu : OBOSEALA. Antrenamentele lungi și grele, solicitările intense, lupta cu cronometrul și cu... kilometri conduc inevitabil spre acel „punct mort” în care oboseala te paralizează. Cine are tăria să treacă de acest punct.

ajunge campion, cunoscînd „marele secret”. În anii mei de activitate am avut destule asemenea momente de sleire, clipe îngrozitoare cînd aș fi fost bucuroasă să ies din apă și să plec la un film ! Am avut, însă, tăria să rezist și să înot în continuare, biruind oboseala și limitele teoretice ale organismului meu. Apoi, a urmat ceva foarte firesc, totul reluîndu-se de la capăt,, dar conducînd spre alt și alt record ! Deci, după mine, secretul trebuie căutat dincolo de... oboseală. Și va fi descoperit !

SANDA TOMA : „Omul potrivit la locul potrivit !”

Secretul meu e că am descoperit canotajul ! Poate știți, poate nu, dar eu încercasem înainte și în alte sporturi, stabilindu-mă, la un moment dat, la atletism. Eram înaltă, puternică și ambițioasă, iar antrenorii îmi prevedeau o frumoasă carieră de aruncătoare. Dar timpul trecea și eu băteam pasul pe loc. Pînă cînd, într-o zi, am descoperit schiful sau m-a descoperit el pe mine, nu mai contează ! Ajunsă în barcă, am înțeles că abia atunci îmi descoperisem vocația și am luat totul de la început. Bineînțeles, a fost greu și este la fel de greu în continuare, dar eu și schiful meu sîntem aceeași ființă, biruind împreună oriunde mergem.

Multe fete ar vrea să devină gimnaste, cum ar vrea să fie actrițe celebre. Poate că mi-ar fi plăcut și mie același lucru dar, e cert, nu puteam realiza ce am realizat în canotaj. După părerea mea, deci, vechiul proverb românesc ne oferă dezlegarea misterului : „Omul potrivit la locul potrivit” !

CORNELIU ION : „Nimic, la voia întîmplării !”

S-ar putea să scriu aceste rînduri sub influența meseriei mele de cibernetician, dar scriu cu convingerea că am reușit urmînd cu strictețe acest drum. În cariera mea sportivă, totul a fost și este planificat pînă în cele mai mici amănunte, de la banalele exerciții de încălzire, la îmbrăcămîntea de antrenament și la... curățarea pistolului cu care trag. Fiecare lecție de pregătire, fiecare zi și fiecare loc de antrenament sau concurs își are parametrii săi, condițiile sale specifice, de care trebuie să ții cont și la care trebuie să te raportezi. Eu am căutat ca, împreună cu antrenorul meu, să planific totul și să am în vedere toate aceste amănunte, fără de care munca și talentul, oricît de mari ar fi, nu s-ar putea finaliza în rezultate de răsunet. Nimic la voia întîmplării, totul pro-

gramat și prevăzut. Hazardul nu a născut decât arareori mari performanțe, dar niciodată două la același sportiv !

CONSTANTIN NICOLAE : „Ajută-te... singur !”

În sportul meu, judo, e nevoie de răbdare, de curaj, de forță, de viteză și de inteligență, iar eu nu știu pe nimeni care să fi avut toate aceste calități la început de drum, drumul către virful piramidei. Eu eram un băiat slăbuț și timid, când am pășit prima oară în sala de antrenament. Mai toți râdeau de mine și spuneau că n-o să ajung niciodată un judoka adevărat. Nu i-am crezut și, în consecință, n-am așteptat nimic de la nimeni, călăuzindu-mă după principiul că singurul care mă poate ajuta sînt... eu însumi ! Am urcat din greu, deloc rapid, treptele măiestriei sportive dar, odată cucerită prima medalie, am înțeles că mă aflu pe drumul cel bun. Am cucerit întii un bronz european, apoi un argint, iar anul acesta am devenit campion continental. Dacă mă întreabă cineva cum am reușit, răspund imediat : „Nu m-a ajutat nimeni, iar dacă vrei să reușești ca mine, ajută-te singur !” În fond, nu e vorba de nici un secret, ci de puterea

CONSTANTIN NICOLAE

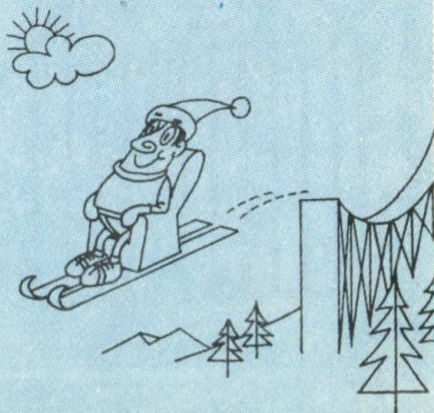
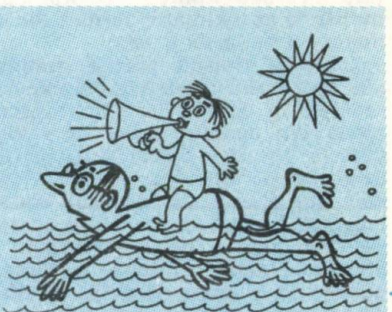

de autodepășire și de ambiția de a reuși ceva.

*

Frumoase și interesante toate aceste păreri, cărora le-am fi putut adăuga multe alte răspunsuri ale altor campioni de aceeași talie cu interlocutorii noștri. Cum, însă, spațiul nu ne permite, lăsăm problema deschisă pînă la almanahul viitor, iar vouă, cititorilor, vă propunem să alegeți una dintre devizele campionilor care vi s-au desțînuit acum. Marea performanță vă e la îndemînă. Rămîne numai să găsiți drumul spre ea.

HORIA ALEXANDRESCU

APARAT PENTRU DEMONSTRAREA

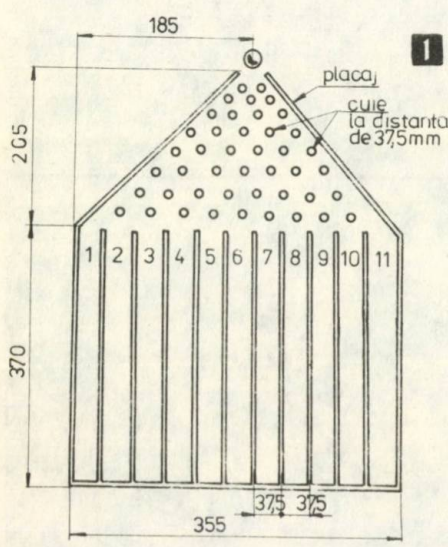
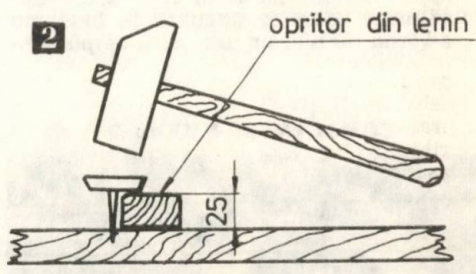
CALCULULUI PROBABILITĂȚILOR

Materialele necesare sînt : scîndură de brad groasă de 12—15 mm (sau pal) ; placaj gros de 2—3 mm ; cuie lungi de aproximativ 35 mm ; folie de material plastic rigid, transparent, gros de 1—2 mm ; substanță adezivă (aracetin sau lipinol) ; o bilă cu diametru de aproximativ 15 mm din sticlă, metal ori material plastic.

Tăiați și finisați părțile componente ale aparatului potrivit dimensiunilor indicate în desene. Urmăriți desenul 1: placa din spatele cutiei este formată dintr-o bucată de scîndură, părțile laterale și pereții despărțitori interiori sînt din placaj, iar capacul translucid (care se fixează în partea din față) din material plastic incolor. Bateți în placa din spate nouă rînduri de cuie, dispuse ca în desen, cu grija ca distanța dintre ele să fie riguros aceeași. Apoi — atenție ! — cuiele (de preferat din oțel) trebuie să fie perfect drepte și, bătute, să aibă toate exact aceeași lungime. Pentru aceasta folosiți ca reper o bucățică de lemn, un fel de opritor pentru ciocan, și loviți cuiele pînă cînd ciocanul atinge opritorul, iar floarea cuiului ajunge exact la nivelul acestuia, ca în desensul 2. Pereții exteriori ai cutiei aparatului pot fi montați lipindu-se respectivele piese decupate din placaj cu substanță adezivă și

consolidîndu-i cu ajutorul cîtorva cuie subțiri. După aceea, lipiți și cei zece pereți interiori de placaj, avînd mare grijă ca ei să se afle în poziție perfect verticală și dispuși la distanțe egale. Așteptați pînă cînd toate piesele lipite se usucă și se fixează bine, apoi numerați cele 11 compartimente (șanțuri) și fixați deasupra cutiei capacul transparent, fie prin lipire (cu lipinol, stirocol, prenandez), fie cu ajutorul unor cuie subțiri sau șuruburi pentru lemn.

Cu aceasta ați terminat construcția aparatului necesar cercetării matematice pe care v-o propunem ceva mai departe. Deocamdată priviți cutia și încercați să-i înțelegeți funcționalitatea.

Arată ca un joc, constînd dintr-o cutie împărțită în 11 șanțuri egale, deasupra cărora se află un număr de nouă rînduri de cuie dispuse simetric atît spre dreapta cit și spre stînga, sus ca și jos, începînd de la rîndul central, cel de deasupra șanțului nr. 6.

Presupuneți că ați așezat aparatul în poziție perfect verticală și că prin deschizătura de sus lăsați să cadă bila pe care v-ați procurat-o. Ea va lovi în mod obligatoriu primul cui, apoi își va continua drumul, spre dreapta sau stînga, și tot astfel pînă cînd se va opri pe fundul unuia din cele 11 compartimente. Da, dar în care dintre acestea ?

— În oricare — puteți răspunde, și aveți, desigur, dreptate, numai că întrebarea poate fi formulată și mai precis : cîte șanse are bila de a intra în primul compartiment, cel notat cu numărul 1 ?

— Păi... din moment ce sînt 11 compartimente, cuiele sînt dispuse simetric și jocul este așezat perfect vertical (fără nici o înclinare spre dreapta sau stînga), există o șansă din 11 ca bila să se oprească pe fundul șanțului nr. 1.

Pare logic, nu-i așa? Și totuși... este o logică pripită, aparentă. Matematica ne demonstrează că șansa ca bila să ajungă în compartimentul nr. 1 este mult mai redusă, ea fiind doar de... dar STOP! Să luăm totul de la început, pentru a înțelege împreună alfabetul calculului probabilităților.

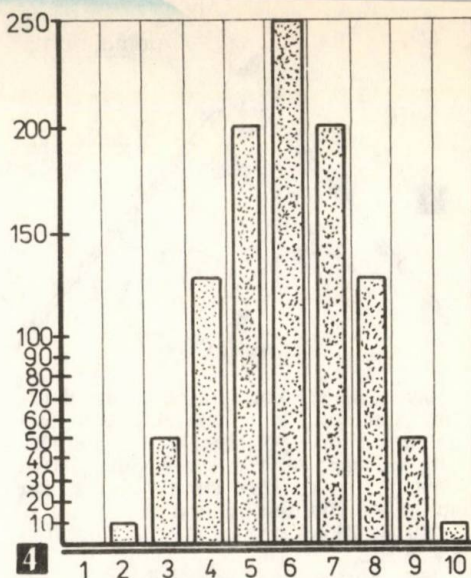
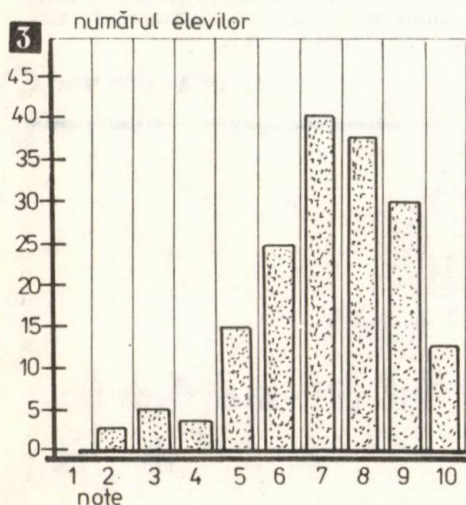
Matematicienii au stabilit o formulă generală pentru probabilități de acest fel. Dacă E este numărul de evenimente egal probabile și F numărul evenimentelor favorabile (printre precedentele), probabilitatea de a obține un rezultat favorabil (PF) este:

$$PF = F/E$$

Statistica este o aplicație a calculului probabilităților. În general, matematicienii care lucrează în acest domeniu încep prin a clasa o serie de date care le servesc drept... materie primă. Este ceea ce face, de exemplu, un profesor cînd desenează graficul rezultatelor obținute la un examen. El alcătuiește o curbă care ar putea să semene cu aceea din desenul 3.

Statisticienii operează cu astfel de grafice pentru a pune în evidență tot felul de fapte. Astfel, voi ați putea trasa cite un grafic asemănător referitor la aranjarea în ordine a unor date asupra înălțimii elevilor din școală:

- înălțimea fiecărui băiat;
- înălțimea fiecărei fete;
- înălțimea tuturor elevilor (fete + băieți).

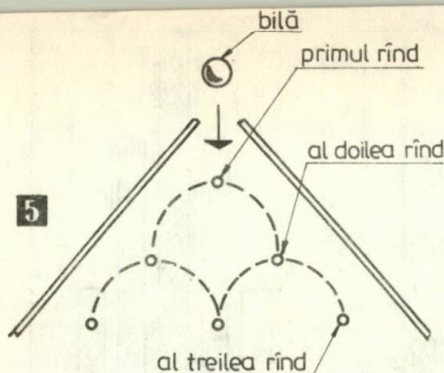
Sau referitor la alte date, cum ar putea fi: numărul de aruncări la coș ale unei mingi de către copii între 11—14 ani; durata vieții unor oameni care în anul 1950 aveau 30 de ani etc.

Strălucitul matematician german Karl Friedrich Gauss, care a trăit între anii 1777 și 1855, a studiat acest fel de grafice și curbele corespunzătoare. El a enunțat o lege care-i poartă numele. De fiecare dată cînd datele pot fi clasate după legea lui Gauss, curba care rezultă seamănă celei din figura 4 și are aproximativ forma unui clopot.

Dacă, de exemplu, numărul unor elevi care se prezintă la un examen este nelimitat, fără a se face o selecție prealabilă, graficul notelor obținute de toți aceștia va fi o curbă a lui Gauss. Cu alte cuvinte, curba lui Gauss este o curbă ideală. În practică, rezultatele se apropie de curba regulată; dar cu cît numărul datelor este mai mare, cu atît curba este mai regulată și se apropie de curba lui Gauss.

După această punere în temă, să revenim la șansa pe care o are bila aparatului construit de voi de a intra în compartimentul nr. 1.

Din punct de vedere matematic, dacă veți urmări drumul unei bile pe întregul său parcurs, este ușor de înțeles care sînt șansele ei de a intra în oricare dintre cele 11 compartimente. După ce a lovit primul cui, ea nu poate merge decît sau spre dreapta sau spre stînga (direcția în care se află compartimentul nr. 1). Cînd bila va atinge unul din cuiele celui de al doilea rînd (reamintiți-vă că sînt nouă rînduri de cuiele), ea va avea din nou două posibilități: spre dreapta sau spre stînga. Există deci iar o șansă din două ca bila să treacă spre stînga acestui cui. Dar priviți figura 5, care

reprezintă schema mișcării în detaliu. Aici sînt două cuie și există deci patru poziții posibile. În consecință, bila nu are decît o șansă din... patru pentru a trece spre stînga cuiului din stînga al rîndului al doilea.

Nu uitați formula de mai înainte : $PF = F/E$.

Bila ajunge apoi pe cel de al treilea rînd de cuie. Aici, la cuiul plasat cel mai spre stînga, ea are o șansă din două de-a merge la stînga. Calculați însă pe desen care sînt toate combinațiile posibile pentru acest al treilea rînd ; veți constata că de această dată sînt opt. Observați că nu există decît două posibilități pentru fiecare din cuiele exterioare ale rîndului al treilea, dar pentru cuiul central sînt patru. Probabilitatea ca bila să treacă la stînga cuiului din stînga este de $1/8$. Ea este aceeași și pentru trecerea bilei prin dreapta cuiului din dreapta. În momentul în care bila ajunge la rîndul al patrulea, numărul evenimentelor egal probabile se dublează. Bila nu are decît o șansă din 16 de a trece spre stînga cuiului din stînga. Se poate determina numărul pozițiilor posibile calculîndu-se cîte trasee diferite pot fi pentru fiecare cui. Vă propunem să încercați a face acest calcul.

Pe schema din figura 6 fiecare fracție scrisă cu cifre îngroșate indică pro-

babilitatea ca bila să treacă la stînga cuiului corespunzător. Fiecare fracție scrisă cu cifre subțiri indică probabilitatea ca bila să treacă la dreapta cuiului în cauză. Pentru fiecare rînd, suma acestor probabilități este egală cu 1. Frația înscrisă în fiecare compartiment indică probabilitatea ca bila să ajungă acolo. Schema vă înfățișează numai primele patru rînduri, apoi ultimul rînd și cele 11 compartimente.

Să luăm ca exemplu compartimentul nr. 4. Cuiul plasat între compartimentul nr. 3 și compartimentul nr. 4 poate devia bila către dreapta și s-o trimită în compartimentul nr. 4 ; se vede că probabilitatea ca acest eveniment să se producă este de $36/1024$. Apoi cuiul situat între compartimentele 4 și 5, făcînd să devieze bila spre stînga, poate s-o trimită în compartimentul nr. 4 cu probabilitatea de $84/1024$. Probabilitatea finală ca bila să-și termine cursa în compartimentul nr. 4 este suma acestor două posibilități, adică $120/1024$.

Dacă aveți suficientă răbdare și dorința de a verifica fenomenul, vă propunem să faceți încă o experiență : lăsați să cadă bila prin aparat de 1024 ori și notați de fiecare dată în care compartiment s-a oprit. Desenați după aceea un grafic al căderilor bilei ; el va arăta aproximativ ca acela din figură.

Și acum., cîteva precizări în legătură cu folosirea aparatului pe care l-ați construit. Dacă veți constata că nu obțineți o curbă a probabilităților care să corespundă cu calculul matematic, să știți că de vină nu e... matematica, ci aparatul. Verificați cuiele ; s-ar putea ca unele să fie ușor îndoit sau greșit plasate, ca scîndura din spate să nu fie perfect dreaptă și netedă sau veți găsi o altă cauză (înclinarea, ovalizarea bilei etc.) care împiedică bila să circule nestînjinit.

CLAUDIU VODĂ

6

$$\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2} = 1$$

$$\frac{1}{4} \cdot \frac{1}{4} \cdot \frac{1}{4} \cdot \frac{1}{4} = 1$$

$$\frac{1}{8} \cdot \frac{1}{8} \cdot \frac{2}{8} \cdot \frac{2}{8} \cdot \frac{1}{8} \cdot \frac{1}{8} = 1$$

$$\frac{1}{16} \cdot \frac{1}{16} \cdot \frac{3}{16} \cdot \frac{3}{16} \cdot \frac{3}{16} \cdot \frac{3}{16} \cdot \frac{1}{16} \cdot \frac{1}{16} = 1$$

$$\frac{1}{32} \cdot \frac{1}{32} \cdot \frac{4}{32} \cdot \frac{4}{32} \cdot \frac{6}{32} \cdot \frac{6}{32} \cdot \frac{4}{32} \cdot \frac{4}{32} \cdot \frac{1}{32} \cdot \frac{1}{32} = 1$$

$\frac{1}{1024}$	$\frac{1}{1024}$	$\frac{9}{1024}$	$\frac{9}{1024}$	$\frac{36}{1024}$	$\frac{36}{1024}$	$\frac{84}{1024}$	$\frac{84}{1024}$	$\frac{126}{1024}$	$\frac{126}{1024}$	$\frac{126}{1024}$	$\frac{126}{1024}$	$\frac{84}{1024}$	$\frac{84}{1024}$	$\frac{36}{1024}$	$\frac{36}{1024}$	$\frac{9}{1024}$	$\frac{9}{1024}$	$\frac{1}{1024}$	$\frac{1}{1024}$
$\frac{1}{1024}$	$\frac{2}{1024}$	$\frac{45}{1024}$	$\frac{4}{1024}$	$\frac{120}{1024}$	$\frac{210}{1024}$	$\frac{252}{1024}$	$\frac{210}{1024}$	$\frac{120}{1024}$	$\frac{8}{1024}$	$\frac{45}{1024}$	$\frac{10}{1024}$	$\frac{1}{1024}$							

DOSAR

SÎNTEM ÎN „EPOCA DE PLASTIC” ?

În 1863, doi industriași americani instituie un premiu de zece mii de dolari pentru realizarea unui material din care să se poată fabrica bile de biliard. În același an frații Nyatt din Chicago obțin premiul producind celuloidul — primul material plastic cunoscut de om. A trebuit să treacă încă 77 de ani până ce omenirea a înscris în cartea civilizației „anul de aur” al „erei maselor plastice”. Abia în 1940 s-a descoperit nylonul — materialul care a generat o nouă viziune asupra model, dar care a adus totodată schimbări radicale în tehnologiile de fabricare a țesăturilor. Producția mondială de materiale plastice începută, practic, în urmă cu 30 de ani, a depășit în prezent 27 de milioane de

tone produse în urmă cu aproximativ un deceniu. Totodată, studiile de prognoză prevăd o producție de circa 420 de milioane în 1990 și 1 700 de milioane de tone în anul 2000.

Materialele plastice și-au creat așa-dar, ca și piatra sau bronzul, o eră a lor. Producția și consumul de materiale plastice pe plan mondial cunosc o creștere spectaculoasă, de la an la an. Dacă în 1970 consumul acestora reprezenta, în kg/locuitor, doar 7 la sută față de consumul de metale, în deceniile următoare această proporție va ajunge la 14 la sută în 1980, 31 la sută în 1990 și 72 la sută în 2000 ! Aceste calcule, bazate pe extrapolare, vor fi substanțial îmbunătățite însă de noile cuceriri ale

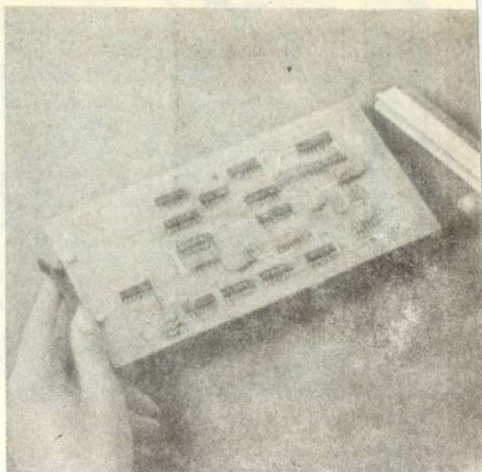

științei. Este evidentă preponderența pe care o capătă materialele plastice în concurența cu metalul, mai ales în construcții. Estimările privind consumul materialelor plastice, comparativ cu cel al unor materiale de construcție, în perioada 1970—2000 arată că primele au depășit în volum și tonaj încă din 1970 consumurile de aluminiu, cupru și zinc luate la un loc. În 1985, consumul de materiale plastice pe locuitor îl va depăși în volum chiar și pe cel de oțel. Adică, ceea ce reprezintă metalul în construcții azi, în anul 2000 va fi reprezentat de masele plastice ! De aceea, se poate afirma că încă de pe acum materialele plastice reprezintă un veritabil barometru al dezvoltării economiei.

S-ar putea ca cineva să întrebe : de ce atîta atenție pentru masele plastice ? Răspunsul cel mai indicat ar fi: pentru multiplele avantaje pe care le oferă utilizarea lor. Să amintim doar că înlocuirea pieselor metalice cu piese din mase plastice micșorează de 3—4 ori greutatea, reduce de 1—3 ori costurile de prelucrare și cu 15—16 la sută consumul de energie. În industria de automobile, de exemplu, utilizarea parțială a maselor plastice în locul pieselor metalice scade consumul de metal cu 20—25 la sută, iar prețul de cost cu 20 la sută. Dacă în 1966, în industria de automobile a S.U.A. se consumau 13 kg mase plastice pentru un vehicul, în 1970 s-a ajuns la 45 kg, iar în anul 1980 creșterea ajunsese pînă la 135 kg. Industria de automobile a lumii utilizează cca 3 000 de piese componente din materiale plastice. S-a ajuns ca peste trei sferturi din partea vizibilă a interiorului unui autovehicul să fie produsă din materiale plastice.

Dar nici pe departe industria de autovehicule nu este cel mai mare consumator de materiale plastice. Practic, nu există domeniu al economiei în care aceste materiale să nu-și găsească într-un mod sau altul utilizarea. Pixul cu care scriem — și care am avut impresia că este metalic — a fost confecționat dintr-un material plastic. La noi, însă, a ajuns metalizat. La fel și unele fructiere, platouri, butoni, rame, accesorii pentru marochinărie și încălțăminte, articole de bijuterie etc. Și aceasta fără a trece la enumerarea atîtor și atîtor obiecte de uz strict industrial.

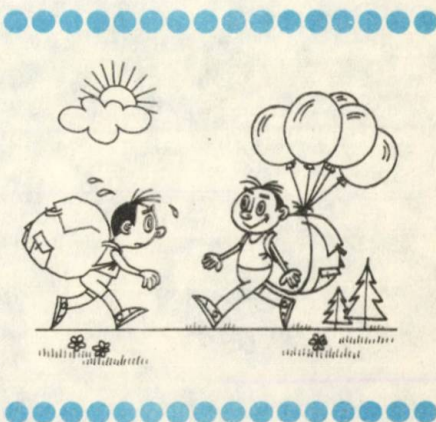
Se ridică și aici o problemă : de ce este necesară metalizarea ? Din mai multe motive, pe primul loc situîndu-se cel de sporire a aspectului estetic. Pe de altă parte, sînt cazuri (un singur exemplu : farurile de la mașini) cînd se cer proprietăți optice speciale pe care numai suprafețele metalice sînt capabile să le confere. Și iată încă un as-

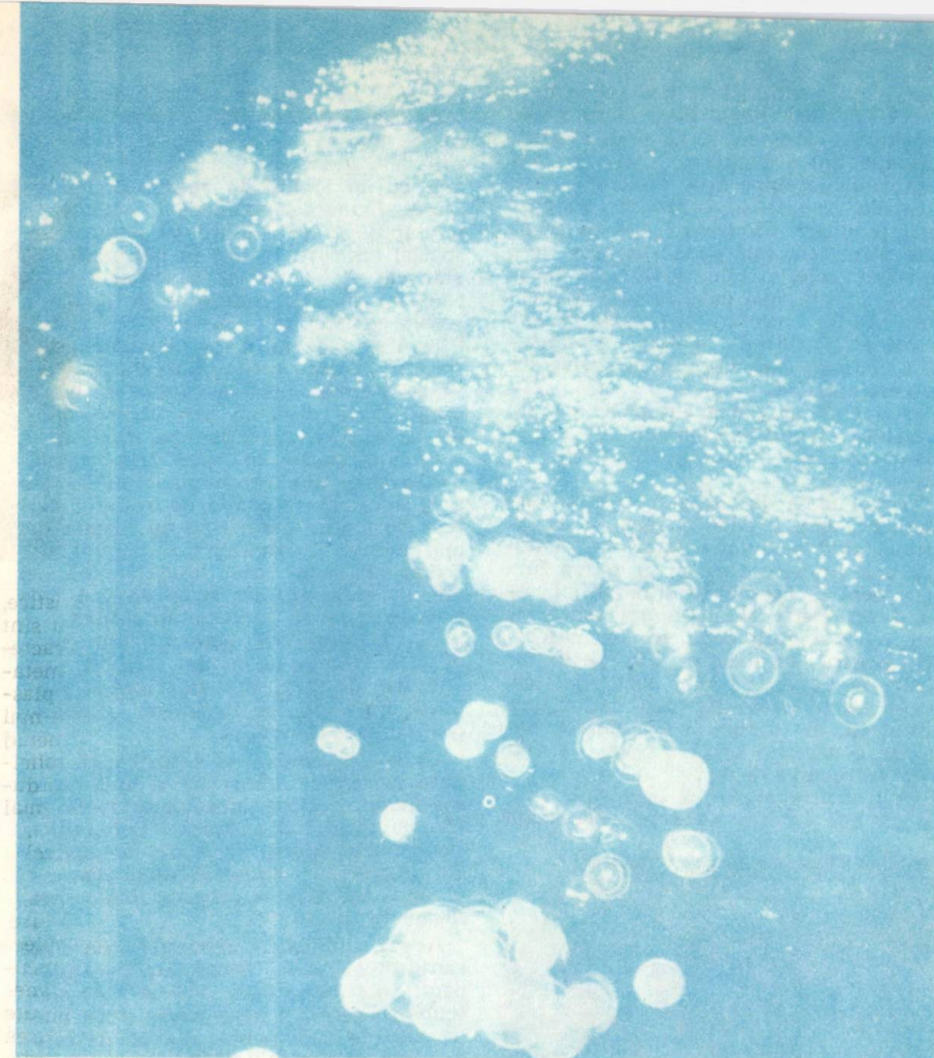

pect, deloc neglijabil : masele plastice, așa cum le cunoaștem cu toții, nu sînt conductoare de electricitate, caracteristică pe care numai o peliculă metalică o poate face prezentă. Masele plastice metalizate pot concura cu cele mai bune metale. În Franța vasele de menaj astfel obținute sînt deosebit de solicitate, avînd — susțin specialiștii — o durată de întrebuințare de cinci ori mai mare decît cele metalice !

Progresele înregistrate la capitoul metalizării maselor plastice devin tot mai evidente. În unele țări s-au realizat linii automatizate de metalizare. Timpul necesar „metamorfозării“ obiectelor pînă a ajunge să nu le mai recunoaștem era în urmă cu ani de domeniul orelor. Acum chiar și cele 9 minute necesare în Japonia pentru metalizarea unei caroserii de autoturism (este vorba de încercări experimentale) par să ne mulțumească. Oricum, viitorul ne rezervă surprize și în acest sens.

IOAN VOICU

TOTUL DESPRE O PICĂTURĂ DE APĂ

Umanitatea cu milenara sa cultură materială și spirituală, este profund legată de existența acestui lichid, aparent banal, care este apa. Căci picătura de apă deține toate tainele vieții. Prezența ei se face simțită pretutindeni în aerul pe care-l respirăm, în solul care ne oferă roadele sale, în adâncurile pământului. Fără ea nici o ființă de pe planeta noastră nu ar putea trăi. Circa două treimi din greutatea corpului omenesc sînt... apă. Ea este roua dimineții, fulgul de zăpadă, picătura de ploaie. Tot apa este maestrul dirijor al climei și sculptorul naturii, căci în călătoriile ei perpetue a tăiat văile adînci ale munților, a săpat grotele și peșterile planetei. Exis-

tența apei condiționează dezvoltarea tuturor activităților omenesti. Marile cursuri de apă au fost leagănul înfloritoarelor civilizații ale trecutului și tot pe malurile acestora și-au ridicat lăcașurile, acum, în secolul XX, marile industrii.

Dar de cîtă apă dispune la ora actuală planeta noastră și cum o consumăm ?

Rezerva totală de apă a Terrei a fost estimată la 1,5 miliarde kilometri cubi, acoperind circa trei sferturi din suprafața planetei. De mii și mii de ani această zestre a planetei rămîne constantă, nici un litru mai mult, nici un litru mai puțin. Dar 97 la sută din această cantitate este prea sărată

pentru ca omul să o poată consuma direct și numai restul de 3 la sută este apă dulce. Mai mult de trei sferturi din apa dulce a omenirii se află însă depozitată în împărăția ghețurilor vechi din Arctica și Antarctica, în ghețarii munților. Practic, apa dulce de care dispunem este aceea pe care ne-o dau izvoarele, riurile și fluviile, lacurile și bălțile, apa care se află în permanență în atmosferă și pinzele de ape freactice zăgăzuite în straturile pământului : în total, cam 1% din rezervele totale ale planetei.

Până când ar putea satisface această cantitate trebuințele oamenilor, ținând seamă și de ritmul de creștere al populației ?

Pentru a ne da seama ce înseamnă acest procent, trebuie să arătăm că, și atunci când populația lumii se va dubla, apa pe care o avem ar putea furniza pentru fiecare locuitor al planetei 4500 metri cubi pe an, adică de trei ori mai mult decât se consumă astăzi pentru un locuitor din țările industriale dezvoltate. Cu toate acestea, auzim vorbindu-se tot mai des despre faptul că, în viitor, s-ar putea declanșa o așa-zisă criză a apei. Vă veți pune întrebarea de ce ?

Unul dintre motive îl constituie faptul că apa dulce nu este repartizată

uniform. În timp ce țările industrializate dispun de cantități de apă pe care foarte adesea le risipesc, și, ceea ce este mai grav, poluează cursurile de apă cu tot felul de reziduuri industriale, dăunătoare sănătății viețuitoarelor, aproape un miliard de oameni, în special cei care trăiesc în regiunile rurale ale Asiei, Africii și Americii Latine, nu au nici cantitatea de apă necesară existenței : 2—3 litri zilnic. Cîteva sute de milioane de oameni suferă din cauza consumului de apă insalubră, circa 25 000 de oameni își pierd viața zilnic datorită diferitelor maladii ce se transmit prin apă. Deși agricultura absoarbe, mai ales prin irigații, 80 la sută din consumul mondial de apă, sute de milioane de oameni suferă de foame pentru că nu dispun de apă necesară ogoarelor și animalelor. Există țări unde, de-a lungul a zeci de ani, nu cade nici un strop de apă. Într-o regiune a deșertului chilian a plouat în anul 1946, pentru prima oară, după o secetă de 91 de ani. Vă mai amintiți, desigur, cîtă suferință a provocat lipsa ploilor în țările africane din regiunea Sahelului.

Urișul mecanism al naturii care asigură permanența mișcare a apei (prin așa-numitul ciclu hidrologic) riscă să fie periclitat din cauza poluanților care, odată ajunși în apele oceanelor, pot împiedica procesul de evaporare al apei pe care o primim înapoi sub formă de ploaie.

Astăzi, industria modernă consumă cantități tot mai însemnate de apă : pentru obținerea unei tone de fibre sintetice se cere un consum de 2 000 metri cubi de apă, pentru o tonă de cauciuc sau aluminiu — 1 500 m.c., pentru o tonă de hirtie de ziar — 900 m.c., iar pentru o tonă de oțel — pînă la 200 m.c. Ce se va întimpla peste 30 de ani, să spunem, cînd industriile lumii vor fi mult mai dezvoltate, cînd producția de bunuri materiale va fi mult mai mare ?

Pentru a evita apariția acelei posibile crize de apă despre care am vorbit mai sus, specialiștii și experții acestui domeniu au căutat permanent soluții pentru a diversifica sursele noastre de aprovizionare cu apă potabilă. Astăzi omul a trecut la desalinizarea apei marine, la condensarea ceții, la provocarea deliberată a avalanșelor de zăpadă, la topirea piscurilor de gheață pentru a crea lacuri cu apă dulce. Unii oameni de știință și-au îndreptat privirile spre aisberguri, imaginînd diferite proiecte prin care uriașii de gheață, odată desprinși din calotele glaciare și porniți în derivă, ar

putea fi transportați, cu ajutorul unor remorchere de mare forță, pînă în țări lipsite de apă, cum ar fi, de pildă, Arabia Saudită. Acolo, sub influența razelor solare, spun ei, prin topirea gheții s-ar putea obține una dintre cele mai pure ape dulci și, în același timp, răcorirea atmosferei toride, prin scăderea temperaturii aerului cu 2—3 grade.

Dar pînă cînd asemenea proiecte vor deveni realizabile, omul este dator să dea dovadă de chibzuință în consumul apei de care dispune în prezent. De aceea, o astfel de problemă, care interesează deopotrivă pe toți locuitorii planetei, a fost luată în atenția O.N.U. care a decis ca deceniul 1981—1990 să fie deceniul internațional al apei potabile. În cadrul programului prevăzut pentru acest deceniu se are în vedere ca, pînă în anul 1990, toți locuitorii planetei să aibă apa potabilă necesară.

Multă vreme compoziția chimică a apei a fost învăluită de mister. Printre cei care au încercat să realizeze sinteza apei, înaintea lui Antoine Laurent Lavoisier (sec. XVIII) s-au aflat chimiștii amatori englezi Henry Cavendish și Joseph Priestley. Nici unul dintre aceștia nu a putut explica, însă, științific, fenomenul. Singurul care a dat explicația corectă a fost Lavoisier care, prin această experiență, și prin altele care i-au urmat, este considerat fondatorul chimiei moderne.

În zilele noastre chimia apei nu se mai rezumă doar la cunoscuta formulă H_2O . Știința a demonstrat că prin diferite combinații ale hidrogenului sînt posibile — teoretic — circa 18 sub-specii de apă.

La începutul articolului nostru arătam că apa are și marea misiune de a fi maestru dirijor al climei. Un rol însemnat în îndeplinirea acestei misiuni îl au oceanele care constituiearele marea rezervor de căldură al sistemului climatic al Pămîntului. Prin uriașa oglindă pe care o reprezintă suprafața acestora se absorb cantități considerabile de energie solară, restituită apoi lent în atmosferă. Astfel se întreține un regim termic acceptabil pentru toate organismele vii. O mare parte din această căldură participă și la transformarea apei în vapori care se incorporează în atmosferă. De altfel, Soarele, oceanele și atmosfera terestră formează o uzină de distilare și o rețea de distribuție a apei de dimensiuni gigantice. Căldura solară evaporă anual circa 350 000 de kilometri cubi de apă ce provine din oceane și 70 000 kmc de apă provenind de pe continente. Prin circulație atmosferică acești vapori de apă sînt repartizați în jurul

globului și urmează să se reîntoarcă pe planetă sub formă de precipitații. Din această cantitate circa 100 000 kmc cad pe suprafața continentelor. Dar, așa cum am mai menționat, precipitațiile nu cad uniform pe suprafața planetei. Acest fapt duce, în unele regiuni, la secete prelungite.

Lupta împotriva secetei, a lipsei de apă a început în urmă cu mii de ani, dar, sistematic, dusă cu armele științei, ea a pornit abia în zilele noastre. Omul secolului XX a reușit să zăgăzuiească cantități imense de apă cu ajutorul unor grandioase baraje de beton. Mii de kilometri de canale duc apa unor fluvii pe ogoare potolind setea plantelor. Astăzi lucrările de hidroameliorații sporesc în toate părțile planetei, căci pentru obținerea unor recolte tot mai bogate, irigarea solului devine o condiție esențială. Sistemul de irigații este tot mai mult aplicat chiar și în zonele umede ale planetei. În ținuturi subtropicale, de pildă, unde cad circa 1 000 ml precipitații într-o jumătate de an (cealaltă jumătate constituind așa-numitul sezon secetos), prin irigarea solului pot fi asigurate două recolte pe an. Datorită sistemelor de irigații, țăranii din sudul R.P. Chineze reușesc să obțină chiar trei recolte anual.

În țara noastră problema irigațiilor se află în centrul atenției organelor de

partid și de stat. În perioada anilor 1971—1975, de pildă, au fost prevăzute amenajări de irigații pe o suprafață de 1 250 000 ha.

Există regiuni în lume unde fără un sistem de irigații ar fi imposibil să se cultive plante. Cu ajutorul apei a fost schimbată și fața unor ținuturi deșertice. Adusă cu trudă de la mari depărțări sau scoasă din adâncuri, ea vine să stingă setea milenară a ținuturilor stăpinite de arșiță. Unul dintre pustiu-rile cărora omul i-a schimbat înfățișarea este deșertul Kara-Kum, cel mai întins deșert din Uniunea Sovietică. Aici, oamenii au luat cu asalt nisipurile, abătind apele uriașului fluviu Amu-Daria spre deșert. Acum în pustiu, pe întinderile inviorate de apă, au răsărit crânguri verzi, livezi de portocali și lămlii iar pe mari întinderi se

cultivă bumbac de cea mai bună calitate.

Așa cum arată numeroase proverbe ale populațiilor care trăiesc în ținuturi deșertice, „acolo unde e apă, e și viață“. Dar, dacă ploile sînt sărace, unde să o găsești? Sub patul fierbinte al nisipurilor! Omul a găsit-o acolo, săpînd puțuri adînci. În Sahara, de pildă, au fost identificate, la adîncimi situate între 150 și 300 m, vaste întinderi de apă, care reprezintă importante rezerve potențiale pentru organizarea unor sisteme de irigații. Sondele acustice ale geologilor au relevat prezența unor adevărate mări subterane în Asia Centrală și în Extremul Orient. Vasta rețea de ape subterane descoperită în Kazahstan, în Asia Centrală și Transbaikalia reprezintă, în ansamblu, o întindere echivalentă cu șase mări Azov luate la un loc. Și astfel de rezervoare se găsesc și în Australia.

În țara noastră, resursele utilizabile de apă subterană au fost evaluate la aproximativ 5 miliarde metri cubi anual. De altfel, România socialistă se înscrie la loc de frunte printre țările care acordă o deosebită atenție combaterii poluării rîurilor și gospodăririi complete a tuturor apelor țării.

ECATERINA ROȘCA

PICĂTURI DIN „BIOGRAFIA“... APEI

De la suprafața oceanului mondial se evaporă anual cîte 448 000 kmc de apă sau, altfel spus, un strat acvatic gros de 1,2 m, iar de la suprafața uscatului — 71 000 kmc de apă; așadar, întregul Pămînt elimină anual prin evaporare 519 000 kmc de apă, însă exact aceeași cantitate recade pe Pămînt sub formă de precipitații; atîta doar că precipitațiile nu sînt distribuite de natură... după un plan pe deplin util.

★

Pe globul pămîntesc, ciclul de circulație a apei în natură diferă. În unele locuri el durează cîteva luni, în altele zeci de milioane de ani. Un circuit complet al apei în hidrosferă durează circa 2 800 de ani. Cea mai lungă perioadă de „înnoire“ totală o au apele freatice. Cei 60 de milioane de kilometri cubi ai volumului lor constant se

schimbă în 5 000 de ani. Oceanul Mondial, cu un volum de 1 370 de milioane kmc, se reînnoiește cam o dată la 3 000 de ani. Apele lacurilor au nevoie de 10 ani, iar cele ale fluviilor și altor ape curgătoare de numai 0,032 de ani spre a efectua un circuit complet. Oamenii de știință sovietici au calculat că locuitorii Moscovei beau o apă „în vîrstă“ de cinci ani: aceasta este perioada de circulație a apei în bazinul rîului Moscova. Dar apele termale din Armenia au o vîrstă de 360 de ani; apele din Caucazul de nord au circa 170 zile, cele din Kirghizia — 100 de zile, în timp ce apele termale din Mafesta (Caucaz) au... 30 milioane de ani!

★

Apa reprezintă o cantitate constantă, care nu poate fi nici mărită, ca lemnul, nici micșorată, ca în cazul petrolului sau al cărbunelui.

Un studiu privind resursele hidrologice ale Terrei indică faptul că mările și oceanele lumii (apa sărată) dețin 87% din total. Cele trei procente reprezentând apa dulce sînt și ele departe de a putea fi utilizate în întregime. Din cantitatea totală de apă dulce a planetei, doar 1% se găsește în lacuri și ape curgătoare, fiind, așadar, ușor utilizabile. Restul de 99% se găsește în formă de gheață, la mare distanță de zonele în care nevoia de apă se resimte acut, și este greu de valorificat.

Un litru de apă conține un număr de molecule egal cu numărul de kilograme al întregului glob pămîntesc, iar un nor mijlociu cîntărește aproape 300 000 tone.

În termele lui Caracalla din Roma puteau încăpea peste 20 000 de persoane. Apa consumată pe vremea aceea pe cap de locuitor atingea cantități cu care s-ar putea mindri multe orașe moderne. Apeductele romane erau lucrări tehnice de o grandoare care îi uimește chiar pe inginerii zilelor noastre.

După ultimele măsurători, mările și oceanele ocupă 70,7%, din suprafața pămîntului, uscatului rămînîndu-i 29,3%. Numai Oceanul Pacific, cu cei 197 000 000 kmp este mai întins decît toate continentele luate la un loc.

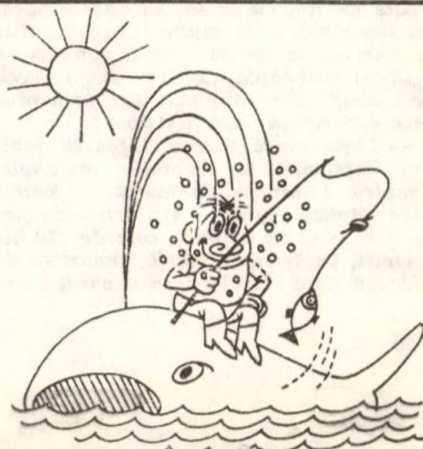
Recordul debitului de apă pe glob îl deține fluviul Amazon (America de Sud). Pe Amazon se scurg 120 000 mc apă pe secundă, de 20 de ori mai mult decît pe Dunăre. Tot Amazonul este fluviul cu cel mai mare bazin fluvial din lume, avînd o suprafață de circa 7 050 000 kmp. Amazonul transportă anual spre ocean 3 120 kmc de apă. Pe locul următor se situează fluviul Congo, iar pe locul al treilea — Gangele. Un amator de calcule extravagante a socotit că dacă toate oceanele de pe Pămînt ar seca și s-ar folosi numai fluviul Amazon pentru umplerea lor, ar fi necesari 345 000 de ani !

Intr-o viață de 70 de ani bem circa 30 000 litri de lichide, adică ne înlocuim de aproape 1 000 de ori toată apa din corp. Evident, această „circulație” a lichidelor depinde de mulți factori. Ra-

portată la greutatea corporală, cantitatea de lichide necesară scade constant odată cu vîrsta. Astfel, dacă la 6 ani este de 100 ml pentru un kilogram, la 18 ani nu mai este decît de 50 ml.

Puterea apei sub formă de valuri este extraordinară. Prin forța sa, valul se înalță uneori 30—60 m, fiind cunoscute cazuri cînd valurile au ridicat bucăți de stînci cu o greutate de pînă la 13 tone la o înălțime de 20 m. Energia unei singure lovituri a valului, măsurată de-a lungul coastei de vest a Franței, dă 75 milioane de cai putere.

Un singur petrolier modern elimină în ocean, cu prilejul unei simple „toaletă” de curățire, o cantitate de aproximativ 3 000—5 000 tone de apă otrăvită, care cuprinde, în conținutul ei, 100—200 tone de hidrocarburi pure. Și cîte asemenea petroliere nu cutreieră zi și noapte mările și oceanele lumii !

CU „ELECTRICU”

PE VALEA

TROTUȘULUI

Stau nemișcat pe scaunul îmbrăcat în piele de la bordul masivei locomotive electrice EC-122 și aștept cu nerăbdare și emoție semnalul de plecare al trenului de marfă 5341. E o zi de vară, caldă, cu soare mult, făcând să strălucească toate din jurul nostru, ca în urmă cu câteva ore când, din zborul avionului care mă ducea la Bacău (de unde, cu un tren personal, aveam să ajung la Adjud) priveam în golul de jos impletitura liniilor de fier, toate subțiri, desfășurate parcă dintr-un ghem albicios pe fondul negru al stației Adjud, acest mare nod feroviar, mișcându-se în lungul lor, când într-o parte, când în cealaltă, șiraguri de vagoane ca niște mărgelile de culori și forme multiple. Nici nu apucăm să pornim că cerul se acoperă deodată de nori. Soarele, cu razele lui fierbinți, dispăre repede. Oamenii din dreapta mea — mecanicul Constantin Secară și ajutorul său Costică Udrea — primul mai în vîrstă, cu tîmplele cărunte, încît putea să-i fie tată celui de al doilea, dar amîndoi voinici și vioi în mișcare, par nemulțumiți de schimbarea bruscă a vremii. Le-a redus cu mult vizibilitatea. Din cînd în cînd mă cercetează direct cu privirea, ca și cum eu aș fi fost... cu ghinionul. Și, culmea, începe să și bureze ! Cum stau așa nemișcat, cu privirea ațintită înaintea, gînduri neștiute mă poartă în urmă cu zeci de ani. Îmi întorc capul spre ei și-i întreb încet, să nu-i tulbur :

— Aș vrea să-mi spunei... povestea acestui traseu feroviar.

Mecanicul și ajutorul său tac pentru-un moment. Apoi, Secară suride visător, ascultîndu-și parcă propriile amintiri. Poate nu știa cu ce să înceapă, fiindcă, cu siguranță, prea multe s-au schimbat și prin aceste locuri... Eram convins că o să-mi vorbească mai întîi despre ceea ce a simțit și a trăit mai ales prin proprie experiență. Așa a și fost :

— Linia ferată, începu el, foarte slabă, era împinzită de semnale manuale, noaptea luminate de lămpi cu petrol care pîlpiiau chioare... Un drum de fier pe care pînă la Ghimeș, cale de 110 kilometri, un tren de marfă, remorcat de o locomotivă cu aburi în a cărei cutie

de foc azvîrleam cu lopata circa zece tone de cărbune, îl parcurgeam în peste zece ore. Astăzi întregul traseu de 151 kilometri, pînă la Ciceu, este cu linie nouă, cu semnalele și macazele automatizate și electrificate, dînd posibilitatea ca un tren de marfă, ca și accelerările, să-l parcurgă în numai două ore și jumătate. Astfel, traficul de mărfuri și călători a crescut pe acest traseu de aproape zece ori.

...Brusc lumina roșie a semaforului din față se schimbă cu alta verde. Împiegatul de mișcare ridică paleta. Se aude clacsonul prelung al locomotivei electrice. Și trenul, cu aproape două mii de tone de mărfuri se mișcă încet, apoi mai repede și mai repede. Privesc uluit înaintea cum calea ferată vine amețitor sub locomotiva care vîrîște într-un făcînit ritmic al roților. Atît Secară cit și Udrea urmăresc limbile aparatelor de la bord puse în legătură cu cele șase motoare electrice, mai trag de o manetă, învîrtesc cite o roțiță, apasă cînd pe un buton, cînd pe altul, cu privirile încremenite în depărtarea liniilor ferate. Rostesc comenzi repetate despre poziția semnalelor și semafoarelor, a pasajelor, a indicatoarelor...

— Barieră pusă ! comunică ajutorul.

— Da, lăsată ! repetă mecanicul, dînd un semnal lung, urmat de altul mai scurt.

Tresar de fiecare dată. De ce-o fi sunînd oare ? Pe șoseaua paralelă nu se vedea nici o mașină auto. Ghicindu-mi parcă gîndurile Secară îmi povestește că în urmă cu mai mulți ani, pe cînd mergea „izolat” cu o locomotivă cu aburi, la o stație apropiată, la bariera peste care trecusem, un autoturism a intrat în viteză peste bara de lemn a pasajului și s-a răsucit chiar pe linie. Observînd ce s-a întîmplat, mecanicul a frînat brusc, manipulînd totodată schimbătorul de mers, încît locomotiva s-a oprit cu roțile scrișnînd, din care ieșeau scînteii, la mai puțin de un metru de mașina accidentată. A coborît imediat și a forțat una din ușile autoturismului. Din el au ieșit patru bărbați și un elev care acuza dureri, plîngînd. Cu toții l-au îmbrățișat pe Secară pentru că le-a salvat viața. Apoi, împreună, au dat la o parte mașina de pe linie...

...Trecem fără oprire prin Cornățel, Bilca, Căiuți și ne apropiem de Borzești. Deodată se aude vocea lui Udrea :

— Semaforul de ieșire ordonă oprire !

Trenul își încetinește viteza pînă ce rămîne pe loc în stație. O gară nouă, modernă. Linii multe deasupra cărora se află o impletitură de sîrme susținute de stîlpi din beton. Ce a fost în urmă această localitate ? Un sat. Cîteva căsuțe. Mai încolo, către Trotuș, era „bolta

lui Ieremia". Și mulți, foarte mulți scaieți. Nu a fost ușor să fie dat la o parte totul și să se construiască o rafinărie, o termocentrală, combinatul de produse clorosodice, iar mai încolo, în dreptul Onestiului, combinatul de cauciuc sintetic.

...Mărfașul își continuă drumul. Trece peste Troțuș, lăsăm în stînga orașul, în dreapta Dealul Perechiului. Ne apropiem de Tîrgu Ocna. Cei doi conducători ai locomotivei mă privesc pe rînd, cu o vădită mîndrie, ca și cum așteptau să le spun ceva.

— Ați mai fost pe Valea Troțușului? mă întreabă totuși mecanicul fără să-și mai dezlipească privirea de la liniile din față.

— Da!

— Și ce părere aveți?

— E splendid! Complexul petrochimic de aici este unul dintre cele mai mari din Europa.

— Da, da, așa-i! recunoaște moldoveanul din Adjud, iar mai departe, cu aceeași modestie, adaugă că acolo, pe unde am trecut, în urmă cu circa douăzeci și cinci de ani, malurile rîpoase, iarba măruntă, turmele de oi erau încă elementul definitoriu al peisajului. Astăzi el este hașurat de mari conducte care, pe distanțe de kilometri, fug și se încrucișează la mică înălțime de sol ca să atingă enorme construcții flancate de turnuri metalice gigant.

— Văd că sinteți bine documentat, îl admir.

— Pot să spun că am contribuit și eu la înălțarea acestui complex. Cîte trenuri de marfă și călători nu am transportat de la primul fărîș și pînă a fost gata! Cunoșteam foarte mulți muncitori, maiștri, ingineri. Cu unii chiar mă împrietenisem. Uite, pe acolo (și-mi arată pămîntul arat) trece saleductul, prin care este pompată saramura în combinat.

Dar iată că semafoarele de intrare și ieșire ordonează liber. Trecem și prin stația Saline fără oprire. Pe peroane, lume multă. Mecanicul aruncă o privire pe calendarul mic lipit la bord, după care spune cu nostalgie în glas:

— S-a schimbat iarăși seria la Slănic Moldova. Am fost de curînd la Complexul sanatorial al sindicatelor. Frumoasă construcție. E extraordinar!

Ne apropiem de Cireșoaia. Unul dintre semnalele de pe terasamentul liniei ferate indică restricție de viteză. Intrăm într-un tunel. Secară privește cu atenție înainte oarecum mirat. Știe destul de bine că, odată cu electrificarea liniei a fost nevoie ca șinele să fie lăsate mai jos. De asemenea, au fost amenajate puțuri colectoare ca să nu mai existe scurgeri de apă ce ar putea face masă

cu linia încărcată cu electricitate, evitîndu-se astfel orice pericol. Toate acestea au fost executate sub ochii lui, care a transportat și aici muncitori, fier, beton, ciment, pe cînd lucra pe locomotiva Diesel. Pentru că e bine să se știe că Secară a prins și „aburul“ față de tînrul Udrea, care a venit la depou urcîndu-se și lucrînd direct pe mașini electrice ca niște adevărate laboratoare.

...Deodată prin zumzetul de bondar al celor șase motoare puternice se aude o pocnitură în sala mașinilor. Am tresărit. Ajutorul mecanic zîmbește, asigurîndu-mă că nu se întîmplă nimic deosebit. Totuși, merge imediat la panoul cu relele de semnalizare, făcîndu-mi semn să-l urmez. La una din casete, aceea pe care scrie „suprasarcină a motorului de tracțiune nr. 4“, aparatul indică că motorul respectiv are o încărcătură mai mare decît cea prevăzută în prospectul de exploatare. Deconectează iute un dispozitiv, apoi apasă pe un buton de la tabloul din uzină, după care conectează din nou. Totul a durat cîteva zeci de secunde, fără ca trenul să se oprească.

Agățată parcă de firele electrice prinse în consolele stîlpilor de beton, moderna locomotivă ne duce mai departe. Împiegații, acarii, cantonierii în uniforme de ceferiști, ne salută cu palete și fanioane, lăsînd în urmă stație după stație. Cîte or mai fi pînă la Ciceu?

MIRCEA NOVAC

JOCURI

În joc sîntem prinți,
În joc sîntem zmei,
În joc sîntem ulii,
Și porumbei.
O clipă ne trebuie doar
Să-nsuflăm o altă lume.

Jocul nostru e simplu
Și-n el se poate tot:
Palate de ciocolată
Cu mobilă de înghețată.
O pereche de sandale
Garnisită cu sarmale.
O fetiță de un metru
Și-un băiat de-un centimetru.

Și cîntecul nostru aleargă
pretutindeni
Copiii îl prind și-l iau în joc cu ei.
Și de acum jocul e al lor.

CRISTINA ȘTEFĂNESCU
București

MAȘINA CU MÎNERE ROȘII

scrișă de INA STERESCU

Cartierul era nou. Și blocul era nou. În bloc doar un apartament rămăsese neocupat. Pînă acum o săptămînă, cînd s-a mutat familia lui Vlad. Desigur, copiii erau curioși. Dar cît timp? În curînd însă se jucau împreună cu noul venit. Toate ca înainte. Toate? Nu, nu chiar. Vlad născocea din te miri ce, cite și mai cite.

Tocmai aceasta le plăcea copiilor și mai ales Getei, tare mult.

Numai Ducu era supărat pentru că Radu, Florica, Dan și, bineînțeles, că și Geta, nu mai spuneau: „Ducule, de-a ce ne jucăm?” ci întrebau: „Vlade, de-a ce ne jucăm?” Deci Ducu era... era invidios, se simțea nedreptățit. Se mai întimplă și așa, iar după asta bineînțeles că au mai urmat și altele. Să vedeți...

— Vlad, după masă de-a ce ne jucăm?

— După masă... după masă. Dacă termină mama de despachetat, plecăm la plimbare cu mașina cu minere roșii.

— Vai, ce interesant! Dar ce-i aceea „mașina cu minere roșii”?

Așa era Geta. Întii se entuziasma, chiar dacă nu pricepea prea multe de la bun început. E adevărat că, de această dată, nici unul din cei cinci copii nu priceuseră nimic.

— Păi, mașina cu minere roșii este mașina mea cu minere roșii — crezu că-i lămurește Vlad.

— Vai, ce mă bucur! Și ce vom face cu ea?

— Orice!

Desigur își închipuiau că o strașnică mașină cu minere roșii îi poate duce tocmai pînă unde se termină trotuarul și înapoi.

— Abia aștept! exclamă Geta.

— Cum arată? se interesă Ducu.

— Ca toate mașinile cu minere roșii. Are trei roți și un volan drept cu minere roșii.

Ducu se gîndi că a sosit momentul să-și recîștige între copii poziția pierdută. Mai ales față de Geta.

— Și eu am una, cu trifoi roz, cu patru foi.

— Tu ai un cart! Și nu încapă în el decît unul singur! Îți ieși Geta din tonul obișnuit. Ducu se înfurie. De fapt,

ce se întimpla cu Geta? Ce avea cu el și cu cartul lui? Nu, trebuia să pună capăt acestei situații! Copiii se împrăștiară. Dar Ducu porni alături de Vlad.

— Nu-i așa că n-ai nici o mașină cu minere roșii?

— Ba am! Fiecare copil poate să-și cumpere una la fel.

— Să știi că vin s-o văd!

— Hai!

Mașina cu minere roșii încă nu fusese despachetată. Se apucară amîndoi s-o facă și curînd ieși la iveală mașina cu minere roșii.

Ducu nu-și credea ochilor:

— Păi, asta este...

— Este mașina mea cu minere roșii. Ce frumoasă e! Tit-tiit...

Vlad încăleacă pe ea, apucă zdravăn cele două minere, îmbrăcate la capete în plastic roșu, apăsă cu nădejde pe pedale și începu să se plimbe bucuros prin cameră, tit-tiit...

Tot privindu-l pe Vlad, Ducu se pomeni că începe să-i placă și lui jocul acesta. Își luă imediat seama. Nu! Mașina cu minere roșii nu trebuie să treacă pragul apartamentului. Atunci copiii, la fel și Geta, vor fi dezamăgiți. Iar cînd va apărea el, cu cartul lui albastru cu trifoi roz, gataaa... copiii, la fel și Geta, îl vor părăsi pe Vlad. Și gataaa... Astfel își făcu tot mai mult loc în mintea lui un gînd ascuns. De acum știa ce are de făcut:

— Vlăduț, Vlăduț, știi că ai avut dreptate cînd ai spus că toți copiii pot avea o mașină cu minere roșii, numai că îi spun altfel?!

— Ai văzut? Tit-tiit! Își continuă plimbarea Vlad.

— Și eu am una, numai că e cu totul altfel.

— Are minere albastre? Tit-tiit! Sau clacson-clacson? Tiit!

— Are un buton special. Dacă-l apeși se transformă toată și se face... se face... aăă... rachetă se face...

— Ooo! Rachetă cu minere roșii! Ce frumos! Păcat că a mea n-are un buton special!

— De unde știi?! Nici eu n-am aflat pînă n-am desfăcut-o... aăă... bucăți-bucățele...

Ducu era tare emoționat. Il va crede, nu-l va crede?...
— Unde e butonul?

Vlad l-a crezut! Uuf...

— Nu știu precis. Mașina mea e altfel. Caută-l și tu! mai zise Ducu și ieși când îl văzu pe Vlad preocupat s-o desfacă bucăți-bucățele.

Planul îi ieșise de minune. Ducu era împăcat. Adio de acum mașina cu minere roșii!

Se făcu și după-amiază. Ducu se grăbi să iasă cu cartul lui albastru cu trifoi roz, clacsonînd prelung, parcă victorios: tuuu-tu-tuuu!

I se păru însă că-i năzăreală cînd auzi dinspre o bancă, drept răspuns: tit-tit-tiit! Radu, Florica, Dan și mai ales Geta, călăreau pe bancă, unul în spatele celuilalt, clacsonînd toți ca unul: tit, tit-tiit!

Iar Vlad? Firește el era cap de coloană!

— Atenție, coborîm pe planeta Marte! Vrrrum! Vrrrum! anunță Vlad.

— Vai, ce interesant. Uite și marșianul! Îl arată Geta pe Ducu. Marșianule, ce mai faci?

Era prea de tot! Toți rideau de el. Și mai ales Geta. Ducu se întoarse brusc și plecă. Înainte de a intra în bloc mai încercă să-i necăjească:

— Da' cu mașina cu minere roșii cum rămîne?

Cine să-i răspundă? Copiii, călare pe bancă, explorau din nou cosmosul în căutarea unei planete cît se poate de necunoscută:

— Vrrrum! Tit-tiit-tit!

Ba nu! Cineva îi răspunse băiatului, tocmai cînd se credea mai singur și mai părăsit:

— Uite-o aici. Ți-am adus-o. să-ți rămînă ție pînă una-alta.

— Care una-alta? Ce tot spui? Și de fapt, cine ești?

Așa făcu băiatul cunoștință cu...

— Eu sînt TU, pur și simplu TU. Apar și dispar, nu se știe de unde, cînd și cum, așa cum numai eu știu s-o fac, așa ca un gînd al tău...

— Ce vrei de la mine, TU? Și dă-te jos de pe botul cartului, că-l strici!

— Ce grijuliu te-ai făcut! Dar cum a fost cînd tu l-ai pus pe Vlad să-și strice mașina cu minere roșii?

— Ei, era cu totul și cu totul altceva. Era a lui. Și nu voiam să mai fie.

— Da, era a lui. De acum va fi a ta.

— Poftiiți!

— Da-da! Mașina cu minere roșii va rămîne la tine așa bucăți-bucățele, cum a ajuns și se va ține scai de tine, pînă nu-i vei găsi chiar... tu butonul special

pentru a se transforma într-o rachetă cu minere roșii sau...

— Nici nu mă gîndesc! Băiatul se supără și nu mai vru să asculte în rup-tul capului urmarea.

— Bine! Atunci voi reveni cînd... nici tu n-o să te mai aștepți.

Dispăru TU, nu se știe unde, cînd și cum, așa ca un gînd. Băiatul ridică din umeri și dădu să se întoarcă la copii. Porni și deodată... scîrț-scîrț, zdrang-zdrang, în urma lui. Să vezi și să nu crezi! La un pas în spate parcă venea, singură-singurică, pe o roată, scîrțînd și zdrăngănînd din toate încheieturile... mașina cu minere roșii a lui Vlad. Băiatul, tule-o! după colț, dar nu scăpă. Atunci fugi în casă, fugi în cameră, închise și încuié de două ori ușa și se trînti în ciudat pe pat. Degeaba însă. Ce nu făcu, ce nu dresă băiatul ca să scape. Fără folos. Nici nu mai îndrăznea să scoată nasul afară din cameră, de teamă să nu-l afle copiii, mai ales Geta. De la fereastră îi vedea cum se joacă. Iar el sta singur-singurel. Ce plictiseală! Încet-încet începu să adune bucățile mașinii cu minere roșii, potrivindu-le, încercînd să le îmbine. Cînd reuși, cu chiu cu vai să fixeze o roată, se bucură de parcă izbutise să facă cine știe ce mare minunăție.

— Vrei să-ți dau o mîndă de ajutor? se oferî TU apărut nu se știe de unde, cînd și cum, parcă apărut chiar din gîndul băiatului.

— Cum să nu vreau?! Chiar îți mulțumesc, TU!

Și cît ai zice hop, toate fură puse la loc. Ducu încălecă pe mașina cea nouă, se propti zdravăn în minerele ei roșii și-o porni fericit prin casă: tit-tiit!

Dispăru TU, nu se știe unde, cînd și cum, așa cum numai el știa s-o facă, iar băiatul dădu fuga la copii. Ei tocmai agățaseră în lanț trei triciclete și se pregăteau să primească semnalul de plecare.

— Stați, așteptați-mă!

— Ai adus și tu o tricicletă? Foarte bine. Să fie cît mai multe.

Și Radu legă tricicleta de celelalte.

— Unde vezi tu tricicletă? se burzu-lui Ducu. Este mașina cu minere roșii a lui Vlad.

— Vai, ce interesant! Ce multe sînt!

— Ne trebuie și cartul tău albastru cu trifoi roz. Adu-l, Ducule și pune-l în față. E mai frumos și mai puternic — îi ceru Vlad.

— Vai, ce bine! Vei fi cap de coloană, Ducule!

Curînd, din dreptul băncii, plecă într-un cosmos special o întregă expediție lărmuitoare, călare pe rachete speciale cu minere în felurite culori și avînd în frunte o rachetă și mai specială, albastră, cu un trifoi roz în vîrf.

MISTERUL PLĂCUTE

„Ideea este bună, trebuie să-l prindem asupra faptului” — consimți Valentin. „Dar cum?” „Simplu, rise Romocea — pindim noaptea și îl prindem”. „Crezi tu că e simplu — avu prilejul Valentin să-și dovedească din nou maturitatea lui de lider: dacă-l pîndești, simte și el care e mai priceput decît noi la capitolul ăsta. Și-apoi, de unde știm noi cînd îi vine lui cheful să treacă la acțiune? Poate cineva să piardă nopți în șir, așa, la întîmplare?”

Chivu, electrotehnician înrăit, se apucă să propună niște instalații simandicoase — de pildă, niște senzori aplicați sub patul suspecților lor și care dă alarma cînd locatarul îl părăsește — da, dar Petrache sau oricare altul dintre bănuși poate să-și părăsească patul în timpul nopții pentru fel de fel de motive, nu doar ca să... „Ha, ha!” — rise iar Romocea; „omului poate să-i vină cheful să-și spele ciorapii și tu, gata: am prins hoțul!” Dar nu era de glumă, așa că Romocea își șterse grabnic risul cu mîneca hainei și întrebarea se înfipse din nou, ca o suliță, între capetele lor: „Ce facem?” „Stați că am o idee!” — începu din nou Chivu, dar asistența se opuse unanim: iar ăsta cu aparatele lui? — dar Chivu: „Stați că nu e vorba de aparat, ci de Georgică”. „Care, Geor-

gică Geană?” Da, de el era vorba. „Pfiu!” — se dezumflară cele trei capete încercate; ce serviciu le poate aduce lor într-o așa dificilă problemă un papă-lapte ca Georgică ăsta? Slăbă-nog și fricos ca vai de lume, numai urechi de iepure îi lipsesc. „Îl știu din tabără, am dormit cu el în același dormitor; are o calitate extraordinară: simte și cînd doarme!” „Cum simte dacă doarme?” — se mirară cei din consiliu. Ei da, el doarme în așa fel că simte tot — chiar dacă nu se trezește — și Chivu are le povesti o serie de întîmplări uluitoare petrecute în dormitorul acela din tabără. În criză de alte soluții mai fericite unei consiliu dormitorului nr. 4 din internatul cu pricina era pe cale să adopte soluția „Georgică Geană”, cînd tot Valentin dovedi maturitatea necesară: „Stați, măi fraților! Să zicem că-l descompără, păi ăla oricare ar fi el — îl bate de-l rupe, Georgică este un...” și negă-

sind pe loc cuvîntul acela care să sugereze cît de nevolnic este Georgică încheie cu o mimică fără dubiu. Și tot el propuse: „Georgică să ne scoale pe noi, că de asta e în stare — restul ne privește. E bine așa?” „Este!” — izbucniră ușurați ceilalți gînditori.

*

Și ce-o să-i faceți? — întrebă îngrijorat Georgică. Valentin avea însă răspuns la toate: nici o grijă, lasă-l în seama noastră. O să-l facem să înțeleagă că onoarea colectivului nu-i ceva cu care să-ți permiți să te porți cum vrei; o să-l... ajutăm să-și schimbe atitudinea, să revină în mijlocul nostru, să... „Tu nu-ți bate capul cu chestia asta — întări cu hărnicie și Romocea, mîndru de teoria lui Valentin, șeful — dă-ni-l pe mîină și stai liniștit. Asta e: tu poți să stai liniștit, nu te teme, nu te lăsăm noi să pățești ceva!”

Își luă ghiozdanul de-o toartă și porni. Sigur — sigur: dar de ce s-or îngrijii ei atîta de liniștea lui? Lovi cu bocancul niște pietricele, nu era nimeni pe aleea spre internat și Georgică a avut timp să-și amintească... Sau i s-a părut lui? Ba da, parcă așa a zis Romocea... sau Valentin. Dar n-are importanță: ce spune Romocea spune tot Valentin. Parcă așa zisese: Tu faci pe spionul și apoi, bine-merci n-ai nici o bătaie de cap. Urcă scările simțînd cum se așază în el o neașteptată îndîrjire: împotriva „lor” și nu a „făptașului” — oricare ar

fi el de parcă toată târâșenia asta n-avea nici o legătură cu acestea din urmă.

„Veni apoi noaptea, veni și dimineața. „Ei ?“ — își înfipse Romocea chica lui blondă, vibrând curioasă deasupra pijamalei cu peștișori. Georgică dăduse din umeri și-și luase periuța de dinți pornind spre spălător.

Mai veni o noapte, mai veni încă o dimineață și chica blondă a lui Romocea își oglindea tot mai acut dezamăgirea în ochii solidari ai celor din consiliu. Marea acțiune nocturnă pregătită cu atita mîgală se prăbușise jalnic. Dezamăgirea era atât de mare că mai nimeni nu observă că în dulapul lui Istrățescu reapăru lanterna „gangsteri“. Nici cînd peste o zi reapăru și motorușul electric al lui Grozuță evenimentul nu fu observat de prea mulți. În atmosfera lipsită de nerv de după eșecul răsunătoarei „Operația N“ (N — de la nocturnă), toate obiectele dispărute — mai toate jucării, aparate — se întoarseră aproape pe nesimțite la locurile lor, spre bucuria și surpriza doar a fericitilor proprietari. „Consiliul“ era atât de dezamăgit încît era pe cale de-a se dizolva. În disperare de cauză, fidelul Romocea descoperi într-o zi soluția de a-l reface : descoperi că Georgică și Petrache — slăbănogul și namila, comisarul și „suspectul“ — se duseseră împreună în sala de mese la o oră cînd mai nimeni nu mergea acolo : după masă. Tot consiliul revenit rapid la vechea-i coeziune se puse pe urmele lor. Romocea care era mai scund și care avea — vă amintiți — chica aceea foarte curioasă, fu delegat să privească prin gaura cheii. „Ce fac ?“ „Mîncă“ „Mîncă ?“ „Da ! Petrache îi dă lui Georgică niște plăcinte“. Auzi parascovenie : Petrache, flămînzilă al internatului care era în stare să te lase fără felul trei la cea mai mică neatenție ! Nu se

mai putea suporta : dădura buzna. Vorbiră, strigară chiar — cel mai tare, tot Romocea. Valentin se deranjă doar să constate „cîrdășia“ celor doi, care „nu poate fi lipsită de semnificații“. Romocea, preluîndu-l cu zel, traduse marea teorie a șefului în felul său ofensiv și „zburli“ și se ambală progresiv mai ales cînd observă că Petrache stătea pocăit cu capul plecat. „Acum dacă ați spus tot ce aveți de spus, plecați și lăsați-ne să mîncăm !“ îl auziră ; ei da : îl auziră foarte clar și răspicat pe Georgică. Pe slăbănogul și fricosul Georgică. „Și atunci cine răspunde ?“ — se înfipse încrezător, totuși Romocea. „De ce să răspundă ? „Pentru că...“ Ei da : pentru ce să răspundă, fiindcă obiectele reveniseră la locul lor !“ „Dar de unde știm noi că n-o să se mai întîmple, ai ?“ — nu se lasă Romocea simțind privirile încurajatoare ale consiliului.

„Voi nu știți nimic. Și n-o să știți niciodată nimic dacă n-o să fiți în stare să aflați singuri“, auziră ei tot din spre partea unde se afla Georgică. Cum adică ?

Pus într-o situație neașteptată, consiliul se retrase în dezordine ca să-și regrupeze forțele dincolo de ușă. Cei doi rămaseră tăcuți, Petrache, cu capul întors spre geam și tot plecat. „Foarte bune plăcintele astea“, zise Georgică și Petrache se-ntoarse. „Mai vrei ?“ — îi vibră lui glasul a speranță și ridicînd capul, privi cu un sentiment de și mai adîncă vină pata aceea vinătă de pe fața lui Georgică. Pata din noaptea aceea și pe care nimeni n-o observase sau n-o luase în seamă. „Mai vreau !“ — întinse mîna nerăbdător Georgică, privindu-l deschis în ochi și Petrache văzu dintr-o dată că pata aceea vinătă, agățată ca o acuzație deasupra arcadei, dispăruse.

ILIE TRAIAN

INIȚIERE ÎN

ENIGMISTICĂ

Încă de la apariția sa, omul a fost pus în fața a nenumărate enigme. Cerințele vieții și marea lui curiozitate l-au făcut să dezlege mereu alte și alte enigme, legate de necesitățile sale curente, de cunoașterea și înțelegerea naturii.

Paralel cu enigmaticele pe care și astăzi natura le propune omului, de-a lungul istoriei s-a dezvoltat ceea ce numim enigmistică, acest adevărat sport al minții. Ea realizează un viu antrenament al perspicacității, disciplinei, răbdării și perseverenței. Enigmistica modernă pretinde stăpânirea unui vocabular bogat, o logică elastică și un larg orizont cultural.

În cele ce urmează vă prezentăm câteva probleme de enigmistică, precum și secretele compunerii și rezolvării lor.

ANTOVERBUL. Are o vîrstă, am putea spune, „fragedă“, fiind o creație a anului 1967 (autori: A. Firimiță și Gh. Nicolau). În compunerea și dezlegarea lui se recurge la antonime și sinonime. Antoverbul se prezintă sub forma unui cuvînt (adică literal) sau a unei ilustrații (adică grafic). Se cere să i se afle acestui cuvînt antonimul, apoi să se găsească și antonimul cuvîntului nou aflat (care de fapt reprezintă sinonimul cuvîntului sau ilustrației din prezentare). Dezlegarea, respectiv soluția se obține prin înbinarea celor două antonime obținute, care dau un cuvînt nou. De exemplu, se dă în prezentare cuvîntul **REPEDE**; se caută antonimele sale: lent, domol, lin, încet, liniștit, Alegem, de pildă, antonimul **LIN**; printre antonimele sale îl găsim pe **IUTE** (care este sinonimul lui **REPEDE**). Alăturînd cele două cuvinte: **LIN + IUTE**, obținem **LINIUTE**!

Și la acest joc se respectă regula enigmistică conform căreia **Ă și Â = A**; **Î = I**; **Ș = S**; **Ț = T**.

Cheia se redă printr-o adunare, cifrele reprezentînd numărul de litere al fiecărui cuvînt, iar suma — literele cuvîntului-soluție. Deasupra acestei adunări se înscrie bideterminarea, care indică sfera la care se referă cuvîntul-soluție.

Antoverbele au, ca și manoverbele, cu care se înrudesec, forme anagramate, eliptice, cu incastu etc.

Iată un alt exemplu:

CROMATICĂ

(Antoverb anagramat: $4 + 4 = 8$)
PUTERNIC

Soluția este: **ALBASTRE**. Cum s-a ajuns la ea? Nimic mai simplu. Cunoaștem cuvîntul prezentat: **PUTERNIC**; primul antonim este **SLAB**, iar antonimul acestuia este **TARE**. Prin anagramare obținem **SLAB + TARE = ALBASTRE**.

LOGOGRIFUL. Este un joc răspîndit încă din îndepărtata antichitate, fiind cunoscut ca o variantă a șaradei.

În biblioteca lui Assurbanipal s-au găsit numeroase logografe, iar scriitorul roman Lucius Apuleius (c. 125 — c. 180), filozof și autor de lucrări științifice, a scris o carte despre logogrif, ceea ce se pare că a făcut și scriitorul arab Saad Ben.

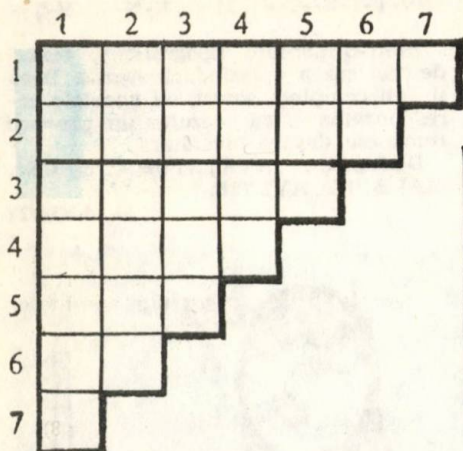
În evul mediu logogriful a fost, de asemenea, la loc de cinste. Îl regăsim apoi, în secolul al XVIII-lea, în Franța și în Anglia, sub formă versificată. La noi apare în secolul al XIX-lea.

Ce este logogriful? Un joc în care, prin suprimarea (eliminarea) uneia sau mai multor litere ori silabe dintr-un cuvînt (denumit „corp“) se obține un cuvînt nou. Prezentarea se face de obicei sub forma unui triunghi. După cum rezultă din definiție, această problemă enigmistică este asemănătoare cu unele noțiuni învățate la gramatică:

a) Afereza = fenomen fonetic care constă în dispariția unui sunet (sau a unui grup de sunete) de la începutul unui cuvînt (**ASEMĂNĂTOARE — SEMĂNĂTOARE**).

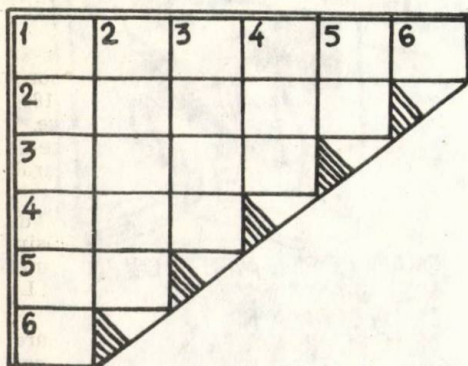
b) Apocopa = constă în dispariția unui sunet (sau a unui grup de sunete) de la sfîrșitul unui cuvînt (**CALCA-NEU — CĂLCA**).

Vă propunem să dezlegați jocurile de mai jos.

LOGOGRIF

1. Recompensați.
2. Întinși.
3. Așa de mulți !
4. Constantin cel mic.
5. A se ivi.
6. Din sunetul claxonului.
7. Premiul întâi !

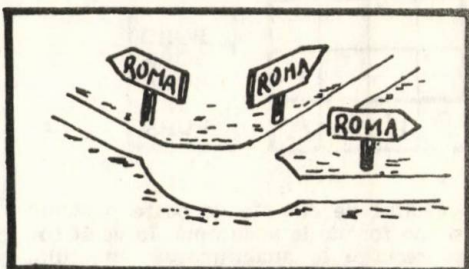
LOGOGRIF SILABIC

1. Nedefinire.
2. Operație logică inversă generalizării.
3. Isprăvire.
4. Grăbire.
5. Orificii olfactive.
6. Notă muzicală.

HIPOCRENUL. Este o enigmă în care soluția (o zicală, o expresie curentă, o maximă) se obține prin tălmăcirea unei ilustrații. Toate cuvintele soluției sînt indicate în desen, prezentat ca un tot unitar și care trebuie interpretat în ansamblul său. Jocul a fost creat în anul 1943 de enigmistul român Dan Dumitrescu.

Cheia hipocrenului indică tot atâtea cifre cîte cuvinte are soluția. Fiecare cifră reprezintă numărul de litere al fiecărui cuvînt. Este indicat ca jocul să poarte și un titlu în legătură cu expresia, proverbul sau maxima care trebuie găsită.

Iată două exemple :

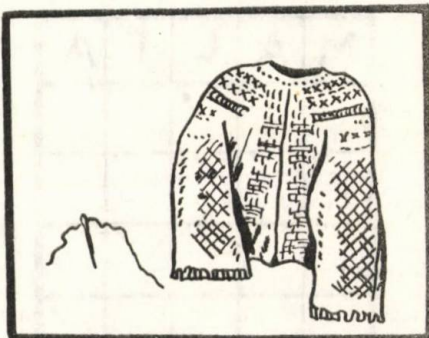

HIPOCREN

(Antică : 5, 9, 3, 2, 4)

Dezlegare : TOATE DRUMURILE DUC LA ROMA.

VESTIMENTARĂ

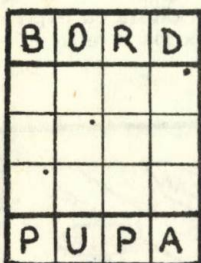
(Hipocren : 4, 4, 3, 3, 6, 5, 5)

Dezlegare : ACUL ESTE MIC, DAR SCUMPE HAINE COASE.

GOLF DE CUVINTE. Este o problemă enigmatică în care, pornindu-se de la un cuvînt inițial spre altul, final, se trece printr-o serie de alte cuvinte, noi, schimbîndu-se numai cîte o literă în fiecare rînd orizontal. Se ajunge astfel în cele din urmă la cuvîntul final dinainte indicat, în care toate literele sînt schimbate. Pentru a înlesni dezlegarea, literele care se înlocuiesc sînt notate în grilă cu un semn.

Cuvîntul de la care se pleacă trebuie să aibă o legătură cu cel care se obține, între ele existînd un raport de antonimie, omonimie, sinonimie etc. Cuvintele introduse în grilă vor avea același număr de litere ca și cuvintele de bază. De exemplu :

GOLF DE CUVINTE
Cum se ajunge de la bord la pupă ?

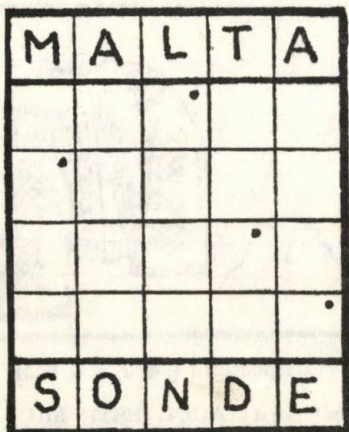
Dezlegare :

BORD
BORA
BURA
PURA
PUPA

Golful de cuvinte se poate prezenta și sub formă de anagramă. În acest caz se recurge la anagramarea cuvîntului inițial, căruia apoi i se schimbă cite o literă, procedîndu-se identic și cu celelalte cuvinte care se succed.

În acest sens vă propunem spre dezlegare un alt joc.

GOLF DE CUVINTE ANAGRAMAT
Încercați să ajungeți din insula Malta în Arhipelagul Sondelor !

Dezlegare :

MALTA
MANAT
STANA
DANSA
DENSA
SONDE

COMPLETARE DE TEXT. Este o problemă relativ simplă, care constă în completarea unui text din care au fost extrase vocale, consoane, silabe sau cuvinte. La întocmirea unei astfel de probleme se va avea în vedere prezentarea unui text cunoscut : un citat, o expresie, o reflecție, un proverb, un vers celebru etc. Elementele lipsă sînt marcate prin liniuțe sau puncte.

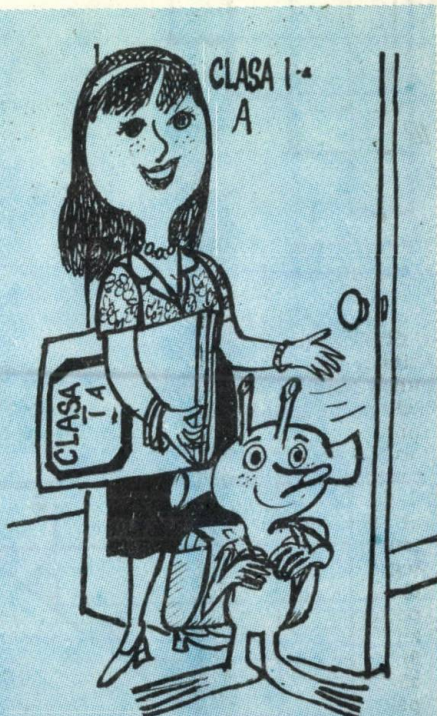
Îată un exemplu :

-NV-T-T-R--C-- M-- B-N- -V-T--

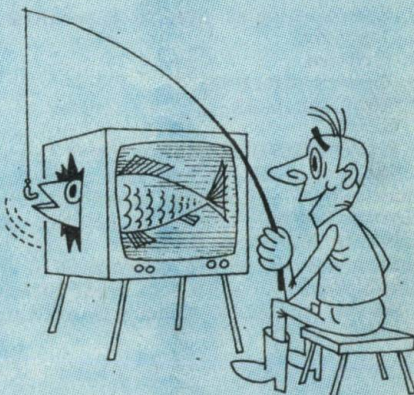
Dintr-o „eroare tipografică“, textul de mai sus a apărut fără vocale. Dacă îl veți completa corect, cu vocalele corespunzătoare, va rezulta un proverb românesc despre învățătură.

Dezlegare : ÎNVĂȚĂTURA E CEA MAI BUNĂ AVUȚIE.

N. AXIOTI

DRAGI COPII... AVEȚI UN COLEG NOU. S-A TRANSFERAT DE LA ȘCOALA NR. 75 DE PE PLANETA ALFA

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	C	A	R	A	G	I	A	L	E	
2	O	M								F
3	P	I	C			E	R	T		C
4	I	C	A	R						
5	L	I	T	E	R	A			O	L
6	A	S	A							S
7	R									G
8	E	M	I	N	E	S	C	U		A
9	S	A	N							
10	C	T								

COPILII...

ORIZONTAL : 1) Autorul schiței „Vi-zita”, avându-l ca protagonist pe Ionel, un exemplu de proastă creștere. 2) Își educă copiii. Preocupare a tuturor co-piilor. 3) E mic ! Navigator rus care, în anii 1738—1739, a descoperit și descris drumul din Peninsula Kamceatka spre Japonia. Întrebare. 4) Cutezătorul fiu al îndrăznețului Dedal. Fiul fiului pen-tru buni. 5) Cuprinsă în alfabet. A se lega cu o cîrpă frumoasă la cap (băn.). 6) Intocmai. Selecționat. 7) Regretat poet român, autorul volumului de poe-zii „Puil de cerb”. Grigore Costin. 8) Luceafărul poeziei românești, din a cărui operă cităm poezia „Fiind băiet, păduri cutreieram”. 9) Calapod. Nea ! Pitic. 10) Cete. Pitită.

VERTICAL : 1) Propriu lumii copilă-riei. 2) Autorul îndrăgîtului volum „Cuore”, avînd subtitlul „Inimă de copil”. Rezultat posibil al unei lupte șahiste. 3) Copil de casă din poezia „Luceafărul” de Mihai Eminescu. 4) Aproape paj ! Notă muzicală. Puțini la vîrsta copilăriei (sing.). 5) Odrasla „mamiței” într-o cunoscută schiță a marelui Caragiale. Celebru pictor fla-mand, autorul pinzei „Portretul Hele-nei Fourment și al copiilor săi”. 6) Timpul sănîșului și al patinajului. Autorul poeziei „Trei pionieri”. 7) Do-cumente. Tîrg în Egipt. 8) Nota din clasă ! Fiecare dintre capetele opuse ale unui magnet. Una din fiicele (Valu) lui Aegir, uriașul mărilor din mitolo-gia scandinavă. 9) Tovarăș de bancă. Neîntrecut (fig.). 10) O fată între vîrsta copilăriei și a adolescenței.

DICTIONAR : ERT, OLI, ASC, UNN.

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

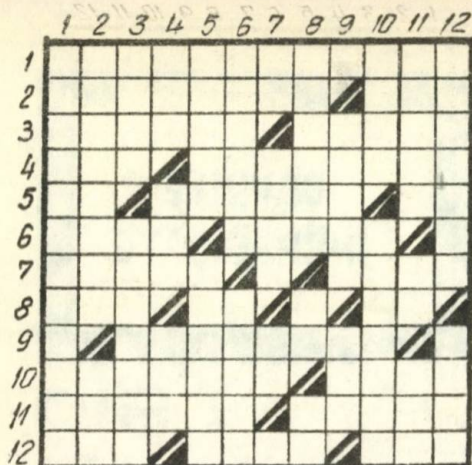
... RÎD

ORIZONTAL : 1) Stîrnește risul pe scenă (fem.). 2) Scena clovnilor (pl.). Walter Maier. 3) O glumă originală și... bună (masc.). Din glumă. Prost dispus. 4) Tot așa. Cu gust ! 5) Înveseliți la sfîrșit. Zeitate scandinavă. 6) Hans Barbu. Osul coapsei. 7) Încă o dată. Hazul unei plăcinte festive (pl.). 8) Pu-țin umor ! Păstrez. 9) O glumă bună (masc.). Un fel de dinte. 10) Voioase, bine dispuse.

VERTICAL : 1) Te face să rizi (pl.). 2) Gura Humorului. Umorist român con-temporan, autorul volumului de micro-schițe satirice intitulat „Călciul lui Ahile”. 3) Autorul compoziției „Salut voios de pionier”. În vervă ! 4) Antene! Oraș și centru minier în R. P. Chineză. 5) Zeiță din mitologia greacă ; l-a me-tamorfozat pe Lincos, regele sciților, într-un linx. Țese ! 6) Risul ! 7) Țepii satirei (sing.). Udrea Vasile. Zel ! 8) În-soșitoare ale muzelor. 9) Celebru scriitor american, supranumit „regele umoru-lui”. Necesar pentru a gusta satira și umorul. 10) distracție, divertisment.

DICTIONAR : GNA, DAE.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3	G	A	G							
4	I	D	E	N	T	I	C			
5										
6	H	B								
7	L	A	R							
8										
9										
10										

PRIMĂVARA

ORIZONTAL: 1) Fraged (fig.) 2) Mlădiță din crîngul înfrunzit (dim.). Măsură de primăvară (pl.). 3) A scris poezia „Dimineată de primăvară”. Divinitate a pădurilor și câmpiilor, jumătate om, jumătate animal, nelipsită din cortegiul lui Dionysos (mit.). 4) O glastră plină cu flori. Răsăriți în pragul primăverii. 5) Incepe o idee! Potecă (pl.). În fine... cirip-cirip! 6) A linguși. Nepotrivit. 7) Servește la nutriție. Acesta (pop.). 8) Fiord în Norvegia. Între cal și călareț. Cu cîntec! 9) Primăvărată (fig.). 10) Ghiocel. Lucrare agricolă de primăvară. 11) Unealtă agricolă asemănătoare cu plugul (pl.). Timp. 12) În acest loc (pop.). Patria marelui poet Sadăi (1213—1292), autorul „Golestan”-ului („Grădina florilor”). Pom cu flori al căror miros suav îl simțim la sfîrșitul primăverii.

VERTICAL: 1) Neîntrecută solistă a primăverii (pl.). 2) Transplantate din seră la începutul primăverii. Floare roșie. 3) Covor de ierburi. Ramură tîndră de primăvară (pl.). 4) Demnitate (od.). Luntre. A răsări ca din pămînt! 5) Parfumul florilor. A îndemna. 6) Reverie de primăvară (pl.). Insectă fără aripi. 7) Arma trandafirului. Coridor. Udrea Emil. 8) Trandafir... sălbatic. Măsură agrară. Vasile Nedelcu. 9) Mijloc de zbor. Încă o dată. 10) Părinte. În primăvara vieții (fig.). 11) Stînjeneii, vestitori ai primăverii. Casete! Comună în nord-estul Franței. 12) Pălăvrăgeala gușeilor păsărele.

DICTIONAR: GULI, EIS, CIN, AME.

VARA

ORIZONTAL: 1) Pictor englez, autorul pinzei intitulată „Vara”. Cadru pentru pastelul lui G. Coșbuc „Noapte de vară”. 2) A scris în colaborare cu Meilhac piesa „Vara la Saint Martin”. Pictor și

grafician român contemporan, autorul compozițiilor de mare forță expresivă „Tărani” și „Odihnă pe cîmp”. 3) Uneori (pl. fem.). Pictor francez, autorul tabloului „Pe malul mării”. 4) Primii pași dintr-un kilometru! Soare-Răsare. 5) Neîntrecutul creator al poeziilor „Cînd privești oglinda mării și „Adîncă mare”. La fel. 6) Locul lunii iunie! Rezultatul unui meci. 7) Localitate în S.U.A. Lecție (pl.). 8) Sărbătoare ateniand în cinstea Erigonei, fiica lui Icar. Centru urban. 9) Campion (fig.). Mare amator de zmeură și mure. Refugiu estival răcoros. 10) Ștranduri ad-hoc. Vara i-a inspirat tabloul „Fată cosind”. 11) Poet, prozator și dramaturg român, autorul piesei „Noapte de vară”. Alfișe.

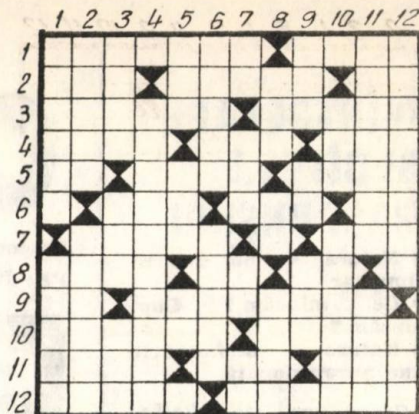
VERTICAL: 1) Cel mai mare dramaturg și poet al Renașterii engleze, autorul piesei „Visul unei nopți de vară”. 2) Sferă de activitate. Poet clasic român, autorul poeziei „Vara-i pe sfîrșite”. 3) Mihaela pe scurt. Creatorul pinzei „Plaja”. Ușite! 4) Alt pictor român, autor al pinzelor „Vara” și „La iarbă verde”. A polei cu aur. 5) „Zeița mamă a munților”, pisc identificat în anul 1852 ca fiind cel mai înalt de pe Terra (8848 m). Roma în vechile noastre cronică. 6) New York. Localitate în Norvegia. Susține corpul. 7) Strigătul caprei (reg.). În vară! A început să se rumenească! 8) A creat poeziile „Vacanța” și „În pădure”. Răcoritoare (pl.). 9) Săpătură făcută pentru scurgerea apei. String roadele verii de pe cîmp într-un tablou de C. Ressu. 10) Pseudonim a lui A. C. Bacalbașa (1865—1899). Formație vocală. Republica Socialistă România (abr.). 11) Autorul tabloului „Tărâncă cu snop de grîu”.

DICTIONAR: P/E, EORA, ISE, MEC, ABE.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	S		E		E	N		●	S	A	G
2	H		L		V	Y	●	●	A	B	R
3	A	R	A	R	E		●	M		H	E
4	R	I	●		R	I	E		T	●	G
5	E	M	I	N	E	S	C	U		●	C
6	S	●	S	A	S	E		●	S	C	O
7	P	I	E		●	T		●	V		O
8	E	O	R	A		●	O	R	A	S	●
9	A	S		●	U	R	S		●	P	A
10	R	I	U	R	I		●	R	E	S	S
11	E	F	T	I	N	I	U		●	I	R

TOAMNA

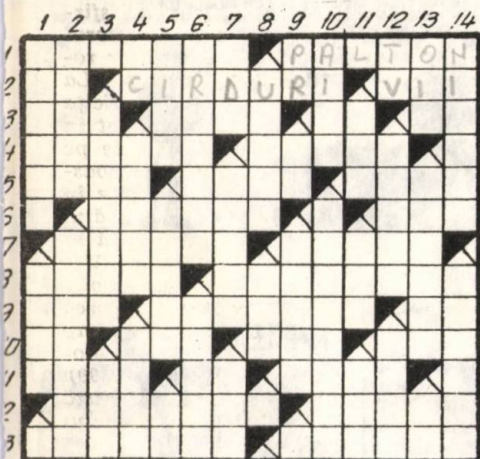
ORIZONTAL: 1) Renumită podgorie moldoveană semnalată din secolul al XV-lea. Imbrăcăminte călduroasă. 2) Oțet! Formații de păsări care ne părăsesc toamna. Podgorii pline de rodul toamnei. 3) Locuitor de origine germană. Pășune. Simbolul sodiului. Stan-
ciu Vasile. 4) Ploaie torențială de scurtă durată. Medie de timp. 5) Vislă. Surse tomnatice de ploaie. Vestit pentru podgoriile sale. 6) Abundență (pl.). Strigătul corbului. 7) Varietate de struguri. Stă zgribulit lângă sobă. 8) Duce greul în vie (pl.). Datini. 9) Copil (fig. reg.). Grele de roade în fiecare toamnă (sing.). Cete! 10) În toamnă! Omăt. Grădina zoologică în limbaj familiar. Acea. 11) Cursă (pl.). Doru Costin. Primul

IARNA

ORIZONTAL: 1) Volumul de poezii „Baba iarna intră-n sat” poartă sem-nătura acestei poete române contem-porane. Haină largă și lungă căptușită cu blană (pl.). 2) Indo-europeni. Tabloul tematic de mare lirism creat de N. To-nitza. Acum! 3) Derdeluș. A se înză-pezi. 4) Pictor clasic român, autor al pitorescului tablou intitulat „Transport de buți iarna”. Gospodarul și-l face din timpul iernii. Fiord în Norvegia. 5) La tălpițe! Derdeluș. Coboriș. 6) Sunetul ritmic al crosului. Sanie joasă, dirijată. Sint. 7) Furtună însoțită de ninsoare. Strop. 8) Adăpost pentru plantele care nu suportă frigul (pl.). Se termină și... începe în toiu iernii. Din zăpadă! 9) Sau. Mare naturalist român (1868—1947), care, la bordul vasului „Belgica”, a iernat în Antarctica, adunând un imens material științific. 10) Ajută la îndepărtarea zăpezii (pl.). Picătură de plumb. 11) Arin. Complet. Lemn căutat pentru fabricarea mobilelor. 12). Tre-cere grăbită. Troian.

VERTICAL: 1) Înghetată. Legat de... Soare. 2) Metal din care a fost constru-ită casa oferită de Roșu-Împărat pen-tru odihna lui Harap-Alb și a tovară-șilor săi, încinsă pe dedesubt cu un foc de 24 stinjeni de lemne și răcită prin intervenția promptă a lui Gerilă. Crea-torul pinzei „Iarna”. 3) Crăiasa zăpe-zilor. Practic și la proba de biatlon. Localitate în U.R.S.S. 4) Rece (fig.) 5) Poet român contemporan (n. 1951). Ecou (inv.). Înghetă! 6) Utilizată la aprins focul. Scos de la frigider. 7) Re-pere. Haina iernii (masc.). Număr (abr.). Ovidiu Nistor. 8) Aduce zăpadă. Pasișă de zăpadă. Zăpada pomului de iarnă. 9) Țesătură pentru fețe de masă și al-bituri de pat. Vasile Barbu. Marca unui binecunoscut frigider sovietic. 10) Pe-rioadă glaciara. Înlesnește practicarea unui sport de iarnă. 11) Lupte cu bul-gări de zăpadă. Imperios necesar. 12) Autorul poeziei „Cînd Crivățul cu iarna...” Componente ale fulgilor de nea. DICȚIONAR: RAN, PII, MIU, SAM.

produs de la măcinatul grîului. 12) Gus-tul plăcut și aromat al unor struguri. Sosește la sfîrșitul toamnei (pl.). 13) Atributul așteptat al toamnei după căl-durile verii! Creatorul pinzei „Peisaj de toamnă”.

VERTICAL: 1) Scutură hornurile la începutul toamnei (pl.). Maestru al pe-nelului, autor al tabloului „După cu-lesul viei”. 2) Iarbă fragedă care crește după ce cîmpul a fost cosit o dată. Cu miros și gust plăcut (fem.). 3) Însămî-nțare de toamnă. Strămoș al poporului nostru. 4) Nedelcu Stere. Must care se scurge de la sine din strugurii puși în teasc. Un vestit căpitan. 5) Unul dintre troienii care l-au însoțit pe Eneas în Italia. Incomparabil (fem. pl.). Alifie. 6) „Dacă-n douăzeci de toamne”. Anunță buletinul meteorologic. 7) Refren din cîntecele populare oltenesti. Cîrmă. Plin

(Continuare in pag. 199)

O ÎNTREBARE ȘI CÎTEVA RĂSPUNSURI

● Natura — un depozit alimentar

● Ce mîncăm ? Cum mîncăm ?

● Natura — o farmacie bine aprovizionată.

Cercetătorul științific Tamara Păunescu este șefa laboratorului de cercetare și condiționare a medicamentelor apifitoterapice din cadrul Institutului de virologie „Ștefan Nicolau”. De mai bine de două decenii, acest om de știință își dăruiește toată energia în vederea găsirii unor medicamente pe bază de plante medicinale și produse apicole. Rezultatele acestei experiențe unice în lume se prezintă sub forma unor medicamente cu spectru larg folosite în tratarea afecțiunilor stomatologice, a bolilor de ficat, O.R.L. Acceptînd concepția că natura este o farmacie bogată, că plantele pot să ofere interesante mijloace de îngrijire a sănătății, am rugat-o pe Tamara Păunescu să vorbească despre aceste probleme cititorilor noștri.

— Copiii trebuie să cunoască încă de mici principiile unei alimentații raționale, ca să se bucure mai tirziu, la maturitate, de o sănătate deplină, să fie feriți de maladiile rezultate dintr-o hrană prea abundentă în grăsimi, zahăr, făinoase, produse supuse unor intense procese de rafinare. Natura, cu plantele ei, legumele și fructele oferă mari surse de vitamine, atît de necesare copilului. Ceaiurile de cătănă, de măceș sînt extraordinar de bogate în vitamina C. De asemenea, bogate în vitamina C sînt și frunzele verzi de ștevie, de coacăze, frunza de vișă. Sarmalele preparate cu asemenea frunze umplute cu orez sînt gustoase, hră-

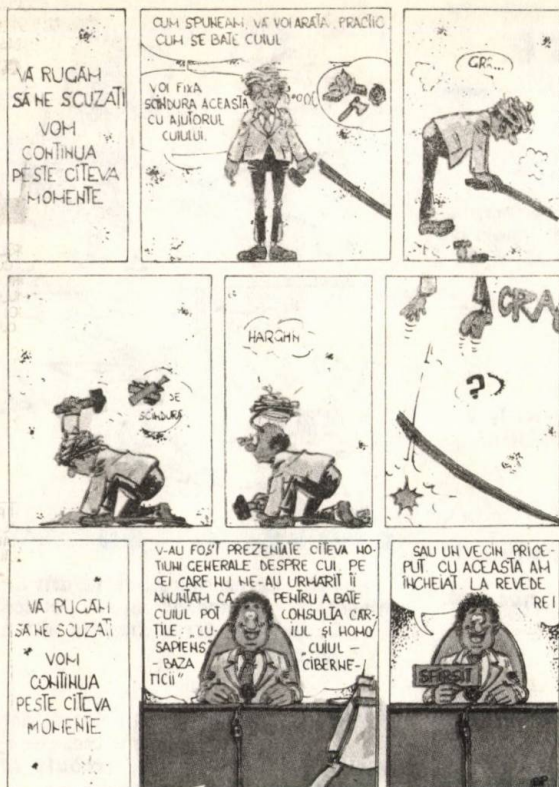
Cuiul

Desene de Bogdan PRÎJOIANU

CUIELE POT FI: LUNGI, SCURTE, POTRIVITE, DREPTE SAU ÎNDOITE. CUIUL ESTE ÎMPARTÎT ÎN TREI ZONE: ZONA ÎNFERIOARĂ (SAU VIRFUL CUIULUI), ZONA ÎNȚEBĂ (SAU DE MÎLOC) ȘI ZONA SUPERIOARĂ (SAU FLOAREA CUIULUI).

de roadele toamnei. 8) Ca fulgul (pl.). Răzuitor. 9) Floricica Radu. Carei. Cu rod bogat. 10) Domoală. Regiune întinsă cultivată cu vii. 11) A pregăti pământul pentru semănăturile de toamnă. Sat și comună în județul Olt. Localitate în R.F.G. 12) Nedelcu Viorel. Arcuit. Picături de atropină! 13) Localitate în Olanda. Fîre de bumbac vopsite în culori diferite, utilizate la cusutul înfloriturilor din portul nostru național. Nene! 14) Își oferă bogăția de roade în prag de toamnă. Țară mediteraneană.

DICTIONAR : ATIS, RAZ, TIA, OER, ATRO, EIS.

nitoare și mai igienice decît cele din carne. Dovleceul constituie o sursă bogată de vitamina D. Folosit drept hrană vară, cînd copiii stau mult la soare, ajută în perioada de creștere, la fixarea calciului.

Trebuie să-i învățăm pe copii să consume multe legume drept garnitură la orice mîncare. Morcovii, țelina, cartofii, fasolea verde, mazărea se pot servi în completare la orice fel de masă. Pe cît posibil trebuie

înlăturat excesul de făinoase. De aceea medicina modernă recomandă consumul de pîine integrală și neagră, precum și consumul de mămăligă.

Copiii le plac dulciurile. Așa sînt obișnuți de mici și nu este bine. Excesul consumului de zahăr din copilărie și adolescență favorizează mai tîrziu apariția unor grave boli. De aceea recomandăm prietenilor noștri mici să-și satisfacă nevoia de dulciuri

nîncînd miere de albine, consumînd fructe. Și cînd este vorba de prăjituri, subliniez că nimic nu este mai gustos și mai sănătos decît o plăcintă cu brînză de vaci sau cu fructe.

Iarna, varza murată, penii murăți, merele murate, murăturile oferă împreună cu gutuile o hrană bogată în vitamine.

Natura ne oferă și medicamente. Să dăm numai un singur exemplu. Uneori, în perioada tezelor, copiii resimt o anumită oboseală, au ușoare dureri de cap. În loc de antinevralgice sau vitamine de la farmacie, le recomand un medicament natural foarte plăcut și ușor de fabricat. Se amestecă un litru de ceai de plante cu 1/2 kg de miere și două lămii (lămiile bine spălate, trecute cu coajă cu tot prin mașina de tocat). Se păstrează la rece și se bea o ceașcă, în fiecare dimineață, înainte cu o oră de micul dejun.

În prezent se produc la noi citeva medicamente întăritoare foarte bune, pe bază de plante și produse apicole. Ele pot înlocui medicamentele produse pe cale chimică. Un tonic bun pentru întărirea țesutului muscular, pentru întărirea oaselor se poate obține fierbind, în părți egale, fin cosit, frunze de nuc și frunze de salcie. Cu infuzia astfel obținută, copiii pot face o baie de două ori pe săptămînă.

La 13—14 ani, atît la fete cît și la băieți apare acneea — mici coșuri extrem de neplăcute. Farmacia naturii vă oferă un leac simplu și eficient : mușetele și patlagina. Se pregătește o infuzie din două părți egale din aceste plante. (Infuzie : se toarnă apa fiartă peste aceste plante, atît cît să le acopere. Se lasă 15 minute.) Pasta obținută din această infuzie se întinde pe față și se lasă o jumătate de oră. Se înlătură apoi ușor fără a se spăla, lăsîndu-se esența plantei să intre în piele.

ANECDOTE

Învățătorul întreabă pe un elev din clasa întâi.

— Cît face cinci și cu unul ?

Elevul tace, nu răspunde.

— Atunci am să-ți dau un exemplu. Mai întâi am să-ți dau cinci iepuri și apoi încă unul. Cîți iepuri ai să ai împreună ?

— Șapte, fiindcă mai am acasă unul.

★

— Ionel, îți plac basmele ?

— Nu-mi plac, dar trebuie să le ascult, cînd mama vrea ca musafirul să plece mai repede.

★

Mama își întreabă fiul de patru ani :

— Ionel, ai băut laptele ?

— Da, uită-te, am și acum limba udd.

★

— Mamă, mamă !

— De cîte ori ți-am spus, că un copil nu vorbește decît atunci cînd este înțrebat.

— Mamă, te rog înțelege-mă, laptele în bucătărie dă în foc.

.....

— Tată, de ce cocoșii cîntă atît de dîminează ? — întreabă micul Petrică.

— Ca să fie treaz înainte de a se scula găinile.

★

Micul Gheorghe s-a dus prima dată la școală. A doua zi mama îl trezește :

— Gheorghieș, școală, trebuie să te duci la școală.

— Cum ? Și astăzi ? — întreabă Gheorghieș.

★

— Manole, ce-i mamutul ? întreabă învățătorul.

— Mamutul este elefantul de dinainte de război.

★

Gică se așază la masă cu mîinile murdare. Tata îl întreabă :

— Ce ai spune tu, dacă m-ai vedea că m-am așezat la masă cu mîinile murdare ?

— M-aș face că nu văd nimic.

★

— Ionel, ai căpătat astăzi vreun zece ?

— Da, tată, dar împărțit în două.

T. HOLBAN

ALMANAH

Cutezătorii

1982

EDITAT DE REDACȚIA REVISTELOR „CUTEZĂTORII”, „JÓBARÁT”, „START SPRE VIITOR”

Tiparul: Combinatul poligrafic „Casa Științei”

BIBLIOTECA „ASTRA”
SIBIU

ACTIVITĂȚI PIONIEREȘTI

Cutezătorii

ÎN FIECARE JOI
Cutezătorii

ÎN FIECARE JOI
Cutezătorii

ÎN FIECARE JOI
Cutezătorii

ÎN FIECARE JOI
Cutezătorii

CALENDAR * 1982

IANUARIE						FEBRUARIE						MARTIE						APRILIE							
L		4	11	18	25	L		1	8	15	22	L	1	8	15	22	29	L		5	12	19	26		
M		5	12	19	26	M		2	9	16	23	M	2	9	16	23	30	M		6	13	20	27		
M		6	13	20	27	M		3	10	17	24	M	3	10	17	24	31	M		7	14	21	28		
J		7	14	21	28	J		4	11	18	25	J	4	11	18	25		J	1	8	15	22	29		
V	1	8	15	22	29	V		5	12	19	26	V	5	12	19	26		V	2	9	16	23	30		
S	2	9	16	23	30	S		6	13	20	27	S	6	13	20	27		S	3	10	17	24			
D	3	10	17	24	31	D		7	14	21	28	D	7	14	21	28		D	4	11	18	25			
MAI						IUNIE						IULIE						AUGUST							
L		3	10	17	24	31	L		7	14	21	28	L		5	12	19	26	L		2	9	16	23	30
M		4	11	18	25		M	1	8	15	22	29	M		6	13	20	27	M		3	10	17	24	31
M		5	12	19	26		M	2	9	16	23	30	M		7	14	21	28	M		4	11	18	25	
J		6	13	20	27		J	3	10	17	24		J	1	8	15	22	29	J		5	12	19	26	
V		7	14	21	28		V	4	11	18	25		V	2	9	16	23	30	V		6	13	20	27	
S	1	8	15	22	29		S	5	12	19	26		S	3	10	17	24	31	S		7	14	21	28	
D	2	9	16	23	30		D	6	13	20	27		D	4	11	18	25		D	1	8	15	22	29	
SEPTEMBRIE						OCTOMBRIE						NOIEMBRIE						DECEMBRIE							
L		6	13	20	27	L		4	11	18	25	L	1	8	15	22	29	L		6	13	20	27		
M		7	14	21	28	M		5	12	19	26	M	2	9	16	23	30	M		7	14	21	28		
M	1	8	15	22	29	M		6	13	20	27	M	3	10	17	24		M	1	8	15	22	29		
J	2	9	16	23	30	J		7	14	21	28	J	4	11	18	25		J	2	9	16	23	30		
V	3	10	17	24		V	1	8	15	22	29	V	5	12	19	26		V	3	10	17	24	31		
S	4	11	18	25		S	2	9	16	23	30	S	6	13	20	27		S	4	11	18	25			
D	5	12	19	26		D	3	10	17	24	31	D	7	14	21	28		D	5	12	19	26			